

Identitet og etnisitet i samtale

En analyse av innhold og struktur i en samtale mellom to ungdommer i et flerkulturelt miljø i Oslo

Inger Margrethe Hvenekilde Seim

Masteroppgave i nordisk, særlig norsk, språkvitenskap

Institutt for lingvistiske og nordiske studier

UNIVERSITETET I OSLO

Høsten 2006

CULCOM

Kulturell kompleksitet
i det nye Norge

Sammendrag

I denne masteroppgaven har jeg ønsket å si noe kvalitativt om hvordan forholdet mellom identitet, etnisitet og samtale kan foregå, med utgangspunkt i en enkelt samtale. Jeg har sett på hvordan to ungdommer med innvandrerbakgrunn i Oslo diskursivt forhandler om ulike identiteter, med særlig vekt på etnisk identitet. Samtalen jeg har brukt er hentet fra NoTa-Oslo, Oslo-delen av det nasjonale NoTa-prosjektet.

Jeg har brukt en samtaleanalytisk tilnærming, noe som innebærer et dynamisk forhold mellom identitet og språk. Mitt teoretiske utgangspunkt har vært at identitet ikke er en fastlagt, forhåndsbestemt og enhetlig størrelse, men at det er den sosiale samhandlingen som konstituerer identiteten. Jeg har altså ikke gått ut fra at forhåndsbestemte variabler nødvendigvis har betydning for interaksjonen. I stedet har jeg undersøkt hvilke variabler ungdommene selv velger å gjøre relevant, og hvordan gruppemedlemskap diskursivt blir uttrykt og tilskrevet i interaksjon. Jeg vektlegger dermed det prosessuelle, interaksjonelle og diskursive ved identitetskonstruksjon og identitetsforhandling

Utgangspunktet mitt har vært at hva ungdommene snakker om, hvordan de strukturerer innholdet og på hvilke måter de gjør etnisitet relevant, kan si noe om hvilke identiteter som aktualiseres. Derfor har jeg gjort en emneanalyse, en analyse av innhold og struktur i samtalen. Jeg har for det første identifisert ulike innholdsdimensjoner for å kunne si noe om hvilke identiteter som gjøres relevant med utgangspunkt i hva de snakker om. For det andre har jeg undersøkt ulike måter emner blir etablert på, og hva ulike typer emneskift sier om hvordan emnene, og da særlig de etnisitetsrelaterte emnene, blir forhandlet frem. For det tredje har jeg gjort en nærmere analyse av de sekvensene som jeg har identifisert som etnisitetsrelaterte, og her analysert hvordan deltagerne snakker om etnisitet og hva dette sier om de ulike etniske kategoriseringenes rolle i samtalen.

Blant annet fant jeg at deltagerne gjentatte ganger tar opp etnisitetsrelaterte emner, og at identiteten som ungdom med innvandrerbakgrunn dermed blir en type identitet som ofte gjøres relevant. Jeg fant også at de etnisitetsrelaterte emnene i stor grad etableres gjennom gradvise emneoverganger, som koherente bidrag til andre emner, noe jeg mener viser at etnisitet er et aspekt som oppleves som relevant ved flere anledninger og at etnisitet trenger en sammenheng for å oppstå. Jeg så også at deltagerne gjorde etnifiseringer på flere ulike måter gjennom samtalsforløp: etnifisering av seg selv, den andre i samtalen eller av gruppen ”norske” utenfor samtalen. Imidlertid viste kategoriseringene seg å være forhandlingsbare idet de kunne bli møtt med både motstand og aksept fra den andre samtaledeltageren.

Forord

Først vil jeg takke Unn Røyneland for å ha introdusert meg for dette spennende studieområdet, og for å ha hjulpet meg med prosjektskisse i starten. Prosjektet mitt har imidlertid endret seg svært mye siden den gang. Jeg har gått mange slitsomme men lærerike omveier før jeg endte opp med dette sluttresultatet.

Jeg vil takke hovedveilederen min Elizabeth Lanza og biveilederen min Else Ryen for god veiledning og for å ha trodd på at jeg skulle komme i mål med denne oppgaven.

Så vil jeg takke CulCom, det tverrfaglige forskningsprogrammet ”Kulturell kompleksitet i det nye Norge”, for faglig og økonomisk støtte fra våren 2005 til våren 2006.

Jeg vil også takke mine kolleger på NoTa-prosjektet for hyggelig samvær, og mine gode lesesalsvenner for mange spennende Fredrikke-middager. Spesielt må jeg takke Irene for å ha sørget for at jeg aldri har vært alene på lesesalen.

Så vil jeg takke Kristina Jullum Hagen, Ivar Morken og Hilde Cathrine Haug for nyttige korrekturgjennomlesninger på slutten.

Sist men ikke minst må jeg takke Øystein for å ha holdt ut å være kjæreste med meg i den hektiske innspurtsfasen min.

Blindern, november 2006

Inger Margrethe Hvenekilde Seim

INNHold

SAMMENDRAG	III
FORORD	V
OVERSIKT OVER TEKSTEKSEMPLER	X
1.0 INNLEDNING	1
1.1 Presentasjon av studieområdet	1
1.2 Forskningsspørsmål	2
1.3 Oppgavens struktur	2
2.0 TEORETISKE UTGANGSPUNKTER	3
2.1 En diskusjon rundt sentrale begreper	3
2.1.1 Identitet	3
2.1.2 Etnisitet	5
2.1.3 Sjanger og aktivitetstype	10
2.1.4 Samtalestil	12
2.2 Et dialogisk perspektiv på språk	15
2.2.1 Språket som grunnleggende sosialt og interaksjonelt	15
2.2.2 Med dialogen som utgangspunkt – samtaleanalyse som teori	17
2.3 Tidligere forskning på forholdet mellom ungdom, språk, samtalestil og etnisitet	19
2.3.1 Hva vet vi om ungdommers språkbruk og samtalestil?	19
2.3.2 Mot en ny tilnærming til studiet av ungdomskulturer og ungdomsspråk – multikulturelle ungdomsidentiteter	24
2.3.3 Ungdomsspråk i multikulturelle, urbane språkmiljø	25
2.3.4 Samtaleanalytiske og interaksjonelle tilnærminger til ungdom, identitet og etnisitet	29
3.0 METODE	37
3.1 Metodiske refleksjoner omkring det å jobbe med muntlige diskurser generelt	37
3.2 Samtaleanalyse som metode	39
3.3 Hvilket materiale skal jeg bruke?	41
3.4 Hvordan er materialet transkribert?	43
3.4.1 Ortografisk transkripsjon	43
3.4.2 Transkripsjonsprinsipper	43
3.4.3 Om tekstorganiseringen – tur, segment og meningsenhet	45

3.5 Refleksjoner omkring transkripsjonsmåten	48
3.6 Refleksjoner omkring materialets bruksverdi ut fra min metodiske tilnærming	53
4.0 ANALYSE: INNHOLD OG STRUKTUR I SAMTALEN	57
4.1 Hva kan en emneanalyse fortelle?	57
4.2 Innhold og kontekst(er)	59
4.3 Hvordan skal jeg gjøre en slik analyse?	61
4.3.1 Hva er et emne?	61
4.3.2 Pragmatiske prinsipper for emneorganisering	62
4.3.3 Måter å skifte emne på	64
4.3.4 Emneskift og koherens	67
4.4 Hvilke overordnede innholdsdimensjoner kan identifiseres?	69
4.4.1 Emner relatert til fotball	72
4.4.2 Emner relatert til skoleaktiviteter	74
4.4.3 Emner relatert til fritidsaktiviteter	75
4.4.4 Emner relatert til opptakssituasjonen	77
4.4.5 Emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden	78
4.4.6 Emner relatert til etnisitet	80
4.5 Hvordan etableres emnene?	82
4.5.1 <i>TTRP (topic transition relevance place)</i> – å bytte emne ved tidspunkter i samtalen der det potensielt er naturlig	84
4.5.2 <i>Emnehopp</i> – å etablere nytt emne mens det pågående emnet fortsatt diskuteres	90
4.5.3 <i>Asides</i> og <i>sidesekvenser</i> – brudd på koherensen uten at det nødvendigvis er snakk om et emneskift	94
4.5.4 <i>Gradvise emneoverganger</i> – når overgangene ikke inkluderer eksplisitte emneintroduksjoner	98
4.6 En kronologisk gjennomgang av de etnisitetsrelaterte sekvensene	101
4.6.1 Teksteksempel 30: ”De prioriterer de norske foran oss”	103
4.6.2 Teksteksempel 31: ”Hadde du vært i Pakistan enda du hadde hatt fem barn nå”	106
4.6.3 Teksteksempel 32: ”Men altså det som er med med alle kulturer så er det noen positive ting så er det noen negative ting ikke sant”	109
4.6.4 Teksteksempel 33: ”Uansett alt er bedre enn Norge altså [<i>sibilant</i>] de # de tar sine egne hele tida det er irriterende”	111
4.6.5 Teksteksempel 34: ”Jeg vil ikke være som de norske mor de går ikke å e de kan ikke gå ut og leke med barna sine lenger de er for gamle”	113
4.6.6 Teksteksempel 35: ”Du er aldri norsk hvis du tror det # du er pakkis +[<i>lang=X</i>] for resten av livet ditt”	118
5.0 OPPSUMMERENDE DISKUSJON	125
5.1 Hvilke identiteter gjøres relevant i samtalen?	125
5.2 Hvordan etableres emnene i samtalen?	128

5.3 Hvordan forhandler deltagerne om etnisitet, og hvilke funksjoner kan de ulike etnifiseringene sies å ha i samtalen?	131
6.0 AVSLUTNING	137
LITTERATURLISTE	139
VEDLEGG: SAMTALEN I SIN HELHET	147

Oversikt over teksteksempler

Teksteksempel 1	46
Teksteksempel 2	47
Teksteksempel 3	47
Teksteksempel 4	47
Teksteksempel 5	48
Teksteksempel 6	49
Teksteksempel 7	50
Teksteksempel 8	51
Teksteksempel 9	51
Teksteksempel 10	73
Teksteksempel 11	74
Teksteksempel 12	74
Teksteksempel 13	75
Teksteksempel 14	76
Teksteksempel 15	76
Teksteksempel 16	77
Teksteksempel 17	78
Teksteksempel 18	79
Teksteksempel 19	81
Teksteksempel 20	84
Teksteksempel 21	85
Teksteksempel 22	88
Teksteksempel 23	89
Teksteksempel 24	91
Teksteksempel 25	92
Teksteksempel 26	93
Teksteksempel 27	95
Teksteksempel 28	97
Teksteksempel 29	99
Teksteksempel 30	103
Teksteksempel 31	107
Teksteksempel 32	109
Teksteksempel 33	112
Teksteksempel 34	113
Teksteksempel 35	118

1.0 Innledning

1.1 Presentasjon av studieområdet

Studiet av språkbruk og språklig samhandling innen flerkulturelle ungdomsmiljøer er et nytt og spennende forskningsområde innen nordisk tekst- og talemålsforskning. Flere har pekt på hvordan økt innvandring og dermed møter mellom språk som ikke tidligere har vært i kontakt med hverandre, har resultert i nye språklige varieteter. Ulla-Britt Kotsinas lanserte *rinkebysvensk* i 1988, Stine Cecilie Aasheim introduserte begrepet *kebabnorsk* i 1995, og i Danmark har Pia Quist (2001) skrevet om *innvandrerdansk* og brukt begrepet *multietnolekt* om slike blandingsvarieteter (2000). Flere prosjekter som søker å kartlegge og forklare utviklingstendenser innen urbant talemål, er også i gang. Det kan blant annet nevnes at det sosiolingvistiske nettverket SONE har startet det nasjonale prosjektet ”Utviklingsprosesser i urbane språkmiljø – konvergens og divergens” (UPUS), og i Sverige driver Institutet för svenska som andraspråk (ISA) på med prosjektet ”Språk og språkbruk bland ungdomar i flerspråklige storstadsmiljöer 2002–2006”. Dette er studier som fokuserer på hvordan språklige varieteter oppstår som følge av økt innvandring og dermed nye språkmøter.

Studiene som til nå har vært gjort, har i stor grad vært sosiolingvistiske og fokusert på språklige varieteter. Men det finnes også andre tilnærmingsmåter til studiet av språklig samhandling i flerkulturelle miljøer, nemlig samtaleanalytiske og interaksjonelle tilnærminger. Ved å se på hvordan identitetsskapingen foregår på mikronivå, altså hvilke variabler deltagerne selv velger å gjøre relevant i løpet av samtalen, vektlegges det prosessuelle, dynamiske og situasjonsbetingede ved identitetsbegrepet. Slike tilnærminger har et interaksjonelt fremfor grammatisk eller tradisjonelt sosiolingvistisk utgangspunkt. Forholdet mellom identitet og språk er ikke gitt. Mens en del av de tradisjonelle studiene legger til grunn forhåndsbestemte oppfatninger om ungdommers interaksjon, som at variabler som kjønn, klasse, etnisitet, alder og så videre nødvendigvis har betydning for interaksjonen, tenker man innen samtaleanalytiske og interaksjonelle tilnærminger at slike variabler må gjøres relevant av deltagerne selv, interaksjonelt og lokalt. Studier med denne typen tilnærminger til relevantgjøring av identitet hos unge i flerkulturelle miljøer er det imidlertid lite av, og innen norsk forskning er de nærmest fraværende. I tilknytning til dette forskningsområdet ønsker jeg å komme med et bidrag, og med denne oppgaven ønsker jeg å si noe kvalitativt om hvordan forholdet mellom identitet, etnisitet og samtale *kan* foregå.

1.2 Forskningsspørsmål

Jeg skal i denne oppgaven undersøke hvordan to Oslo-gutter med innvandrerbakgrunn diskursivt forhandler om ulike identiteter i en bestemt samtale¹. Særlig fokus blir det på hvordan deltagerne gjør etnisk identitet relevant. Jeg skal bruke en samtaleanalytisk tilnærming til materialet idet jeg undersøker hvilke variabler guttene selv velger å aktualisere, og idet jeg ser på hvordan konstruksjonen av ulike identiteter skjer på et interaksjonelt og lokalt plan. Helt konkret skal jeg gjøre en emneanalyse. Dette innebærer å se på struktur og innhold i samtalen. Jeg skal identifisere de ulike innholdsdimensjonene, deretter undersøke hvordan emner blir etablert og til sist gjøre en nærmere analyse av de sekvensene jeg har karakterisert som etnisitetsrelaterte. Jeg har formulert tre spørsmål som analysen til sammen skal gi svar på:

1. Hvilke innholdsdimensjoner kan identifiseres, og hva sier dette om hvilke identiteter som gjøres relevant?
2. På hvilke måter blir emner etablert, og hva sier dette om hvordan de ulike emnene, og da særlig de etnisitetsrelaterte emnene, blir forhandlet frem?
3. Hvordan forhandler deltagerne interaksjonelt og lokalt om ulike etniske kategoriseringer, og hvilke diskursive funksjoner kan de ulike etnifiseringene sies å ha i samtalen?

1.3 Oppgavens struktur

Kapittel 2 danner det teoretiske bakteppet for oppgaven. Her tar jeg først for meg sentrale begreper for oppgaven, deretter skisserer jeg opp teoretiske forutsetninger for analysen, og til slutt går jeg grundig gjennom tidligere forskning på forholdet mellom ungdom, språk, samtalestil og etnisitet. I kapittel 3, metodekapittelet, gjør jeg rede for fremgangsmåten for analysen, samt datamaterialet jeg bruker, i tillegg til å gjøre en vurdering av materialets bruksverdi. Kapittel 4, hovedkapittelet, utgjør selve analysen. Kapittel 5 blir en drøfting av hvordan analysekapittelet kan gi svar på forskningsspørsmålene i kapittel 1.2., og det siste kapittelet, kapittel 6, er en kort avslutning på oppgaven. Samtalen i sin helhet kommer som vedlegg.

¹ Denne samtalen er hentet fra NoTa-Oslo, et talemålskorpus utviklet ved Tekstlaboratoriet ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved UiO. Mer om dette i kapittel 3.3.

2.0 Teoretiske utgangspunkter

2.1 En diskusjon rundt sentrale begreper

2.1.1 Identitet

Identitet er et svært intrikat og omdiskutert begrep. Tilnærmingen man har til begrepet avhenger av fagtradisjon, teoretisk ståsted og hvilke forskningsspørsmål man står overfor. De ulike teoretiske premissene det opereres med, får konsekvenser for hvordan identiteten(e) kommer til uttrykk, og det er derfor vesentlig å være bevisst hvilken prinsipiell oppfatning av identitetsbegrepet som blir lagt til grunn.

Identitetsbegrepet er motsetningsfylt; ulike synspunkter har preget debatten rundt dette komplekse begrepet. Mæhlum (2003:107f) skisserer opp to hovedoppfatninger av hva identitet er (oppfatninger som kan relateres til de to ulike idéhistoriske retningene *essensialisme* og *konstruktivisme*): en essensialistisk identitetsoppfatning og en konstruktivistisk identitetsoppfatning. Mens den første oppfatningen legger til grunn at identitet er en fast, (naturlig) gitt og statisk størrelse som er enhetlig og fokusert rundt en kjerne som er genuin, legger den andre oppfatningen til grunn at identitet er en omskiftelig, kulturelt gitt og dynamisk størrelse som er heterogen og sammensatt (altså en størrelse uten kjerne) og som konstrueres gjennom samhandling. Det er den andre typen oppfatning jeg i hovedsak legger til grunn, det at identiteten konstrueres og konstitueres underveis. Hvem man er, avhenger av ytre forhold og av alle de forskjellige situasjonene man må tilpasse seg. Man har dermed mange ulike identiteter, som er diskursivt betinget.

Identitetsbegrepet er tvetydig idet det både rommer det individuelle og det kollektive. Mæhlum (2003) skriver at dobbeltheten kommer til uttrykk i motsetningen mellom personlig identitet og sosial identitet. Man er altså unik i forhold til andre, men har også egenskaper som refererer til et gruppefellesskap. Disse to formene står i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre, og vi kan dermed si at "[...] et individs identitet blir utkrystallisert i spenningsfeltet mellom det individuelle og det kollektive" (Mæhlum 2003:107).

Ved utformingen av identiteten(e) så er *den andre* avgjørende. Det er i møtet mellom jeget og de(n) andre at identiteten manifesteres (jf. dobbeltheten til Mæhlum), og det er derfor identiteten er relasjonell: Den krever en kontrast, en annen, en sammenheng. Det kan nevnes at George Herbert Mead (1962) skriver om *den generaliserte andre* og sosialpsykolog Per Einar Binder (2002) skriver om *individet og den meningsbærende andre*. Det er altså i spenningsfeltet mellom mennesker i interaksjon at identiteten oppstår. Det at jeget ikke

eksisterer uten den andre, innebærer et dialogisk perspektiv på identitet – dialogisk i vid forstand. Sosiologen Erving Goffman (sitert i Svennevig 2001:119ff) sier det slik at selvet er et *resultat* av vårt rollespill i kommunikasjon, og ikke en *årsak* til det, noe som innebærer at samhandlingen og relasjonene er det primære, og at identiteten er sekundær. Ut fra et slikt teoretisk perspektiv blir den beste innfallsvinkelen til å forstå identitet å studere vårt rollespill i ulike situasjoner, nettopp fordi identiteten er summen av alle våre roller. Svennevig skriver at en rolle er en konvensjonell figur som er knyttet til en viss aktivitetstype, og at en rolle alltid impliserer en relasjon. Roller og aktiviteter henger nøye sammen, og begge deler må iscenesettes av deltagerne i fellesskap i det enkelte tilfellet.

De teoretiske konsekvensene av å operere med en konstruktivistisk oppfatning av identitet, der det forutsettes at identitet konstrueres gjennom adferd, blir at identiteten forhandles frem gjennom dialog. Samtaleanalytiske tilnærminger blir dermed den relevante metoden. Dette fordi samtaleanalyse innebærer et perspektiv på identitet som situasjonsbetinget og konstruert i interaksjon. Hovedtanken er at man skal gå ut fra hvilke identiteter deltagerne selv velger å gjøre relevant i kommunikasjonssituasjonen.

Man konstituerer hele tiden seg selv i kommunikasjonen. Man velger ut og integrerer elementer i kommunikasjonssituasjonen som bidrar til skapingen av ens identitet. Berge (1995:4) kaller denne prosessen for *autopoiesis* eller *selvregulering*, derav hans modell *autopoiesismodellen*. I denne modellen vektlegges individets behov for å opprettholde sin egenart gjennom kommunikasjon, og denne modellen er derfor en individorientert kommunikasjonsmodell. Berge (s. 5) skriver at et grunnleggende mål ved denne selvreguleringen eller autopoiesisen er å skape en forskjell fra de(n) andre man snakker med. Derfor er kommunikasjon nødvendig for at individet skal konstitueres som et individ. Poenget er at kommunikasjon innebærer selvrefleksjon. Individet er i konstant forhandling med seg selv og det er nettopp gjennom kommunikasjon med andre at individet trer frem.

Charlotte Engblom (2004) bruker i sin avhandling termen ”relevantgjøring” av identitet, fordi dette gir et bilde av taleren som aktiv og autentisk i identitetsarbeidet, og fordi termen ”relevantgjøre” også betoner det foranderlige ved identiteter (s. 18), noe som kan kobles til den konstruktivistiske identitetsoppfatning ovenfor. Ved å bruke samtaleanalytiske tilnærminger har man muligheten til å studere hvordan mennesker forhandler diskursivt om identitet. Engblom (s. 18) skriver at:

En interaktionell analys av identitet på samtalets mikronivå är en analys av deltagares situationellt förankrade relevantgöranden av identitet, och detta ger andra möjligheter till att studera människors

användande av identiteter än en analys ur ett mer makroorienterat perspektiv.

Denne tilnærmingen innebærer altså å studere hvilke identiteter som aktualiseres på mikroplan. Man har mange ulike identitetslag, men ikke alle lagene gjøres relevant. Man kan altså ikke gå ut fra at forhåndsbestemte variabler som for eksempel kjønn, klasse, etnisitet etc nødvendigvis har betydning for interaksjonen. I stedet må man se hvilke kontekstuelle ressurser som faktisk aktualiseres. Det er Linell (1998:128f) som bruker begrepet *kontekstuelle ressurser*. Med dette mener han de kontekstene som *kan*, men ikke *må* være til stede (mer om dette i 4.2). Poenget er at identitet ikke er en fastlagt, på forhånd bestemt og enhetlig størrelse men at det er den sosiale samhandlingen som konstituerer identiteten og at identiteten dermed er dynamisk, relasjonell og situasjonsbetinget.

2.1.2 Etnisitet

Etnisitet er et annet svært sentralt begrep i denne oppgaven, et begrep som må ses i sammenheng med identitetsbegrepet (2.1.1). Identiteten består som sagt av mange lag, der de ulike lagene aktualiseres til ulike tider. Jeg ser på etnisitet som et av disse lagene. Etnisitet er altså en variabel som *kan*, men ikke *må* gjøres relevant. I min oppgave skal jeg vise *hvordan* og *når* etnisitet har betydning.

Det finnes mange tilnærmingsmåter til studiet av etnisitet. Selv om de kan tjene ulike analytiske formål, skriver Hylland Eriksen (1998:12) at ”det gemensamma för alla angreppssätt är att de ser etnicitet som något som har med klassificering av människor och grupprelationer att göra”.

Det finnes to hovedsyn på etnisitet, to oppfatninger som for så vidt kan kobles til de to idéhistoriske retningene essensialisme og konstruktivisme (jf. de to identitetsoppfatningene, 2.1.1), der den første retningen er den tradisjonelle og den andre den mer postmodernistiske. Den første oppfatningen innebærer et statisk syn på etnisitet, mens den andre innebærer et dynamisk perspektiv. Den første definisjonen er den man typisk finner i fremmedordbøker: ”det å høre til eller ha nærmest tilknytning til en bestemt folkegruppe” (Berulfsen og Gundersen 2001:138). Tradisjonelle definisjoner legger som regel til grunn faste kjennetegn eller komponenter, og forholder seg gjerne til nasjonen som størrelse. Hodne (2002:18) skriver (med referanse til Wolf):

En gruppes etnisitet har sitt utgangspunkt i mennesker som identifiserer seg selv og identifiseres av andre som en spesiell kategori individer med henvisning til medlemmenes felles opphav og sosiokulturelle særtrekk.

Videre skriver Hodne (s. 18) (med referanse til Smidt) at ”en etnisk gruppe er konstituert først og fremst ved en felles benevnelse og ved forestillinger om felles opphav og et eget fedreland”. Komponenter som vanligvis inngår i etnisitetsbegrepet er altså felles nasjonal eller geografisk opprinnelse eller felles forfedre, i tillegg til felles kultur, språk og religion. Et annet aspekt ved etnisitetsbegrepet er fellesskapsfølelsen, følelsen av å identifisere seg med folk av samme etniske kategori uten å kjenne dem personlig, jf. Benedict Andersons (1996) ”forestilte fellesskap”.

Dette er definisjoner med forholdsvis faste kjennetegn på hva etnisitet er, og som kobler etnisitet til nasjonen. Slike definisjoner kan imidlertid være problematiske med tanke på den kulturelle kompleksitet som preger dagens samfunn – det at man ikke nødvendigvis bare identifiserer seg med én etnisk gruppe. Dessuten er etnisitet på mikroplan, altså etnisitet i dagliglivet, noe annet enn etnisitet koblet til nasjonen. Og det er etnisitet konstruert på lokalt nivå gjennom sosial samhandling jeg studerer i min oppgave. De nevnte komponentene er ikke nødvendigvis statiske for de enkelte individene når vi har med sosial samhandling å gjøre, og det er heller ikke sikkert at de alltid spiller noen rolle. Vi nærmer oss nå et dynamisk perspektiv på etnisitet, slik etnisiteten utspiller seg i det sosiale livet på hverdagsnivå, for det er først og fremst her etnisiteten skapes og opprettholdes. Hylland Eriksen (1998:9–10) skriver at ”[e]tnisiteten oppstår och blir relevant genom sociala situationer och möten, samt genom människors sätt att handskas med livets krav och utmaningar”. Det handler altså om, som Hylland Eriksen (s. 10) skriver,

[...] att studera hur etniska relationer definieras och uppfattas av människor; hur de talar och tänker både kring sin egen grupp och om andra grupper, samt hur specifika världsbilder upprätthålls eller ifrågasätts.

Det handler om å se på hvordan etnisitet gjøres betydningsfull på individnivå, fordi det er her den kommer til uttrykk.

Det er avgjørende at man ser på etnisitet som noe *dynamisk, relasjonelt* og *situasjonsbetinget*. Det *dynamiske* innebærer at etnisiteten er fleksibel: Ulike kriterier blir viktige ved ulike situasjoner, grensene mellom ”oss” og ”dem” er relativ. Det *relasjonelle* handler om at gruppeidentiteter alltid må defineres i forhold til noe annerledes enn sin egen gruppe, altså ikke-medlemmer av gruppen. Men når inneholder sosiale relasjoner etniske elementer? Hylland Eriksen (s. 21–22) skriver at for at etnisitet skal oppstå, må gruppene ha et minimum av kontakt med hverandre, og de må ha forestillinger om at den andre gruppen kulturelt sett er annerledes. For om ikke disse vilkårene er oppfylt, finnes det ingen etnisitet,

ettersom etnisitet i sin natur er et aspekt av en relasjon og ikke en egenskap hos en gruppe. Kulturelt innhold er altså ikke nok for å skille mellom ulike etniske grupper, i stedet bør vi flytte fokuset mot *grensene* mellom de ulike gruppene (jf. Barth sitert i Hylland Eriksen s. 51), grenser som er dynamiske. Det er derfor tanken om en isolert etnisk gruppe er meningsløs, nettopp fordi etnisitet er resultat av kontakt og ikke av isolering, hevder Hylland Eriksen.

Men etnisitet er også *situasjonsbetinget*: ”Bara i den mån kulturella skillnader uppfattas som viktiga, och görs socialt relevanta, innehåller sociala relationer ett etnisk element” (Hylland Eriksen s. 22). Selv om vi ”objektivt” sett har å gjøre med kulturelle forskjeller, trenger ikke disse forskjellene å fremheves, men *om* disse forskjellene påvirker interaksjonen, har den sosiale relasjonen et etnisk innslag. I denne forbindelse er det relevant å trekke inn Goffmans (sitert i Hylland Eriksen) begreper om *underkommunikasjon* og *overkommunikasjon*: Når etniske forskjeller fremheves eller betones på en særskilt måte, kan man si at etnisiteten *overkommuniseres*. Mens når de aktuelle aktørene går inn for å tone ned etniske forskjeller eller en bestemt etnisk identitet, og ikke lar etnisiteten utgjøre et viktig aspekt, kan man si at etnisiteten *underkommuniseres*. Disse prosessene er i stor grad bevisste fra deltagerens side.

Etnisitet er altså ikke noe på forhånd gitt, slik man kan få inntrykk av ved de tradisjonelle definisjonene nevnt innledningsvis. I stedet *forhandler* man om den etniske identiteten. Etnisitet kan ha større eller mindre betydning avhengig av hvilke situasjoner man er i. På denne måten fremstår etnisitet som en dynamisk prosess innen det kontinuerlige identitetsarbeidet vi mennesker driver med. Man har altså mange identiteter der etnisitet *kan*, men ikke *må* fremheves. Hylland Eriksen (s. 44) skriver at etnisiteten kan være et flyktig og tvetydig aspekt av det sosiale livet, og at den i stor grad påvirkes av deltagerne selv.

At identitetsarbeidet er en aktiv prosess, kan ses i sammenheng med tankene til Mead (sitert hos Thuen [1993:21]). Mead hevder at det er den sosiale samhandling som konstituerer identiteten, og at det alltid er en fortolkning bak utformingen av vår rolleadferd. I denne prosessen foregår det et samspill mellom ”ego” og ”alter” – ”en konversasjon med oss selv” – hvor vi foretar en fortolkning av alters adferd overfor oss, og denne fortolkningen baserer seg på hva vi antar er alters fortolkning av oss (Thuen s. 21). Vi ”konverserer altså med oss selv”, noe som kan ses i sammenheng med Kjell Lars Berges *autopoiesismodell* jf. 2.1.1, når vi danner identiteten vår, en kompleks prosess som oppstår i et samspill mellom individets oppfattelse av seg selv og hans vurdering av andres mening om ham. Som nevnt i kapittelet om identitet (2.1.1), er det nettopp i spenningsfeltet mellom det individuelle og sosiale at

identiteten manifesteres. Poenget er at man har en selvidentifikasjon *samtidig* som man er underordnet ulike sosiale kategorier andre tilskriver deg. Thuen (1993:22) skriver at alle kulturer opererer med et antall sosiale kategorier som er mindre enn antall individer, og at vår sosiale identitet bestemmes av vår tilhørighet i slike kategorier. Individet identifiserer seg med, og blir identifisert av andre som tilhørende bestemte kategorier. En av de potensielle kategoriene man kan tilhøre, er knyttet nettopp til etnisitet: Man kan tilhøre en bestemt kategori grunnet kulturelle særegenheter. Og da er det naturlig å gå over på etnisitetens grunnleggende distinksjon: ”oss” og ”dem”. Hvem er innenfor og hvem er utenfor? Nettopp fordi etnisiteten er relasjonell, må det finnes avgrensede kategorier for at det skal finnes etnisitet.

Det at vi mennesker lager kategoriseringer for å systematisere verden, er velkjent innen sosialantropologien og kulturvitenskapen. Vi mennesker trenger å sette ord på ting, navngi verden, sortere verden i verbale kategorier for å skape orden (jf. Leach sitert i Frykman og Löfgren 1994:141). Det er altså allmenngyldig innen menneskelig tenkning å sortere i kategorier. Stattin (1984:47) skriver at ”hur vi kategoriserer och systematiserar är kulturbundet, men att vi gör det er universellt. Det er på detta sätt som vårt språk blir meningsfullt og andvändbart”.

Det er særlig i konkret samhandling at etnisk kategorisering manifesterer seg. Og i samtale kommer kategoriseringen frem som en måte å skape solidaritet eller distanse mellom samtaledeltagerne. Baker (sitert i Engblom 2004:84) skriver at kategorisering i samtale gjelder hvordan deltagerne organiserer identiteter og relasjoner i forhold til hverandre. Dette skjer gjennom ulike språklige benevnninger. Engblom (s. 84) skriver at vi kan anta at kategoriseringer gjøres fordi de fyller visse formål for deltagerne i samtalen, og at de kategorier som gjøres relevant, ikke er frie for assosiasjoner, men at de stiller opp spesielle forventninger og rettigheter hos de individer som tilhører kategorien.

Day (1998) har studert hvordan etnisk kategorisering gjøres i samtale. Hans perspektiv er at man ikke må spørre seg hvordan noens etniske bakgrunn er bestemmende for hva de sier, men heller spørre hvordan denne etnisiteten blir en ressurs for dem. Utgangspunktet til Day er ”an attempt to view ethnic identity as a *situated* [min utheving] accomplishment of interlocutors” (s. 151). Kriteriene for å tilhøre bestemte etniske grupper varierer, det må forhandles interaksjonelt om ulike gruppetilhørigheter, og kategoriseringer kan ha helt spesifikt lokale betydninger. Day er opptatt av kategoriseringens konsekvenser – blant annet “that it can be used by one person somehow to disqualify another person from the social group in which they both have a candidate place” (s. 169–170). Å gjøre etniske

kategoriseringer i samtale er en aktiv prosess, en prosess Day kaller *ethnification*: “[...] processes through which people distinguish an individual or collection of individuals as a member or members respectively of an ethnic group” (s. 154). Særlig fokuserer Day på hvordan kategorisering ofte blir møtt med interaksjonell motstand, og han er opptatt av hvorfor dette skjer (s. 168):

The interlocutors who resist ethnic categorization are not just resisting the relevance of their purported ethnic identities for the task at hand. Rather, they are resisting the implication that they are not due the trust one needs to be a member of the social group constituted in the social activity.

Å bli tilskrevet en bestemt etnisk identitet handler altså ikke bare om innholdet i denne identiteten, men mest om hva den impliserer: Å bli tildelt en annen etnisk identitet enn den eller de andre i samtalen innebærer at man mister de rettighetene som de andre samtaledeltagerne har. Å bli etnifisert, det å bli plassert i en bestemt etnisk kategori, får altså følger for personens rolle i interaksjonen. Ofte innebærer medlemskap i en gruppe at man har ikke-medlemskap i en annen. Men medlemskap blir interaksjonelt forhandlet frem. Kategoriseringer varierer med situasjonen, og kriteriene for etnisitet skifter (jf. Hylland Eriksen 1998:47). Dette kommer jeg tilbake til i gjennomgangen av de etnisitetsrelaterte sekvensene (kapittel 4.6).

Det kan synes som et paradoks at jeg på den ene siden skriver at etnisitet er dynamisk, konstrueres diskursivt og varierer ut fra situasjonen, mens jeg på den andre siden konstaterer at man gjør etniske kategoriseringer, altså at vår sosiale identitet bestemmes av vår tilhørighet i bestemte kategorier og at vi identifiserer andre som tilhørende bestemte kategorier, ut fra etniske forskjeller. Grovt sagt innebærer det første et konstruktivistisk syn på etnisitet, mens det andre innebærer forestillinger om at kategoriene er forhåndbestemte og gitte. Dette forholdet er svært komplekst. Løsningen må være å koble disse i utgangspunktet motstridende perspektivene: Vi begynner ikke på et nullpunkt når vi møter andre mennesker, vi har nødvendigvis noen forhåndsbestemte forestillinger om folks sosiale identitet. *Samtidig* er disse forestillingene elastiske, kriteriene for etnisitet skifter: *I hvilken grad* disse forestillingene får betydning, bestemmes ut fra situasjonen og kan også endre seg ut fra interaksjonelle forhold som dynamikken mellom deltagerne, emne og kommunikative formål. At etniske kategoriseringer paradoksalt nok er forhandlingsbare, kommer jeg tilbake til i kapittel 4.6.

Innen samtaleanalyse ser man på etnisitet som noe situasjonsavhengig, der etnisitet er en potensiell ressurs som deltagerne kan orientere seg mot. Selv om mine informanter

kommer fra et felles multikulturelt miljø, *behøver* de ikke ta opp etnisitetsrelaterte emner, eller for den saks skyld *overkommunisere* dem, men de *kan* gjøre det, om de finner det relevant. I denne oppgaven, hvor jeg jo skal bruke en samtaleanalytisk tilnærming, er det om å gjøre å se på *om* informantene mine gjør etnisitet relevant, *hvordan* de etablerer etnisitetsrelaterte emner, *hvilke* kategoriseringer de bruker og hvordan disse språklig sett kommer til uttrykk, og hvordan de forhandler om disse kategoriseringene. Endelig blir det interessant å drøfte *hvilke funksjoner* etnisitet har i denne samtalen.

2.1.3 Sjanger og aktivitetstype

I dette og det neste kapittelet (2.1.4) skal jeg diskutere tre begreper som jeg mener har relevans for hvordan man kan forstå den typen diskursaktivitet som analysegrunnlaget mitt representerer. De tre begrepene er sjanger, aktivitetstype og samtalestil, og disse må forstås i forhold til hverandre.

Sjangerbegrepet knyttes vanligvis til skriftlige tekster, men jeg lar det også gjelde for muntlige tekster, altså alle former for språklig samhandling (jf. *talesjangrene* til Bakhtin 1998). Sjangerbegrepet innebærer i seg selv en lang diskusjon: Det finnes en rekke overlappende og konkurrerende sjangerteorier som jeg ikke skal gi meg i kast med her (se for eksempel Ledin 2001 eller Berge og Ledin 2001). Nyere sjangerteoretikere argumenterer ofte for et mer dynamisk syn på sjanger, et fokus på bruk heller enn form (se for eksempel Biber 1988 eller Miller 2001), noe som innebærer å fokusere på selve kommunikasjonssituasjonen heller enn bestemte språklige eller tekstuelle strukturer. Dette kan for øvrig ses i sammenheng med diskusjonen om alder nødvendigvis er bestemmende for typen samtalestil (2.3.1), der Norrby (1997) mener at diskursaktivitet, nettverkstruktur og kontekst er mer avgjørende for samtalestilen enn deltagernes alder.

Det må likevel være noe konstant ved en bestemt kommunikativ aktivitet som gjør at man gjenkjenner aktiviteten som en sjanger. Man kan si at ”sjanger [...] er basert på normer og konvensjoner utviklet innenfor et fellesskap for å løse visse tilbakevendende kommunikative oppgaver” (Svennevig 2001:260). En sjanger kan også karakteriseres som ”sosiale typifiseringer av gjentatte sosiale behov eller påtrengende problem” (Berges introduksjon i Miller 2001:18). Millers teoretiske referanseramme for studiet av sjangre er interessant nok etnometodologi (som jo også er det teoretiske grunnlaget for samtaleanalyse, jf. 2.2.2). Tekster og sjangre bør dessuten også studeres ut fra språkbrukernes eget norm-/diskursfellesskap, hva man innen dette fellesskapet anser for å være en sjanger.

Når det gjelder mitt eget datagrunnlag, en arrangert samtale i regi av forskningsprosjektet NoTa², kan det imidlertid diskuteres hvorvidt vi for det første har å gjøre med en såkalt tilbakevendende situasjon og for det andre har å gjøre med en kommunikativ aktivitet som deltagerne selv gjenkjenner som en sjanger. Jeg er derfor usikker på om vi kan forstå samtalen min ut fra sjangerkonseptet. I stedet vil jeg bruke begrepet *aktivitetstype*, som kan sies å være overordnet *sjanger* (jf. Androutsopoulos og Geogakopoulou i kapittel 2.3.4). Androutsopoulos og Geogakopoulou (2003:7) skriver at sjangre, som for eksempel uformelle brev eller internett-chatting, er aktivitetstyper som kan karakteriseres som sjangre, og at denne typen diskurser konstrueres aktivt av ungdommene. Min samtale, derimot, tilhører det Androutsopoulos og Geogakopoulou kaller for *types of discourse*, en diskurstype som omfatter ulike situasjoner, som for eksempel arrangerte samtaler, der ungdommer blir plassert sammen for å prate med hverandre i forbindelse med et forskningsprosjekt. Deltagerne har ikke selv gått inn aktivt for å skape denne kommunikasjonssituasjonen, det er ikke en tilbakevendende aktivitetstype for dem.

Imidlertid kan vi velge å se på den arrangerte samtalen som en egen type sjanger, da denne typen kommunikasjonsaktivitet innebærer visse fellestrekk for forskningsprosjektet (jf. 3.3): To og to personer er blitt bedt om å snakke sammen i en periode på mellom 30 og 50 minutter, de kan snakke sammen om det de vil (med visse restriksjoner), de sitter overfor hverandre i et rom der det blir gjort video- og lydopptak av dem. I rommet sitter det, i de fleste opptakene, en tredjeperson fra NoTa-prosjektet som bare skal passe på at det tekniske utstyret fungerer og som altså ikke har en deltagende rolle i samtalen.

På denne måten er det visse rammer rundt den bestemte aktivitetstypen som potensielt sett kan virke inn på interaksjonen. Og nettopp fordi deltagerne er blitt plassert sammen, fremfor at de har oppsøkt hverandre aktivt fordi de har noe de vil ta opp med den andre, kan det kommunikative formålet virke mindre åpenbart. Imidlertid må de involverte partene finne et måte å løse det kommunikative oppdraget på. De skal snakke sammen om det de vil i en avgrenset tidsperiode, og de må dermed i felleskap finne en måte å gjøre dette på. Vi har altså å gjøre med et kommunikativ prosjekt. Svennevig (2001:65) skriver at kommunikative prosjekter er felles løsninger på en kommunikativ oppgave.

Det som var interessant i mitt tilfelle, var å undersøke hvordan mine informanter løste den kommunikative oppgaven. Hvilke forventninger hadde de til denne typen

² Jeg kommer nærmere inn på materialet i kapittel 3.3. Grunnen til at jeg bruker litt plass på det her, er at det er relevant å reflektere over typen datagrunnlag i forbindelse med diskusjonen omkring sjanger og aktivitetstype.

kommunikasjonssjanger? Sentralt i prosjektet mitt var å se på hva informantene mine valgte å snakke om og hvordan de etablerte ulike emner.

Det neste begrepet jeg skal diskutere, er *samtalestil*. Dette begrepet henger sammen med sjanger og aktivitetstype: Hvilke stilistiske valg vi foretar, avhenger av hvordan vi definerer kommunikasjonssituasjonen.

2.1.4 Samtalestil

Samtalestil handler om hvordan folk kommuniserer med hverandre, hvordan man uttrykker seg for å oppnå ulike kommunikative mål. Tannen (1984:2) skriver:

The way that these intentions are communicated are the features of conversational style: tone of voice, pausing, speeding up and slowing down, getting louder and softer, and so on – all the elements that make up not only what you say but how you say it.

I tillegg kan man si at samtalestilen bestemmes av ”lexical and syntactic choice, rate of speech and turntaking, as well as what is said and how discourse cohesion is achieved” (Tannen sitert i Norberg 1985:8). Trekkene som konstituerer samtalestil, er konvensjonene som ligger til grunn for hvordan mening blir kommunisert i sosial interaksjon. Men kommunikasjon handler ikke bare om informasjonsutveksling, men også om å uttrykke representasjoner av seg selv (jf. Goffman 1992). Tannen (1984:151) skriver at

[u]nderstanding conversational style, then, is a matter of identifying the system linking aspects of discourse realization and organization, as well as linking this linguistic system to other aspects of human behavior and consciousness.

I kommunikasjon må man ifølge Bateson (sitert i Tannen s. 2) forholde seg til to motstridende konflikter: behovet for å nærhet til andre og behovet for å være uavhengig, der å velge det ene betyr å velge bort det andre. Dette kan ses i sammenheng med Goffmans begreper *presentational rituals* versus *avoidance rituals* og Brown og Levinsons begreper *positive face* versus *negative face*, der det ene innebærer involvering med andre og det andre innebærer opprettholdelse av integritet (sitert i Tannen s. 14–15f).

Poenget er at disse behovene kommer til uttrykk gjennom den samtalestilen man velger. Tannen skriver at det finnes et helt kontinuum av samtalestiler, men at ytterpunktene på skalaen er såkalt *high-involvement style* på den ene siden og stil preget av *considerateness* på den andre. Tannens studie av samtalestilen til en gruppe venner, der opptaket er en to timer og førti minutter lang samtale fra et thanksgiving-selskap i California, handler i stor grad om såkalt *high-involvement style*. Tannen beskriver denne typen stil som en stil bestående av en

rekke konvensjonaliserte måter å etablere nærhet i kommunikasjon på. Disse stiltrekkene, som kan forstås som måter å uttrykke engasjement eller samhold på, inkluderer i følge Tannen (s. 30):

Tabell:

1. TOPIC
a) Prefer personal topics
b) Shifts topics abruptly
c) Introduce topics without hesitance
d) Persistence (if a new topic is not immediately picked up, reintroduce it, repeatedly if necessary)
2. PACING
a) Faster rate of speech
b) Faster turn taking
c) Avoid interturn pauses (silence shows lack of rapport)
d) Cooperative overlap
e) Participatory listenership
3. NARRATIVE STRATEGIES
a) Tell more stories
b) Tell stories in rounds
c) Prefer internal evaluation (i.e point of a story is dramatized rather than lexicalised)
4. EXPRESSIVE PARALINGUISTICS
a) Expressive phonology
b) Marked pitch and amplitude shifts
c) Marked voice quality
d) Strategic within-turn pauses

Man benytter seg altså av ulike stilistiske virkemidler for å ivareta forskjellige behov. Men for at de ulike stiltrekkene skal få den funksjonen som er intendert, må disse strategiene gjenkjennes av motparten. Tannen (s. 79) skriver at effektiviteten av de ulike stilistiske virkemidlene er avhengig av at kommunikasjonspartnerne deler forståelsen av systemet.

Det er svært viktig å være klar over at konvensjonene som ligger til grunn for den samtalestilen man velger, er motivert ut fra situasjonen og dermed er foranderlige. Tannen (s. 4) skriver at det er viktig å merke seg at samtalestil er "relative processes, not objective behaviors. In a different setting with different others, each of these people's styles would look very different". Hvilken samtalestil man velger, avhenger altså av kommunikasjonssituasjonen og alle dens aspekter. Svennevig (2001:246) skriver at "[d]e aspektene som særlig er ansvarlige for stilvariasjon, er den mellommenneskelige relasjonen

mellom deltagerne, de fysiske omgivelsene og emnet”. På denne måten kan man si at ”the linguistic strategies that make up conversational style do not exist in a vacuum but arise in response to the strategies used by the others in the interaction” (Tannen s. 19). Preferanse for en strategi er ikke absolutt, men kontekstavhengig.

Imidlertid må det påpekes at ulike måter å uttrykke seg på, kan ha ulike betydninger avhengig av hvem samtaledeltagerne er og avhengig av konteksten. For eksempel er det ikke gitt at et uttrykk jeg ville oppfattet som fornærmende, blir oppfattet slik i en bestemt kommunikasjonssituasjon (som *pakkis* i samtalen, jf. teksteksempel 35, kapittel 4.6.6). Dette bestemmes av responsen til den antatt fornærmede, gjennom det Hutchby og Wooffitt (1998) kaller *next-turn procedure*. Gjennom samtalens forløp ”[s]peakers display in their sequentially ‘next’ turns an understanding of what the ‘prior’ turn was about” (Hutchby og Wooffitt s. 15). Meningen og forståelsen av et ord eller uttrykk avgjøres altså i den bestemte samhandlingen – samtalestil er relasjonelt og diskursivt betinget.

Men det finnes også sosiale forskjeller ved samtalestil. Ulike sosiale grupper eller ulike språklige praksisfellesskap kan ha spesielle måter å uttrykke seg på som regnes for umarkerte, altså konvensjonaliserte, innen dette fellesskapet. I tillegg kan forskjeller som kjønn, etnisitet, klasse, alder eller regional bakgrunn virke inn på typen samtalestil. Tannen (s. 147-148, med referanse til Gumperz) skriver at

[a]lthough there is no inherent disposition toward particular stylistic devices associated with ethnicity or class, ethnic and other subcultural identification often involves one in social networks in which particular linguistic strategies are exercised and thereby learned.

Imidlertid er dette faktorer man ikke må ta for gitt. Dette *kan*, men *må* ikke ha betydning (jf. diskusjonen om hvorvidt ungdom har en bestemt samtalestil i 2.3.1 og diskusjonen om ulike variablers betydning i 2.3.4). Slikt må primært avgjøres situasjonelt ut fra typen diskursaktivitet.

Felles samtalestil er ofte uttrykk for samhold. Det faktum at man forstår andres måte å signalisere mening, er i seg selv et bevis på at man har felles bakgrunn eller kontekst. Felles samtalestil er ofte et uttrykk for at man er ”på nett” med noen. Tannen (s. 77–78) skriver at

[...] verbal devices, when shared, are part of what give people the feeling that they ‘are on the same wave length’. It is the comfort and ease of using a shared communicative system that makes it pleasurable to talk to people of shared background, although the feeling may not be consciously attributed to that factor.

Når man opplever at man deler det ”kommunikative systemet” med noen, ofte fordi man tilhører det samme språklige praksisfellesskapet eller har felles bakgrunn, bruker man gjerne stiltrekk som markerer dette. Har man for eksempel felles etnisk bakgrunn, eller tilhører det samme flerkulturelle miljøet (slik som mine informanter), tillater man seg gjerne å bruke stilistiske virkemidler som signaliserer dette i form av for eksempel slangord som er vanlig her. Et eksempel på dette i samtalen jeg studerer, er det ekspressive uttrykket *mor*. Dette brukes gjentatte ganger av den ene informanten i samtalen, noe jeg kommer tilbake til i analysen, mens det overhodet ikke brukes i intervjuet med NoTa-representanten³.

Vi ser altså at ulike samtalestiltrekk både er kontekstbestemte og kontekstbestemmende: Samtaledeltagerne signaliserer hvilken diskursaktivitet (kommunikasjonssituasjon, emner, relasjon til hverandre og andre kontekstuelle faktorer) de er engasjert i gjennom samtalestilen, samtidig som samtaledeeltagerne også forhandler om samtalestil diskursivt. I neste kapittel skal jeg gå nærmere inn på hvilke teoretiske premisser jeg legger til grunn for oppgaven.

2.2 Et dialogisk perspektiv på språk

2.2.1 Språket som grunnleggende sosialt og interaksjonelt

Språket kan ikke studeres isolert, men må studeres innen et sosialt rammeverk. Tradisjonelt skilte man skarpt mellom språkssystem og mening/kommunikasjon. Saussures skille mellom *langue* og *parole* viser dette. Ut fra Saussures teorier om språkssystemet som abstrakt og autonomt (jf. for eksempel Gullichsen 1990), anses språkssystemet som forholdsvis lukket. Og ut fra et slikt syn ble språk sett på som et relativt stabilt og finitt system, der tegnet er konstant. Men slike forestillinger om språkets natur har blitt kritisert. Volosinov (1973) var en av de første som studerte språket som sosial størrelse. Volosinovs innvendinger mot Saussure og den abstrakte objektivismen han representerte, var at det stabile språkssystemet er en abstraksjon av det som virkelig finnes. For en språkbruker er det ikke formene som er viktige, men den nye konkrete meningen den får i den enkelte konteksten. Når tilhengerne av abstrakt objektivisme mener språket er uavhengig av kontekst, mister de det dialogiske perspektivet. I stedet mener Volosinov at språket er en uendelig generativ prosess, realisert gjennom sosial og verbal samhandling, og at ytringens struktur er av utelukkende sosiologisk karakter.

³ Som nevnt i beskrivelsen av datagrunnlaget for NoTa-korpuset (3.3), blir hver informant intervjuet av en person fra NoTa-prosjektet, i tillegg til at informanten har en samtale med en annen informant. Jeg vil påstå at det absolutt er forskjell i samtalestil mellom intervjuet med hver enkelt av guttene på den ene siden og samtalen mellom guttene på den andre siden. Jeg forholder meg imidlertid bare til samtalen og ikke intervjuene i denne oppgaven.

Abstrakt objektivisme kan relateres til en kommunikasjonsmodell som gjerne blir omtalt som *rørmodellen* (Berge 1994). Tanken bak denne ideen om hvordan kommunikasjon foregår, er at språket fungerer som en kanal. Man har en avsender, et budskap og en mottaker, og budskapet blir uproblematisk transportert fra den ene til den andre, og forstått akkurat slik det var ment. Ut fra en slikt syn har mottakeren i grunnen ikke så mye han skal ha sagt, ettersom meningsinnholdet allerede tilsynelatende er gitt. Det eneste som i grunnen trengs, er en taler og et objekt.

Abstrakt objektivisme, og et slikt syn på kommunikasjon, har som sagt blitt kritisert av Volosinov (1973), men også av Bakhtin (1998), som ser på språkets natur som fundamentalt sosial. En slik modell har jo ingenting å gjøre med hvordan kommunikasjon faktisk foregår, ettersom den helt mangler det dialogiske aspektet. Nettopp fordi vi ikke er maskiner, men mennesker med forskjellig bakgrunn, gjenspeiler ikke rørmodellen virkeligheten. Kommunikasjon og meningsskaping er forhandling mellom to eller flere parter. Det er derfor det dialogiske aspektet bør være det sentrale i studiet av språk.

Sentralt hos Bakhtin er at vi må skille mellom ytring og setning, og at ytringen skiller seg fra setningen ved at den tilhører noen og er rettet mot noen – den har adressivitet. Ytringen knytter seg dessuten til både foregående og etterfølgende ledd i talekommunikasjonen (Bakhtin 1998:38f). Dette kalles gjerne for ytringens *dialogisme* (ytringer i vid forstand). En tekst forholder seg alltid til andre tekster, og dermed andre kommunikasjonspartnere. Ingen tekst befinner seg i et lukket univers, de må alltid ses i en sammenheng.

Berge (1994:7) skriver at abstrakt objektivisme (som Saussures strukturalisme) er umulig fordi meningen til en tekst i alle tilfeller er bestemt av en infinitt mengde av komponenter, som intensjon, kontekst og andre situasjonelle komponenter, som stadig endrer kommunikasjonssituasjonen.

Kommunikasjonssituasjonen endres altså kontinuerlig. Innen abstrakt objektivisme er det med andre ord ikke bare konteksten som sådan som neglisjeres, men også det prosessuelle og interaktive aspektet. Det er avgjørende at man definerer konteksten ”in favor of a more dynamic view of the relationship between linguistic and non-linguistic dimensions of communicative events” (Duranti og Goodwin 1992:31), noe som innebærer at det er et dialektisk forhold mellom meningen og konteksten. Meningen skapes i den sosiale interaksjonen. Abstrakt objektivisme og relaterte syn på språket ignorerer den diskursive naturen til identitetskonstruksjon.

Vi trenger derfor en annen type tilnærming. Å studere identitet ut fra et samtaleanalytisk perspektiv kan få frem hvor kompleks identiteten vår er. I sosial samhandling vises ulike aspekter av identiteten vår gjennom en kontinuerlig forhandling, og hva som er i fokus og hva som er i bakgrunnen, er i kontinuerlig forandring (jf. Duranti og Goodwin 1992 og Berthele 2002). Hva som er tildekt og hva som er fremme i dagslys, er, som Berthele (2002) ville uttrykt, et spørsmål om "level of granularity". Slike tanker kan ses i sammenheng med Duranti og Goodwins (1992) interaktive og dialogiske perspektiv på konseptet kontekst. De skriver blant annet (s. 5) om viktigheten av å

recognizing that participants are situated within multiple contexts
which are capable of rapid and dynamic change as the events they are
engaged in unfold.

Disse tankene kan sies å bunne i en konstruktivistisk oppfatning av forholdet mellom språk, kontekst og identitet (jf. 2.1.1). I neste kapittel skal jeg utvikle videre det teoretiske grunnlaget mitt ved å se på hva som kjennetegner samtaleanalyse (CA) som teori – etnometodologisk teori.

2.2.2 Med dialogen som utgangspunkt – samtaleanalyse som teori

Samtaleanalyse, eller *conversational analysis* (CA), er en relativt ny forskningsretning som ble grunnlagt av Harvey Sacks på 60-tallet og som er blitt utviklet videre siden da. Samtaleanalyse bygger på etnometodologisk teori, "folkets egne metoder", utviklet av sosiologen Harold Garfinkel. Coulon (1995) skriver at det handler om å undersøke "taus kunnskap", mekanismene i folks hverdag, og at tanken er at sosial interaksjon og språkbruk er byggeklossene i enhver sosial organisasjon.

Hutchby og Wooffitt (1998:30) skriver at samtidig som Goffman utviklet sine teorier, utviklet Garfinkel en form for sosiologi som ble kjent som etnometodologi, og at etnometodologisk teori "proposes that everyday interaction constitutes a legitimate domain of sociological study, but with a somewhat different emphasis". Disse tankene sto i klar kontrast til det dominerende sosiologiske paradigmet på den tiden, nemlig funksjonalisme. Relatert til dette skriver Coulon (1995) at etnometodologi ikke bare er en teori, men et forskningsperspektiv – et nytt paradigme: fra tradisjonell sosiologi til etnometodologi. På en måte kan man her trekke paralleller til tradisjonell dialektologi versus sociolinguistikk.

Det som både Goffman og Garfinkel gjorde, var å gjøre hverdagslig interaksjon til et viktig område innen sosiologien som vitenskap. Istedenfor funksjonalismens syn på samfunnsmedlemmenes handlinger som uttrykk for at de enten internaliserer og reproducerer

samfunnsnormer, eller avviker fra disse, kom Garfinkels etnometodologiske perspektiv om at samfunnsmedlemmenes egne vurderinger og begrunnelser for hvorfor de gjør som de gjør, skulle settes i fokus. På denne måten ble et ovenfra-og-ned-perspektiv byttet ut med et innenfra-og-ut-perspektiv (Aarsæther 2004:25).

Etnometodologisk teori kjennetegnes av å være induktiv og datadrevet: Fremfor å ha ferdige teorier som man underbygger med empiri, bør teoriene genereres ut fra empirien. Aarsæther (2004:30) skriver at ”samtaleanalysen er ikke *teoritestende*, den er snarere *teoriskapende*”. Hutchby og Wooffitt (1998:29) skriver at Sacks mente at ”research should begin with a process of ‘unmotivated looking’”. Tanken er altså at man skal undersøke den faktiske interaksjonen og at alle påstander dermed skal være knyttet til empirien. Imidlertid har tanken om at man ikke har noen forventninger før man gjør analysen, blitt debattert og kritisert (jf. bl.a. Li 2002).

Med denne nye akademiske disiplinen ble samtalen gjort til forskningsobjekt. Dette fordi man innen etnometodologisk teori mener at det er gjennom sosial interaksjon og språkbruk på mikronivå at man kan forstå mekanismene i folks hverdag og relasjonene mellom mennesker.

Men hvordan skal man gjøre rede for samhandlingens strukturelle organisering? Aarsæther (2004:29, med referanse til Sacks) skriver at samtaleanalysens kontekstbegrep i utgangspunktet er paradoksalt, fordi samtaleanalysen på en og samme tid både er kontekstfri og kontekstsensitiv. Fordi man ønsker å utforske samtalens iboende orden, vil kontekstuelle faktorer rundt samtalen være uten betydning. Dette fordi det bare er de kontekstuelle ressursene som faktisk gjøres relevant av samtaledeltagerne selv som skal tas hensyn til. Den kontekstsensitive delen, derimot, ser på sammenhengen mellom de ulike replikkene, turene og sekvensene i samtalen, det man kan kalle samtalens indre kontekst, derav CA-begrepet *sekvensiell analyse*. Dette kan for øvrig ses i sammenheng med Bakhtins tanker (jf. 2.2.1) om ytringens dialogisme, det at alle ytringer er svar på tidligere og kommende ytringer, og at ingen ytringer fremkommer i et språklig tomrom. Hutchby og Wooffitt (1998:35–36) skriver at

[t]he aim of conversation analysis, as it has developed out of Sacks's work, is to explicate the structural organization of talk-in-interaction at this interface between context-free resources and their context-sensitive application.

Et annet trekk ved samtaleanalyse som teori og metode er at retningen er tverrfaglig. På mange måter er det snakk om et teoretisk ståsted som kan anvendes innen flere ulike fag

(sosiologi, psykologi, antropologi, lingvistikk etc), men at metoden må tilpasses problemstillingen til hvert enkelt forskningsprosjekt. I metodekapittelet kommer jeg i 3.2 nærmere inn på hvordan samtaleanalyse fungerer som metode, og i 3.6 gjør jeg en vurdering av materialets bruksverdi ut fra min metodiske tilnærming og tilhørende forskningsspørsmål.

I neste kapittel, 2.3, gjør jeg en grundig gjennomgang av tidligere forskning. Dette fordi det er viktig ha oversikten over tidligere studier for å kunne plassere sitt eget prosjekt. Jeg begynner med mer generelle studier av ungdom og språk, beveger meg så videre til studier av ungdom innen flerkulturelle miljøer, for så å ende opp med studier som metodisk og teoretisk sett ligger tettest opp til min egen studie, nemlig samtaleanalytiske tilnærminger.

2.3 Tidligere forskning på forholdet mellom ungdom, språk, samtalestil og etnisitet

2.3.1 Hva vet vi om ungdommers språkbruk og samtalestil?

Forskning på ungdommens kultur og språk er ut fra et kulturhistorisk perspektiv et rimelig nytt felt. Når det gjelder interessen for unge menneskers språk, så kom ikke denne i gang før på 1970-tallet. Før dette ble gjerne det spesifikke ved ungdomsspråket neglisjert i ulike talemålsundersøkelser. Alder som språklig variabel ble altså ikke tatt nok hensyn til (jf. bl.a. Akselberg 1997:38). Men *hvordan* man har studert de unges språk, har også endret seg. Kotsinas (2002b:17) skriver at det lenge ble fokusert på ungdommene som individer i forhold til foreldre og skole, og at man først de siste tiårene har interessert seg for ungdommene i samspill med hverandre og deres ungdomskulturer. Kotsinas skriver også at den moderne forskningen på ungdomsspråk, i likhet med ungdomskulturforskningen, i starten kom til å orientere seg mot spesielle og avvikende grupper, som for eksempel gutter fra lavere sosiale sjikt eller *subkulturer* som for eksempel punkere eller hiphoppere, mens studier av ”vanlige” ungdommer derimot kom i bakgrunnen, og at jentenes ungdomskulturer nærmest ikke ble berørt i det hele tatt.

Senere forsto man at også ”vanlig” ungdom kan være interessant å forske på, fordi det også her finnes enorm variasjon. I dag er ungdomsspråk blitt et rimelig etablert studiefelt innen sosiolingvistikken. Måten ungdom snakker på, er en vesentlig kilde til informasjon om språkendringer, idet ungdommen med sitt innovative, eksperimentelle språk ofte fungerer som språkendringsagenter. Ungdommen er dessuten også en viktig kilde til å forstå språkets rolle i sosial praksis. Og det er primært dette siste punktet jeg skal ta for meg: Jeg skal se på hvordan samtalen kan være en innfallsport til å studere konstruksjon av ulike identiteter.

Hva vet vi så om ungdommers måte å snakke på? Felles for mange fremstillinger er at ungdommers språk blir beskrevet som kreativt, implisitt, emosjonelt, spontant, subjektivt og ekspressivt (jf. bl.a. Norberg 1985). Språklig sett kommer dette til uttrykk på forskjellige nivåer: morfologisk, syntaktisk, fonologisk, leksikalsk og diskursivt. De tre første nivåene handler om forenkling (morfologisk, syntaktisk og fonologisk reduksjon) og de to siste nivåene om ekspandering (slang, banning og nylaginger av ord). Denne ekspanderingen fungerer ekspressivt, og når det er snakk om ”overflødige” småord som for eksempel *liksom*, *bare*, *altså*, *da* etc., har disse diskursmarkørene ofte diskursive funksjoner (Se for eksempel Hasund 2003, Opsahl 2002 og Andersen 2001).

Forskningsprosjektet *Språkkontakt och Ungdomsspråk i Norden* (UNO) startet opp i 1997, med finansiering fra Nordisk Ministerråd. Det er et tverrfaglig nordisk samarbeidsprosjekt som har samlet inn et omfattende ungdomsspråksmateriale, der den overordnede målsettingen har vært å kartlegge og sammenligne nordiske ungdommers språk. Fokuset har særlig ligget på bruken av slangord og diskurspartikler.

Forskerprosjektet *UNO Norge* er en del av dette nordiske prosjektet: I Norge er det samlet inn et talemålskorpus og det er foretatt en skriftlig slangspråksundersøkelse (Drange og Hasund 2001:195). Noen av de som har brukt UNO-materialet som utgangspunkt for forskning på diskurspartikler, er Ingrid Kristine Hasund (2003) og Toril Opsahl (2002). Hasund har sammenlignet diskursmarkørene *liksom* i norsk og *like* i engelsk ungdomsspråk, og Opsahl har skrevet hovedfagsoppgave om diskurspartikkelen *bare*. Både Hasund og Opsahl fokuserer på disse ekstremt frekvente småordenes funksjonelle aspekter.

Det er ikke bare rent språkstrukturelle trekk (fonologiske, grammatiske og leksikalske trekk) som står sentralt når man skal beskrive ulike gruppers språk. Også *samtalestilen* – språkbruken i sin helhet, kommunikasjonsmønstre, valg av uttrykksmidler, måter å strukturere replikker og samtaler – inngår i termen gruppespråk (Norberg 1992:152). Det som det i stor grad dreier seg om her, er hvilke normer som styrer eller konstituerer samtalen.

Norberg (1985) foretar i sin artikkel om ungdommers samtalestil en sammenligning av ungdommers og voksnes samtalestil med utgangspunkt i:

- 1: *strukturelle trekk* (turlengde og turtaking),
- 2: *prosodiske og paralingvistiske trekk* (taletempo, artikulasjon, variasjon i stemmestyrke og tonehøyde, onomatopoetiske innsalg og modulering av stemmekvaliteten) og
- 3: *innholdsmessige trekk* (anføringsteknikk, grad av eksplisitet, andelen emnekoherens [det å behandle bare ett emne om gangen] og garderinger/usikkerhetsuttrykk.

Norberg (1985) finner blant annet ut at ungdommer har høyere taletempo, noe som kompenserer for de mange korte ytringene, og i sammenheng med dette finner an en høy andel av overlappende tale. Norberg ser mindre på punkt to, men påpeker at bruken av onomatopoetiske uttrykk er overveldende, og kanskje i stor grad et av de mest karakteristiske stiltrekkene ved ungdommers måte å snakke på. Norberg (1992) har også skrevet en egen artikkel om onomatopoetiske uttrykk hos ungdom. Beslektet med dette stiltrekket nevner Norberg (1985) modulering av stemmekvaliteten, det å markere at en viss sekvens skal oppfattes på en bestemt måte, som et vanlig trekk.

Når det gjelder det siste punktet, som angår innhold, nevner Norberg at det er typisk med anføring via paralingvistiske middel i stedet for verbale, noe som får betydning for graden av eksplisitet. Norberg mener at et dominerende trekk ved ungdommers samtalestil er at det ofte er liten grad av språklig eksplisitet, noe som gjelder både eksaktheten i benevninger av ulike begrep og det som angår den logiske forbindelsen mellom ulike deler av en ytring. Det siste Norberg ser på, er trekk som angår emnekoherensen, altså hvordan ulike emner blir tatt opp, og hvordan nye emner blir etablert – abrupt eller med sammenheng til det foregående emnet. Norbergs hypotese her er at emnekoherensen er lav, det vil si at nye emner blir innført abrupt mens det foregående fortsatt diskuteres, og at flere emner kan være til stede samtidig. Men om emnekoherensen kan sies å være lav, så er andelen usikkerhetsuttrykk ofte høy. Adverb som *vel*, *liksom*, *jo*, *ikke sant* og så videre er velkjente diskurspartikler. Disse er da svært ofte tømt for semantisk innhold, men er diskursivt meningsbærende.

Norberg (1985) presiserer imidlertid at det ikke er en kategorisk ulikhet mellom ungdom og voksne, men at forskjellen er kvantitativ: Ungdom har en større andel av disse samtalestiltrekkene. Han peker på mulige forklaringer på samtalestilen: utviklingspsykologisk, sosialpsykologisk eller kulturell, og ender opp med mest fokus på en kulturell forklaring: Det handler om ulike strategier for mellommenneskelig samspill, noe som har å gjøre med hvordan man vil presentere seg selv og hvilket inntrykk man gjør på andre. Norberg skriver at disse strategiene er blitt beskrevet på forskjellige måter, der betydningen er temmelig likartet mens benevningene varierer: *defensiveness & rapport* (med referanse til Lakoff), *avoidance rituals & presentation rituals* (med referanse til Goffman), *negative face & positive face* (med referanse til Brown og Levinsen) og *considerateness & involvement* (med referanse til Tannen). Med referanse til Tannen og de stilistiske trekkene som ifølge henne inngår i *High-involvement style*, mener Norberg at ungdommers samtalestil preges av denne engasjerte stilen.

Men finnes det noe som kan kalles *ungdomsspråk* – en type språklig størrelse med trekk som bare finnes hos ungdommer og ikke i andre aldersgrupper? Eller er det heller snakk om frekvensforskjeller, slik at samme type trekk som for eksempel bruk av diskurspartikler, uttaletrekk, slang eller lydmalende ord som anses som typiske for ungdommers språk, opptrer i alle aldersgrupper, men i ulik hyppighet, avhengig av faktorer som blant annet kommunikasjonssituasjonen eller relasjonen mellom samtalepartnerne? Spørsmålet er altså om det handler om absolutte forskjeller eller om det heller handler om relative stilforskjeller.

Norrby (1997:213) skriver at ungdommers talemål og samtalestil ofte har blitt behandlet som enhetlig, det vil si som *ungdomsspråk*. Norrby (s. 220–221) viser imidlertid gjennom sin studie at flere trekk som pleier å bli nevnt som typiske for ungdommers samtalestil, også er å finne hos voksne. Hun peker på mulige forklaringer: Hun mener at *diskursaktiviteten*, det at alle hennes samtaler er eksempler på uformelt nærspråk, er mer avgjørende for samtalestilen enn alderen på deltagerne. En annen forklaring mener hun kan søkes i *nettverksstrukturen* og *kontekstens* betydning, det at relasjonen mellom individene er så tett at samtalestilen preges av at mye ikke sies eksplisitt pga. felles bakgrunn og dermed kjennskap til de pågående emnene og annet i den umiddelbare situasjonskonteksten.

Hvilken type samtalestil man har, om det er en stil preget av *considerateness* eller *involvement* (jf. Tannen 1984, kapittel 2.1.4), er ut i fra dette mer et spørsmål om hvilken aktivitetstype og kommunikasjonssituasjon man har å gjøre med. Dette synet skiller seg fra Nordbergs syn idet det er en forskjell mellom Nordberg og Norrby i fokus. Mens Nordbergs syn innebærer en vektlegging av alder som bestemmende for samtalestilen, innebærer Norrbys syn mer at ”ungdomsspråket” og det det består av (implisitet, ekspressivitet og så videre), er en type stil som følger ut i fra nettopp diskursaktiviteten. Dette innebærer altså at også voksne kan snakke ”ungdomsspråk”, og ikke minst at ungdom også kan veksle mellom ulike stiler; de snakker ikke ”ungdomsspråk” hele tiden. Hvilken tilnærming man har, mener jeg handler om ulike tilnærminger til konseptet sjanger: essensialistiske (deduktive) tilnærminger, der man går ut fra forhåndsdefinerte forestillinger om hvilken sjanger en bestemt teksttype tilhører, versus induktive studier som tar utgangspunkt i den reelle handlingen diskursen blir brukt til å utføre, altså diskursaktiviteten (jf. 2.1.3: sjanger og aktivitetstype).

En annen ting vi må ha klart for oss, er at selv om ungdommers måte å snakke på oppviser mange likhetstrekk, derav termen *ungdomsspråk*, så må vi likevel være forsiktige med å være for kategoriske. Ungdom er selvsagt ikke en enhetlig masse, og ungdomsspråket er dermed heller ikke en homogen størrelse. Vi må derfor være forsiktige med å se på

ungdomsspråk som en enhetlig kategori som alle ungdommer kan puttes i (jf. Kotsinas nedenfor).

Kotsinas (2002b) var den første som ga en helhetlig og systematisk fremstilling av ungdommers språkbruk, der alle aspekter av språket ble tatt i betraktning. Hun har tatt for seg språket til ungdommer i ulike forsteder av Stockholm: *norrförort* (sosialt veletablert befolkning med høy sosial status), *söderförort* (dominert av arbeiderklassen og lavere middelklasse) og *Väster* (preget av høy innvandreretthet). Kotsinas vektlegger særlig hvordan ulike trekk ved språkbruken og samtalestilen er med på å markere sosial identitet – språklige markører som signaliserer indre samhold i ungdomsgrupper, men som samtidig signaliserer distanse til andre grupper.

Kotsinas (2002b) nevner mange ulike trekk som hun mener er typisk for ungdommers språk. Dette er bl.a. stemmeforvringning, lydord, sitater, pseudositater, overlappende tale, nærhet og engasjement i samtalestilen, slang, banning, forsterkende ord, ordlaging og småord som diskurspartikler. Denne fremstillingen av hva som er typisk for ungdommers språk, kan gi oss et inntrykk av at ungdommers språk er temmelig enhetlig, som om alle disse trekkene gjelder for alle ungdommer. Imidlertid presiserer Kotsinas (2002b:101) hvordan språkbruken differensieres avhengig av ulike gruppetilhørigheter:

[...] lika lite som vuxnas språk är ungdomsspråket likformigt, ens inom ett geografiskt begränsat område som Stockholm. Liksom allt annat talspråk varierar det på olika sätt, något som bland annat har sin bakgrund i ungdomarnas levnadsförhållanden.

Særlig er det her språket i Väster, *västersvenska*, det innvandrerettede området i Stockholm, som peker seg ut som heterogent. Kotsinas (2002b:144f) skriver at språket i dette området kan variere ganske mye fra taler til taler og fra situasjon til situasjon, og at det ikke eksisterer noen tydelig grense mellom västerungdommenes samtalspråk og ”vanlig” stockholmsk ungdomsspråk: På den ene siden oppviser de mange språklige trekk som viser at de er stockholmske ungdommer, på den andre siden er det også trekk ved språket deres som kan gi inntrykk av ”brytning” og ”språkfeil”. Dette går jeg mer inn på i kapittel 2.3.3. Vi må altså ta innover oss den kompleksiteten som faktisk finnes innen ungdomskulturene, og derfor trenger vi nye tilnærminger til studiet av ungdommers kulturelle og språklige virkelighet.

2.3.2 Mot en ny tilnærming til studiet av ungdomskulturer og ungdomsspråk – multikulturelle ungdomsidentiteter

Ungdomsspråket er altså ikke en homogen størrelse. Demografiske og sosioøkonomiske endringer har innvirkning på lingvistiske strukturer og samtalespråk, og særlig de mange nye språkmøtene fører til endring og variasjon innen talemålet i byene. Språkkontakt er ikke noe nytt fenomen. Den nordiske språksituasjonen har alltid vært kjennetegnet av ulike språkmøter. Men dagens situasjon er mindre stabil, og er preget av større kompleksitet i form av mangeartet språkkontakt: Det er ikke bare engelsk som påvirker språket vårt, men mange ulike språk.

De språklige resultatene av dagens kontaktsituasjoner er altså av mye større omfang enn tidligere. Man snakker gjerne om to typer språkkontakt: Kulturell språkkontakt og direkte språkkontakt (Kotsinas 2001:20). Den økte innvandringen, spesielt fra land utenfor Norden, har ført til økt direkte språkkontakt med språk fra land fjernt fra de landene Norden tradisjonelt har hatt kontakt med.

Norges nye kulturelle og språklige kompleksitet krever nye forskningsperspektiver. Lenge var talemålsforskningen i Norge begrenset til rurale strøk, og innen tradisjonell dialektologi fokuserte man i stor grad på fastlagte kjennetegn ved den og den dialekten/varietet i det og det geografiske området. Mesthrie m.fl (2000:61) skriver at

[t]he main focus of the traditional surveys fell on bits of language, rather than on speakers of the language. Language seems to have been considered as an organism having a life of its own [...].

I stedet for å studere språket som passiv verbal representasjon, der språkbrukerne bare er leverandører av de språklige uttrykkene, bør man studere språkbrukerne ut fra at de er medlemmer av komplekse sosiale grupper. Språklige uttrykk er altså sosiale størrelser som skapes i ulike kommunikasjonssituasjoner.

Når det gjelder dagens flerspråklige bybilde, som jo preges av et utall ulike kultur- og språkmøter, er det vesentlig å se på det sosiale samspillet mellom ungdom med ulik etnisk bakgrunn, ettersom vi som et utslag av dette mangfoldet ser en fremvekst av mange nye gruppeidentiteter. Språket har en identifiseringsfunksjon: Gjennom våre språkvalg forteller vi noe om hvilke grupperinger vi ønsker tilhørighet til og hvilke vi tar avstand fra. Derfor vil det være av interesse å utforske hvilke språklige praksisformer som er i bruk i det nye Oslo. Det nasjonale prosjektet UPUS (Utviklingsprosesser i urbane språkmiljø) er et pågående prosjekt som skal kartlegge hvilke språklige praksisformer som er i bruk i det mangfoldige urbane landskapet.

Vi kan altså ikke forvente en homogen sosial og kulturell ungdomskultur. Oslo er blitt en kulturelt og språklig sett heterogen by. Studier av ungdomskultur har riktignok også endret tilnærming. Androutsopoulos og Geogakopoulou (2003:3) skriver at

[...] studies of youth culture have been recently moving away from conceptions of class-based youth subcultures in western societies, to approaches which emphasize the diversity of youth-cultural expressions worldwide.

Ungdommers gruppeidentitet er ikke like tydelig knyttet til sosiale grupper som tidligere. Man ser en dynamikk mellom ulike grupper i form av blanding og lån av ulike kulturelementer. Man har i det hele tatt gått mer og mer bort fra begrepet *subkultur*, et begrep som siden midten av 60-årene har blitt anvendt i studiet av etniske relasjoner innen mange ulike fagtradisjoner. Begrepet har blitt problematisk fordi det i stor grad har fokusert på kulturkonflikter og dermed fått en negativ klang, og fordi begrepet forutsetter et statisk kulturbegrep. Ålund (1992:76) skriver:

'Culture' is squeezed into static and narrowly defined stereotypes glossing over amalgamated cultural forms which, especially among the youth, are already both a fact and a genuine alternative.

Ålund bruker begrepet "transkulturelle identiteter", og mener med dette at dagens emigrantungdom gjerne deler en felles kulturell måte å leve på i form av en sammenblanding av mange ulike kulturelle uttrykk innen språk, musikk og annen form for interaksjon. I dag snakker vi derfor heller om *bricolage* enn subkulturer, altså en kreativ blanding av elementer fra ulike steder og tider (Ålund 1992). Det er i denne forbindelse Ålund også trekker inn Ulla-Britt Kotsinas' banebrytende studier av nye etnolekter eller multietnolekter (s. 74).

2.3.3 Ungdomsspråk i multikulturelle, urbane språkmiljø

De siste tiårene er det flere som har skrevet om nye avvikende språkvarieteter som har fremkommet i innvandrer-tette områder. Når det gjelder språk blant innvandrerungdom, skriver Kotsinas (1997:15) at det i utgangspunktet er de samme mekanismene (gruppeidentitet, opposisjon, kreativitet etc.) som er virksomme ved utformingen av språket her, men at resultatet her blir så mye tydeligere ettersom de sosiale, etniske, språklige og kulturelle faktorene skiller seg fra hva som betraktes som normalt i Norden.

Hva vet vi så om slike blandingsspråk? Hva er det som kjennetegner disse nye transkulturelle ungdomsidentitetene? Her i Norden har blant annet Kotsinas skrevet om *rinkebysvensk* (1988), Aasheim (1995) om *kebabnorsk* og Quist om *innvandrer dansk* (2001),

og Quist var også den som lanserte begrepet *multietnolekt* (2000). Også i andre land har vi sett lignende fenomener. Bl.a. har den tyske lingvisten Peter Auer skrevet om *türkendeutsch* (jf. foredraget han holdt på UPUS` oppstartsseminar 28.oktober 2005). Her i Norge var det Aasheim, med sin leksikografiske hovedfagsoppgave om ”fremmedspråklig” slang i Oslo, som var en av de første som begynte å utforske dette forskningsområdet. Her ble spørreskjemaer brukt som metode, og informantene ble bedt om å fylle ut hvor ofte de brukte ulike slangord (”ofte”, ”sjelden” eller ”aldri”). De skulle også beskrive hva de forsto med de ulike ordene. Bidraget er absolutt av verdi ettersom det var en av de første studiene innen dette feltet. Det kan være interessant å sammenligne slangordene, som jo er innsamlet i 1995, med slangord innsamlet i dag, for å si noe om opprettholdelse og tap av slangord. Imidlertid kan metoden som ble brukt diskuteres, ettersom studien ikke sier noe om faktisk bruk av ordene, samt kontekstuelle faktorer rundt slangen.

Begrepet som *kebabnorsk*, *rinkebysvensk*, *innvandrerdansk* og *türkendeutsch* vitner om et behov for å kategorisere den avvikende språkbruken og ikke minst finne på merkelapper, fordi det forenkler virkeligheten. Man har behov for å sortere verden i verbale kategorier for å skape orden (jf. Leach sitert i Frykman og Löfgren 1994:141). Det kan imidlertid diskuteres hvorvidt slike merkelapper eller klart definerte kategorier, i denne sammenhengen språklige varieteter, alltid er like berettiget eller hensiktsmessige. For det første kan det virke noe stigmatiserende med merkelapper som *kebabnorsk*. For det andre skal man være forsiktig med å bombastisk konstatere at man har å gjøre med hele språklige varieteter, noe merkelappen *kebabnorsk* gir uttrykk for. Språket er etter min mening mer dynamisk enn som så, og det gir derfor mer mening å snakke om ulike stilnivåer enn ulike lekter. Mens stil er et situasjonsbetinget fenomen, noe som er til stede i en sosial verden, er varietet i mye større grad en lingvistisk term. Peter Auer sa på sitt foredrag om *türkendeutsch* på UPUS` oppstartsseminar at stil er et holistisk konsept: Konseptet stil er dermed i bunn og grunn konstruktivistisk, mens varietet bunner i tanken om noe på forhånd fastlagt (essensialistisk). Stil innebærer dermed et mer dynamisk og diskursivt orientert syn på språket.

Når det gjelder hvordan den multikulturelle språksituasjonen har påvirket norsk språk, så er det primært på det leksikalske nivået forskning er blitt gjort, jf. Aasheim ovenfor, og for eksempel Drange (2001) og Kotsinas (2002a). Dessuten har Andreas Østby (2005) laget en ordbok for ulike typer slang innen flerkulturelle miljøer i Oslo. Men det er også på andre språklige plan at påvirkningen skjer: fonologisk, syntaktisk, morfologisk og diskursivt.

Men hva vet vi så om denne språkbruken? Det har vært fokusert en del på hvordan den avviker fra ”vanlig” språkbruk. Kotsinas (2002b:145f) peker på flere trekk. Fonologisk er det visse forskjeller, men på dette nivået er det ikke alltid like lett å sette fingeren på akkurat hva det er som utgjør forskjell. Kotsinas nevner likevel at talemålet hos en del ungdommer er hva de selv kaller ”støtigt: at ordgrensene blir noe sterkere markert enn normalt, men kan også forklares med at vokallengden er i ferd med å utjevnes, slik at ungdommene ikke gjør samme forskjell mellom lang og kort vokal som normalt i stockholmsk.

Kotsinas skriver videre at det er lettere å definere de grammatiske avvikelsene. Svært vanlig er for eksempel ”feil” bruk av preposisjon, at man heller bruker en mer frekvent preposisjon, som *på* eller *i* (likt som i norsk). Et annet trekk er feilvalg i forhold til genus og kongruens, og i likhet med det vi ser hos små barn, får iblant adverbpartikler som inngår i verbfraser feil plassering (for eksempel ”dom gifter seg *om*”). Adverbene kan også få en feil plassering, og ikke-invertert syntaks, særlig der setningsleddet innledes med kort adverb (for eksempel ”den ja litar på ja kan følge me vart ja vill”) er svært vanlig.

Ulike formord kan også utelates (”vem ska märka [det] liksom”). Også i bruken av ord kan man finne avvikelser. Av og til får ord en videre betydning (semantisk utvidelse, for eksempel *gå* istedenfor *dra*), og av og til brukes ord litt på siden av sin egentlige betydning (for eksempel ”de går inte å uttala så där som man pratar me sina kompisar” [tala]).

En del av disse fenomenene er imidlertid velkjente ved språkinnlæring og språkkontakt, og med den språklige situasjonen ungdommene har rundt seg. Flere av trekkene er trekk som er vanlige i innlæringsprosessen av et andrespråk. Målspråket til innlærere kalles gjerne *mellomspråk*, av engelsk: *interlanguage* (Hvenekilde og Golden 2002:184). Trekk som kjennetegner denne prosessen, er bl.a. forenkling, overgeneralisering, unngåelser, nydannelser, elementer fra andre språk enn målspråket (jf. for eksempel Viberg [1989]).

Men om disse avvikende trekkene handler om at ungdommene ikke ”vet bedre”, er tvilsomt. Som Kotsinas (2002:148) presiserer, så er det lett å tolke avvikelsene som interferens (påvirkning fra morsmålet), men siden forenklinger også forekommer hos talere som har morsmål der systemet ligner på det svenske, kan man ikke gå ut fra at innlæreren kopierer morsmålets regler. Det er kanskje heller grunn til å tro at avvikelsene uttrykker universelle måter å forenkle på. Som Peter Auer sa i sitt foredrag om *türkendeutsch* på UPUS’ oppstartsseminar, så er etnolekter ofte ikke geografisk bundne. Ofte er det de samme prinsippene som gjelder overalt, og interferensteorier kan derfor ikke brukes her.

Kotsinas (2001:24) skriver at det språket som har begynt å vokse frem i ungdomsgruppene i innvandretette områder, lenge ble oppfattet som et mangelfullt

blandingsspråk, et resultat av manglende kunnskaper om målspråket. Slikt blandingsspråk, i likhet med kodeveksling, har lenge blitt stigmatisert og blitt sett på som dårlig språkkompetanse. Bak dette ligger tanker om at ”primærspråket” blir forgiftet og utvannet, tanker om renhet og opprinnelighet som i bunn i grunn er etnosentriske. Istedenfor bør man, og er man i ferd med å få, etter flere og flere studier, et mer positivt syn på oppblandede språk: at *rinkebysvensk* eller andre blandingsvarieteter oppviser en dobbel kulturell kompetanse, såkalte transkulturelle identiteter (jf. for eksempel Ålund 1992).

Sentralt for det tidligere nevnte UNO-prosjektets ulike studier har nettopp vært å se på den nye språkkontakten vi er vitne til i Norden og hvordan ungdommer bruker språket for å skape en ny multikulturell identitet. Artikkelsamlingene *Ungdommers språkmøter* (Stenström m.fl. 2001) og *Jallanorsk. Slanguage og annet ungdomsspråk i Norden* (Stenström m.fl. 2002) presenterer noen av resultatene fra UNO-prosjektet, og representerer således ulike perspektiver innen dagens ungdomsspråkforskning. Her har det særlig vært fokus på ungdommers bruk av slangord med engelsk og annen fremmedspråklig påvirkning. Men diskurspartikler og språkholdninger har også blitt studert.

Danske Pia Quist er en av de som har vært tilknyttet UNO-prosjektet. Hun har (i 2001) skrevet om hvordan dansk språk hos tospråklig innvandrerungdom som vokser opp i innvandrerettede områder, påvirkes av det multikulturelle miljøet de vokser opp i. Med utgangspunkt i Kotsinas sine begreper *forenklende trekk* (en tendens til å bruke mindre markerte strukturer) versus *ekspanderende trekk* (bruk av slangord og banning, for eksempel) kommer hun frem til at disse begrepene må ses i sammenheng med om det er snakk om mellomspråk eller gruppespråk. Mens man i mellomspråk ikke vil være i stand til å kunne skifte mellom forenklende og ekspanderende trekk, kan man i gruppespråk nærmest regne de forenklende trekkene for å være ekspanderende, nettopp fordi disse trekkene utvider språkbrukerens register. Quist påpeker at dette blir synlig først i en bredere kontekstuell analyse og at forenklende trekk i slik analyse kan være uttrykk for situasjonelt kodeskift bestemt av samtalepartneren.

Mens man før gjerne var opptatt av at brudd med normalspråket innebar uutviklet språkkompetanse, tenker man altså nå heller at slike avvikende trekk kan være uttrykk for språklig kreativitet (jf. bl.a. Quist ovenfor). Sosiolingvistikkens fremheving av gruppeidentitetens betydning for fremveksten av sosiolekter har ført til at vi innen disse nye sosiale gruppene heller ser på avvikelser fra innlærerspråket som uttrykk for nye gruppeidentiteter (Kotsinas 2001:24), noe som kan kobles opp mot (som tidligere nevnt) nye multikulturelle identiteter.

2.3.4 Samtaleanalytiske og interaksjonelle tilnærminger til ungdom, identitet og etnisitet

Studiene jeg til nå har tatt for meg, har i stor grad vært sosiolingvistiske og fokusert på språklige varieteter. Studier med samtaleanalytiske tilnærminger til relevantgjøring av identitet hos unge i flerkulturelle miljøer er det færre av, og innen norsk forskning er de nærmest fraværende. Jeg skal nå presentere en oversikt over de ulike studiene som er blitt gjort.

Innen rammeverket til samtaleanalyse og interaksjonell sosiolingvistikk studerer man interaksjon blant ungdom ut fra et dynamisk syn på identitet. Dette innebærer bl.a. å se på hvordan gruppemedlemskap diskursivt blir uttrykt og tilskrevet i interaksjon, og å undersøke hvilke variabler som ungdommene selv velger å gjøre relevante.

Identitet har riktignok vært et nøkkelbegrep innen studiet av språkbruk blant ungdom. Men måten man har operasjonalisert identitet på, altså måten man mener forbindelsen mellom identitet og språk manifesterer seg, er annerledes i tradisjonelle sosiolingvistiske studier enn i studier med samtaleanalytiske tilnærminger. Androutsopoulos og Geogakopoulou (2003:3) skriver at det har skjedd endringer innen hvordan man har konseptualisert forholdet mellom språk og identitet, og skriver om tidligere studier at:

From a variationist point of view, this relation is made visible in correlations of linguistic and social variables. Youth is thereby defined statically, as a biologically delimited group, for purposes of statistical treatment.

Det har altså vært vanlig innen sosiolingvistiske og variasjonistiske studier å gå ut fra at forhåndsbestemte variabler som for eksempel kjønn, klasse, etnisitet etc. nødvendigvis har betydning for interaksjonen. Androutsopoulos og Geogakopoulou skriver at man i nyere studier har et mer dynamisk perspektiv på identitet, og refererer bl.a. til at Eckert (2000), i sin etnografiske studie av språkvariasjon på en high school i USA, argumenterer for at den sosiale meningen av variasjonsmønstre ikke er bestemt en gang for alle, men derimot kommer til uttrykk gjennom kommunikativ praksis på lokalt nivå.

Jeg skal nå gjøre en gjennomgang av et utvalg studier som vektlegger det prosessuelle, interaksjonelle og diskursive ved identitetskonstruksjon og identitetsforhandling, og særlig trekke frem studier med samtaleanalytiske tilnærminger, i den grad det finnes.

I artikkelsamlingen *Discourse constructions of youth identities*, redigert av Androutsopoulos og Geogakopoulou (2003), fokuseres det på problematikk rundt studier av ungdomsidentiteter med utgangspunkt i aktuell sosiolingvistisk og diskursanalytisk forskning på identitetskonstruksjon. Artikkene i boken baserer seg i stor grad på etnografiske

tilnærminger (med unntak av Norrby og Wirdenäs [2003] som har en mindre etnografisk kontekstualisering). Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 6) forholder seg til ”a pluralistic conception of youth and youth discourses”, noe som kommer til uttrykk i nyere forskning, og ”endorse the detailed examination of how youth identities are locally constructed in text and talk”. Videre skriver Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 6-7) at artikkelsamlingen vektlegger diskursiv konstruksjon og variabiliteten ved ungdomsidentiteter som et eksplisitt og gyldig fokus for analyse, og at de ulike artiklene utreder et helt spekter av identiteter i ulike situasjoner og typer av sosial organisasjon. Det som kommer til syne gjennom disse analysene er betydningen av *aktivitetstype* (der termen *activity type* er hentet fra Brown og Fraser, samt Sarangi) i konstruksjonen av ungdomsidentiteter, og at hvilken aktivitetstype det er snakk om, ser ut til å være kjernen av det sosiolingvistiske livet til ulike ungdomsgrupper. Boken er derfor bygget opp omkring viktigheten av tre ulike aktivitetstyper: sosiale hendelser, sjangre og diskurstyper. Jeg skal ikke gå inn på de to første typene, men bare den tredje typen, fordi denne aktivitetstypen samsvarer med min egen studie. Denne typen aktivitet omfatter situasjoner som intervjuer eller arrangerte samtaler mellom ulike informanter der ungdommene er plassert sammen på bakgrunn av fellesnevneren alder, dette som en del av et forskningsprosjekt der målet er å undersøke mer eller mindre eksplisitte posisjoneringer av selv-representasjon hos ungdommene. Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 7) skriver om denne typen aktivitet:

Though it is largely the researcher's aims that determine which of the participants' identity aspect(s) will be made salient, the actual event does not necessarily exclude or inhibit other aspects of self-representation.

Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 17) skriver også (med henvisning til Hall) at

[i]dentities are positions that the subjects take up in discourse and which tie them to structures of meaning and social processes. At best, these positions can be described as representations, as they are never complete or identical to the subject processes invested in them. By attending, however, to the production of such positions or (self)-representations in discourse, analysts gain valuable insights into participants' subjectivities.

Ut fra et slikt syn er ikke identitet noe på forhånd fastlagt, men noe som konstrueres i interaksjonen. Identitetene kommer til uttrykk gjennom ulike posisjoner som ”i beste fall kan ses på som representasjoner”. Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 17) skriver at disse posisjonene karakteriseres av mangfoldighet, flyktighet, inkonsekvens og heterogenitet. Denne måten å se på identitet kan sies å være sosialkonstruktivistisk.

Norrby og Wirdenäs` (2003) artikkel om konstruksjon av ulike interaksjonelle roller i interaksjon representerer denne tredje aktivitetstypen. Norrby og Wirdenäs bruker en samtaleanalytisk tilnærming til å se på sammenhengen mellom interaksjonelle roller og bruken av diskursmarkører. Dette er gjort med utgangspunkt i et datamateriale (GSM-korpuset) bestående av 27 uformelle intervjuer med svenske ungdommer mellom 16 og 19 år. Det ble her undersøkt hvordan diskursmarkører blir brukt for å konstruere henholdsvis individuell diskursidentitet og sosial diskursidentitet. Premiss for tilnærmingen er en antagelse om at sosiale identiteter er dynamiske og sammensatte og at de konstrueres diskursivt. Potensielt sett kan altså informantene presentere seg selv gjennom flere roller eller identiteter i løpet av samtalen. Rollene kan videre kobles til ulike kontekstuelle parametre som relasjonen mellom deltagerne og graden av felles bakgrunnskunnskap, rollen til intervjueren, typen diskursaktivitet, det pågående emnet og deltagerens kunnskap om emnet. Norrby og Wirdenäs finner blant annet ut at formildende og støttende rolletyper har en høy andel av diskursmarkører, i tillegg til å bruke høflighetsstrategier som uttrykker negativ høflighet, mens deltagerne som inntar rollen som ekspert eller kverulant eller lignende, ikke bruker så mange diskursmarkører, samt ofte uttrykker seg på en ansiktstruende måte. Men ikke bare forskjellige diskursaktiviteter, men også ulike emner, kan føre til variasjon i bruken av diskursmarkører. Manglende kunnskap om et emne kan for eksempel resultere i pragmatiske uttrykk som *jag tror*, *kanske*, *nog*. Norrby og Wirdenäs viser også hvordan typiske ”ungdoms”-diskursmarkører som for eksempel *liksom* og *bare* blir brukt i en sekvens der deltagerne diskuterer en musikkgruppe de identifiserer seg med, og hvordan dette markerer en felles ungdomsidentitet. Forholdet mellom kontekstuelle ressurser som emne og diskursaktivitet på den ene siden og pragmatiske uttrykk på den andre kan altså være med å forklare hvorfor deltagerne fremviser en bestemt diskursidentitet.

En annen interessant artikkelsamling om språkbruk blant ungdom er *De unges sprog* (Jørgensen [red.] 2002). Denne samlingen tar for seg språklig adferd, språklige holdninger og flerspråklighet hos unge i Danmark. Det som gjør denne artikkelsamlingen interessant, er at den vektlegger det prosessuelle og dynamiske ved bruken av ulike språklige midler, om det så gjelder ulike språk eller om det handler om ulike uttrykksmåter. Jørgensen (2002:11) skriver at utgangspunktet for artikkelsamlingen er at alle mennesker er språkbrukere, det er underordnet om noen mennesker har ett språk mens andre har flere. Det sentrale er at vi har språk, og at vi alle har tilgang til forskjellige midler for å nå de samme målene.

Når det gjelder språkbruken til flerspråklige, skriver Jørgensen (s. 14–15) at vi ikke kan kategorisere hvert eneste språklige element som en del av enten det ene eller andre språk,

men derimot som en integrasjon av elementer fra hvert av de involverte språk. Et trekk brukt i den tospråkliges språkbruk tilhører altså ikke nødvendigvis det ene eller det andre språket, men tilhører nettopp den tospråkliges språkbruk. Derav termen *den integrerte tospråklighetsnorm*, en forståelse av tospråklighet som utfordrer den tradisjonelle definisjonen av tospråklighet som bygger på en håndfast oppfatning av at hvert språk representerer atskilte systemer.

Dette dynamiske perspektivet på språkbruk og kodeskift ser man blant annet hos Eskildsen (2002), Kohl (2002), Jacobsen (2002), Havgaard (2002) og Reiff (2002) i artikkelsamlingen. Eskildsen (s. 98) bruker en samtaleanalytisk tilnærming til studiet av kodeskift hos unge i 8. klasse, noe som innebærer at hun forklarer bruken av kodeskift ut fra lokale forhold. Det fokuseres her på den språklige forhandlingen og evalueringen som hele tiden foregår i en samtale – og som kanskje medfører at de verdiene man på forhånd hadde tilskrevet de to språkene, endrer seg i løpet av samtalen. Eskildsen (s. 125) presenterer en funksjonell tilgang til kodeskift, og finner ut at det er en tydelig tendens til at de unge i deres bidrag til interaksjonen orienterer seg mot en arbeidsfordelingsnorm mellom de to språk, og at denne normen kan forklares ut fra lokale (interaksjonelle) forhold. Imidlertid (s. 16) påpeker Eskildsen at dette er forhold som gjør at det i *denne kontekst* oppstår en arbeidsdeling mellom de to språkene, men som samtidig ikke er forhold som gjør seg gjeldende i deres alminnelige dagligdagse interaksjon.

Havgaard (2002:172) bruker også en CA-inspirert metode til å undersøke kodeskift. Hun undersøker ulike pragmatiske funksjoner til kodeskift i én samtale mellom fire tospråklige. Hun finner ut at samme kodeskift har flere funksjoner. Kodeskiftene finner sted mellom både språk og stilarter, for eksempel slang og normalspråk. Dessuten er det tendenser til at kodeskift i seg selv fungerer som overordnet kode i denne gruppen: at gruppens stil langsomt beveger seg mot en *fused lect*, som Havgaard kaller det. I tillegg til at Havgaard (s. 199) forklarer kodeskiftene ut fra samtalen alene, trekker hun også inn ytre, sosiale faktorer: Skiftene signaliserer blant annet at de unge uttrykker og utforsker deres etniske identitet og grensene mellom de to kulturene. De uttrykker at de tilhører en bestemt gruppe, nemlig tospråklige i Danmark. Havgaard mener at denne fasetterte identiteten krever en fasettert uttrykksform som ungdommene finner i kodeskift.

Reiff (2002, også i *De unges sprog*), som undersøker tospråklige dansk-tyrkiske unges bruk av engelsk, forholder seg også til et dynamisk perspektiv på bruken av ulike språk. Reiff (s. 204) skriver at hun forholder seg til den postmodernistiske sosiolingvistikken og at det innen denne forskningstradisjonen er mindre viktig hvor mange eller hvilke språk man har,

det avgjørende er derimot at man har språk og kan anvende dem til forskjellige formål. Reiff skriver at bruken av engelsk er et utbredt fenomen innen dansk ungdomsspråk. Hun skriver (s. 218) også at den engelskspråklige kulturen har høy status blant unge, og at bruken av engelsk derfor er et ungdomsfenomen. Reiff viser i artikkelen eksempler på hvordan de unge med språket som redskap inntar forskjellige roller i interaksjonen og dermed forhandler om identitet. Hun beskriver også hvordan disse rollene kan endres etter behov i interaksjonen. Reiff (s. 219) fokuserer på hvordan bruken av engelsk i denne samtalen fungerer som aldersmarkører snarere enn etniske markører: De unge tospråklige markerer seg ikke i forhold til sine danske enspråklige klassekamerater, men i forhold til de voksne, og de konstruerer dermed ungdomsidentitet.

I artikkelen til Bøll (2002) finner vi beslektede tanker, idet Bøll med utgangspunkt i en rekke intervjuer med elever fra 8. klasse fra Køge-prosjektet, ønsker å undersøke om alder og kjønn, fremfor etnisitet, er det sentrale ved de unges identitet. Bøll legger til grunn en forståelse av identitet som går ut på at identitetsdannelsen er et spill mellom et individs selvoppfattelse og hans forståelse av andres oppfattelse av ham. Det er derfor sannsynlig at danske holdninger til de tospråklige har betydning for deres selvoppfattelse. Bøll ser på tyrkisk-danske unges identitet i forhold til emnene etnisitet, språk, generasjon og kjønn. Bøll (s. 72) konkluderer med at de unge tospråklige kan gli i identitet avhengig av situasjon og emne, og at deres sosiale identitet kan skille seg fra den individuelle. Det kan være en splittelse mellom den tyrkiske bakgrunns regler og de danske ungdommers adferd. Særlig er det her jentene som er mest oppmerksomme på etnisitet. Bøll skriver videre at det er vanskelig å oppstille en homogen identitet for disse tospråklige ungdommene. Felles for dem er likevel at de er svært fokusert på sin kjønnsidentitet, og at alle avgrenser seg fra foreldregenerasjonen når muligheten for å identifisere seg med andre unge foreligger.

Innledningsvis i dette kapittelet (2.3.4) nevnte jeg hvordan man innen nyere studier har et mer dynamisk perspektiv på forholdet mellom språk og identitet, noe jeg har illustrert ved gjennomgangen av ulike studier. Androutsopoulos og Geogakopoulou (2003:3) skriver at nyere studier av ungdomskulturer har endret fokus fra konsepter om klasse-baserte ungdoms-subkulturer til tilnærminger som vektlegger mangfoldigheten i ungdomskulturelle uttrykk verden over. Androutsopoulos og Geogakopoulou (s. 5) skriver også at mens forestillingen om sosial klasse var overordnet i tidligere sosiolingvistiske analyser av ungdomsspråk, har fokuset gradvis forskjøvet seg mot forestillinger om kjønn og etnisitet.

Flere av artiklene fra *De unges sprog* viser heterogeniteten innen unges opplevelser. Som jeg har vist, fokuserer Reiff (2002) på hvordan de unge tospråkliges bruk av engelsk

fungerer som aldersmarkører snarere enn etniske markører, og at de dermed konstruerer ungdomsidentitet. Og Bøll (2002) ser på hvordan hennes informanter relevantgjør alder og kjønn fremfor etnisitet. Dette kan relateres til Eckerts studie (2000), som imidlertid finner at det er relasjonen mellom de ulike studentgruppene, *the burnouts* og *the jocks*, heller enn alder eller sosial klasse som gir mening til variasjonsmønstrene. Eckert (2000:3) fokuserer på sosial praksis heller enn struktur når hun ser på variasjonen:

A theory of variation as social practice sees speakers as constituting, rather than representing, broad social categories, and it sees speakers as constructing, as well as responding to, the social meaning of variation.

Eckert refererer til Lave og Wengers begrep *community of practice*, altså det man kan kalle språklige praksisfellesskap, når hun beskriver den sosiale variasjonen mellom de ulike gruppene. Enkelt sagt så er det hver enkelt gruppes delte erfaringer som gjør gruppen til et praksisfellesskap. "[...] a community of practice is simultaneously defined by its membership and the shared practice in which that membership engages" (s. 35). Dette kan igjen relateres til hva jeg tidligere har sagt om at man bør undersøke hvilke variabler som ungdommene selv velger å gjøre relevante, ved å se på hvordan gruppe-medlemskap diskursivt blir uttrykt og tilskrevet i interaksjon, heller enn å gå ut fra forhåndsbestemte forestillinger om gruppe-medlemskap og identifikasjon.

Den siste studien jeg skal gå inn på, er Engbloms (2004) doktoravhandling om interaksjon mellom noen ungdommer mellom 16 og 19 i et flerkulturelt miljø i en forstad til Stockholm. Engbloms materiale består av tre ulike typer samtalesituasjoner: arrangerte samtaler (video), egeninnspillinger som er innspillinger gjort av ungdommene selv (audio), og intervju (video). Engblom undersøker hvordan ungdommer som lever i et flerkulturelt miljø relevantgjør identitet, og hvordan identitetenes relevans kan forstås ut fra samtalesituasjonen. Dette gjør hun ut fra en samtaleanalytisk metode. Etnisitet er en potensiell ressurs som deltagerne kan orientere seg mot. Selv om personer med ulik kulturell bakgrunn deltar i samme samtale, behøver ikke etnisitet å få betydning. Jeg kommer bare til å konsentrere meg om de arrangerte samtalene, da måten disse er utformet på, ligner min egen samtale. Engblom gjør en emneanalyse av de ulike samtalene, der hun ser på hva deltagerne snakker om, og finner noen innholdsdimensjoner som er felles for alle samtalene. Disse er emner relatert til skolen, etnisitet og opptakssituasjonen. Engblom gjør også en analyse av pronomenet *vi* for å se hvilke gruppetilhørigheter ungdommene gir uttrykk for. Et *vi* kan uttrykke flere ulike relasjoner i gruppesamtaler og dermed posisjonere taleren på ulike måter i forhold til den

aktuelle samtalsituasjonen og i forhold til mennesker og grupper utenfor. Engblom (s. 83) skriver at blant de grupper som ungdommene velger å regne seg inn i, skiller de som har etnisk kopling seg ut. Disse utgjør en relativt stor andel av de valgte identitetene, og også emneanalysen viser at etnisitet spiller en rolle i samtalen. Det tredje hun tar for seg ved samtale, er en analyse av de ulike etniske kategoriseringene som forekommer i samtale. Denne prosessen med å relevantgjøre etnisk identitet kaller Engblom for *etnifisering* (etter Days begrep *ethnification*, jf. 2.1.2). Komponentene hos etnisiteten som ungdommene adresserer, har Engblom valgt å kalle *lokalt territorium, språk, religion, kultur og slektskap* (s. 120). Kategoriseringen *innvandrere* er frekvent, og denne kontrasteringen gjøres særlig i forhold til en gruppe utenfor samtalen, nemlig svensker, ettersom jentene i den ene samtalen ser seg selv tilhørende gruppen *innvandrere* i forhold til gruppen *svensker*. Denne kontrasteringen fungerer i denne samtalen som en måte å skape samhørighet mellom deltagerne. Imidlertid påpeker Engblom (s. 120) at det ikke bare er etnisitet som gjøres relevant. Ungdommene forhandler også om kjønn, alder og klasse *samtidig* som det etniske fungerer som overgripende innhold.

Som vi ser av denne gjennomgangen av CA-baserte studier, så skiller disse studiene seg både teoretisk og metodisk fra tradisjonelle sosiolingvistiske studier der forholdet mellom identitet og språk i større grad er gitt. Mens en del av de tradisjonelle studiene legger til grunn forhåndsbestemte oppfatninger om ungdommers interaksjon, som at for eksempel alder eller etnisitet eller andre variabler nødvendigvis har betydning, tenker man innen samtaleanalytiske og interaksjonelle tilnærminger at slike variabler må gjøres relevante av deltagerne selv, interaksjonelt og lokalt. Innen studiene jeg har presentert i dette kapittelet (2.3.4), har vi sett at ulike variabler gjøres relevant i forskjellige typer kommunikasjonssituasjoner, og at hva som har betydning også kan endres i løpet av interaksjonen. Finn Aarsæther (2004), som har undersøkt kodeveksling i samtaler mellom pakistansk-norske tiåringer ut fra et tekstperspektiv, og legger til grunn et samtaleanalytisk rammeverk, der det overordnede forskningsspørsmålet hans er knyttet til hvilke funksjoner kodeveksling har i språkbruken, skriver (s. 21):

Mens en innafor ei tradisjonelt sosiolingvistisk tilnærming vil hevde at individets språkbruk kan forklares ut fra sosiokulturelle strukturer på makronivå, vil den interaksjonelle tilnærminga innta den posisjonen at den meninga som knyttes til for eksempel bruken av en språklig kode ikke kan defineres på forhånd, men må ses på som noe som genereres lokalt, ut fra det som utspilles mellom de tospråklige som forhandler.

Man skal selvfølgelig ikke se bort fra at sosioøkonomiske og demografiske forhold virker inn på språk, kommunikasjon og interaksjon. Kvantitative studier som har til hensikt å avdekke omfanget og frekvensen av språklige fenomener, er svært viktige. Men som Johnstone (2000) argumenterer for, så er det viktig å reflektere over forskningsmetodologi: Fordi vi stiller flere og andre spørsmål enn tidligere, trenger vi flere måter å besvare dem på. Vi beveger oss fra å undersøke relativt homogene samfunn til mer heterogene, og det blir dermed flere variabler å ta hensyn til.

Men i tillegg til å undersøke forholdet mellom sosiokulturelle strukturer på den ene siden og språk og identitet på den andre siden, er det også av stor betydning å få innsikt i hvordan forholdet mellom språk og identitet kommer til uttrykk situasjonelt og diskursivt, og da trenger vi studier som nettopp undersøker det prosessuelle og dynamiske ved identitetsskapingen. Det er dette siste perspektivet jeg inntar. Engblom (2004:9) skriver:

Att vara känslig för identitetsskapandets situationella beroende ger oss
möjlighet att se det ytterst nyanserade arbete kring självbilder som
pågår när vi människor interagerar med varandra.

Engblom gjør en interaksjonell analyse av identitet på samtals mikronivå, og dette gir andre muligheter til å studere menneskers bruk av identiteter enn en analyse på makronivå (s. 18), jf. kapittel 2.1.1.

På en måte kan man si at de ulike tilnærmingene er komplementære, man trenger både mikroanalyser og makroanalyser. Det er snakk om ulike typer innsikt, ulike typer perspektiver. Men det viktig å være klar over hvilke premisser man legger til grunn. Hvilken tilnærming man har, bærer i hvilke teoretiske premisser man legger til grunn, altså hvordan man operasjonaliserer forholdet mellom språk og identitet.

3.0 Metode

3.1 Metodiske refleksjoner omkring det å jobbe med muntlige diskurser generelt

Hovedmålet med å analysere muntlige diskurser er å gjøre eksplisitt det som vanligvis tas for gitt. I tillegg ønsker man å forstå hvilken rolle språk og kommunikasjon spiller for folk og for samfunnet i sin helhet. Cameron (2005:7) skriver at det er viktig å understreke at det å jobbe med muntlige diskurser er en tverrfaglig virksomhet. Fag som involverer seg i slike studier er for eksempel antropologi, lingvistikk, filosofi, psykologi, sosiologi, medievitenskap og jus. En vanlig akademisk betegnelse innen mange fag er *diskursanalyse*. Cameron skriver at man kan gjøre en distinksjon mellom det å analysere diskurser som mål i seg selv og det å analysere dem for å oppnå noe annet. For lingvister er målet som oftest å beskrive de komplekse strukturene og mekanismene ved sosialt situert språkbruk, mens for ikke-lingvistiske forskere er målet ofte mer rettet mot å studere språk som en kilde til å forstå andre aspekter av folks liv.

Det finnes mange ulike tilnærminger til diskursanalyse. Tilnærmingen man har avhenger gjerne av hvilken fagtradisjon man tilhører og hvilket formål man har med studiet. Cameron (s. 51) skriver at "[w]hat distinguishes the approaches from each other is the balance of differing concerns, and the analytic procedures that follow from taking any particular concern as central". Cameron (s. 52) beskriver hvordan ulike tilnærminger skiller seg ved at noen ser på "the big picture" som for eksempel "the ethnography of speaking", der man refererer til hele den sosiale konteksten til en spesiell kommunikativ hendelse, mens andre fokuserer på de ørsmå detaljene, som for eksempel samtaleanalyse. Hvilken tilnærming man velger, har sammenheng med hva man ønsker å finne ut av. Vil man for eksempel undersøke hvordan turtaking foregår eller hvordan emner i en samtale etableres, vil det være naturlig å bruke en samtaleanalytisk tilnærming.

Men hvordan skal man samle inn, behandle og analysere talt språk? Det finnes en rekke metodiske utfordringer som man må forholde seg til. For det første har man det evige paradokset om at man ideelt sett vil observere hvordan folk oppfører seg når de ikke blir observert, det Labov (1972) kaller for "the observers paradox". På den ene siden ønsker man å samle inn "naturlige" data, man vil studere folk når de snakker slik de "egentlig" gjør. På den andre siden er det ikke etisk forsvarlig å gjøre opptak av folks tale uten at de har gitt samtykke til det.

En annen side av paradokset er at samtidig som man vil studere naturlig tale må man dokumentere talen via lydopptak i kontrollerte omgivelser. Dette fordi språkvitenskap krever helt nøyaktig gjengivelse av talen for at analysegrunnlaget skal være pålitelig. Men hvordan skal man dokumentere talemålet? Først må det sies at så snart det blir gjort lydopptak av en samtale, forvandles samtalen til en ny enhet – et lydopptak av en samtale. Dataene er i utgangspunktet muntlige. Man må også huske på at så snart samtalen er blitt transkribert, er den muntlige diskursen blitt fiksert: Den muntlige teksten er blitt en skriftlig tekst. Det finnes mange ulike måter å transkribere et materiale på, avhengig av forskningens formål (noe jeg kommer tilbake til i 3.3). Men uansett hvordan man transkriberer, vil transkripsjonen være en skriftlig versjon av den talte interaksjonen, og dermed være et annet type materiale fordi det er et annet medium. Tannen (1984:36) skriver at

[r]eplacing spoken words with written ones creates a myth of discreteness; utterances that were pronounced imperfectly and in a particular way are rendered as complete words in an idealized form. The most elaborate transcription conventions cannot recreate such features as tone, voice quality, pitch, amplitude, pronunciation, and so on, which constitute any utterance.

På denne måten fungerer transkripsjonen mest som en representasjon av den faktiske interaksjonen. I forhold til mitt eget prosjekt har jeg hørt opptaket av samtalen mellom de to guttene så mange ganger at jeg nærmest hører stemmene deres i hodet mitt når jeg leser transkripsjonen. Men som Tannen (1984:37) skriver, blir det jo da en diskrepans mellom de studerte dataene og de dataene som blir presenterte for leseren. Derfor blir det viktig å gi så mye ekstrainformasjon som mulig til leseren underveis når man refererer til transkriberte teksteksempler, selv om dette uansett ikke vil være det samme som selv å høre opptaket. Det er avgjørende at man reflekterer over disse tingene når man jobber med muntlige diskurser.

Men også når man skal analysere det transkriberte materialet, finnes det metodiske utfordringer man må forholde seg til. De analysene man gjør, blir nødvendigvis en konstruksjon av den faktiske interaksjonen. Tannen (1984:34) skriver at

[i]t is a problem, not only for participants, but also for the analyst and for readers who wish to put the present study in perspective, that the process of microanalysis leads to distortion as well as insight. [...]. Capturing a person's speech for analysis necessarily creates an image of that person and her/his behavior that is out of proportion to the impact they might have had in actual interaction.

Det vil alltid være et slags uoverenstemmelse mellom det faktiske interaksjonsøyeblikket og måten man har fanget dette øyeblikket på, fordi ettertidens analyser nødvendigvis ikke gjenspeiler hele bildet av hvordan interaksjonsøyeblikket foregikk. Talte ord er i sin natur

flyktige, og ordene vil derfor i enhver analyse alltid være vridd ut av sin egentlige kontekst. ”However, if it is not wrenched out of context, it cannot be analyzed” (Tannen 1984:35). Dette paradokset vil alltid være til stede i studier av muntlige diskurser. I tillegg er det viktig å huske på at alle analyser representerer én vinkel å se noe ut fra. Det finnes mange andre måter å analysere et materiale på. Og et annet poeng er at opptaket av en samtale ville hatt en helt annen karakter om det ble gjort på et annet tidspunkt. Dette kan høres problematisk ut, men på den annen side forteller det jo oss nettopp om språkets diskursive natur. Hva som er i fokus og hva som er i bakgrunnen, er (jf. Duranti og Goodwin 1992) i kontinuerlig forandring.

En annen ting man kan reflektere over, er dette idealet om ”naturlig” tale, altså tale som ville funnet sted uansett, uavhengig av om en forsker var til stede og gjorde opptak. Ofte tenker man at data som ikke ville fremkommet om det ikke var for at forskeren konstruerte denne kommunikasjonssituasjonen, ikke er naturlige data og derfor ikke kan karakteriseres som gode data. Cameron (2005:20) skriver at diskusjoner om hva som er naturlige data og hva som ikke er det, reiser kompliserte spørsmål. Det er selvfølgelig sannsynlig at opptakssituasjoner har potensial til å påvirke hvordan folk snakker eller oppfører seg. Men all tale blir jo formet av konteksten den blir produsert innenfor.

Cameron skriver videre (s. 20) at “it could be argued that a lab is itself a social setting, and taking part in a research project is a recognizable social activity, just like ‘chatting with friends’”. Slik samtale kan dermed representere et aspekt av informantenes kommunikative kompetanse, altså hvordan de oppfatter hvordan man skal oppføre seg i slike situasjoner. En samtale fremkommet på grunn av et forskningsprosjekt, under ”unaturlige” omstendigheter, er også en samtale. Hva deltagerne selv velger å gjøre relevant i denne kommunikasjonssituasjonen, er like reelt som i en annen samtale. Det som imidlertid er villedende, er å anta at denne måten å snakke på gjelder for alle andre situasjoner også.

Cameron (s. 21) mener distinksjonen mellom naturlige og unaturlige data ikke er hensiktsmessig eller rettmessig, og skriver at ”if you accept that all talk is shaped by its context, then arguably it does not make sense to take one context as more ‘basic’ than another, nor to consider some kinds of talk as more ‘ordinary’ than others”. All tale er altså formet av ulike kontekster. Det gjelder bare å være bevisst hvilke kontekstuelle faktorer som virker inn på kommunikasjonssituasjonen.

3.2 Samtaleanalyse som metode

I kapittel 2.2.2 beskrev jeg hvilke teoretiske premisser samtaleanalyse bygger på. Noe som er vesentlig med samtaleanalyse, er at denne tilnærmingen både er teori og metode. Det er både

snakk om et teoretisk standpunkt og en måte å analysere data på. Cameron (2005:87) skriver at CA kan brukes til å analysere mange ulike typer data, men at metoden ble utviklet for å analysere tale, og mer spesifikt tale som er interaktiv. Cameron skriver også at det faktum at kommunikasjon typisk er et felles prosjekt som involverer mer enn en person, og at folk vanligvis fordeler kommunikasjonen inn i turer, er sentralt for samtaleanalytiske tilnærminger, som jo er opptatt av å beskrive observerbare sekvensielle mønstre i de analyserte dataene. Hvordan skal man så angripe dataene? Aarsæther (2004:29) skriver at

reint praktisk er samtaleanalyse kort fortalt en måte å analysere språkbruk på som beskriver hvordan deltagerne i en samtale organiserer sine bidrag, for eksempel om de svarer raskt på en annens utspill, eller om det oppstår merkbare pauser mellom samtaleturene.

Det dreier seg om å beskrive samtalsens form eller struktur. En grunnforutsetning innen CA er at de ulike turene ikke bare er "serially ordered (that is, coming one after the other); they are sequentially ordered, which is to say that there are describable ways in which turns are linked together into definite sequences" (Hutchby og Wooffitt 1998:38). Et av målene innen CA er derfor å åpenbare den sekvensielle ordenen i samtaler. Grunnleggende innen metoden er å dele inn samtalen i turer. Hvordan man skal definere en tur, er imidlertid svært vanskelig å gi et klart svar på, fordi man ikke kan sette opp regler i vanlig naturvitenskapelig forstand. Derfor bør man heller snakke om prinsipper.

Innen CA er det vanlig å bruke Sacks, Schegloff og Jeffersons (1974) modell for turorganisering. Denne modellen viser hvordan samtaledeltagere håndterer turtaking i samtale. Selv om formen på en tur, innholdet av en tur og lengden på en tur varierer, finnes det i følge Sacks, Schegloff og Jefferson noen prinsipper innenfor hvordan samtaler foregår. Blant annet finner Sacks, Schegloff og Jefferson ut at folk har en tendens til å etterstrebe et ideal om minst mulig pauser og overlappende tale mellom turer, og at turskifte ofte foregår ved såkalte *transition-relevant places*, altså ved steder i samtalen der det er naturlig å avslutte en *turn constructional unit*. En *turn constructional unit* kan oversettes til *turkonstruksjonsenhet* og med dette menes enheter som en tur består av. Denne modellen kjennetegnes dessuten av noen viktige trekk: "Those features are that it is a LOCAL MANAGEMENT SYSTEM, and that it is an INTERACTIONALLY MANAGED SYSTEM [sic.]" (Sacks, Schegloff og Jeffersons s. 725).

Hvordan man definerer en tur, varierer ut fra hvilket formål man har med analysen. Som jeg skal vise i kapittel 3.4.3, defineres en tur i NoTa-materialet på en bestemt måte ut fra formålet med NoTa-prosjektet, en måte som nok avviker en del fra hvordan man pleier å

definere en tur innen samtaleanalyse. Innen CA er man særlig opptatt av hvordan turer avgrenses strukturelt, og lengden på pauser blir dermed et viktig utgangspunkt for å si noe om hvor en tur begynner og slutter. Ut fra et CA-perspektiv blir det dermed problematisk at lengden på pauser ikke markeres i NoTa-transkripsjonen (jf. 3.4.2 og 3.4.3). Dette kommer jeg tilbake til i vurderingen av transkripsjonsmåten av NoTa-materialet (3.5) og materialets bruksverdi (3.6).

3.3 Hvilket materiale skal jeg bruke?

Samtalen jeg skal analysere er hentet fra NoTa-Oslo, Oslo-delen av det nasjonale NoTa-prosjektet. Jeg har selv jobbet som transkribør ved NoTa-prosjektet høsten 2005 og våren 2006. NoTa-korpuset er utviklet ved Tekstlaboratoriet, en enhet ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier. Målet med NoTa-prosjektet er å bygge opp et talespråkskorpus som skal dekke et representativt utvalg av norske talespråksvarieteter. Foreløpig er bare Oslo-delen fullført, da de andre planlagte byene ikke har fått finansiering enda. NoTa-Oslo er et talespråkskorpus med ca en million ord knyttet til lyd- og videoopptak. Korpuset består av et representativt utvalg av 144 informanter som er født og oppvokst i Oslo-området.

Hovedfokuset ligger på spontantale. Hver informant er blitt intervjuet av en person fra NoTa-prosjektet i ca ti minutter, i tillegg til at to og to informanter har en samtale med hverandre i 30–50 minutter. Intervjuet er det jeg vil kalle halvstrukturert idet intervjueren har en rekke spørsmål klare (om oppvekstforhold, barndomsminner etc), men det er ikke noe i veien for at informanten kan snakke om noe annet. Det primære er at intervjueren får informanten i tale; hva det snakkes om, er her mindre viktig. Samtalene foregår mellom to og to informanter, der relasjonen mellom dem varierer: Det er samtaler mellom fremmede, mellom bekjente og mellom venner. De kan i prinsippet snakke om akkurat det de selv vil, men i tilfeller der informantene har hatt problemer med å få samtalen til å utvikle seg, har personen fra NoTa-prosjektet grepet inn og kommet med forslag til samtaleemner. Dette har helst forekommet under samtaler mellom ukjente. I de fleste samtalene har en person fra NoTa-prosjektet sittet i samme rom som samtaledeltagerne, men denne personen har ikke på noen måte hatt en deltagende rolle.

Opptakene er blitt gjort under kontrollerte forhold (seminarrom eller lignende) enten på Blindern eller på jobben eller skolen til informantene. Det har blitt presisert overfor informantene at det ikke legges noen føringer på hvordan de skal snakke, tvert i mot er målet at de i størst mulig grad skal snakke slik de ”vanligvis” gjør. For å gjøre stemningen mest mulig avslappet og uformell, ble det under samtalen satt frem godterier og brus og kaffe.

Erfaringsmessig gikk de fleste samtalene greit. Folk fant stort sett på ting å snakke om, og stemningen virket sjeldent anspent. Samtalene har en relativt lang varighet, og dette hjalp nok folk til å slappe av etter hvert som tiden gikk.

Utvalget av informanter er representativt i den forstand at utvalget bygger på en informantmatrise der et gitt antall informanter skal dekke et gitt antall kategorier som bygger på sociolingvistiske variabler og demografiske data fra Statistisk sentralbyrå. Dette er variabler som alder, kjønn, utdanning, sosial status og geografisk tilhørighet.

En av kategoriene i NoTa-korpuset er ungdom med innvandrerbakgrunn, ettersom disse utgjør en betydelig del av dagens elever. Det er ti informanter i denne kategorien i materialet. Datagrunnlaget for mitt mastergradsprosjekt er en samtale mellom to av disse informantene – en gutt på 21 år med foreldre fra Pakistan og en 18 år gammel gutt med foreldre fra Kurdistan. Begge guttene er oppvokst på østkanten i Oslo, mens den ene, 18-åringen, bodde de to første årene av livet i Kurdistan. Foreldrene til begge guttene har lavere utdanning, det vil si grunnskole eller lavere. Guttene går ved opptakstidspunktet på en videregående skole i Oslo, en skole bestående av elever med mange ulike kulturbakgrunner og nasjonaliteter. I NoTa-korpuset har guttene hvert sitt nummer, men i min samtale heter gutten med pakistansk bakgrunn Zahid og gutten med kurdisk bakgrunn Erem.

Hvorfor endte jeg opp med akkurat denne samtalen? Samtalen preges av at guttene deler mye felles bakgrunnskunnskap og at kommunikasjonen mellom dem er smidig og dynamisk. De går aldri tom for ting å snakke om, og viser ingen tegn til at de føler seg hemmet grunnet opptakssituasjonen. Både gjennom måten de uttrykker seg på og gjennom hva de snakker om, signaliserer de ved første gjennomlytting at de tilhører et flerkulturelt miljø⁴, noe som gjorde meg interessert i å bruke denne samtalen som grunnlag for å si noe om diskursiv konstruksjon av identitet og etnisitet i samtale.

Mitt prosjekt er altså å analysere én enkelt samtale, ut i fra en samtaleanalytisk tilnærming. Prosjektet er dermed utpreget kvalitativt. Hovedtanken bak ulike tekstkorpus, altså store datamengder som er lagret elektronisk og som kan søkes i gjennom såkalte søkegrensesnitt og systemer for grammatisk tagging, slik som NoTa-korpuset, er imidlertid at man skal kunne si noe allment om språket gjennom å beregne hyppigheten av ulike språklige enheter. Jeg har ikke benyttet meg av søkegrensesnittet, men har bare brukt tekst- og lydfilen

⁴ Her kan det nevnes at samtalen også er svært interessant med tanke på rent lingvistiske strukturer: Språket til guttene oppviser mange trekk som kan relateres til fenomener som er vanlige ved innlæringen av et andrespråk og i multikulturelle urbane språkmiljø (jf. 2.3.3). Tendenser jeg kan nevne er manglende setningsledd (som for eksempel artikkel eller demonstrativt determinativ), syntaktiske konstruksjoner (som for eksempel ikke-invertert syntaks) og grammatiske feilkonstruksjoner (som for eksempel mangel på samsvarsbøyning og feil bruk av kjønn). Dette faller imidlertid utenfor denne oppgavens fokus.

til den ene samtalen. Jeg skal i neste kapittel, kapittel 3.4, beskrive hvordan materialet er transkribert og hvilke prinsipper som ligger bak transkripsjonen, samt hvordan teksten er organisert. I kapittel 3.5 og 3.6 skal jeg gjøre en vurdering av transkripsjonsmåten og materialets bruksverdi ut fra *mitt* formål.

3.4 Hvordan er materialet transkribert?⁵

3.4.1 Ortografisk transkripsjon

Materialet er transkribert ortografisk. Dette har sammenheng med korpusets formål, nemlig at det skal kunne søkes i. Et ortografisk transkribert ord er et ord eller en ordform som finnes i en standard ordbok, eller et nytt ord som er dannet på bakgrunn av vanlige ordlagingsprosesser (avledning, sammensetning), hvor bestanddelene finnes i en standard ordbok. NoTa bruker Bokmålsordboken som standard. NoTa opererer med det man kaller for *full norm*-metoden, med unntak av pronomener som også skrives med uttalevariasjoner som avviker fra standard østnorsk uttale. Full norm-metoden innebærer å kun ha med normerte ordformer, og altså ikke ha med varianter. Denne metoden kan selvfølgelig diskuteres, ettersom den innebærer at den endelige transkripsjonen ikke fullt ut reflekterer det informanten sier, og umuliggjør søk etter faktiske former. Begrunnelsen for denne fremgangsmåten er imidlertid at transkripsjonen gjøres langt mer effektivt og det blir lett å være konsekvent, og for dem som skal bruke korpuset, blir det lett å søke automatisk. En ortografisk transkripsjon skal gjengi informantens tale så godt det lar gjøre innenfor det skriftnormalen tillater, og innenfor denne normalen skal transkribørene velge den formen som ligger tettest opp til det originalt uttalte ordet. Ortografisk transkripsjon skal med andre ord være et best mulig kompromiss mellom krav om nøyaktig gjengivelse av det talte, og skriftspråkets normer.

3.4.2 Transkripsjonsprinsipper

NoTa følger tre hovedregler for transkripsjon. Den første er at man bare skriver former som finnes i Bokmålsordboken. Eksempel: Sier informanten ”du er aleine da ass”, så skrives dette: ”du er aleine da altså”. Den andre hovedregelen er at de syntaktiske reglene for skriftlig bokmål ikke tas hensyn til, i den forstand at ordene skrives ned i den rekkefølgen de blir

⁵ Kapittel 3.4 bygger på transkripsjonsveiledningen for NoTa-Oslo, og enkelte deler er tatt direkte fra denne veiledningen. Transkripsjonsveiledningen, versjon 20.12.2005, er hentet fra følgende nettside: <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/index.html>. Veiledningen er stort sett ført i pennen av Kristin Hagen, men er blitt til i et samarbeid mellom alle deltagerne på NoTa-prosjektet ved Universitetet i Oslo. Materialet er transkribert i programmet *Transcriber*. I alle teksteksempler bruker jeg html-versjonen av transkripsjonen.

uttalt. Blant annet er det mye ikke-invertert syntaks i samtalen mellom Zahid og Erem, som for eks. ”fuck +[*lang=English*] nattbuss da jeg tenker” eller ”kanskje jeg får ikke får ikke en dritt penger”. Ordene blir her skrevet i den rekkefølgen de ble uttalt. Hovedregel nummer tre er at det brukes godkjente former fra Bokmålsordboken selv om de er brukt på ”feil” sted i forhold til det den normative grammatikken sier. Eksempel: ”jeg ga det til **de**”.

Alle godkjente former kan brukes, også klammeformer. Det er om å gjøre å bruke den formen som ligger tettest opp til det uttalte ordet. Men når man transkriberer ortografisk så er det som nevnt en del variasjon man går glipp av fordi det bare brukes godkjente former fra Bokmålsordboken. Bokmålsordboken gjelder som norm både når det gjelder fonologisk stammevariasjon og når det gjelder uttalevariasjoner i bøyningssuffiks. Personlige pronomener behandles imidlertid mer spesifikt: Her blir som vanlig bokmålsordboken brukt som norm, men i tillegg spesifiseres uttalen etter ordet, slik som i dette eksemplet: ”hun +[*lex=hu*] er pen da”

Det opereres med to unntak fra hovedregelen om at det bare brukes godkjente former fra bokmålsordboken. Det første unntaket er pronomenene *a* (hunkjønn) og *n* (intetkjønn/hankjønn) som er svært vanlige i Oslo-området og derfor brukes her. Det andre unntaket fra denne hovedregelen er at kjønn beholdes på substantiv: Fordi vi transkriberer det informanten sier når det er en godkjent form, skriver vi for eksempel ”en menneske”, dersom informanten sier dette, fordi *en* er en godkjent form i Bokmålsordboken.

Men mange ord står ikke i Bokmålsordboken. Dette kan være dialektord, nyere ord, banning eller lydmalende ord som *eh* og lignende. Disse er det egne regler for. Det kan være vanskelig å skille mellom hva som er en lydlig variant av et ord som står i Bokmålsordboken og hva som er et eget leksem som skal behandles spesielt, for eksempel et dialektord. Hovedregelen er at et ord er et leksem dersom det ikke er en lydlig eller morfologisk variant av et leksem som står i Bokmålsordboken. Typiske varianter av leksem som står i ordboken kan være bøyingsvarianten *bært* for *båret*. Da skriver vi *båret*. Et annet eksempel, som innebærer det motsatte, er det hyppig brukte *mor* i samtalen min. Eksempel: ”mor de var bra altså”. Her er *mor* et annet leksem enn det vanlige *mor* (i betydningen mamma). I stedet brukes *mor* her, og i alle andre tilfeller i samtalen, som en interjeksjon. Denne typen interjeksjon er ikke et leksem i Bokmålsordboken. Derfor skal det merkes som eget leksem, i dette tilfellet er det et nytt ord av ukjent språkopprikkelse og dette markeres slik: ”mor +[*lang=x*] jeg har # for smart til å være her altså”. Jeg kan her nevne at korte pauser markeres med #, mellomlange pauser med ## og svært lange pauser med ### (men svært lange pauser forekommer knapt i NoTa-materialet). Pausene måles altså ikke mer nøyaktig enn dette.

Det markeres altså om informantene bruker ord som ikke finnes i bokmålsordboken. Brukes for eksempel engelske ord i en ellers norsk kontekst, så markeres dette (markert med fet skrift): du vet # og så du vet ikke hvordan de ser ut uten sminke heller du vet aldri d- stygg jævel du vet aldri om hun # plutselig du våkner med henne "damn" *+[lang=English]*. Informantene mine bruker i det hele tatt ganske mye slang, både med engelsk opprinnelse og med mer "flerkulturelt" preg. Det siste markeres med *language=X*. Men det kan være vanskelig å vite hvordan slike ord skal skrives. Hovedprinsippet er at det skal skrives mest mulig uttalenært. Eventuelt har *Kebabnorsk ordbok* (Østby 2005) blitt brukt.

Når det gjelder ikke-språklige lyder som for eksempel latter, hosting, pusting, klikkelyder og lignende, så markeres dette også. Det kan se slik ut: "Liverpool er jo best *[latter]* hva liker du da? *[latter]*". Lydmalende ord er også noe som markeres. For eksempel: "alle bare *[lydmalende ord]* # alt var borte # ikke en menneske igjen". Når det gjelder Interjeksjoner, så står mange av disse ikke i ordbøkene. NoTa har derfor laget en egen liste med transkripsjon av disse. F.eks. skilles det mellom bekreftende *mm* og spørrende *hm*.

Om ord eller segmenter blir uttalt på en bestemt måte, blir dette også markert. For eksempel hvis noe uttales uklart, leende, hviskende eller lignende. "ja *+[leende]*" betyr at *ja* blir uttalt leende. Hvis noe er umulig å høre, markeres dette med [uforståelig]. Som eksemplene jeg hittil har nevnt viser, brukes ikke stor bokstav i transkripsjonen. Det brukes heller ikke tegnsetting som punktum, komma og kolon, men spørsmålstegn brukes.

3.4.3 Om tekstorganiseringen – tur, segment og meningsenhet

Jeg skal nå forklare hvordan teksten er organisert. NoTa opererer her med begrepene *tur*, *segment* og *meningsenhet* og bruker Linell og Gustavsson (1987) som referanse. I transkripsjonen til NoTa er en tur definert som en sekvens der en person har ordet. Å ha ordet innebærer at man disponerer talerommet og har rett og eventuell plikt til å ytre seg.

Videre brukes begrepene *replikk* og *ikke-replikk* som en klargjøring av turbegrepet. En replikk defineres som en ytring som blir sagt av den som har turen. En ikke-replikk blir sagt av den som ikke har turen. Den samtalepartneren som har turen, er den personen som ytrer replikker. Når den andre samtalepartneren ytrer noe som kan betegnes som en replikk, skifter turen over til vedkommende. En replikk er det motsatte av en ikke-replikk, derfor skal jeg forklare hva en ikke-replikk er. En ikke-replikk er ikke et konvensjonelt bidrag, og den påvirker verken turhavers tale i innholdsmessig retning eller turhavers tale med hensyn til aspekt på emne. En ikke-replikk kan være av to typer: feedback eller mislykket avbruddsforsøk. Feedback kan karakteriseres som følgende: Taler B signaliserer at hun er

enig, forstår det A sier og ønsker at A skal fortsette. Typisk feedback er ytringer som *ja*, *mm*, *oi*, latter og så videre, ytringer som ofte kalles minimale responser. Mislykket avbruddsforsøk kan karakteriseres som følgende: B forsøker å avbryte A, men mislykkes slik at A beholder turen. Dersom B lykkes og ”vinner turen”, er det en replikk. Andre kjennetegn på ikke-replikker kan være kort latenstid (pause) eller overlapp mellom A og Bs ytringer, svak lydstyrke, omformuleringer eller ikke svar på spørsmål. En tur består altså av en eller flere replikker.

Segmenter og meningsenheter deler turen opp i mindre enheter. Meningsenhet er den minste enheten samtalen deles opp i. I transkripsjonsveiledningen refereres det til Linell og Gustavsson (1987) når en meningsenhet blir definert som en formelt og/eller semantisk avgrenset enhet som utgjør en ytring eller en del av en ytring. Vi kan bruke følgende kriterier for å dele ytringer inn i meningsenheter: Intonasjonskriterier (fallende, stigende og fortsettende tonefall) og avslutning av grammatisk enhet (helsetning, delsetning).

I transkripsjonsprogrammet *Transcriber* tilsvarer en meningsenhet nesten alltid et segment. Et segment er i NoTa av praktiske årsaker (lesevennlighet ved søking) avgrenset til mellom en og to linjer i Transcriber-programmet. Et segment starter med en runding, slik i eksempelet under, der turen er delt inn i to segmenter. Her har Zahid turen alene.

Teksteksempel 1

Tur 145 : Zahid

- nei nei # jeg søkte et par dager etter # etter e # fristen var borte
- fristen var femtende november ikke sant?

Segmentet vil være den minste enheten man kan søke opp hvis man skal søke etter spesielle konstruksjoner i NoTa-korpuset, noe som imidlertid ikke er aktuelt for meg siden jeg ikke bruker søkegrensesnittet, men bare denne ene samtalen med dens tilhørende lyd- og transkripsjonsfiler.

Det er vanlig at taler 2 kommer med en eller flere ikke-replikker som innskudd i løpet av 1s tur. Dette er som regel feedback i form av ikke-replikker som *mm*, *oj* og liknende. Når dette skjer, og dette skjer svært ofte, blir talerne nummerert med første og andre taler. Taler 1 har da turen. Taler 2 er enten taus, eller kommer med ikke-replikker som overlapping under hele eller deler av turen til taler 1, eller kommer med ikke-replikker mens taler 1 er taus.

Teksteksempel 2 viser følgende: Taler 1 er den som har turen, i dette tilfellet er det Erem, siden det er han som står oppført først. Taler 2, altså Zahid, er taus under det første

segmentet, men under det neste segmentet (neste replikk fra Erem) kommer Zahid med ikke-replikken ”ja men ...”.

Teksteksempel 2

Tur 187 : Erem + Zahid

- 1: men jeg kommer til å slite i dag altså fordi jeg har ikke du vet kalkulatoren min? # gammeldags
2:
• 1: [latter] med +[pron=uklart] grafer og sånn det går ikke [latter]
2: * ja men ...

Stjernen markerer at taler 2 begynner ikke-replikken sin litt ut i eller på slutten av taler 1s segment. I NoTa-materialet markeres det altså ikke eksakt når, om det er på begynnelsen eller slutten av taler 1s segment, overlappingen skjer. Forekommer det flere ikke-replikker med pause mellom fra taler 2 i løpet av taler 1s segment, kan ikke-replikkene skilles med stjerne. Dette ser vi eksempel på i segment nr 2 i neste eksempel (markert med fet skrift):

Teksteksempel 3

Tur 393 : Erem + Zahid

- 1: å jæ +[lang=x] altså er det mulig da +[pron=uklart] # de stakk fra [latter]
2: * [latter]
• 1: de stakk fra han er det mulig da # norske altså # [fremre klikkelyd] [fremre klikkelyd] [fremre klikkelyd]
2: * [latter] * shit altså
• 1: * [lang=English-] no offence [-lang=English] # norske altså de stakk fra han altså [latter]
2: [latter]

Det kan også forekomme en stjerne i taler 1s segment. Dette er i så fall i begynnelsen av segmentet dersom taler 2s ikke-replikk starter før 1s replikk. Andre pauser i taler 1s segment markeres som vanlig med #. Det kan her nevnes at det mellom segmenter og turer som regel vil være pauser, men at disse pausene ikke markeres.

Neste eksempel, teksteksempel 4, viser følgende: Taler 1 er den som har turen, i dette tilfellet er det Zahid, siden det er han som står oppført først. Taler 2, altså Erem, kommer med ikke-replikken ”ja ikke sant” under det første segmentet. I det andre segmentet kommer Erem med ikke-replikken ”nei men toeren e ...” mens taler 1 er taus. I det tredje segmentet har Zahid en replikk, mens taler 2 er taus.

Teksteksempel 4

Tur 461 : Zahid + Erem

- 1: m tre er jo ikke så verst det er helt greit hvis du suger i *[pron=uklart-]* en fag *[-pron=uklart]* så er det helt greit å få treer altså
2: * ja ikke sant
- 1:
2: nei men toeren e ...
- 1: får jeg tre i matte eller naturfag da er jeg overlykkelig jeg altså
2:

Dersom taler 1 og taler 2 snakker samtidig og taler 2 i løpet av meningsenheten tar over turen, må dette markeres. Det som da skjer er at taler 2s meningsenheter blir delt opp over flere segmenter, slik som her (markert med fet skrift):

Teksteksempel 5

Tur 300 : Erem + Zahid

- 1: ja # nors- norsk # p- e sånn derre +*[lang=x]* # skytfootball +*[pron=uklart]*
2:
- 1:
2: ok
- 1: skal vi kanskje dra ned til et annet lag og spille mo- +*[pron=uklart]* ...
2: * *[pron=me-]* hvem andre er

Tur 301 : Zahid

- med på det laget da? *[-pron=me]*

Det som er innrammet med *[pron=me-]* og *[-pron=me]*, er altså en meningsenhet. Taler 2 har tatt over turen. Det som er inne i meningsenheten, er en replikk.

3.5 Refleksjoner omkring transkripsjonsmåten

NoTa-korpusets hovedmål er at det skal være et flerbrukskorpus, og det skal kunne søkes i. Det at dette korpuset er et flerbrukskorpus, betyr at det skal kunne tilfredstille ulike forskningsformål. For eksempel skal det kunne brukes av både syntaktikere, morfologer, pragmatikere, dialektologer, sosiolingvister, samtaleanalytikere og så videre. Dette kan virke noe problematisk, i og med at ulike fagretninger er opptatt av forskjellige sider ved språket og derfor har forskjellige behov i forhold til hvordan transkriberingen bør gjøres.

Det at korpuset skal kunne søkes i, gjør også at det gjerne blir mer fokus på enkelte segmenter enn teksten som helhet, noe som gjør at materialet nok er bedre egnet for grammatikere enn samtaleanalytikere. Og som det står i transkripsjonsveiledningen:

Husk at resultatet ikke først og fremst skal bli en mest mulig lesbar tekst, men et teknisk søkeredskap i forhold til de digitaliserte innspillingene de er transkripsjoner av.

Materialet er transkribert ortografisk (jf. 3.4.1) nettopp fordi det skal være lett å søke opp ord eller segmenter. Fordelene med ortografisk transkripsjon er selvfølgelig at

transkripsjonssystemet blir mer effektivt og konsistent. Effektivt fordi transkribørene slipper å lure på hvordan de skal transkribere spesielle uttalevarianter eller for eksempel morfologisk variasjon, fordi de bare skal forholde seg til normerte ordboksformer, og konsistent fordi transkripsjonen blir gjort på en gjennomført måte, og det dermed er lett å liste opp hvilke prinsipper som ligger bak transkripsjonen (jf. 3.4.2).

Men dette er fordeler ut fra perspektivet om at alle ord og segmenter skal være søkbare og at man forutsetter at man får koblet lyden til transkripsjonen. I selve analysearbeidet innebærer jo ikke dette noe problem, for da har jo forskeren tilgang til lydfile. Og det er jo lyden som primært er analysegrunnlaget, ikke transkripsjonen. Materialet er altså til syvende og sist muntlig. Dataene slik de blir presentert for leseren, derimot, avviker imidlertid temmelig mye fra de studerte dataene. Dette fordi den unike uttalen blir gjengitt som idealiserte former. Denne diskrepansen, som jeg diskuterte i 3.1, gjelder alle type transkripsjoner, men særlig tydelig blir forskjellen ved ortografisk transkripsjon: Når transkripsjonen bare består av normerte former, mister man mye av variasjonen. Dette går særlig ut over morfologiske former (for eksempel *skåret* istedenfor *skårte*), sammentrekninger (for eksempel *har ikke* istedenfor *ha'kke*) og lydlige varianter av ord som står i bokmålsordboken (*altså* istedenfor *ass*). Og slike former kan jo virke inn på interaksjonen.

Det er også andre aspekter ved språket som ikke blir gjengitt på en tilfredsstillende måte: trekk som tonefall, stemmekvalitet, tonehøyde, uttale og så videre. Men dette er trekk som generelt sett er svært vanskelig å vise gjennom transkripsjon, selv den mest detaljerte typen. Dette er imidlertid problemer man alltid vil møte på gjennom studiet av muntlige diskurser. Jeg skal nå vise gjennom et tekstutdrag noen eksempler på hvordan transkripsjonen ikke gjenspeiler det som faktisk blir sagt, eksempler der flere av problemene jeg har beskrevet kommer til syne. Først et eksempel på hvordan sammentrekning ikke blir markert, og hvordan dette faktisk endrer betydning:

Teksteksempel 6

Tur 405 : Erem + Zahid

- 1: [latter] {uforståelig} # jeg trod- jeg trodde dere ble tvangsgifta jeg **hva skjer da?**
- 2: * [latter]

Tur 406 : Zahid + Erem

- 1: næhei +[pron=uklart] ## [stønning]
- 2: * [latter]
- 1: ikke her i gården kompis # fy faen tvangsekteskap er det verste som fins da
- 2:

I teksteksempel 6 kommer Erem med uttrykket ”hva skjer da?” (tur 405). Dette betyr ikke ”hva foregår?”/”hva kommer til å hende”, slik som det objektivt sett ser ut her. I stedet er dette et vanlig pragmatisk uttrykk, særlig blant ungdom, som uttales ”hva skjer ’a”, med trykk på ”skjer”. Uttrykket har nærmest mistet sitt semantiske innhold og fungerer mest som en diskursmarkør. Dette kommer imidlertid ikke frem i transkripsjonen nettopp fordi sammentrekninger ikke blir markert, og fordi heller ikke trykk blir markert. Men når slik informasjon har betydning for samhandlingen ut fra hva jeg ser etter i interaksjonen, har jeg lagt til slik informasjon.

I neste eksempel ser vi i tur 411 hvordan lengden på stavelser, i dette tilfellet lang vokal i å-en (å:), ikke markeres (nettopp fordi materialet transkriberes ortografisk, jf. 3.4.1), og at man derfor ikke får med seg at dette er et utbrudd eller interjeksjon:

Teksteksempel 7

Tur 407 : Erem

- mor +[lang=x] [pron=uklart-] jeg orker ikke [-pron=uklart] {uforståelig}

Tur 408 : Zahid

- vet du ve- +[pron=uklart] en kompis av meg fortalte # em # moren hans jobber med sånn jente vet du
- og hun +[lex=hu] er atten år # pakistaner

Tur 409 : Erem + Zahid

- 1: jobba med henne? # **å ja** jobba med henne ja
- 2: * [pron=me-] altså jobbe som

Tur 410 : Zahid + Erem

- 1: barnehage et eller annet sånn ikke sant # hun +[lex=hu] er atten år [-pron=me]
- 2: * ja ja
- 1: og +[pron=uklart] skal bli gifta bort med en seks og trettiåring fra Pakistan # og hun +[lex=hu] jenta satt og grein altså
- 2:

Tur 411 : Erem + Zahid

- 1: seks og tretti **å ja** +[lang=x] altså
- 2: * ja

Tur 412 : Zahid

- skjønner du?

”Å ja” er en interjeksjon som Erem bruker svært mye gjennom samtalen, en interjeksjon som jeg vil karakterisere som slang, og da gjerne flerkulturell slang. Dette i motsetning til ”å ja” i tur 409 (markert med fet skrift), som ikke er en interjeksjon.

Videre i tekstutdraget, i tur 414, kommer uttrykket ”seriøst”, nok et uttrykk som har en annen betydning (og uttale) enn det som er vanlig:

Teksteksempel 8

Tur 413 : Erem + Zahid

- 1: mor +[lang=x] det er # det er helt [pron=uklart] sykt det det er [-pron=uklart] ...
- 2: * [pron=me-] tenk deg

Tur 414 : Zahid

- livet hennes er jo ødelagt da helt **seriøst** [-pron=me]

Tur 415 : Erem

- den har blitt ødelagt +[pron=uklart] før den starta

Tur 416 : Zahid + Erem

- 1: skjønner du? # hun +[lex=hu] er bare atten hun +[lex=hu]
- 2: * d- ...

”Seriøst”, i tur 414, er et vanlig uttrykk innen språkbruk blant unge og betyr ikke ’seriøst’ i betydning ”alvorlig” men fungerer som et slanguttrykk. Dette skjønner man når man hører uttalen: ”seriøst” her har trykk på første stavelse. Og i likhet med ”hva skjer ’a”, er også ”seriøst” et vanlig pragmatisk uttrykk, der uttrykket nærmest har mistet sitt semantiske innhold og her fungerer som en diskursmarkør. Videre i samtalen ser vi nok et eksempel på den samme typen problematikk, i tur 420:

Teksteksempel 9

Tur 417 : Erem

- [fremre klikkelyd] folk sier livet starter når man blir gift

Tur 418 : Zahid

- men du må gifte deg med den du elsker

Tur 419 : Erem

- ja ja # men [sibilant]

Tur 420 : Zahid + Erem

- 1: når du blir tvangsbort- og i hvert fall en seks og tretti **hallo**
- 2: * i +[pron=uklart] ...

Tur 421 : Erem

- ikke vår kultur altså

”Hallo” betyr ikke her hallo i betydning ”god dag”, men fungerer som en interjeksjon som er vanlig innen ungdomsspråk. Selv om man skjønner av sammenhengen at det ikke betyr ”god dag”, blir det enda tydeligere når man hører lydfilen fordi ”hallo” her uttales med annet trykk og annen prosodi enn normaluttalen, noe som altså ikke blir gjengitt i transkripsjonen.

Noe annet som ikke blir gjengitt i transkripsjonen, som dreier seg om hvordan samtalen er organisert, er hvor lange pausene mellom de ulike turene og segmentene er. I transkripsjonsveiledningen står det at korte pauser markeres med #, mellomlange pauser med

og svært lange pauser med ###, og at det mellom segmenter og turer som regel vil være pauser, men at disse pausene ikke markeres. Det blir heller ikke gjengitt *når* i et segment overlappende tale inntreffer. I transkripsjonsveiledningen står det:

Det er ikke så farlig akkurat hvor taler 2 kommer inn med ikke-replikker i taler 1s tur, men vi markerer at en ikke-replik kommer litt ut i eller på slutten av taler 1s segment, ved å sette inn en stjerne

NoTa har av effektivitetshensyn valgt å ikke markere pauser. Det er klart at det er lettere å transkribere en samtale hvis man ikke trenger å markere hvor lange pausene er. Det er imidlertid vanlig innen samtaleanalyse at man markerer slikt, dette fordi informasjon om lengden på pauser og når overlappende tale foregår, kan ha betydning for interaksjonen. Hvordan man markerer eller ikke markerer pauser, henger dessuten sammen med hvordan man forholder seg til turbegrepet. Som jeg var inne på i kapittel 3.2, er man innen CA opptatt av hvordan turer avgrenses strukturelt; lengden på pauser blir dermed avgjørende for å si noe om hvor en tur begynner og slutter.

Avgjørelsen av hva en tur er i NoTa, er dermed ikke basert på de samme kriteriene som innen CA. En tur er riktignok enkelt sagt ”når noen har ordet” i begge tilfeller. Imidlertid er man innen CA opptatt av hvordan pauser er med å avgrense en tur, og hvis man bruker pauser som kriterium, kan dette gjøre at én tur i NoTa vil betraktes som flere turer. Dette skal jeg eksemplifisere ved å vise til tur 300 i teksteksempel 5 på side 48): I følge NoTa har vi å gjøre med én tur her. Fordi pauser mellom segmenter blir utelatt i NoTa, ser vi ikke av transkripsjonen hvor lang pausen mellom segment 1 og segment 3 i tur 300 er. Men nettopp fordi det er en pause mellom disse segmentene og vi har å gjøre med en turkonstruksjonssenheter, ville man nok innen CA ment at tur 300 egentlig er to turer. I tillegg ville nok Zahids ”ikke-replik” ”ok” også blitt ansett for en tur fordi han har ordet, selv om det er snakk om en svært liten tur. Tur 300 i samtalen ville dermed blitt inndelt i hele tre turer ut fra et CA-perspektiv. Og fordi turbegrepet er så sentralt innen mange CA-studier, vil det kunne være problematisk å anvende NoTa-materialet ut fra denne fagretningen. Imidlertid ser ikke jeg på dette som noe stort problem ut fra min analysetilnærming til samtalen. Ettersom jeg gjør en emneanalyse, har jeg ikke primært turen som analyseenhet. I stedet har jeg emner som analyseenhet. Det at jeg har nummerert turene i samtalen, er først og fremst gjort av praktiske årsaker – at det skal være mulig å henvise til ulike ytringer. Når lengden på pauser er av betydning i analysen min, har jeg imidlertid tilføyd slik informasjon.

Som en oppsummering av hvordan NoTa-transkripsjonen er gjort og hvordan dette tilfredstiller mitt bruksområde, kan jeg si følgende: Når man skjønner hvilke prinsipper som

ligger bak, og hvordan organiseringen av turer, segmenter og meningsenheter er gjort, noe jeg har gjort rede for i kapittel 3.4, mener jeg systemet tjener de formål jeg har med analysen. Imidlertid er NoTa-korpuset først og fremst laget for at man skal kunne søke opp enkelte ord og segmenter, og fokuset på teksten som helhet blir dermed mindre ivaretatt. Jeg mener derfor at korpuset er best egnet for grammatikere som ser på deler av teksten og som ønsker å si noe om frekvensen av ulike språklige konstruksjoner, heller enn samtaleanalytikere som ønsker å si noe kvalitativt om en enkelt samtale. Denne masteroppgaven blir dermed på mange måter også et eksperiment eller eksempel på hva man kan få ut av en samtale fra NoTa-korpuset ut fra det metodiske og teoretiske rammeverket jeg har valgt.

3.6 Refleksjoner omkring materialets bruksverdi ut fra min metodiske tilnærming

Når jeg nå har sagt en del om hvordan teksten er transkribert og hvilke forbehold man må ta ut fra dette, skal jeg si noe om hva den utvalgte samtalen min kan si noe om. Grunnlaget for NoTa-materialet er, som nevnt i 3.3, en informantmatrise der et gitt antall informanter skal dekke et gitt antall kategorier som bygger på sociolingvistiske variabler og demografiske data fra Statistisk sentralbyrå. Dette er variabler som alder, kjønn, utdanning, sosial status og geografisk tilhørighet. Kategoriene er forhåndsbestemte og tatt for gitt. Det forutsettes at slike variabler spiller en rolle for den språklige interaksjonen. Dette er en ikke-konstruktivistisk måte å både samle inn og se på dataene. Jeg forholder meg imidlertid ikke til disse variablene. Jeg har valgt ut en bestemt samtale som jeg studerer på den motsatte måten: Jeg skal se på hvilke identiteter disse ungdommene velger å gjøre relevant, og hvordan de gjør dette. Selv om mine informanter lever i et flerkulturelt miljø, behøver ikke språket deres preges av dette. De trenger heller ikke å gjøre etnisitet relevant, men i og med at de gjør det, er det interessant å undersøke *hvordan* de gjør dette, samt å se på hvilken rolle etnisitet spiller i denne samtalen.

Aktivitetstypen kan kalles arrangert samtale (jf. kapittel 2.1.3), da disse ungdommene er plassert sammen for å prate med hverandre som en del av forskningsprosjektet NoTa. Jeg skal bruke en samtaleanalytisk tilnærming i form av en studie av innhold og struktur i samtalen, og forholder meg dermed til de teoretiske premissene som kjennetegner samtaleanalyse. Hva disse ungdommene snakker om, hva de velger å gjøre relevant, hvordan de etablerer ulike emner og hvordan de gjør ulike etniske kategoriseringer, studeres sekvensielt, prosessuelt og diskursivt. Dette innebærer å se hvilke identiteter eller selv-representasjoner ungdommene konstruerer i denne kommunikasjonssituasjonen. Jeg forholder meg dermed ikke til sosiokulturelle strukturer utenfor samtalen, det at variabler som

ungdommenes alder, kjønn og etnisitet nødvendigvis har betydning for interaksjonen, men at disse forholdene må genereres av deltagerne selv for at de skal kunne sies å ha relevans. Dette er en induktiv tilnærming, idet man lar empirien bestemme hvilke identiteter som gjøres relevant, fremfor å ha ferdige forutsetninger man leser empirien ut fra.

Jeg har latt meg inspirere mye av Engbloms (2004) avhandling om interaksjon blant ungdom i et flerkulturelt miljø, både teoretisk og metodisk. Jeg gjør i likhet med henne en emneanalyse der jeg identifiserer ulike innholdsdimensjoner samt ser på hvilke etniske kategoriseringer som gjøres, og jeg bruker i likhet med henne Svennevigs (1999) modell for emneorganisering. I motsetning til Engblom gjør jeg imidlertid også en analyse av hvordan ulike emner etableres, og ser da særlig på hvordan etnisitetsrelaterte emner blir etablert. Engblom forholder seg bare til hvordan emner etableres eksplisitt, mens jeg mener at hun da går glipp av de gradvise emneovergangene.

Fordi dette er en eksempelstudie, har ikke nødvendigvis det jeg finner ut overføringsverdi. Funnene mine gjelder hvordan disse to ungdommene diskursivt, altså i denne spesifikke kommunikasjonssituasjonen, forhandler om identitet og etnisitet. Jeg håper likevel at oppgaven min kan si noe kvalitativt om hvordan forholdet mellom identitet, etnisitet og samtale *kan* foregå, og om hvordan en slik samtale kan analyseres.

Jeg startet kapittel 3 med å diskutere ulike metodiske refleksjoner omkring det å jobbe med muntlige diskurser. Jeg nevnte da problematikken rundt det velkjente ”observers paradox”, samt ideen om ”naturlig” tale i ”naturlige” situasjoner. Jeg mener imidlertid (i likhet med Norrby og Wirdenäs 2003:251) at dersom man aksepterer at den gitte samtalen er en samtale fremkommet under gitte omstendigheter og ikke et eksempel på hvordan disse ungdommene ville snakket i en annen situasjon, så er det ikke noen metodologiske problemer å løse. Spørsmålet er hvordan disse ungdommene utspiller sine identiteter og hvordan de gjør etnisitet relevant i *denne* samtalen, innen denne typen sosiale aktivitet og kommunikasjonssjanger, og ikke hvordan de ville ha presentert seg selv i en annen situasjon med andre samtaledeltagere.

Når man skal gjøre emneanalyser, må man ta stilling til noen grunnleggende metodiske spørsmål, nemlig hvorvidt det er lagt føringer på hva informantene kan snakke om, og om informantene er klar over formålet med datainnsamlingen. I noen prosjekter lages materialet ut fra et bestemt formål, og informantene vet da mer om hva materialet skal brukes til. I andre tilfeller blir et materiale laget uten at det eksakte formålet på det tidspunktet er avklart, nettopp fordi materialet skal kunne brukes til flere typer analyser. Det er viktig å være

klar over for hvilket formål det materialet man skal bruke er laget, og også rammene rundt hva informantene har kunnet få snakke om.

For eksempel Kohl (2002:145) skriver at hun bruker et materiale som ikke opprinnelig var tiltenkt et kodeskiftstudie. Kohl skriver så at Rampton direkte utarbeidet sitt eget materiale med henblikk på sin undersøkelse, nemlig kodeskift. Når det gjelder Engblom (2004), samlet hun inn sitt materiale direkte i forhold til undersøkelsen. Hennes informanter fikk beskjed om at de kunne snakke om det de ville, og hun informerte dem også om at undersøkelsen handlet om samtalestiler ut fra et kulturelt perspektiv (s. 26). Engblom (s. 121) skriver også at ungdommene hun valgte ut, visste at hun var interessert i dem fordi skolen deres lå i et flerkulturelt område og fordi mange av elevene på skolen har en annen etnisk bakgrunn enn den svenske.

Når det gjelder samtalen jeg bruker, som jo er en del av NoTa-korpuset, har informantene kunnet velge fritt hva de vil snakke om. Imidlertid fikk de noen forslag til emner før samtalen kom i gang, som kan ha virket inn på valg av emner, i alle fall til å begynne med. Men de fikk noen få restriksjoner på hva de *ikke* kunne snakke om, nemlig ”sensitive opplysninger” som ”rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning”⁶. Dette er interessant: Informantene mine kan snakke om det de vil, bortsett fra etnisitet. Til tross for dette er det nettopp det de gjør – å gjøre etnisitet relevant gjennom hele samtalen. Her må det også sies at den svært så eksplisitte diskusjonen om etnisk identitet på slutten av samtalen er blitt klippet bort i NoTa-korpuset og markert som {sekvens med sensitive personopplysninger}, nettopp pga. retningslinjene til NSD. Jeg har så i ettertid kontaktet NSD og bedt om å få bruke denne sekvensen til mitt eget masterprosjekt, og dette fikk jeg lov til under forutsetning av at informantene godkjente det. Jeg tok kontakt med guttene, som knapt husket at de hadde deltatt på dette prosjektet, men som minst av alt husket noen ”sensitiv sekvens”. De kunne ikke skjønne hva som var ”galt” med denne sekvensen, og svarte interessant nok at ”det er jo bare sånn vi snakker” (en replikk jeg kommer tilbake til i kapittel 5.1 og 5.2). Paradoksalt nok fremhever altså informantene mine til stadighet etnisitet, til tross for at det var noe de ikke skulle snakke om. Dette gjør det desto mer interessant å gjøre en emneanalyse av samtalen. For det første fordi de selv velger hva de vil snakke om, noe som danner grunnlag for å si noe om hvilke identiteter guttene selv velger å gjøre relevant i *denne* situasjonskonteksten, og for det andre fordi guttene gjentatte ganger gjør emnene etnisitetsladede.

⁶ Jf. NSD's definisjon av sensitive opplysninger. Kilde: meldeskjema for meldepliktige forskningsprosjekt. Nettside: <http://www.nsd.uib.no/personvern/melding/meldeskjema.doc>

4.0 Analyse: Innhold og struktur i samtalen

4.1 Hva kan en emneanalyse fortelle?

Det en tekst handler om, og måten innholdet er strukturert på, kan kalles tekstens tekstur. For at noe skal oppfattes som tekst, er det nødvendig med både lokal og global koherens. Dette betyr at for at deltagerne i en samtale skal kunne forstå hverandre, må de enkelte ytringene være meningsfulle i forhold til hverandre og i forhold til den mer overordnede sammenhengen, nemlig det de snakker om i den bestemte kommunikasjonssituasjonen. Tekster er ikke bare satt sammen av relasjoner fra ytring til ytring, via lokal koherens, men også organisert ut fra mer overordnede strukturer, nemlig den globale koherensen. På denne måten kan man si at "topic is the largest sequential unit of conversation" (Svennevig 1999:168).

Når man skal se på hvordan emner blir organisert i en samtale, må man beskrive mekanismene som deltagerne selv bruker for å introdusere, utvikle og avslutte emner. Svennevig (1999:163) skriver at en slik modell for emneorganisering "[...] is based on the fundamental assumption that topic structure is not an incidental (by-)product of talk, but an orderly interactional achievement". Enda så smidig man kan tenke seg at en samtale forløper, så er det altså interessant å merke seg hvordan denne oppbyggingen ikke er tilfeldig eller simpel; den er tvert i mot en svært kompleks kompetanse som vi pleier å ta for gitt. Måten man strukturerer det man snakker om i en samtale, er altså med på å konstituere deltagernes kommunikative kompetanse. Slik implisitt kunnskap er det som legges under lupen og gjøres eksplisitt innen samtaleanalytiske tilnærminger.

I dialogisk samhandling blir emnevalgene i mye større grad enn i skriftlige tekster et spørsmål om forhandling blant samtalepartnerne. Emnene blir ikke bestemt på forhånd; hva deltagerne faktisk kommer til å snakke om, blir et samarbeidsprosjekt mellom de involverte. Om et emne som foreslås skal klare å utvikle seg videre, må motparten akseptere emnevalget. Fordi man innen samtaleanalyse forholder seg til den sekvensielle organiseringen av en samtale, altså det at meningen skapes i et samspill, så vil altså ikke en emneinitierende ytring bli regnet som et faktisk bidrag til emneskifte, dersom ikke motparten responderer og følger opp emnet.

Man er på denne måten aldri alene om å skape mening. Meningskaping er alltid en sosial prosess og aldri på forhånd angitt. Man forhandler altså frem emner. Emner blir konstituert og transformert i løpet av det kommunikative prosjektet. Linell (1998:181) skriver

at "we can talk about the dynamic process of topic progression, rather than about static structures". Svennevig (1999:164) argumenterer også for å innta et dynamisk perspektiv, der man ser på emnene i en diskurs som en prosess heller enn et produkt: "[...] that is, a set of techniques for establishing boundaries and coherence patterns in discourse". Ut fra et slikt perspektiv består emneorganiseringen av et sett strategier/virkemidler deltagerne bruker her og nå for å signalisere hvordan de forskjellige bidragene relaterer seg til tidligere og etterfølgende turer. Fra et prosessorientert synspunkt er det altså ikke "tilforlatelig" å beskrive et stykke diskurs i isolasjon fra den omkringliggende diskursen. Man vet ikke hvorvidt de enkelte ytringene eller referentene får relevans eller ikke før ytringene har blitt respondert på og dermed inngått i et kommunikativt samarbeid. Dette bestemmes altså av responsen hos den andre samtaledeltageren, gjennom det Hutchby og Wooffitt kaller *next-turn procedure*. Gjennom samtalsens forløp "[s]peakers display in their sequentially 'next' turns an understanding of what the 'prior' turn was about" (Hutchby og Wooffitt 1998:15).

Men hvis man skal beskrive en emnesekvens i en samtale, altså hva det snakkes om i en bestemt sekvens, holder det ikke å bare ha denne ene sekvensen, i stedet må man ha tilgang til samtalen i sin helhet. Et annet argument mot produkt-perspektivet er i følge Svennevig (1999:165) at nettopp fordi man ikke ser samtalen som en helhet, ikke tar hensyn til bakgrunnskunnskap og implisitt informasjon, som jo er *kontekstuelle ressurser* (se 4.2) som er med på å etablere emnekoherens, særlig blant samtalepartnere som kjenner hverandre fra før.

Man bygger altså opp emnesekvenser i felleskap, og det er et evig dynamisk spill mellom deltagerne der emnene i samtalen bør ses på som en prosess heller enn et produkt, pga. "the interactional nature of topic negotiation" (Svennevig 1999:166). Det er derfor det er så vanskelig å definere hva et emne er og hvordan man i det hele tatt skal avgrense det. Men det er dette samtaleanalyse dreier seg om – å gå inn på samtaledeltagernes egne premisser og se hvilke emner som forhandles frem og hvordan dette gjøres i den gitte kommunikasjonssituasjonen. Linell (1998:182) skriver at "[...] rather than looking at the discourse as a text with fixed topics, we would therefore stress the actors' efforts to create and sustain intersubjectivity by means of topical coherence and coordinated actions" (noe som kan relateres til vanskelighetene jeg hadde med å dele samtalen inn i innholdsbolker, kap. 4.5).

Når man skal studere hva det snakkes om, kan det være vanskelig å vite hva man skal kalle analyseenheter. Det handler jo ikke bare om innholdet, det handler like mye om prosedyrene deltagerne bruker for å forstå og tilpasse hverandres turer. Sånn sett er konseptet koherens nært forbundet med konseptet emner; det ene avhenger av det andre. Et emne

organiserer uttrykk inn i koherente enheter. Linell (1998:182) bruker begrepet *episode* heller enn *innhold*:

Topical episodes are characterized not only by what they are "about" (their "content"), but also by how participants shape their discourse and organize their interaction. Topic structure and participation framework are closely related.

Det intuitivt mest åpenbare ved en samtale er altså hva det blir snakket om. En analyse av emnevalg i en samtale er derfor en naturlig analyseenhet å ta for seg. Tannen (1984:38) har også tatt utgangspunkt i hva det blir snakket om når hun har analysert materialet sitt. Hun fant ut at "the most useful unit of study turned out to be the episode, bounded by changes of topic or activity, rather than, for example, the adjacency pair or the speech act".

En emneanalyse er i seg selv viktig for å få en oversikt over hvilke emner som aktualiseres. Dette kan så gi grunnlag for senere analyser, nemlig *hvordan* det blir snakket om ting. For eksempel danner en emneoversikt utgangspunkt for å gi en nærmere analyse av sekvenser av samme innholdsmessig art, for eksempel emner relatert til etnisitet. Her er også grensene mellom de innholdsmessige delene av interesse: Skjer det noe spesielt ved de ulike emneskiftgrensene? Det vil være interessant å se hvordan emner blir introdusert og etablert, samt hvordan det forhandles om ulike emner og hvilke roller deltagerne inntar avhengig av hva de snakker om. Dette vil eventuelt kunne si noe om hvordan språket brukes til å markere ulike tilhørigheter. Engblom (2004:39), som i likhet med meg gjør en emneanalyse av samtaler mellom et fåtalls ungdommer der de selv velger hva de vil snakke om, skriver at

[i]nnehållet i ett visst samtal är delvis en förutsättning för vilka relevantgöranden av identitet som kan förekomma. Innehållet ger också förutsättningar för deltagarnas positionering gentemot varandra och gentemot samtalssituationen.

Spørsmålet er altså hvilke temaer informantene selv velger å gjøre relevant, hvem som bringer hvilke temaer på bane, hvorfor akkurat disse emnene blir relevante og hvordan de forhandler seg i mellom om ulike emner. Dette kan si noe om hvilke identiteter som gjøres relevant under bestemte interaksjonelle forhold.

4.2 Innhold og kontekst(er)

Hvilke emner som aktualiseres i en samtale, avhenger av en rekke kontekstuelle faktorer. Konseptet kontekst er helt sentralt for å forstå enhver ytring. Imidlertid er det et svært komplekst og ofte u håndterlig begrep. Det er nemlig ekstremt vanskelig å gjøre rede for hvilke kontekster som er aktive i gitte kommunikasjonssituasjoner. I sosial samhandling er

ulike aspekter av konteksten i vekslende grad i fokus. Hva som er i fokus og hva som er i bakgrunnen er i kontinuerlig forandring (jf. Duranti og Goodwin 1992, kapittel 2.2.1). Derfor bør man ikke snakke om kontekst i entall, rett og slett fordi det kontekstuelle består av et utall antall lag. En ytring eller et stykke diskurs er altså alltid omringet av og skapt innenfor en rekke ulike kontekster. Disse kontekstene er imidlertid ikke konstante og ikke alltid så lette å navngi. Kontekster er ikke statiske men dynamiske. Derfor skriver Linell (1998:128) at:

Nothing is a context of a piece of discourse in and by itself, as it were “objectively”. Instead, we have contextual resources, potential contexts that can be made into actual, relevant contexts through the activities of the interlocutors in dialogue.

Av alle mulige, potensielle kontekster til en gitt diskursaktivitet, er det altså bare de kontekster som gjøres relevant av deltagerne selv, som faktisk utgjør de reelle kontekstene. Vi kan derfor ikke ta hensyn til alle mulige kontekster, skapt av forskeren, for så lenge disse ikke spiller noen rolle for deltagerne, så har de heller ingen relevans for den faktiske samhandlingen. Dette er et utpreget konstruktivistisk syn, og forhåndsbestemte variabler som for eksempel bestemte sosiale, demografiske eller aldersmessige forhold er dermed av mindre interesse innenfor en slik tankegang. Man må bare ta hensyn til de aspektene av konteksten som direkte influerer samtalen, de kontekstene deltagerne selv gjør gjeldende.

Linell (1998:128f) har laget en oversikt over hvilke type kontekster som *kan*, men ikke *må* være aktive. For dette bruker han begrepet *kontekstuelle ressurser*:

På den ene siden har vi de umiddelbare (*immediate*) kontekstuelle ressursene. Dette innebærer den såkalte ko-teksten, altså den interaksjonen som har pågått inntil et gitt punkt i samtalen. I tillegg har vi den omkringliggende konkrete situasjonen, altså den fysiske her-og-nå-situasjonen med dens konkrete omgivelser og personer.

På den andre siden må vi ta hensyn til de abstrakte (*mediate*) kontekstuelle ressursene. Disse kontekstuelle dimensjonene er imidlertid ikke i like stor grad som de umiddelbare direkte til stede i situasjonen. Dette gjelder blant annet mengden av felles bakgrunnskunnskaper hos deltagerne, noe som blir kontinuerlig forhandlet frem i løpet av samtalen. Men de som interagerer, har også en felles historie, der den enkelte samtalen blir et ledd av en hel rekke andre samtaler. Tidligere interaksjon er altså med å forme konteksten til den gitte samtalen. Dette kan relateres til Bakhtins sine tanker om ytringens adressivitet, det at alle ytringer er rettet mot noen, knytter seg til både foregående og etterfølgende ledd i talekommunikasjonen, og at ytringen dermed forholder seg til mange tidligere (og kommende) kontekster. Bakhtin (jf. 2.2.1) (1998:34–35) skriver at

[a]lle konkrete ytringar er ledd i ei kjede av talekommunikasjon innanfor ein bestemt sfære. [...] Alle ytringar er fulle av gjenklanger og gjenlydar av andre ytringar som dei er knytte saman med i det fellesskapet som den aktuelle sfæren for kommunikasjon utgjer.

I hvilken grad slike gjenklanger gjør seg gjeldende og i hvilken grad denne typen forkunnskap påvirker samtalen, er selvfølgelig vekslende, og dermed også i kontinuerlig oppdatering gjennom samtaleens forløp. Nettopp derfor bør man se på samtalen som *prosess* heller enn *produkt*, jf. 4.1. Den tredje typen av såkalt abstrakt kontekst som Linell (1998:128f) skriver om, er kunnskap og antagelser om de andre involverte i samtalen, som baserer seg på kunnskap om de(n) andres biografi, samt tidligere erfaringer med vedkommende. Til slutt kommer en del mer abstrakte forhold. Dette kan være rammene rundt den bestemte aktivitetstypen, som hvilke forventninger man har til den gitte kommunikasjonssjangeren. Eller mer allmenne kulturelt og sosial bestemt bakgrunnskunnskaper og forestillinger om verden, som for eksempel språklig og kommunikativ praksis deltagerne er blitt tillært som et resultat av deres sosialisering innen et gitt språklig praksisfellesskap. I tillegg kommer grunnleggende antagelser om verden som gjerne tas for gitt og derfor kalles *common sense*.

De ulike emnene man tar opp i en samtale, må nødvendigvis referere til ulike kontekster, og det er gjerne nettopp ved et emneskiftpunkt at typen kontekstuell ressurs endres, noe jeg kommer tilbake til i analysen. Engblom (2004:39) skriver: ”I och med valet av vissa samtalsämnen aktualiseras också vissa kontextuella resurser”. En studie av emner som tas opp i samtalen gir oss dermed også svar på hvilke kontekster deltagerne faktisk gjør bruk av og som dermed utøver påvirkning på interaksjonen.

4.3 Hvordan skal jeg gjøre en slik analyse?

4.3.1 Hva er et emne?

Det sentrale ved enhver samtale er hva den handler om. Men selv om innholdet i en samtale kan synes selvklart i en interaksjonssammenheng, har det vist seg å være vanskelig å gi en presis definisjon av hva et emne er. Linell (1998:181) skriver:

Topics are notoriously difficult to define in substantial terms, i.e. different discourse topics can seldom be adequately separated from each other by defining each topic ”positively”, i.e. ”only” in terms of which set (‘micro-world’) of referents it is ”about”, or which sets of concepts or predicates it employs to describe whatever it is about.

Svennevig (1999:163) påpeker også vanskelighetene med å definere et emne: ”The problem is to find a unit that is both interactionally relevant to the participants and at the same time

defined strictly enough to be useful as a tool for research”. Løsningen på dette problemet må være å ikke bare definere et emne ut fra innhold, det vil si det proposisjonelle innholdet i en bestemt sekvens. I stedet bør en emneanalyse også gå ut fra hvordan samtaledeltagerne selv oppfatter sammenheng mellom ytringene (Svennevig 1999, Engblom 2004). Dette innebærer å ta hensyn til samtalsens struktur, flyt og rytme. I det som kalles samtalsens struktur inngår bl.a. pauser, turtagning og minimale responser brukt for å tjene bestemte formål (Engblom 2004:41).

Et emne kan dermed teoretisk sett avgrenses både innholdsmessig og strukturelt fra resten av samtalen. Med henvisning til Korolija, skriver Engblom (2004:41) at avgrensningen kan gjøres gjennom at noe av følgende skjer i samtalen: (1) Innholdet i en ytring skiller seg fra det foregående, det vil si at nye referenter i nye konstellasjoner og situasjoner introduseres, (2) nye kontekstuelle ressurser forfølges og brukes i interaksjonen, (3) et foregående emne ser ut til å ha ebbet ut og samtaledeltagerne begynner å snakke på et annet prosodisk nivå, eller (4) en ny deltagerstruktur formes. Hvordan dette foregår, kommer jeg tilbake til i analysen av hvordan emner etableres (4.5).

4.3.2 Pragmatiske prinsipper for emneorganisering

En samtale kan forløpe på et infinitt antall måter, og hvordan man organiserer hva man snakker om, altså hvor lenge man snakker om noe, og hvor strikt man holder seg til det man snakker om eller om man stadig kommer med digresjoner eller lignende, involverer stor fleksibilitet. Selv om det er vanskelig å definere hva et emne er, betyr det ikke at det av den grunn er udefinerbart. Svennevig (1999:172) skriver at

[...] topics are organized around some general principles for topical talk, concerning the *reportability*, *projectability*, *connectedness* and *progressivity* of the contributions to a topic [...]. The principles are used to recognize talk *on* topic from talk *off* topic (as, for instance, *asides* [...]).

Dette er altså pragmatiske prinsipper som det er nødvendig at samtaledeltagere bruker for at samtalen skal kunne bli et kommunikativt samarbeid der deltagerne faktisk ”snakker om noe”. For det første trenger samtaledeltagerne å vise interesse for hverandre, i form av ytringer som responderer på og eventuelt videreutvikler det den andre sier, såkalte *topicalizers*: “Reportability concerns both the informational status of a proposed topic (that it is new to the addressee) and the evaluative status (that it is of interest to him or her)” (Svennevig 1999:176). Initiativene i en samtale må altså være av en viss nyhetsverdi for den

andre, i tillegg til at et bidrag må oppleves som nevneverdig. Dette er nødvendig for at nye emner skal bli etablert.

Samtaledeltagerne trenger også å forhandle frem en slags plan for den hierarkiske strukturen i samtalen. Det er dette som ligger i begrepet *projectability*. ”The projection may involve both the content of the proposed topic and the genre (narrative, argumentation, exposition, etc.)” (Svennevig 1999:176). Og nettopp gjennom ulike *topicalizers*, som jeg forstår som måter deltagerne i fellesskap får til å utføre et kommunikativt prosjekt, etablerer man en global organisasjon av de foreslåtte emnene. Samtalens forløp er imidlertid ikke lagt og bestemt av den grunn: Svennevig (1999:177–178), med referanse til Sacks 1992 og Schegloff u.å, skriver:

That the introduction projects a specific course of talk does not mean that the participants cannot drift away from this plan, or that the plan cannot be changed along the way. On the contrary, gradual topic transitions⁷ are extremely common in conversation, and even claimed to be the preferred way of changing

Et tredje prinsipp som ligger til grunn for de normative forventningene som knytter seg til det å snakke om noe, er det Svennevig (1999:181) kaller *local connectedness*. Vi forventer at det skal være en sammenheng, lokal koherens, mellom de ulike turene. Hvis noe ikke er ment å henge sammen, må man signalisere dette eksplisitt. Normen er altså emnekontinuitet: Bidragene må komme på steder der det er naturlig at de dukker opp, slik et kontinuiteten opprettholdes. Og dersom man ikke klarer å integrere innholdet av en ytring inn i den aktuelle konteksten, vil man lage alternative implisitte tolkninger, som tillater en å anta at det er emnekoherens (Svennevig 1999:182), nettopp fordi man har så sterke forventninger til at bidragene man kommer med skal høre sammen.

Det siste trekket ved ”topical talk” er kravet om progresjon (*progressivity*), både når det gjelder form og innhold:

On the form side, this means that talk should be continuous, and pauses and gaps should be minimized. On the content side, progressivity means adding new information, that is, expanding the common ground of the participants.

Disse prinsippene kan riktignok sies å være generelle maksimer for kommunikasjon. Det som imidlertid knytter disse kommunikative kravene til emneanalysen som jeg skal foreta, er at det nettopp er når disse kravene ikke etterleves, at man har å gjøre med et emneskifte (eventuelt en *sidesekvens* eller en *aside*).

⁷ Hvordan gradvise emneskift foregår, kommer jeg tilbake til flere ganger senere, blant annet i 4.3.3 og 4.5.4.

Overt end noticeable deviations from the principles signal that the current contribution is either off topic with the preceding utterances (for instance introducing an aside or a side sequence), or that it proposes a topic shift (Svennevig 1999:186).

Hvordan *asides*⁸ eller sidesekvenser foregår, kommer jeg tilbake til i 4.5.3, men jeg skal her kort forklare begrepene: Det er her snakk om brudd på koherensen i samtalen, men det er snakk om *midlertidige* avbrudd, og det er derfor ikke disse type koherensbruddene blir karakterisert som emneskift.

Mangel på respons og videreutvikling av et emne, bidrag som ikke passer inn i den globale organisasjonen av samtalen og som ikke bidrar til progresjon og som ikke innebærer lokal koherens, er altså trekk som kan føre til endring av emne, enten i form av det Svennevig (1999) kaller *topic shift*, som innebærer et motivert forslag til emnebytte, eller i form av *talk off topic* som innebærer et midlertidig brudd fra den foregående diskursen, *asides* eller *side sequences*.

4.3.3 Måter å skifte emne på

I dette kapittelet skal jeg skissere opp forskjellige måter man kan skifte emne på. Dette er altså et rent teoretisk kapittel. I kapittel 4.5 skal jeg bruke mitt materiale til å eksemplifisere ulike emneskift. Svennevig (1999:188) skriver at det finnes to hovedteknikker for hvordan man skifter emner. Den første måten kaller han *topic transition relevance place*, TTRP⁹, og med dette mener han at man først avslutter det pågående emnet for så å åpne opp for å introdusere et nytt emne. Dette kan ses i sammenheng med hvordan man bytter turer: Svennevig (1995:93) skriver om *potensielle emneskiftepunkter* i analogi med *potensielle turskiftepunkter*. Denne måten å bytte emne på kan også kalles *responspunkt* (jf. Engblom 2004:41), idet det nettopp handler om et punkt i samtalen der det er naturlig å skifte emne. Jeg kommer til å veksle mellom betegnelsene TTRP og responspunkt.

Den andre måten kaller han *topic leaps*, som kan oversettes med emnehopp eller emnesprang. Denne teknikken innebærer å starte på et nytt emne mens det pågående fortsatt er under progresjon. Disse ulike teknikkene kan brukes til å introdusere forskjellige typer emner. Emnehopp er alltid forårsaket av den foregående diskursen og inkluderer dermed en

⁸ Jeg har ikke funnet noen fullgod oversettelse av Svennevigs begrep *aside*. Ved mailhenvendelse fra meg uttrykker Svennevig også vanskelighetene med å oversette dette begrepet: Man kunne brukt *sidekommentarer*, men det høres jo ut som det bare gjelder en enkelttyrting. Svennevig trekker en parallell til teaterscenen der man snakker om *regikommentarer*, dvs. replikker utenfor manus. Svennevig foreslår derfor å oversette *aside* til *regisekvens*, det vil si kommentarer som ikke handler om emnet for samtalen, men samtalen som hendelse. Jeg fortsetter imidlertid å bruke det engelske begrepet *aside* fremfor å finne et norsk begrep.

⁹ Svennevig (1999) bruker denne forkortelsen, og jeg kommer også til å gjøre det.

eller annen forbindelse til den. Emnehopp involverer altså en prosess av *rekontekstualisering*, det at noen ord eller ytringer blir tatt ut av sin opprinnelige kontekst, det foregående emnet, og brukt som ressurs for å utvikle en ny tekstuell kontekst, et nytt emne.

Helt nye emner, emner som ikke har noen sammenheng med det foregående, kan ifølge Svennevig (1999) *bare* introduseres ved *topic transition relevance places*, altså ved punkter i samtalen der det er naturlig å bytte emne. Men for å gjøre dette enda mer komplisert, må det sies at TTRP-emneskift, så vidt jeg har forstått, også kan foregå via for eksempel rekontekstualiseringer. TTRP kan altså foregå ved flere typer koherensrelasjoner enn det emnehopp kan. Emnehopp kan nemlig, ifølge Svennevig, aldri foregå ved helt nye emner, altså ved relasjoner med null-koherens.

Ved TTRP-skift finnes markeringer fra en eller flere av deltagerens side som signaliserer at man kan avslutte et emne. Særlig er mangel på progresjon et vanlig kjennetegn på et slikt responspunkt, noe som kan gjelde både det innholdsmessige planet som for eksempel ytringer i form av minimale responser, repetisjoner, reformuleringer og generaliseringer, og på det strukturelle planet i form av pauser og tregere turbytte (Engblom 2004, Svennevig 1999). For eksempel bidrar jo ikke minimale responser til å utvikle et emne videre og er dermed ikke i overensstemmelse med prinsippet for progressivitet (jf. 4.3.2). En annen type tur som ikke bidrar til å utvikle et emne videre og som dermed har potensialet til å signalisere avslutning av et emne, er repetisjon (Svennevig 1999:190).

Ved *emnehopp* merker man ingen avsluttende markeringer verken innholdsmessig eller strukturelt. I stedet hopper en deltager fra et emne til et annet gjennom en ikke-fokal tilknytning, og om de andre deltagerne gir respons på det nye emnet og fortsetter det, har man etablert et nytt emne (Engblom 2004:42). Dersom et forslag om emnebytte imidlertid ikke blir akseptert av og fulgt opp av den andre, kan man ikke se på skiftet som et egentlig emnebytte. Man må da anse emnet for midlertidig, og vi har da å gjøre med en sidesekvens (jf. 4.3.2 og 4.5.3).

Svennevig (1999:188) skriver at de to måtene å skifte emne på, er forskjellige, men det de har felles, er at de signaliserer forandringer i den emnemessige organiseringen. Men nettopp dette, det å avgjøre hvorvidt det faktisk skjer forandringer i organiseringen av emner eller om det bare skjer lokale glidninger innenfor det som det snakkes om, er svært vanskelig. Engblom (2004:43) refererer til Svennevig (1999) når hun snakker om forholdet mellom såkalte rekontekstualiseringer og gradvise emneskift. Mens det første innebærer et så stort skifte i fokus at de forårsaker emneskift, anses endringene ved såkalte gradvise emneskift som for lokale til at de kan innebære emneskift.

Gradvise emneskift er faktisk de vanligste; overgangene mellom emner er som oftest glidende. Dette fordi man forventer og søker koherens. Man foretrekker naturlige overganger mellom ulike emner. Svennevig (1995:90) skriver at den vanligste måten man bygger opp en samtale på, er via en *additiv emnestruktur*, det at stadig nye emner føyes til hverandre uten at de har noe felles overordnet tilknytningspunkt. Det er dermed ikke nødvendigvis klare grenser mellom de ulike emnene. I motsetning til emnehopp, der man ser en tydelig endring i de kontekstuelle rammene, er gradvise emneoverganger mye vanskeligere å identifisere. Svennevig (1999:209) skriver:

Gradual topic transitions may well change the topic quite radically, but the process go over so many turns that each turn is focally coherent with the preceding. This phenomenon has been studied under labels such as *topic shading* (Schegloff & Sacks 1974) and *topic drift* (Hobbs 1990).

Gradvise emneskift blir dermed mye vanskelig å operasjonalisere, nettopp fordi det ikke er mulig å identifisere eksplisitte emneinitieringer. Men en annen grunn til at det er vanskelig å operasjonalisere emneprogresjon er at det er vanskelig å skille ren utvikling innen et emne (*topic maintenance*) fra gradvise emneoverganger (*coherent shift*, som inkluderer *topic shading*) (Svennevig 1999:209). Men det kan, som nevnt tidligere (4.3.1), være problematisk å definere hva det er det faktisk snakkes om. Svennevig (1999:210) skriver at:

Now if we cannot define topic A and topic B individually, we certainly cannot use them as the criteria for defining the transition between them. We cannot define a topic shift such as shading as just a coherent sequence which related A to B.

Når vi mangler eksplisitte emneinitieringer, er det altså denne overgangen mellom ulike emner som kan være vanskelig å identifisere, nettopp fordi mekanismene bak det å bygge ut en samtale i slike tilfeller er så flyktige.

Imidlertid kan det sies om de gradvise emneovergangene at de ikke egentlig innebærer forslag om å utvide det det snakkes om, fordi disse overgangene ikke inkluderer eksplisitte emneintroduksjoner, men i stedet bare er tilpasninger eller justeringer i forhold til det allerede etablerte emnet. Crow (1983:142) skriver om de gradvise emneovergangene (*topic shading*) at disse "introduces a new topic by first establishing its relevance to or connection with the topic that has been on the floor". Emner som etableres på denne måten, kan dermed ikke (som jeg skal vise i 4.5.4) fremkomme isolert, men kan kun forhandles frem i relasjon til andre emner. Emner som forhandles frem gradvis, kan derfor vanskelig skilles ut i egne innholdsbolker, fordi de først må hektes på andre emner for deretter å etter hvert kunne leve sitt eget liv.

Det sier seg selv at det er vanskelig å avgjøre når noen faktisk bytter emner. Noen ganger er det svært tydelig, mens det andre ganger må sies å være en skjønnsmessig vurdering om man velger å kalle noe for emneskift eller ikke. Jeg mener at det som i siste instans er avgjørende for vurderingen man gjør, er hvordan deltagerne selv opplever situasjonen.

4.3.4 Emneskift og koherens

Emneskift karakteriseres gjerne, som vi har sett, ut fra strukturelle og formelle trekk. Men man må jo ikke nødvendigvis skifte emne selv om det kan se ut som man er ved et sted i samtalen der det kan være naturlig å skifte emne (TTRP). For å etablere et emneskift med den man snakker med må begge oppfatte at innholdet endres. "This brings up coherence as a constitutive feature of topic organization" (Svennevig 1999:201). En ting er altså hvilken teknikk som brukes for å skifte emne (TTRP eller emnehopp), en annen ting er studiet av koherens, altså hvilken type sammenheng det er mellom ytringene. Det kan altså foregå emneskift til tross for at det ikke er strukturelle trekk som viser dette, fordi sammenhengen mellom bidragene endres. Stanford og Moxey (sitert i Svennevig 1999:203) skriver:

Establishing coherence involves a holistic assessment of relevance that relies on large amounts of discourse-external information, retrieved from the interactants' background knowledge, and includes several inferential steps.

Vi må altså se på hvordan deltagerne selv oppfatter sammenhengen mellom ulike bidrag, og være klar over hvordan andre kontekstuelle ressurser enn de helt umiddelbare (forholdet mellom deltagerne, tidligere interaksjon, kunnskap om hverandre etc) spiller inn på hvordan de oppfatter sammenheng. For eksempel vil implikaturer være vanligere blant folk som kjenner hverandre, og koherensen dermed være mindre eksplisitt.

Når jeg har undersøkt hvordan mine informanter har skiftet emner (4.5), har jeg tatt dette i betraktning og derfor ved flere anledninger enn det som kanskje er vanlig vurdert et skift som TTRP. Dette fordi mine deltagere har en samtalestil som innebærer svært rask og pågående turveksling og at "vanlige" høflighetsstrategier dermed ofte uteblir og at strukturelle trekk som pauser og minimale responser, trekk som ofte forekommer ved TTRP-emneskift, dermed ikke er like fremtredende. Ved slike tilfeller har jeg altså vurdert et skift som TTRP ikke i hovedsak på grunn av de strukturelle trekkene, men mest pga. endring i koherens, altså at deltagerne oppfatter at det skjer en endring av innholdet.

Nå er det riktignok ikke slik at vi kan gå inn i hodene til deltagerne og se hvorvidt de oppfatter sammenheng. Kommunikasjon er jo ikke som et rør der mottakeren forstår

budskapet til avsenderen identisk slik det var ment (jf. *rørmodellen*, 2.2.1.). Svennevig (1999:203) skriver:

Since coherence is a mental phenomenon, it cannot be deduced automatically from surface form. The only thing we have access to as discourse analysts is *displays* of the interactants' understandings and their establishment of coherence.

Ved å se på hvordan deltagerne responderer på og aksepterer hverandres bidrag, er det faktisk mulig å studere koherensmønstre i en samtale. ”But what we are studying is not the mental phenomena *per se*, but the intersubjectively construed meaning relations” (Svennevig 1999:204).

Det er altså svært mange aspekter å ta hensyn til når man skal undersøke hvordan deltagerne skifter emner. Det kan være en av de to ulike teknikkene for emneskift (TTRP eller emnehopp), og da må man hensyn til både strukturelle trekk og innholdsmessige trekk. Man må forholde seg til hva deltagerne selv oppfatter som sammenheng, samtidig som man jo som utenforstående diskursforsker bare har begrenset tilgang til hvordan meningskapingen foregår, og man må ta hensyn til ulike måter innholdet kan endres på (såkalte koherensforbindelser).

Svennevig (1999:204) skriver at hvis vi vil ha et bilde av sammenhengen mellom emneskift-prosedyrene og de faktiske innholdsendringene i samtalen, trenger vi å finne en måte å måle koherens på, og at vi kan gjøre dette ved å klassifisere mulige typer av forbindelser mellom samtalebidrag. Svennevig velger å bruke følgende klassifikasjon (basert på Linell og Gustavsson):

Skala av koherens:

Umiddelbar forbindelse
Ikke-fokal forbindelse
Ikke-lokal forbindelse
Ikke-fokal og ikke-lokal forbindelse
Ingen forbindelse

Disse kategoriene representerer en skala, slik at den første innebærer maksimal koherens og den siste ingen koherens.

Umiddelbare forbindelser er helt koherente og impliserer ingen emneskift. Emnet kan riktignok utvikles i ulike retninger, men hovedmassen av kontekstuelle ressurser som blir utnyttet i turen, fortsetter å være relevant i den neste turen. Det er dette som kan kalles gradvise emneskift.

I *ikke-fokale forbindelser* er turen relatert til den umiddelbart foregående diskursen, men koherensen er bare delvis, fordi bruddet involverer et fokusskifte. En type fokusskift kan i følge Linell (1998) være rekontekstualisering, der noe som først var perifert, blir introdusert som sentralt i neste bidrag (jf. teksteksempel 24 i kapittel 4.5.2, der en forutsetning i et bidrag blir løftet opp som eksplisitt fokus i det neste bidraget).

I *ikke-lokale forbindelser* er ikke bidraget koherent (verken fokalt eller ikke-fokalt) med den foregående diskursen. Imidlertid fremviser bidraget fokal koherens med en tidligere diskurs, noe som innebærer en reintroduksjon av et tidligere emne, som for eksempel å gjenta eller rekapitulere en del av deltagernes tidligere etablerte felles plattform (jf. teksteksempel 26 i kapittel 4.5.2, der et tidligere emne blir reintrodusert).

Hvis et uttrykk i tillegg til den ikke-lokale koherensen også endrer fokuset til den relaterte diskursen, har vi å gjøre med en *ikke-lokal, ikke-fokal forbindelse*.

Og til slutt – hvis stykket av diskurs ikke relaterer seg til den foregående diskursen på noen måte, verken implisitt eller eksplisitt, snakker man om at det er *ingen forbindelse* (jf. teksteksempel 23, kapittel 4.5.1, der et helt nytt emne blir introdusert).

Jeg er av den oppfatning at hvis man bare tar hensyn til eksplisitte emneinitieringer (som TTRP og emnehopp), går man glipp av de gradvise emneovergangene, de som foregår ved hjelp av den første kategorien, umiddelbar sammenheng. Det er derfor det er avgjørende at man ikke bare undersøker de åpenbare skiftene, men også de mindre åpenbare, som altså er glidende skift av fokus. Dette er faktisk svært viktig, ettersom det (ifølge Sacks 1992 i Svennevig 1999:209) er de gradvise emneovergangene som ikke bare er de vanligste, men også de foretrukne måtene å skifte emne på.

Svennevig (1999:206ff) skriver at den distinksjonen som det sannsynligvis er vanskeligst å gjøre, er den mellom umiddelbar forbindelse og ikke-fokal forbindelse (rekontekstualisering), men at det første skiller seg fra det andre ved at det andre innebærer et punktuelt skift som involverer en klar endring i kontekstuelle rammer, mens gradvise emneoverganger riktignok kan endre emnet radikalt, men at prosessen går over så mange turer at hver tur er fokalt koherent med den foregående.

4.4 Hvilke overordnede innholdsdimensjoner kan identifiseres?

Når man skal gjøre en emneanalyse, bør man som tidligere nevnt ta hensyn til hvordan sekvenser skiller seg ut både innholdsmessig og strukturelt. Jeg skal nå først ta hensyn til hvilket *innhold* som kan adresseres i denne samtalen. Dette for å:

- 1) få en oversikt over hvilke emner som tas opp og for å se hvilke kontekstuelle ressurser som aktualiseres.
- 2) få et grunnlag for å kunne si noe om forholdet mellom innhold og struktur, altså hvordan emner etableres (4.5)
- 3) få et grunnlag som danner utgangspunkt for den videre analysen av en av de identifiserte innholdsdimensjonene, nemlig de etnisitetsrelaterte emnene (4.6).

Det kan selvfølgelig diskuteres hvorvidt man kan sette ord på hva noen snakker om, fordi emner forhandles frem interaksjonelt (jf. produkt versus prosess i kapittel 4.1). Man er ikke nødvendigvis enige om ”hva det er man snakker om”, og dette vil også endre seg i løpet av samtalen (jf. Brown og Yule i Svennevig 1999:166). Forhandlingen om emner i en samtale er dynamisk, og vurderinger man gjør i forhold til hvilke emner man kan identifisere, er på en måte bare midlertidige. Man trenger nemlig tilgang til hele samtalen og ideelt sett også tidligere interaksjon (jf. Bakhtin og ytringens adressivitet bakover og fremover), dette fordi ytringer, og dermed det man snakker om, ikke befinner seg i et tomrom, men er del av en hel rekke ytringer.

Først tenkte jeg at jeg skulle lage et resymé av samtalen. Jeg gjorde et forsøk på dette, med det formål å bare bruke informantenes egne uttrykksformer, ikke gjøre abstraksjoner, men bare rent referensielt fortelle hva som ble sagt. Jeg fant imidlertid at det ble vanskelig å gjøre ”objektive” parafraseringer; det ble lett til at jeg gjorde abstraksjoner ved å komme med mine egne vurderinger av hva de snakket om. Jeg unnlot derfor å lage et resymé av samtalen. I stedet velger jeg å ha hele samtalen som vedlegg til oppgaven.

Alternativt kunne jeg fått frem en oversikt over hvilke emner som tas opp, ved å lage en oversikt over samtlige emneinitierende ytringer i samtalen, slik som Engblom (2004) har gjort. Denne analysen har Engblom gjort ut fra grenser mellom innholdsmessige deler i samtalen. Dette er vel og bra, men når jeg nå velger å ikke gjøre det slik, er det fordi jeg i første omgang av analysen ønsker en rent innholdsmessig oversikt. Dette fordi man ved å gjøre en slik analyse som Engblom har gjort, bare får med seg de motiverte emneskiftene og ikke de gradvise overgangene mellom ulike emner. Dette kommer jeg tilbake til i 4.5.4.

Først og fremst er det viktig å påpeke at det å abstrahere ut ulike innholdsdimensjoner av en samtale innebærer å konstruere kategorier som ikke deltagerne selv har laget. Det er nå en gang dette forskning handler om – å sette ting i system, og rent samtaleanalytisk handler det om å gjøre implisitte strukturer eksplisitte. Dette bør skje ut fra hvordan deltagerne selv organiserer sine bidrag i en samtale, noe som blir tydeligere når jeg skal se på hvordan

emnene blir etablerte (4.5). Engblom (2004:59) har også presisert hvordan hennes temainndeling er å betrakte som kunstig:

Resultatet av å føre de ulike topikerna till övergripande teman blir en konstruktion som inte tar hänsyn till de olika sätt på vilka man diskuterar ämnena, eller ens tar hänsyn till de varierade innehållsliga aspekter av t.ex skolämnet som ungdomarna adresserar.

Hvordan ungdommene etablerer de ulike emnene og også hvordan emnet *etnisitet* (som er et av de overordnede emnene jeg mener å kunne identifisere) på *ulike måter* blir aktualisert, kommer jeg imidlertid tilbake til.

Engblom (2004) (med referanse til Wibeck) mener å finne et såkalt *supertopik* for hver av de tre samtalene hun analyserer, et overordnet tema som de underliggende emnene relaterer seg til på ulike måter. Engblom (s. 45) skriver at:

En supertopik kan defineras både innehållsligt och strukturellt. Den har ett innehåll som påverkar store delar av samtalet, och verkar kunna återöppnas så fort deltagarna söker efter ett nytt ämne att prata om (jfr *hypertema* hos Häggkvist 2002). Supertopiken verkar också etableras relativt tidigt i samtalen.

Jeg har ikke funnet noe slikt overordnet emne i min samtale. I stedet har jeg identifisert noen innholdsdimensjoner som enten går igjen flere ganger eller som innholdsmessig eller strukturelt kan utskilles som egne emnesekvenser. Det ulike innholdsdimensjoner refererer gjerne til forskjellige kontekstuelle ressurser. Imidlertid er det ett emne som kan fungere som såkalt *supertopik*, fordi det er det første emnet som etableres, fordi det stadig vendes tilbake til og fordi det tar opp usedvanlig mye tid av samtalen. Det emnet er *fotball*. De andre innholdsdimensjonene jeg har identifisert er *emner knyttet til opptakssituasjonen*, *emner knyttet til fritidsaktiviteter*, *emner knyttet til skoleaktiviteter*, *emner knyttet til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden* og *emner knyttet til etnisitet*.

Når jeg sier at de overordnede emnene refererer til ulike kontekstuelle ressurser (jf. 4.2), mener jeg at de ulike innholdsdimensjonene aktualiserer ulike lag av bevisstheten eller identiteten til disse guttene. Den mest umiddelbare konteksten er opptakssituasjonen, altså hvordan den fysiske her-og-nå-situasjonen med dens konkrete omgivelser og personer spiller inn på samtalen. Ulike abstrakte kontekster gjør seg også gjeldende (men mer indirekte): Felles bakgrunnskunnskaper, tidligere interaksjon og erfaringer med den andre viser seg når de snakker om skole og fritid, og kontekster som er enda mer abstrakte aktualiseres når de snakker om kulturelle forskjeller og etnisitetsladede emner, ettersom måten de snakker om disse emnene på, sier noe om at deltagerne deler språklig praksisfellesskap og sosialt miljø

idet de begge har innvandrerbakgrunn og går på en skole med utpreget flerspråklig miljø. Jeg sier ikke at ”variabler” som ”flerkulturelt/språklig miljø” trenger å spille inn på interaksjonen, men at det i denne samtalen gjør det, nettopp fordi etnisitet er et tema som stadig farger samtalen.

Det må også sies at en samtale som denne, som tross alt er fremkommet under ”kunstige” forhold, og aldri ville funnet sted om det ikke hadde vært for NoTa-prosjektet, naturligvis er preget av kontekstuelle ressurser som rammene rundt denne aktivitetstypen. Guttene har kanskje noen forventninger til hva man skal snakke om innenfor en slik kommunikasjonssjanger. Dette er imidlertid ikke med på å ødelegge denne samtals autentisitet. Så lenge man er klar over rammene et forskningsprosjekt legger rundt en samtale, som jo er en uunngåelighet pga. ”the observers paradox” (jf. 3.1), så er dette en samtale på lik linje med alle andre samtaler – nemlig en samtale fremkommet under unike forutsetninger. Informantene har som nevnt (i 3.6) kunnet velge fritt hva de vil snakke om, og dette gjør det desto mer interessant, dette fordi det de snakker om danner grunnlag for å si noe hvilke identiteter som i *denne* situasjonskonteksten gjøres relevant. Jeg skal i de neste kapitlene eksemplifisere de ulike innholdsdimensjonene.

4.4.1 Emner relatert til fotball

Det første emnet som blir introdusert, er fotball. Dette kan være fordi personen på NoTa-prosjektet som introduserer opplegget for guttene, faktisk foreslår sport som et mulig samtaleemne. Men i og med at dette emnet introduseres av Erem og umiddelbart tas opp og forfølges og videreutvikles av begge guttene, så er det åpenbart at dette emnet er nærliggende for dem, utgjør en del av deres felles bakgrunnskunnskap og erfaringshorisont og at de her aktualiserer kontekstuelle ressurser som er felles for dem. Det er et emne som det stadig vendes tilbake til, og det blir holdt på veldig lenge om gangen. De snakker både om kamper de har sett og spillere de har hørt om, men også om egen spilling og hvilke tanker de har om det å drive med fotball i Norge. Det er få skift innenfor hver fotballsekvens, stort sett bare glidninger innenfor emnet. Det er også en svært bra dynamikk i form av driv og tempo og flyt i disse sekvensene. Det er dessuten et emne som ofte kobles opp mot de andre emnene som skole, fritid og etnisitet. På denne måten kan det argumenteres for at dette emnet fungerer som et slags *supertopik* (jf. Engblom 2004). Slik begynner samtalen:

Tekstsempel 10

Tur 15 : Zahid

- ja så du det som skjedde i går?

Tur 16 : Erem + Zahid

- **1:** ja [*latter*] **ållø** +[*lang=x*] +[*leende*] hva skjedde egentlig plutselig kampen stoppa etter åttiåtte +[*pron=uklart*] {*uforståelig*}
- **2:** * [*pron=me-*] nei jeg så ikke kampen

Tur 17 : Zahid + Erem

- **1:** jeg bare fikk høre på ny- ... [-*pron=me*]
- **2:** * [*pron=me-*] så du ikke

Tur 18 : Erem

- kampen? [-*pron=me*]

Tur 19 : Zahid

- nei var det bra kamp?

Tur 20 : Erem

- selvfølgelig [*pron=uklart-*] var b- [-*pron=uklart*] ...

Tur 21 : Zahid

- jeg så bare skåringen til Ronaldo jeg

Tur 22 : Erem

- så du skåringen til Nihat?
- **mor** +[*lang=x*] da +[*pron=uklart*] # d- p- du vet Ronaldo tok den v- e volleyen sin?

Tur 23 : Zahid

- ja

Guttene snakker om forskjellige kamper dagen i forveien som de åpenbart har fulgt med på begge to. Når Zahid introduserer emnet ”ja så du hva som skjedde i går”, og Erem umiddelbart fanger opp hva Zahid sikter til, nemlig en kamp i går, og Zahid responderer på en måte som sier at ”ja det var kampen i går han mente”, så forteller dette oss at disse to guttene deler såpass mye felles bakgrunnskunnskap at de kan kommunisere rimelig implisitt til hverandre.

Interessant nok kan også valget av leksikalske virkemidler allerede i denne første delen av samtalen fortelle oss noe om samtalestilen mellom disse guttene. Erems uttrykk *ållø*¹⁰ i tur 16 og *mor* i tur 22 (markert med fet skrift), er ekspressive interjeksjoner som han umiddelbart tar i bruk i samtalen. Dette er uttrykk han imidlertid ikke på noe tidspunkt bruker i intervjuet mellom ham og personen fra NoTa¹¹, noe som sier noe om relasjonen mellom Erem og Zahid. Uttrykkene kan karakteriseres som slang, da disse ordene typisk ikke tilhører ”normalspråket”. De fungerer ekspressivt, og er dessuten slang som tilhører flerkulturelle miljøer. På denne måten kan disse slangordene fungere som kontekstualiseringssignaler idet

¹⁰ Det kan her nevnes at *ållø* finnes i *kebabnorsk ordbok* (Østby 2005), da stavet *å lø*, forklart som ”utrop. Brukes om noe overraskende, enten man er imponert eller sjokkert” (s. 107).

¹¹ Se fotnote 3 på side 15.

de refererer til et språklig praksisfellesskap preget av flerkulturalitet. Bruken av slike ekspressive ord kan også si noe om forholdet til emnet fotball, at dette er et emne som engasjerer og skaper følelser.

Fotballsekvensen ser ut til å aldri ta noen ende, den varer i hele 7,15 minutter (som tilsvarer så mye som 126 turer) uten så mye som en antydning til at emnet er på vei til å bli uttømt. Først ved et emnehopp i form av en rekontekstualisering ved tur 127 skifter emnet fra at de har brukt så og så mye penger på fotballtipping til at de snakker om stipendet de har fått i dag, da er de altså inne på emner knyttet til skoleaktiviteter, et annet frekvent emne.

4.4.2 Emner relatert til skoleaktiviteter

Et annet tema som stadig dukker opp i samtalen er hendelser og aktiviteter knyttet til skolehverdagen. Dette er ikke så underlig, siden opptaket er gjort i skoletiden, og siden guttene er skolekamerater. Skolekonteksten er dermed en av de mest nærliggende og konkrete kontekstuelle ressursene.

Et eksempel: Etter at guttene har snakket om en jente i klassen som har fått så og så mye stipend, introduseres et nytt emne via et TTRP-emneskift, en liten sekvens som omhandler prøven de skal ha i dag:

Teksteksempel 11

Tur 165 : Erem + Zahid

- 1: hva med prøven i dag da? øvd eller?
2: *[labial frikativ]*

Tur 166 : Zahid

- matte?

Tur 167 : Erem

- ja

Tur 168 : Zahid

- nei nei

Emneprogresjonen daler kjapt, i og med at guttene ikke har lest til prøven, og ved et TTRP-skift er de over på å diskutere en jente i klassen som får så gode karakterer (markert med fet skrift):

Teksteksempel 12

Tur 169 : Erem + Zahid

- 1: *[sukking]* verste fag
2: ma- ...

- 1: du vet hun jenta b- +[pron=uklart] e ute der # sekser i matte og sånn
2:
- 1:
2: nei
- 1: mor +[lang=x] var vi # vi prata om e [pron=uklart-] karakteren hennes [-pron=uklart]
2:
- 1: naturfag fem seks i matte norsk seks # syk altså # [latter]
2:
- 1: hadde jeg fått de karakterene foreldrene mine hadde sendt meg til # England eller noe sånt bli lege
2:
- 1: et eller annet sånt altså
2:

Tur 170 : Zahid + Erem

- 1: hun +[lex=hu] studerte hun +[lex=hu] studerte faktisk medisin hun +[lex=hu]
2:

Tur 171 : Erem + Zahid

- 1: ja hun +[lex=hu] studerte +[pron=uklart] medisin
2: * ja * [pron=me-] men hun +[lex=hu]

Tur 172 : Zahid

- gadd ikke mer [-pron=me]

Det å snakke om andre elever, ulike fag og ulike lærere, samt prøver de skal ha, dukker opp flere ganger i samtalen. Slike skolerelaterte emner ser ut til å ha en ”nøytral” verdi. Slike emner etableres ofte via TTRP-skift, altså som eksplisitte emneinitieringer på tidspunkter der de trenger et nytt emne. Turtagningen har ofte lavere hastighet og intensiteten er gjerne ikke så høy her som når de snakker om fotball, samt at sekvensene ofte er kortere.

4.4.3 Emner relatert til fritidsaktiviteter

Hva de gjør på utenom skolen, på fritiden, er også et tema som er sentralt. For eksempel snakker de om en skoletur de skal på i mars, men via et emnehopp (en rekontekstualisering av tidspunktet ”mars”, markert med fet skrift) begynner Erem å snakke om at han skal ta lappen i den tidsperioden, og så er emnet snudd til det å ta lappen:

Teksteksempel 13

Tur 242 : Erem

- men marstida # jeg sliter med sikkert penger da altså

Tur 243 : Zahid

- ja jobber du?

Tur 244 : Erem

- nei men marstida e m fjortende mars jeg skal ta lappen [pron=uklart-] ikke sant [-pron=uklart]

Tur 245 : Zahid

- skal du det?

Tur 246 : Erem

- ja

Så, etter at de har snakket litt om det å ta lappen, og hvor forferdelig Erem synes det er å ta nattbuss hjem fra byen om natten og at man derfor bør ta lappen, gjør Zahid et emnehopp ved å spørre Erem om drikkevanene hans (markert med fet skrift). Riktignok er spørsmålet hans relatert til det foregående emnet, men det er likevel et nytt aspekt som kommer inn:

Teksteksempel 14

Tur 282 : Zahid

- ja men e [*pron=uklart*-] du pleier vel [*-pron=uklart*] ikke å drikke? # du drikker ikke du

Tur 283 : Erem + Zahid

- 1: jeg drikker ikke jeg røyker ikke så men # jeg er hyper +[*lang=x*] fra før så
2: * [*latter*]
- 1: du er mor +[*lang=x*] jeg må roe meg ned hver gang jeg er ute +[*leende*]
2:

Deretter vris emnet gradvis inn på fotball igjen, og etter at Zahid spør Erem om hvor han spiller fotball (i tur 288), er vi inne på innholdsdimensjonen ”fotball”:

Teksteksempel 15

Tur 284 : Zahid

- ja var du ute i helgen da?

Tur 285 : Erem + Zahid

- 1: nei # jeg +[*pron=uklart*] e fotball # fotball fotball fotball fotball [*latter*]
2: * {*uforståelig*}

Tur 286 : Zahid

- fotball

Tur 287 : Erem

- ja jeg spilte fotball

Tur 288 : Zahid

- hvor da?

Her ser vi hvor vanskelig det hadde vært å skulle måtte dele samtalen inn i rene innholdsbolker, rett og slett fordi det er glidende overganger, og i dette tilfellet er det både fritid og fotball som tematiseres. Fotballemnet utvikles gradvis, og det er derfor vanskelig å sette grensen for hvor fotballsekvensen begynner. Derfor er det at man også må ta hensyn til strukturelle trekk, og i dette tilfellet er det ikke noe ved strukturen (rytme, pauser, minimale responser etc.) i samtalen som sier at informantene omstrukturerer samtalen i retning av et nytt innhold. På denne måten uttrykker informantene at fritid og fotball innholdsmessig hører sammen. Emneprogresjonen foregår gjennom en dynamisk prosess.

4.4.4 Emner relatert til opptakssituasjonen

Det hender at informantene relaterer seg til opptakssituasjonen i form av å enten bli oppmerksom på den kommunikasjonsaktiviteten de er med på, eller ved å henvende seg direkte til personen fra NoTa-prosjektet som sitter i rommet.

I teksteksempel 16 nedenfor snakker guttene om en jente i klassen som aldri er på skolen, og at stipendet hennes derfor kommer til å bli omgjort til lån. I tur 160 (markert med fet skrift) blir Zahid plutselig oppmerksom på retningslinjene for opptaket, at de ikke skal baksnakke tredjepersoner.

Teksteksempel 16

Tur 159 : Erem

- hun +[lex=hu] men hun +[lex=hu] er jo aldri på skolen [latter]

Tur 160 : Zahid + Erem

- 1: ja hun +[lex=hu] +[pron=uklart] # hun +[lex=hu] får det jo det som lån altså
2: [latter]
- 1: **vi skulle ikke baksnakke de i klassen**
2: ja jeg veit

Tur 161 : Erem + Zahid

- 1: nei nei det er [leende-] sant sorry +[lang=English] altså [-leende] [latter]
2: * ja * [latter]

Tur 162 : Zahid

- nei men jeg trur ikke F1 aldri blir forsker så hun ser sikkert ikke det

Tur 163 : Erem + Zahid

- 1: nei ikke sant # hun +[lex=hu] bryr seg [latter] ikke faen [latter]
2: [latter]

Tur 164 : Zahid

- chill +[lang=English] +[pron=uklart]

Tur 165 : Erem + Zahid

- 1: **hva med prøven i dag da? øvd eller?**
2: [labial frikativ]

Når guttene på denne måten plutselig gjør opptakssituasjonen relevant, endres de kontekstuelle ressursene. Men guttene henter seg fort inn og progresjonen i samtalen er fort i gang igjen etter et slikt kontekstuell skifte. Via et TTRP-skifte begynner de å snakke om prøven i dag (markert med fet skrift, tur 165).

Neste eksempel viser hvordan Zahid plutselig henvender seg til NoTa-personen i rommet (markert med fet skrift, tredje segment i tur 196):

Teksteksempel 17

Tur 196 : Zahid + Erem

- 1: ja fy faen matte og du vet jeg må nesten egentlig ha i hvert fall toer treer på mange +[pron=uklart] for jeg har tenkt å ta lærerhøyskole ikke sant
2:
• 1: der # og ja og der e der e d- må # på en måte da må du ha
2: du har det?
• 1: t- s- e tror det er cirka sånn +[pron=uklart] du må ha i hvert fall treer i de grunnfag- i hvert fall matte og naturfag e +[pron=uklart] **vet du noe om det?**
2:

Tur 197 : AMB + Zahid

- 1: nei [latter] [leende-] veit ingenting jeg [-leende]
2: * nei * nei ja

Alle sekvensene der opptakssituasjonen blir aktualisert, er forholdsvis korte. I og med at det ikke er meningen at NoTa-personen skal delta i samtalen, amputeres fort disse forsøkene fra informantenes side ved at NoTa-personen ikke responderer på henvendelsene. Og fordi informantene ofte vender tilbake til det opprinnelige emnet etter avbruddet, kan det argumenteres for at slike sekvenser ikke egentlig kan anses for å emneskifter, men heller regnes for såkalte *asides*, noe jeg kommer nærmere inn på i 4.5.3. Uansett er det snakk om en endring i kontekstuelle ressurser. Det kunne vært interessant å se på hvilke funksjoner denne typen kontekstuell ressurs har i samtalen. Jeg har ikke tenkt å utforske dette nærmere, men nøye meg med å referere til Engblom (2004) som mener å utskille to ulike funksjoner hos ”topiker som rör närsituationen” i hennes materiale (s. 49): For det første kan slike midlertidige emneskifter fungere som ”räddningsplankor” når samtaleklimaet på ulike måter trues. For det andre kan disse emnene fungere som ”innehållsliga kameleonter”, det vil si gi taleren mulighet til en uventet innholdsmessig kopling. Slike emner kan altså fungere som enten ”avledere” fra eller ”innfallsporter” til andre emner. Imidlertid bruker ikke Engblom begrepet *aside* om denne typen emner.

4.4.5 Emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden

En annen innholdsdimensjon jeg har identifisert, er det jeg har kalt emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familieforhold og fremtiden. Det handler her i stor grad om hvilke oppfatninger disse guttene har om hvordan man bør leve. Informantene gir dermed også uttrykk for hvilke kulturelle normer de vektlegger. Det handler bl.a. om hvordan de forholder seg til forhold og giftemål, hvordan en familie bør fungere, hvordan man bør behandle eldre mennesker, hva kjærlighet er, hvilke fremtidsplaner de har. De snakker

generelt om disse temaene, men flere ganger trekker de også temaene ned på erfaringsplanet – hva de selv har opplevd.

I neste teksteksempel spør Erem Zahid via et TTRP-skifte (markert med fet skrift i tur 437) om hva han har tenkt å gjøre med livet, og Zahid velger å tolke dette spørsmålet som ”hvordan går det på kjærlighetsfronten?” (jf. Hutchby og Wooffitt: *next-turn procedure*, jf. 4.1 og 2.1.4). Vi får da Zahids versjon av hvordan kjærlighetslivet hans ser ut, gjennom en narrativ sekvens.

Teksteksempel 18

Tur 437 : Erem + Zahid

- 1: det er jo jo +[pron=uklart] alle steder uansett [-pron=me]
2: * ja
- 1: men hva er det du har tenkt til å gjøre med livet da?
2:

Tur 438 : Zahid + Erem

- 1: nei altså sånn på kjærlighetsbasis så er det ikke noe problem for jeg har vært sammen med hun +[lex=hu] jeg fortalte om hun jenta for jeg ble sammen med en annen og ja
2: * ja ja ja

Tur 439 : Erem

- en annen?

Tur 440 : Zahid + Erem

- 1: ja fordi det ble slutt mellom oss for vi trodde ikke familiene +[pron=uklart] kommer til å gå med på det sånn +[pron=uklart] eller b- ...
2: * [pron=me-] å ja

Tur 441 : Erem + Zahid

- 1: så familien hennes {uforståelig} ? [-pron=me]
2: * [pron=me-] nei hun eller

Tur 442 : Zahid + Erem

- 1: hun var skikkelig redd for ikke familien skal +[pron=uklart] gå med på det fordi # dem ville ikke at e j- [-pron=me]
2:
- 1: og du vet dem på en måte dem liker at e dem [pron=uklart-] er veldig [-pron=uklart] hun ville var redd for at dem skulle finne ut hun var sammen med en gutt ikke sant
2: * ja ja
- 1: og så etterpå blir kaos og sånn # så nei +[pron=uklart] så ble det slutt liksom
2:
- 1: men så jeg prøvde å f- m få ordna +[pron=uklart] det men fordi det gikk ikke fordi m [pron=uklart-] vi vi [-pron=uklart] vi begge liker hverandre skikkelig godt liksom
2:
- 1:
2: ja
- 1: vi var sammen ganske lenge og sånn
2:
- 1: så greit e går det ikke så går det ikke liksom så ga jeg faen så var jeg den horebukken i et par måneder liksom
2:
- 1: og så chillern +[lang=x] {uforståelig} så ble jeg sammen med hun +[lex=hu] jenta # hun ene
2: * ja

- 1: og så var jeg sammen med henne en stund så f- kom hun tilbake igjen bare "jeg k- # m liksom jeg klarer ikke være uten deg" og "jeg har prøvd men det går ikke liksom"
2:
- 1: så jeg f- f- familien får gå med på det til slutt [*pron=uklart-*] eller sånn [*-pron=uklart*]
2:
- 1: så har blitt sammen med henne [*pron=uklart-*] igjen +[*hostende*] nå [*-pron=uklart*]
2:
- 1: så d- det som er nå er at på en måte nå må jeg f- begynne å s- tenke på studiene mine
2:
- 1: fordi m d- sånn altså hvis jeg skal gå og sp- e # liksom hvis jeg skal gifte meg med henne så kommer foreldrene til ...
2: * så må du ha ...

Tur 443 : Zahid + Erem

- 1: ja så kommer foreldrene [*pron=uklart-*] til å spørre [*-pron=uklart*] "ok hva er det du gjør liksom?" skjønner du? # "hva er det du driver med liksom?" skjønner du? # så
2: * "ja hva er det du driver med?" "hvor er {uforståelig}?" liksom * [*pron=me-*] skal ikke være sånn

Tur 444 : Erem + Zahid

- 1: derre +[*lang=x*] søppelmann og prøve å få d- # dame liksom [*latter*] det +[*pron=uklart*] da sliter du [*latter*] [*-pron=me*]
2: * [*leende-*] nei ikke sant [*-leende*] * nei * nei så ...

Vi ser også hvordan Zahid tenker på fremtiden til dette forholdet ved å koble inn studier – at han må få seg utdanning fordi dette åpenbart tar seg bedre ut i forhold til foreldrene til denne jenten. Zahid uttrykker behov for at Erem skal anerkjenne det han sier ved å to ganger si ”skjønner du?” (tur 443) som her fungerer som diskursmarkører for å få med seg samtalepartneren på resonnementet. At Erem anerkjenner og videreutvikler Zahids uttalelser, ser vi ved at Erem responderer ved å involvere seg i Zahid sin situasjon i tur 443–444, noe som også resulterer i at han får turen.

Flere av sekvensene med emner knyttet til forestillinger om kjærlighet, familie og fremtid har interessant nok en tendens til få en etnisitetsrelatert karakter, idet diskusjonene ved flere anledninger utarter seg til å fokusere på kulturelle forskjeller mellom Norge og den ene informantens opprinnelsesland, Pakistan, samt forskjeller mellom ”oss” [utlendinger] og ”dem” [de norske]. Vi er da over på den siste innholdsdimensjonen, nemlig emner relatert til etnisitet.

4.4.6 Emner relatert til etnisitet

Som jeg skrev i 2.1.1 og 2.1.2, forholder jeg meg til et dynamisk, relasjonelt og situasjonsbetinget identitets- og etnisitetsbegrep. Jeg forholder meg til etnisitet på mikroplan, individnivå, altså hvordan etnisitet diskursivt konstrueres i interaksjon. I min oppgave ser jeg på hvordan informantene mine kommuniserer etnisitet, altså hvorvidt de gjør etnisitet relevant i denne samtalen. Når er det vesentlig for dem å skille mellom ”oss” og ”dem”? Og hvordan markerer de avstand eller tilhørighet til ulike grupper? Det *dynamiske* kommer til uttrykk ved

at etnisiteten kan vektlegges forskjellig avhengig av hva det snakkes om, etnisitetens betydning kan skifte med situasjonen og er forhandlingsbar, det *relasjonelle* ved at det må finnes ”noen andre” å kommunisere kulturelle forskjeller overfor, og det *situasjonsbetingede* ved at bare i den grad kulturelle forskjeller gjøres relevante, oppstår det etnisitet.

En av innholdsdimensjonene jeg har identifisert er nettopp emner relatert til etnisitet. Når jeg har definert en sekvens som etnisitetsrelatert, så er det fordi guttene på en eller annen måte konstruerer grenser mellom forskjellige grupper basert på etnisitet. Det kan være at de forklarer noe ut fra kulturelle forskjeller, at de tilskriver noen andre, seg selv eller den andre samtalepartneren en spesiell gruppeidentitet basert på etnisitet, eller at de i fellesskap gjør en kontrastering mellom ”oss” og ”de andre”.

Senere i oppgaven kommer jeg til å gå gjennom alle de etnisitetsrelaterte emnene, og vise hvordan etnisitet ved flere anledninger aktualiseres. Her skal jeg nøye meg med å vise et eksempel på en sekvens jeg har karakterisert som etnisitetsrelatert, uten at jeg går inn på en detaljert forklaring av eksempelet. Eksempelet nedenfor, teksteksempel 19, viser en sekvens av en fotballdiskusjon som har fått en etnisitetsrelatert karakter. Erem snakker om at han var keeper på et fotballag, men at han ikke ble valgt ut til kretslaget. ”De tok en norsk en kretslaget”, og sier at han selv ikke ble valgt fordi han er ”utlending”. Nettopp fordi Erem vektlegger etniske/kulturelle forskjeller som forklaring på utvelgelsen, og fordi han gjør en kontrastering av norske og utenlandske spillere, uttrykker Erem en relevantgjøring av etnisitet, og dette er grunnen til at jeg ser på sekvensen som etnisitetsladet.

Teksteksempel 19

Tur 347 : Erem + Zahid

- 1: ja # elleve mål altså +[pron=uklart] # jeg var kaos-keeper +[lang=x]
2: * såpass ja
- 1: men # og det verste # elleve mål slapp jeg jo inn
2:
- 1: og du vet vi har tre fire lag det var barn ikke sant alle vil spille # tre fire lag
2: m * du sto for alle ...
- 1: de tok en norsk en til kretslaget # er det mulig altså
2:
- 1:
2: såpass
- 1: mor +[lang=x] de tok en norsk keeper til kretslaget veit du når han ble kasta ut?
2:
- 1: første trening han ble kasta ut tilbake # han var så dårlig
2:
- 1: vi spilte mot dem ikke sant jeg sto keeper jeg skåret mot han
2: m +[pron=uklart]
- 1: keeper jeg sto keeper jeg skåret mot han
2:

Tur 348 : Zahid

- hvorfor sto ikke du hvorfor ble ikke du tatt ut da?

Tur 349 : Erem + Zahid

- 1: å fuck +[lang=English] # utlending ## [pron=uklart-] morapuler +[lang=x] altså [-pron=uklart] [latter]
2: * [latter]
- 1: mor +[lang=x] jeg er irritert fortsatt i dag [latter] de er +[pron=uklart] så sleipe
2:
- 1: ja ja
2:

Tur 350 : Zahid

- ja ja [lang=English-] shit happens [-lang=English]

Tur 351 : Erem + Zahid

- 1: det det gjør det altså # det er det # det er vanskelig å bli fotballspiller i Norge
2:
- 1: de prioriterer de norske foran oss så +[pron=uklart] {uforståelig} # jævla vanskelig
2: * ja * [pron=me-] ja men det som er norsk at man +[pron=uklart] går ut +[pron=uklart] på

Tur 352 : Zahid

- fysisk vet du [-pron=me]

Sekvensene som jeg har karakterisert som etnsitetsrelaterte etableres, som jeg skal komme tilbake til i 4.6, ofte i forbindelse med noen av de andre innholdskategoriene, gjerne som en forlengelse av foregående emner heller enn helt nye emner løsrevet fra de foregående.

4.5 Hvordan etableres emnene?

Nå når jeg har identifisert noen innholdsdimensjoner som jeg mener er overordnede for samtalen, skal jeg gå over til å se på hvordan innholdet struktureres. Først tenkte jeg at det kanskje var mulig å dele samtalen inn i forskjellige innholdssekvenser. Jeg følte at det til en viss grad var mulig, at innholdsdimensjonene til en viss grad strukturerte samtalen. Men jeg skjønnte etter hvert at dette, av flere årsaker, ikke var veien å gå. Nøkkelen til denne forståelsen lå nettopp i det jeg selv skrev om å se på emneforhandling som en prosess heller enn et produkt (jf. 4.1), og dermed det problematiske ved å skulle sette merkelapper på hva det er noen snakker om, nettopp fordi emneorganisering er en dynamisk prosess der man ikke skal ta det for gitt at deltagerne er enige om hva det er de snakker om. La meg problematisere dette videre, for dette er viktige metodiske erkjennelser.

Først og fremst oppdaget jeg at de ulike emnene kunne gli inn i hverandre, at de ulike innholdsdimensjonene kunne overlappe hverandre. For eksempel kunne fotball inngå i hva jeg karakteriserte som fritid, det jeg kalte for fremtidsplaner og også som en fortsettelse av emner relatert til skole. I tillegg til at fotballorienterte emner ble initiert eksplisitt, inngikk altså fotball som en del av de andre emnene, noe som var grunnen til at jeg var tilbøyelig til å se på fotball som et såkalt *supertopik* (jf. Engblom 2004, kapittel 4.4). Dette er jo en selvfølgelighet

siden vi vet at den vanligste måten å skifte emne på er gjennom de gradvise overgangene. Det er ikke et en-til-en forhold mellom form og funksjon, innhold og struktur. Når jeg nå snakker om struktur, så mener jeg altså grenser mellom innholdsmessige deler av samtalen, altså eksplisitte emneinitieringer.

Den største utfordringen lå imidlertid i organiseringen av de etnisitetsrelaterte emnene. Jeg erfarte at disse emnene var vanskelig å skille ut som egne innholdssekvenser, fordi de mer fremsto som ulike aspekter av eller perspektiver på de andre emnene (fotball, fritid, og emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden), altså at de etnisitetsrelaterte emnene dukket opp i relasjon til de andre innholdsdimensjonene, mens samtalen til slutt ender i en svært eksplisitt og opphetet diskusjon omkring etnisk identitet. Dette skapte hypotesen om at etnisitetsrelaterte emner ikke blir initiert eksplisitt, men blir forhandlet frem gjennom gradvise emneskift, altså som koherente bidrag til andre temaer, og at etnisitet dermed fungerer som en undertone gjennom hele samtalen, inntil siste sekvens der etnisk identitet kommer opp på overflaten gjennom eksplisitt forhandling om nasjonalitet (noe jeg viser i 4.6).

Denne erfaringen innebærer nettopp det å ikke bare ta hensyn til innholdsmessige avgrensninger, men også strukturelle. Man bør altså som Svennevig (1999) skriver, og som er den generelle metodiske tilnærminen innen CA, gå ut fra hvordan samtaledeltagerne selv oppfatter sammenheng mellom ytringene. Forskerens rolle er å finne frem til hvordan deltagerne strukturerer ytringene. Hvis deltagerne oppfatter at noen innholdsmessig forskjellige deler faktisk hører sammen, så gjør de det. For å avsløre slikt må vi altså ta hensyn til samtalens struktur, flyt og rytme. Det vil dermed være kunstig å presse en mengde ytringer inn i en innholdsmessig kategori, altså bruke merkelapper som "etnisitet", "fritid" etc., for så å telle opp hvor mange ganger de snakker om det ene og det andre. Og ikke bare er det kunstig, det er også umulig, nettopp fordi emneforhandling er en dynamisk prosess og ikke statiske enheter.

Engblom (2004:44) har også innsett hvor vanskelig det er å sette ord på hva det egentlig snakkes om, og skriver at:

[s]vårigheten med att göra gränsdragningar mellan vad som är egna topiker och vad som är gradvist glidande ämnesbyten har fått mig att avstå från kvantitativa beräkningar i topikanalysen.

Dette slutter jeg meg til, og skal derfor ikke lage en fullstendig oversikt over emneinitierende ytringer (som nevnt i 4.4) fordi jeg da ikke får med meg de gradvise overgangene, men også fordi jeg ikke finner det hensiktsmessig å telle opp ulike type skift. Jeg skal i stedet

eksemplifisere de ulike typene skift, og vise tendenser til hvordan de ulike emnene blir etablert på forskjellige måter.

Jeg har tidligere (4.3.3) teoretisert hvordan man kan bytte emner, og jeg har også vist eksempler på de ulike innholdsdimensjonene (4.4). Nå skal jeg gå litt grundigere til verks ved å se på både type skift og type koherensforbindelser og også se på hvordan emner blir etablert gradvis. Det er selvfølgelig ingenting som tilsier at det finnes regler for hvordan disse to guttene organiserer samtalen, altså om noen emner alltid blir introdusert på en bestemt måte, rett og slett fordi dette ikke er grammatikk, men samtale, og samtale er kontekstavhengig og styres av normer fremfor regler. Imidlertid kan det hende det er mulig å identifisere noen prinsipper for hvordan samtaledeltagerne regulerer samtalen og det de snakker om, blant annet skal jeg beskrive hvordan etnisitetsrelaterte emner nærmest utelukkende blir etablert gjennom gradvise overganger. I den avsluttende diskusjonen, kapittel 5.2, vil jeg drøfte hva de ulike typene skift og koherensforbindelsene innebærer, altså hva ulike typer skift forteller om de ulike emnene og organiseringen av samtalen.

4.5.1 TTRP (*topic transition relevance place*) – å bytte emne ved tidspunkter i samtalen der det potensielt er naturlig

Såkalte TTRP-skift karakteriseres ved at de forekommer ved tidspunkter i samtalen der det potensielt sett er naturlig å bytte emne. Disse skiftene er lett å få øye på, fordi de ofte innebærer eksplisitte emneinitieringer. Dette skjer gjerne når samtalen mangler progresjon. Tegn på manglende progresjon er når det kommer turer som ikke utvikler emnet videre, altså rent responsive turer som minimale responser, repetisjoner, reformuleringer, oppsummeringer, generaliseringer, konklusjoner og lignende (Svennevig 1999:188).

Først skal jeg nevne et eksempel på et typisk TTRP-skift. I teksteksempel 20 har Erem og Zahid avsluttet et emne, nemlig en spesiell kamp dagen før og hva som foregikk under kampen. Zahid begynner så å snakke om en annen kamp (andre segment i tur 57, markert med fet skrift), men i og med at han ikke egentlig ikke husker hva han skulle si, avsluttes dette emnet effektivt, nettopp fordi progresjonen stopper opp og emnet er uttømt. Derfor introduseres et nytt emne, nemlig en sekvens om fotballaget Inter og hvor bra de har gjort det (markert med fet skrift, tur 63).

Teksteksempel 20

Tur 57 : Zahid + Erem

- 1: fucka +[*lang=x*] opp greie altså
- 2:

- 1: men e hva skal jeg si m ## *[pron=uklart-]* vent da *[-pron=uklart]* var en annen kamp i går òg
- 2: *[pron=uklart-]* det er det
- hvilken da?

Tur 59 : Zahid + Erem

- 1: nei det var det ikke # var bare ...
- 2: *[pron=me-]* jo #

Tur 60 : Erem

- var mange kamper i går men hvilken mener du? *+ [leende] [-pron=me]*

Tur 61 : Zahid

- nei *[pron=uklart-]* for e jeg *[-pron=uklart]* husker ikke hvilken jeg tenkte på nå

Tur 62 : Erem

- ja den ja

Tur 63 : Zahid

- så du e du vet Inter ikke sant? # dem har fjorten uavgjort # så har dem tre seiere altså

Turn 64 : 035

- er det mulig altså # det går ikke an det er skal ikke være mulig altså

Jeg skal vise et nytt eksempel på et typisk TTRP-skift. I teksteksempel 21 er samtalen blitt avbrutt av at Erem må snyte seg i nesen, og personen fra NoTa-prosjektet, AMB, har blandet seg inn i samtalen. AMB sier at en annen (hun som sitter utenfor rommet, en annen i forskningsprosjektet) skal hente papir. Dette kan ses som en konklusjon på ”problemet”, og det er i grunnen ikke mer å si om temaet. Det er også flere minimale responser, ”ja ja ja” og ”ja”, (som jo er vanlig ved TTRP-skift), som tyder på at progresjonen har dalt. Vi har dermed å gjøre med et naturlig tidspunkt for å starte et nytt emne. Erem kommer da med den emneinitierende ytringen som markert i teksteksemplet (tur 210), og de er nå over på å snakke om dramatimene.

Teksteksempel 21

Tur 202 : Erem

- jeg får bare pirke meg selv i nesa det g- *+ [pron=uklart] [-pron=me]*

Tur 203 : AMB

- du kan få lov å springe ut og hente hvis du har lyst til det altså

Tur 204 : Erem

- nei da *[snufsing]* # jeg bare gjør sånn jeg

Tur 205 : AMB

- eller jeg kan vent litt *+ [pron=uklart]* # jeg kan si fra til ho at det *+ [pron=uklart]* sitter ute

Tur 206 : Erem

- ja ja ja

Tur 207 : AMB

- ja

Tur 208 : Erem

- samme for meg altså # bare *+ [pron=uklart]* {uforståelig} takk
- {synging}

Tur 209 : AMB

- det går bra # ho ordner det

Tur 210 : Erem

- hva med drametimene da det er drittkult +[lang=x] da

Tur 211 : Zahid + Erem

- 1: jeg syns drama er rå +[pron=uklart] men læreren # læreren er jo fjern som bare det
2: * drama er kult * [latter]
- 1: [pron=uklart-] er litt sær [-pron=uklart] ...
2: [latter] [pron=me-] mor +[lang=x] hun +[lex=hu] er

Tur 212 : Erem

- fjern [latter] [-pron=me]

Dette eksemplet viser at det ikke er noen koherens mellom det første og det andre emnet. Som nevnt før (i 4.3.3), så kan (ifølge Svennevig) helt nye emner, emner som altså ikke har noen sammenheng med det foregående, nettopp *bare* introduseres ved *topic transition relevance places*, altså ved punkter i samtalen der det er naturlig å bytte emne.

TTRP-skiftene er i disse tilfellene lett gjenkjennelige. Ifølge Svennevigs (1999) materiale, der han undersøker hvilke kommunikative strategier som forekommer i samtaler mellom folk som *ikke* kjenner hverandre, kan hele 84 prosent av de koherente bruddene karakteriseres som TTRP-brudd. Dette betyr at den vanligste måten å skifte emne på i *denne* typen samtale, altså blant ukjente, er å først signalisere den potensielle avslutningen av det foregående emnet før man introduserer et nytt emne (s. 213).

Men det er som regel forskjell i samtalestil avhengig av om samtalepartnerne kjenner hverandre eller ikke. Generelt kan man si at relasjonen mellom deltagerne påvirker samtalestilen, og derav blant annet hva man snakker om, graden av høflighetsstrategier og hvordan man introduserer og etablerer emner. Det som anses som mest korrekt er å avslutte et emne før man begynner på et nytt, og dette er også det forventede.

Man utfører stadig vekk høflighetsarbeid i form av å ta hensyn til den andre når man utformer det man sier, slik at ikke den sosiale relasjonen blir truet (jf. Svennevig 1995). Her kommer Goffmans begreper om positivt og negativt ansikt inn (sitert i Svennevig): Vi ønsker på den ene siden å presentere et bilde av oss selv (positivt ansikt), men vi har også et ansikt vi ønsker å opprettholde (negativt ansikt). Vi utfører høflighetsstrategier for at den andres ansikt ikke skal bli truet, men hvorvidt den andre føler seg truet eller ikke, varierer med det sosiale forholdet mellom partene (Svennevig 1995:102). Poenget mitt er at når samtalepartnerne ikke kjenner hverandre, slik som i Svennevigs (1999) doktoravhandling, er det naturlig at deltagerne først avslutter et emne for så å introdusere et nytt, altså i form av TTRP-skift. Dette fordi slike skift uttrykker at deltagerne tar hensyn til hverandre. Når deltagerne imidlertid

kjenner hverandre, slik som mine informanter, er ikke kravene til høflighet like store, og det er derfor i større grad tillatt å skifte emner mer plutselig.

Dette handler om hvilken samtalestil som råder. Tannen (1984) (jf. 2.1.4) viser hvordan samtaledeltagerne bruker ulike typer samtalestil avhengig av om de ønsker nærhet til andre eller om de vil bevare sin integritet. Og når det kommer til hva man snakker om og hvordan emner blir etablerte, skriver Tannen (s. 30) at den involverende stilen blant annet innebærer at man skifter emner abrupt, introduserer emner uten å nøle og reintroduserer emner som ikke umiddelbart blir forfulgt (jf. tabellen på side 13, kapittel 2.1.4).

Poenget er at man må ta hensyn til relasjonen mellom deltagerne når man skal analysere hvordan de etablerer emner. For det første er det som nevnt naturlig å forvente flest TTRP-skift blant samtaledeltagere som ikke kjenner hverandre. For det andre mener jeg at det kan være forskjell på hvor åpenbare skiftene kan være, noe som nettopp avhenger av samtalestilen til partene. Et annet trekk ved *high-involvement style* er i følge Tannen (s. 30) at deltagerne har raskere tempo og turtagninger, prøver å unngå for lange pauser mellom turene, har kooperativ overlapping og en deltagende lytting til den andre.

I min tilfelle, der mine informanter åpenbart har en relativt nær relasjon, eller i alle fall, om ikke annet, tillater å bruke en (etter min bedømming) involverende samtalestil, mener jeg å finne flere eksempler på hvordan dette virker inn på måten de skifter emner. En del av emneskiftene som jeg har karakterisert som TTRP-skift, er rett og slett ikke veldig åpenbare TTRP-skift. Det vil si: Flere av de strukturelle trekkene mangler, men ut fra hvordan disse ungdommene samhandler, bedømmer jeg skiftene som TTRP fordi jeg mener at deltagerne opplever emnet som uttømt. Det er her det kommer inn at man må ta hensyn både til strukturelle og innholdsmessige trekk, og la deltagerens måte å vise at et emne er avsluttet få avgjøre. Jeg skal nå vise noen eksempler på slike tilfeller.

Erem og Zahid snakker om hvilke lag de liker. Plutselig begynner Erem å snakke om en spesiell hendelse på kampen dagen før som ikke relaterer seg til den pågående diskursen, altså diskusjonen om lagene. Her er det et abrupt skift (jf. Tannen ovenfor) i det som det snakkes om, altså et plutselig skift. Men det er ikke strukturelle trekk ved diskursen som viser at det er naturlig å bytte emne. Jeg vil likevel karakterisere dette bruddet som et TTRP-skift, dette fordi Zahid åpenbart ser det foregående emnet som uttømt, ettersom han kommer med en emneinitierende ytring (markert med fet skrift i tur 46) som omhandler noe helt annet, et emne som Erem umiddelbart utvikler videre. Fordi disse guttene kjenner hverandre, er det tillatt å komme med plutselige brudd, dette er tydeligvis en del av deres samtalestil. Her kan det også nevnes at Norberg (1985) (jf. 2.3.1) finner at emnekoherensen hos ungdom ofte er

lavere enn hos voksne, altså at nye emner ofte blir etablert abrupt mens det foregående fortsatt er under progresjon. La oss se på teksteksempel 22:

Teksteksempel 22

Tur 41 : Erem

- Liverpool er jo best *[latter]* hva liker du da? *[latter]*

Tur 42 : Zahid

- United

Tur 43 : Erem + Zahid

- 1: *[latter]* # enemies +*[lang=English]* *[latter]* jeg hater United altså shit altså +*[pron=uklart]*
2: * *[pron=me-]* det

Tur 44 : Zahid + Erem

- 1: bør du gjøre da # de er mye bedre enn Liv- ... *[-pron=me]*
2: * jeg veit det de er dri- +*[pron=uklart]* ... * *[pron=me-]* de spiller

Tur 45 : Erem

- i dag jo # mot Fullham # de kommer til å tape næhei +*[lang=x]* +*[pron=uklart]* *[latter]* *[-pron=me]*

Tur 46 : Zahid + Erem

- 1: ja men det fy faen det er helt jævlig da hvis dem skal begynne med sånn bombetrusler og sånn
2:
• 1:
2: ja jeg veit det
• 1: det er fucka +*[lang=x]* +*[pron=uklart]* opp da
2: æsj {uforståelig}

Tur 47 : Erem

- hvem var det som gjorde det da? # hvem hvem ... ?

Dem som det refereres til (i tur 46), altså de som står bak bombetrusselen, er helt implisitt. Vi som ikke tok del i denne hendelsen, har ingen mulighet for å skjønne hvem *dem* er, mens Erem umiddelbart forstår hva Erem snakker om, noe som stadfester at de deler felles kontekstuelle ressurser, altså felles bakgrunnskunnskap, samme referanseramme. At ytringen om bombetrusselen impliserer et emnemessig skift, uttrykkes dessuten gjennom diskursmarkøren *ja men*. Svennevig (2001:229) skriver at det i talespråk ofte brukes konjunksjoner og andre funksjonsord for å markere emnemessige grenser i teksten. *Men* i den emneinitierende ytringen i tur 46 kan ikke sies å uttrykke en adversativ relasjon (som *men* normalt brukes til). I stedet fungerer *men* her som en diskursmarkør, med den funksjon å innlede et nytt emne.

Jeg skal komme med et til eksempel på hvordan det ikke alltid er like lett å avgjøre hvilken type skift man har å gjøre med. Erem og Zahid har snakket svært lenge om fotball. Erem driver med fotballtrening med et bestemt lag, og Zahid ønsker å være med. Zahid har derfor spurt Erem ut og inn om dette en stund nå, og Erem har egentlig gitt svar på det Zahid spør om tidligere i denne fotballsekvensen. Det er andre gang Erem sier at det ikke er noe fast

opplegg for treningen, men at treneren ringer ham når han skal møte opp, så Erem føler nok at det ikke er særlig mye mer å si om saken, og introduserer derfor et helt nytt emne (fjerde segment tur 399). Svennevig (1999:190) skriver nettopp at en type tur som ikke bidrar til å utvikle et emne videre og som dermed har potensialet til å signalisere avslutting av et emne, er repetisjon, det å gjenta innholdet. Her ser vi hvordan både prinsippet om *reportability* og *progressivity* (jf. 4.3.2) har sammenheng med det å skifte emne: Progresjonen er fallende og det kan se ut som det ikke er så mye mer å si om fotballemnet. Det kan dermed argumenteres for at vi har å gjøre med et TTRP-skift:

Teksteksempel 23

Tur 398 : Zahid

- men det når er de sjuerfotballgreiene +[*pron=uklart*] da?

Tur 399 : Erem + Zahid

- 1: e ## det er e # jeg vet ikke
2:
• 1: {*uforståelig*} han ringer meg når jeg skal møte bare det er det eneste som går an +[*pron=uklart*] #
men jeg ringer deg neste gang
2:
• 1:
2: ja
• 1: når [*pron=uklart*-] er det [*-pron=uklart*] du har tenkt å gifte deg egentlig?
2:

Tur 400 : Zahid

- jeg?

Tur 401 : Erem + Zahid

- 1: gammel mann jo # tjueen
2: [*pron=me-*] nei

Tur 402 : Zahid + Erem

- 1: {*uforståelig*} tjueen [*-pron=me*]
2: [latter]

Tur 403 : Erem + Zahid

- 1: [*pron=uklart*-] og tror du er [*-pron=uklart*] {*uforståelig*} # mor +[*lang=x*] hadde du vært i Pakistan enda du hadde hatt fem barn nå # [latter]
2: * {*uforståelig*}

Tur 404 : Zahid

- jeg har jo funnet jenta jeg skal gifte meg med men det tar tid

Imidlertid er det tilnærmet ingen pause¹² mellom fotballsekvensen og det helt nye emnet, nemlig giftemål. Dette er altså ikke et typisk responspunkt¹³. Men det er absolutt ingen koherens mellom de to emnene. Og Svennevig mener jo at helt nye emner (som ikke har noen sammenheng med det foregående) *bare* kan introduseres ved *topic transition relevance*

¹² 0,718 sekunder (altså under et sekund) pause mellom den minimale responsen ”ja” til det nye initiativet om giftemål.

¹³ Responspunkt er en alternativ betegnelse for TTRP, og brukes av Engblom (2004:41) jf. kapittel 4.3.3.

places. Jeg mener, som nevnt tidligere i dette kapittelet om TTRP-skift, at hvorvidt man vurderer noe som et spesielt type skift, må ses ut i fra hvilken relasjon det er mellom samtaledeltagerne, og som vi jo vet så er Svennevigs informanter fremmede for hverandre. Jeg er imidlertid tilbøyelig til å mene at det nok kan forekomme ikke-koherente emneskift utenfor såkalte responspunkt i andre typer samtaler enn Svennevigs, det vil si i samtaler der partene har en tett relasjon, eller en involverende samtalestil. Det kan altså argumenteres for at emneskiftet er et emnehopp, og dersom det er det, så strider jo dette imot det Svennevig skriver om at ikke-koherente emneskift bare kan forekomme ved responspunkter. Jeg mener imidlertid at vi har å gjøre med et TTRP-skift. Det er ikke et åpenbart responspunkt, og pausene mangler, men nettopp fordi Erem så effektivt bytter emne, er dette et signal om at Erem anser det foregående emnet for avsluttet. Dette blir dessuten bekreftet ved at Zahid tar imot og aksepterer Erem sitt emneinitierende bidrag ved å videreutvikle emnet.

4.5.2 Emnehopp – å etablere nytt emne mens det pågående emnet fortsatt diskuteres

En annen teknikk for det å bytte emne er det Svennevig kaller *topic leap* (jf. 4.3.3). Jeg velger å oversette det til *emnehopp*. Det dreier seg her om å endre fokus, for så at dette nye fokuset blir det nye emnet. Vi mangler de tydelige strukturelle trekkene som man har ved TTRP-skift. I stedet er det snakk om et hopp fra et emne til et nytt, der en ny ytring innebærer et brudd på koherensen. Ved emnehopp dreier det seg ofte om ikke-fokal koherens. Svennevig (1999:212) skriver at den vanligste koherensforbindelsen, både når det gjelder TTRP-skift og emnehopp, er ikke-fokal koherens. I Svennevigs materiale gjelder dette ca. 62 prosent av skiftene. Dette betyr at når folk bytter emner, er det vanligste at man bruker allerede eksisterende kontekstuelle ressurser, altså kontekstuelle ressurser som er anvendt tidligere i samtalen. Dette understreker for øvrig viktigheten av å se hvordan deler i en samtale faktisk henger sammen, hvordan det ene bidraget er forårsaket av, og må forholde seg til, det andre (jf. Bakhtins dialogisme, 2.2.1).

Jeg skal nå vise et eksempel på et typisk emnehopp som nettopp innebærer ikke-fokal koherens mellom emnene. I teksteksempel 24 snakker Erem og Zahid om en tredjeperson som de mener jukser på alderen, at han sier han er eldre enn han er for å få lov til å bli med på et fotballag. Zahid mener at denne personen faktisk er fjorten, fordi han har så tynn stemme. Erem mener imidlertid at dette ikke har noe med saken å gjøre, og sammenligner med Mike Tyson: Selv om Mike Tyson har tynn stemme, så betyr ikke det at han er fjorten. Når så Zahid betviler at Mike Tyson har tynn stemme (tur 532, markert med fet skrift), blir dette plutselig det nye temaet: om Myke Tyson har tynn stemme eller ikke. Dette kohesive skiftet kunne

imidlertid også ha fungert som en sidesekvens, hvis guttene hadde vendt tilbake til det de egentlig snakket om. Det er ikke gitt ved det initiale kohesive skiftet om man har å gjøre med et emnehopp eller med en sidesekvens. Dette må det nemlig forhandles om, og nettopp fordi dette blir gjort til et nytt emne i de etterkommende turene, har vi å gjøre med et emnehopp og ikke en sidesekvens. En ikke-fokal del av den foregående ytringen blir gjort til gjenstand for fokus i den neste ytringen, og vi har dermed å gjøre med en rekontekstualisering:

Teksteksempel 24

Tur 528 : Zahid

- jeg tror *+ [pron=uklart] {uforståelig}* selvfølgelig *+ [pron=uklart] {uforståelig}* Adu er fjorten fordi du hører på stemmen hans

Tur 529 : Erem

- ja *[pron=uklart-]* han han *[-pron=uklart]* er e *+ [pron=uklart] + [leende]*

Tur 530 : Zahid

- ja ikke sant

Tur 531 : Erem

- ja ja # du hører på stemmen til Mike Tyson også betyr ikke at han er fjorten liksom

Tur 532 : Zahid

- har Mike Tyson tynn stemme?

Turn 533 : Erem

- har du ikke # å ja *+ [lang=x]* har du ikke hørt stemmen til Mike T-? # *[lydmalende ord]*

Tur 534 : Zahid

- nei

Tur 535 : Erem

- sånn *[pron=uklart-]* akkurat var ikke det som var *[-pron=uklart]* har du ikke hørt det? har du ikke aldri hørt det? å ja *+ [lang=x]*
- gå ned *+ [pron=uklart]* på Kazaa og så hvis printer du Mike Tyson så e hører du han prate
- *[pron=uklart-]* å det er *[-pron=uklart]* så morsomt # har du aldri hørt Mike T-?
- du er tjueen du skal vite mer faen *[latter]* skal ha sett mer

Tur 536 : Zahid

- eneste ting jeg har hørt om Mike Tyson er at # han skulle ha kamp mot han derre *+ [lang=x]* Hollyfield en gang så tok han og be- beit han i øret

Dette emnehoppet viser hvordan noe informasjon i det ene øyeblikket er perifert, uten sentral betydning, mens det i det neste øyeblikket blir gjort til et eget emne. Slike ikke-fokale emnehopp viser hvordan konteksten hele tiden endres, det at ulike aspekter av konteksten i vekslende grad er i fokus. Konteksten er dynamisk, og hva som er tildekt og hva som er fremme i dagslys, er i kontinuerlig forandring. Slike tanker kan ses i sammenheng med Duranti og Goodwins (1992) interaktive og dialogiske perspektiv på konseptet kontekst (jf. 2.2.1). De skriver blant annet om viktigheten av å "recognizing that participants are situated within multiple contexts which are capable of rapid and dynamic change as the events they are engaged in unfold" (s. 5).

Konteksten kan altså endre seg hurtig, og et nytt emne kan raskt komme på bane. Jeg skal vise et eksempel på et fokusskifte som innebærer emneskifte, et emnehopp med *ikke-fokal* forbindelse. I teksteksempel 25 snakker Erem og Zahid om fotballtipping, og Erem sier at han tapte på tipping i går. De diskuterer hvor mye penger Erem brukte på dette. Zahid lurte på hvorfor Erem brukte så mye penger på tippingen, og Erem begrunner dette med at de har fått stipend. Den markerte ytringen i tur 141 innebærer en emneinitierende ytring fordi samtalen nå tar en ny innholdsmessig vending, en *emnedreining* (jf. Svennevig 1995:91). Det nye emnet er hvorvidt de har fått stipend eller ikke.

Teksteksempel 25

Tur 134 : Zahid

- tippa du for fem eller hundre?

Tur 135 : Erem

- tippa for hundre # jeg fikk to tjuefem i odds

Tur 136 : Zahid + Erem

- 1: å ja ok sånn ja # jeg trodde du tippa for fem lapper jeg
2: * {uforståelig}

Tur 137 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg gjorde det men forskjellige hundre hundre hundre hundre
2: * [pron=me-] hvorfor

Tur 138 : Zahid

- gjorde du det da? [-pron=me]

Tur 139 : Erem

- jeg hadde penger [latter]

Tur 140 : Zahid

- nei men ...

Tur 141 : Erem

- vi har fått stipend i dag

Tur 142 : Zahid + Erem

- 1: har du det? # [pron=uklart-] # mye er det? [-pron=uklart]
2: * du også

Tur 143 : Erem

- får du ikke stipend?

Tur 144 : Zahid + Erem

- 1: jeg har søkt men jeg sø- # jeg søkte # jeg sø- jeg søkte ...
2: * fordi dere +[pron=uklart] er rike [latter]

Tur 145 : Zahid

- nei nei # jeg søkte et par dager etter # etter e # fristen var borte
• fristen var femtende november ikke sant?

Slike typer skift som de to foregående teksteksemplene (24 og 25) er eksempler på det Svennevig (1999:209f) ville kalt *punktuelle skift*. Slike skift representerer en prosess som

involverer en klar endring av de kontekstuelle rammene. Og det er derfor slike skift er så mye tydeligere enn de gradvise idet man klarer å identifisere den emneinitierende ytringen.

Emnehopp med *lokal* forbindelse, det vil si reintroduksjoner av noe deltagerne har snakket om tidligere, er også emneskift som er forholdsvis lette å identifisere. Jeg skal nå eksemplifisere et slikt. Erem og Zahid snakker om matteprøven de skal ha i dag, dette er et forholdsvis kortvarig emne ettersom ingen av dem har lest til denne prøven. Gjennom et TTRP-skift begynner de å snakke om en jente i klassen som har så og så gode karakterer (segment to i tur 169). Når de er ferdig med å snakke om denne jenten, kommer et emnehopp med *ikke-lokal* forbindelse til den foregående diskursen i form av en reintroduksjon av det opprinnelige emnet, nemlig prøven i dag (markert med fet skrift i tur 175).

Teksteksempel 26

Tur 165 : Erem + Zahid

- 1: hva med prøven i dag da? øvd eller?
2: [labial frikativ]

Tur 166 : Zahid

- matte?

Tur 167 : Erem

- ja

Tur 168 : Zahid

- nei nei

Tur 169 : Erem + Zahid

- 1: [sukking] verste fag
2: ma- ...
- 1: du vet hun jenta b- +[pron=uklart] e ute der # sekser i matte og sånn
2:
- 1:
2: nei
- 1: mor +[lang=x] var vi # vi prata om e [pron=uklart-] karakteren hennes [-pron=uklart]
2:
- 1: naturfag fem seks i matte norsk seks # syk altså # [latter]
2:
- 1: hadde jeg fått de karakterene foreldrene mine hadde sendt meg til # England eller noe sånt bli lege
2:
- 1: et eller annet sånt altså
2:

Tur 170 : Zahid + Erem

- 1: hun +[lex=hu] studerte hun +[lex=hu] studerte faktisk medisin hun +[lex=hu]
2:

Tur 171 : Erem + Zahid

- 1: ja hun +[lex=hu] studerte +[pron=uklart] medisin
2: * ja * [pron=me-] men hun +[lex=hu]

Tur 172 : Zahid

- gadd ikke mer [-pron=me]

Tur 173 : Erem

- hva er det hun gjør her? [latter]
- mor +[lang=x] jeg har # for smart til å være her altså

Tur 174 : Zahid

- nei men em # ja matte og naturfag er vanskelig for +[pron=uklart] m ...

Tur 175 : Erem + Zahid

- 1: jeg hater naturfag [lydmalende ord] jeg hater naturfag
- 2:
- 1: * alle de derre +[lang=x] e # [pron=stavet-] c o [-pron=stavet] seks o +[pron=stavet]
- 2: [pron=me-] **ja men e # når starter prøven da? fem**

Tur 176 : Zahid

- **på ikke sant? ti på?** [-pron=me]

Tur 177 : Erem + Zahid

- 1: ti på tolv # ti på tolv
- 2: * ja ferdig tolv

Tur 178 : Erem

- [latter]

Dette eksempelet viser altså hvordan deltagerne reintroduserer et tidligere emne. De vender tilbake til et tidligere emne, prøven de skal ha, ved at Zahid spør når denne prøven begynner. Dette gjør han dessuten ved hjelp av diskurspartikkelen *ja men* som her (jf. teksteksempel 22) har den funksjon at den innleder et nytt emne.

Men slike brudd på koherensen trenger ikke nødvendigvis innebære et emneskift. Om vi har å gjøre med et emneskift, er (jf. 4.1) avhengig av at det nye emnet blir fulgt opp og videreutviklet av den andre parten. Dette fordi emnevalgene er et spørsmål om forhandling blant samtalepartene. Dette kommer jeg inn på i neste kapittel.

4.5.3 Asides og sidesekvenser – brudd på koherensen uten at det nødvendigvis er snakk om et emneskift

Asides og *sidesekvenser* er midlertidige brudd på koherensen. Dersom et forslag om emnebytte ikke blir akseptert og fulgt opp av den andre, kan man ikke anse skiftet for et egentlig emnebytte. Hvorvidt en emneinitiering kan anses som et emnehopp eller en sidesekvens, avhenger av hvordan initieringen blir behandlet i de etterkommende turene: “The development is a matter of negotiating in which both parties have equal opportunities to influence the outcome” (Svennevig 1999:201). Om ikke emnet blir tilstrekkelig videreutviklet, må man anse emnet for midlertidig, og vi har da å gjøre med en sidesekvens. Jeg skal nå vise et eksempel på en sidesekvens. I teksteksempel 27 snakker Erem og Zahid om ulike fotballspillere som lyger om alderen sin ved at de sier at de er yngre enn de er. De kommer da inn på en bestemt fotballspiller og at han har dratt tilbake til hjemlandet. Så, i tur 559 (markert med fet skrift), blir plutselig hjemlandet til denne fotballspilleren gjenstand for

fokus. De diskuterer hvilket land det er han kommer fra, men kommer etterpå tilbake til det opprinnelige temaet, nemlig ulike fotballspillere (markert med fet skrift i tur 559).

Teksteksempel 27

Tur 550 : Erem

- ja og så spilte han i m spilte han i England et år

Tur 551 : Zahid

- gjorde n det?

Tur 552 : Erem

- ja han spilte i England jeg husker ikke hvor han spilte han spilte dritbra *+ [lang=x]* i hvert fall
- Man City eller noe sånn ja *+ [pron=uklart]* jo # *[pron=uklart-]* cirka sånn *[-pron=uklart]*

Tur 553 : Zahid

- var det det?

Tur 554 : Erem + Zahid

- 1: noe sånt han spilte dritbra *+ [lang=x]* ett år # og så ble han borte
2:
• 1: han løy om *+ [pron=uklart]* alderen *+ [leende]* *[latter]* skikkelig altså
2: * å ja

Tur 555 : Zahid

- nå jeg trodde han skal sku- *+ [pron=uklart]* han *+ [pron=uklart]* han har gått e tilbake til hjemlandet skal bli president der og sånt da

Tur 556 : Erem

- seriøst?

Tur 557 : Zahid

- ja

Tur 558 : Erem + Zahid

- 1: ja ja men de elsker han selvfølgelig hjemlandet *+ [pron=uklart]*
2: * ja han er skikkelig stor der han *+ [pron=uklart]*

Tur 559 : Zahid + Erem

- 1: hvor *[pron=uklart-]* kom n ifra? *[-pron=uklart]*
2: {uforståelig} ...

Tur 560 : Erem

- hæ?

Tur 561 : Zahid

- hvor kommer han fra?

Tur 562 : Erem

- jeg vet ikke det *+ [pron=uklart]* var sånn ...

Tur 563 : Zahid + Erem

- 1: det var et fattig land i Afrika i hvert fall
2: * *[pron=me-]* ja dritfattig *+ [lang=x]*

Tur 564 : Erem + Zahid

- 1: land i Afrika altså *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* G-

Tur 565 : Zahid

- Gambia er det ikke Gambia? *[-pron=me]*

Tur 566 : Erem

- nei det er ikke Gambia det er e ...

Tur 567 : Zahid

- Ghana?

Tur 568 : Erem

- et eller annet sånt et eller annet sånn # de- lite og # [pron=uklart-] du vet [-pron=uklart] fattig land

Tur 569 : Zahid

- faen altså +[pron=uklart] jeg liker Eto'o altså han er bra

Tur 570 : Erem

- Eto'o # han er kaos +[lang=x] nå han skårer hele tida

Tur 571 : Zahid

- han er så rask det visste jeg ikke

Sekvensen fra og med tur 559 til og med tur 568 kan karakteriseres som en sidesekvens. Det er snakk om et kohesivt brudd som oppstår midt i et emne som er under progresjon, og bruddet er forårsaket av dette emnet. Her ser vi hvordan brudd på det pragmatiske prinsippet om progresjon (jf. 4.3.2) kan føre til en et foreløpig emneskifte. Skiftet er foreløpig nettopp fordi sidesekvensen om hvilket land denne spilleren kommer fra, bare handler om å skaffe litt bakgrunnsinformasjon om spilleren, informasjon som av en eller annen grunn opplevdes som relevant for samtaledeltagerne i dette øyeblikket.

Noe som imidlertid kan diskuteres, er i hvilken grad man kan si at emnet etter sidesekvensen faktisk er ”det samme” som før sidesekvensen, og om de egentlig vender tilbake til det ”opprinnelige” emnet. En annen ting som kan diskuteres er spørsmålet om hvor lenge en sidesekvens faktisk kan vare. Om den varer ”lenge nok” – må ikke sekvensen da etter hvert kunne kalles et eget emne, selv om deltagerne vender tilbake til det opprinnelige emnet? Slike spørsmål handler nødvendigvis om skjønnsvurderinger, og det er vanskelig å komme opp med ett riktig svar, nettopp fordi jeg mener at det handler om graderinger og også om at samtalen må ses som en helhet, noe som gjør at jeg velger bort kvantitative beregninger. Det er ikke om å gjøre å telle opp antall av de ulike type skiftene, men å belyse hvordan emneforhandling kan foregå, og vise hvordan ulike skift kan ses på på forskjellige måter.

Jeg skal gå over på det Svennevig (1999) kaller *asides*, altså avbrudd som ikke innebærer noen koherens med den foregående diskursen, men som ikke kan kalles emneskift fordi bruddet bare er midlertidig, nettopp fordi den foregående diskursen blir tatt opp igjen etter at avbruddet som ”kom i veien”, er ferdig. (Svennevig 1999:187) skriver om forholdet mellom *sidesekvenser* og *asides* at:

Open access to prior talk is a structural feature that asides and side sequences have in common. What makes them different is that asides are not topically related to the main sequence whereas side sequences are.

I kapittel 4.4.4 identifiserte jeg “opptakssituasjonen” som en av de overordnede innholdsdimensjonene, altså en type kontekstuell ressurs som var tilbakevendende i samtalen. Imidlertid kan ikke opptakssituasjonen anses for å være egne emner, men derimot *asides*. Dette fordi emner relatert til opptakssituasjonen bare blir behandlet som avbrudd som ikke har noe med den egentlige diskursen å gjøre. I teksteksempel 28 snakker guttene om det å ta lappen, og Erem argumenterer for å ta lappen ved å snakke om hvor ille han synes det er å ta nattbussen hjem fra byen. Plutselig henvender Erem seg til personen fra NoTa-prosjektet som sitter i rommet, ved å spørre om han har lov til å bruke stygge ord (tur 279, femte segment, markert med fet skrift), og viser på denne måten at han blir oppmerksom på opptakssituasjonen.

Teksteksempel 28

Tur 279 : Erem + Zahid

- 1: du må ha lappen liksom
2:
- 1:
2: fy faen
- 1: jeg har tenkt på +[pron=uklart] jeg tenker # tilfelle du vet # ut på fredager l- i hvert fall lørdager # jeg g- pleier ikke å gå ut på fredager i hvert fall lørdag når jeg er ute
2:
- 1: det +[pron=uklart] klokka blir tre fire f- jeg gidder ikke å ta # nattbuss hjem alle driver og # k- # klenger seg på deg og sånn fuck +[lang=English] nattbuss da jeg tenker
2: * [latter]
- 1: e var det s- er det lov til å ha med stygt ord? [latter]
2:

Tur 280 : AMB + Erem

- 1: ja ja ja # det er helt flott det
2: * [leende-] fuck +[lang=English] nattbu- [-leende]

Tur 281 : Erem + Zahid

- 1: [latter] [leende-] [pron=uklart-] fuck +[lang=English] nattbu- [-pron=uklart] [-leende] [latter]
2: [latter]

Tur 282 : Zahid

- ja men e [pron=uklart-] du pleier vel [-pron=uklart] ikke å drikke? # du drikker ikke du

Tur 283 : Erem + Zahid

- 1: jeg drikker ikke jeg røyker ikke så men # jeg er hyper +[lang=x] fra før så
2: * [latter]
- 1: du er mor +[lang=x] jeg må roe meg ned hver gang jeg er ute +[leende]
2:

Dette kan karakteriseres som en *aside*, nettopp fordi koherensrelasjonen er lik null, avbruddet er midlertidig, og fordi deltagerne fort henter seg inn i igjen og får progresjonen tilbake. De kontekstuelle ressursene blir et øyeblikk endret, og avbruddet representerer et brudd på det pragmatiske prinsippet progresjon (jf. 4.3.2).

Et annet eksempel på hvordan guttene bruker opptakssituasjonen som et kontekstuellt skift så vi i teksteksempel 16 i kapittel 4.4.4. Her refererer plutselig Zahid til retningslinjene for opptaket, nemlig om det med å ikke baksnakke andre. Erem snakker om en jente som aldri er på skolen og at hun derfor får all skolestøtten som lån og ikke stipend. Zahid sier da at de ikke må baksnakke dem i klassen. De ler litt av dette og avslutter så emnet, og via et TTRP-skift er de over på et annet emne, nemlig prøven i dag (tur 165). Dette avbruddet kan da ses på som en *aside*.

Brudd på koherensen betyr altså ikke nødvendigvis at vi har å gjøre med et emneskifte. Det kan imidlertid nevnes at Engblom (2004), som jo har laget et oversikt over emneinitierende ytringer i hennes opptakssamtaler, også har identifisert opptakssituasjonen som et type innhold som forekommer i samtalene hennes. Men Engblom har ikke tatt hensyn til fenomenet *asides*, selv om hun også baserer analysene sine på Svennevigs (1999) modell for emneanalyse. Hun har i stedet vurdert alle type koherensbrudd (emneendringer) som emneskift, noe som jeg mener kan fremstå som noe forenkende.

4.5.4 Gradvise emneoverganger – når overgangene ikke inkluderer eksplisitte emneintroduksjoner

Gradvise emneoverganger er, som jeg har vært inne på tidligere, en kategori som er vanskelig å operasjonalisere. Det er, som Svennevig (1999:209) skriver, problematisk at verken emneskiftmodellen, det vil si de to hovedteknikkene for emnebytte, TTRP og emnehopp (jf. 4.3.3), eller skalaen for koherens (jf. 4.3.4), inkluderer gradvise emneoverganger. Særlig problematisk er dette når vi vet at gradvise overganger er de foretrukne og vanligste måtene å bytte emne på.

Men det kan være vanskelig å skille gradvise overganger fra vanlig utvikling innen et emne. Crow (referert i Svennevig s. 209) skriver at "there is a low inter-rater reliability when it comes to distinguishing *topic maintenance* from *coherent shift* (which includes topic shading)". Man kan altså ikke regne med for stor pålitelighet når det gjelder metoder for å skille disse typene emneprogresjon. Jeg ser imidlertid ikke hensikten med å jobbe for mye med å operasjonalisere denne distinksjonen. Det handler uansett, etter min bedømming, om emneprogresjon som skiller seg fra TTRP-skift og emnehopp, og for den slags skyld *asides* og sidesekvenser, ved at man mangler eksplisitte emneinitieringer i form av utalte forslag om å bytte emne. I stedet er det snakk om et nytt type innhold som ikke kan skilles ut som egen sekvens fordi det eksisterer i kraft av det foregående emnet, og fordi overgangene er

implisitte. Det nye innholdet er med andre ord avhengig av den foregående diskursen før det utvikles videre.

Engblom (2004:44) skriver at hun på grunn av vanskelighetene med å trekke opp grensene mellom hva som er egne emner og gradvis glidende emnebytter, velger å ikke gjøre kvantitative beregninger i sin analyse. Til tross for dette lager hun en liste over alle emneinitierende ytringer i de ulike samtaler sine. På denne måten velger hun å ikke forholde seg til de gradvise emneovergangene, selv om disse overgangene tross alt er de vanligste. Og nettopp det at de gradvise emneovergangene er de mest frekvente, er også innvendingen min mot å lage en liste over alle emneinitierende ytringer, fordi man da går glipp av de gradvise skiftene. Og kanskje er de gradvise emneskiftene også de viktigste? Disse emneskiftene forteller jo noe om *forholdet mellom ulike emner*, nettopp fordi de gradvise emneskiftene innebærer at emner kun har relevans i relasjon til andre emner.

Som jeg har nevnt, er det en tendens til at etnisitetsrelaterte emner etableres gradvis i denne samtalen, noe jeg kommer tilbake til i neste kapittel, 4.6. Men det er selvsagt også andre emner i denne samtalen som etableres gradvis. Og det skjer også noen ganger at en etnisitetsrelatert sekvens introduseres eksplisitt. Derfor kan jeg ikke ta for meg alle de etnisitetsrelaterte emnene i dette kapitlet. I stedet skal jeg gjøre en gjennomgang av alle de etnisitetsrelaterte sekvensene i et eget kapittel (4.6). Dette fordi det er vesentlig å se alle disse sekvensene under ett og fordi det er viktig å se hvordan den ene sekvensen bygger på den forrige, samt legger grunnlaget for senere sekvenser.

Jeg skal nå vise hvordan grensene mellom emner kan være glidende. I eksempelet under ser vi hvordan det skiftes fra det ene til det neste emnet, fra dramatimene via reising, tur til Sverige, mulig tur til England for så å ende i en diskusjon om en fotballkamp de har lyst å se om de skal på skoletur til England.

Teksteksempel 29

Tur 228 : Erem

- *[sibilant]* # men uansett # eneste grunnen jeg er der er for drama # det er det som er kult altså

Tur 229 : Zahid + Erem

- 1: ja ja det er bedre enn å gå # det andre ...
2: * *[stønning]*

Tur 230 : Erem + Zahid

- 1: *[labial vibrant]* e reising og alt +*[pron=uklart]* sånn derre +*[lang=x]* bullshit +*[lang=English]*
2: * ja ja

Tur 231 : Zahid

- jeg *[pron=uklart-]* har hørt den *[-pron=uklart]* Sverige-turen var dødskjedelig da

Tur 232 : Erem + Zahid

- 1: ja +[leende] jeg veit det M3 klagde +[leende] hele tida +[leende] han ble dritsur +[lang=x] +[leende]
2: * ja
- 1: ja +[pron=uklart] ja den {uforståelig} ja vi skal kanskje dra til England
2:

Tur 233 : Zahid + Erem

- 1: det hadde vært kult altså fy faen
2: * det er kult da
- 1: da må vi se på en fotballkamp da
2: * [pron=me-] første g-

Tur 234 : Erem

- første ting jeg skal gjøre er å se på fotballkamp altså +[leende] [-pron=me]

Tur 235 : Zahid + Erem

- 1: ja men det må vi gjøre altså
2: * [pron=me-] s-

Tur 236 : Erem + Zahid

- 1: dra til e # Highbury [-pron=me]
2: * [pron=me-] hvis e vent da m- a-

Tur 237 : Zahid + Erem

- 1: hvis Arsenal spiller mot # United eller sånn +[pron=uklart] den tida # det hadde vært så kult [-pron=me]
2: * [pron=me-] nei

Tur 238 : Erem + Zahid

- 1: nei Arsenal mot Liverpool det hadde vært kaos +[lang=x] altså # mor +[lang=x] # kaos +[lang=x] ... [-pron=me]
2: * ja * [pron=me-] men det er

Tur 239 : Zahid

- i mars vi skulle dra ikke sant? [-pron=me]

I denne sekvensen ser vi hvordan det skiftes fra det ene til det andre emnet, uten at noen egentlig har skiftet emne eksplisitt. På denne måten kan man ende opp med å snakke om noe helt annet enn det opprinnelige. Det kan altså (jf. 4.3.4) foregå emneskift til tross for at det ikke er strukturelle trekk som viser dette, men fordi sammenhengen mellom bidragene endres. I kommunikasjon er koherensen ofte implisitt, noe vi særlig ser ved gradvise emneoverganger. Svennevig (2001:199) skriver at forventningen om koherens er så sterk at vi må signalisere eksplisitt hvis noe *ikke* er ment å henge sammen, og at man dermed forventer at en ytring skal være relevant i forhold til forrige ytring.

Vi må se på hvordan deltagerne selv oppfatter sammenhengen mellom ulike bidrag. Selv om en ytring ikke umiddelbart ser relevant ut, vil samtalepartneren søke etter sammenheng, og derfor tolke ytringen som en videreføring av emnet. Om dette var en relevant tolkning vil vise seg i hvordan den andre deltageren responderer på denne ytringen igjen. På denne måten handler kommunikasjon om konstant forhandling, der alle replikker "[...] både er *reaksjon* og *progresjon*; de er både *kontekstbestemte* og *kontekstbestemmende*" (Svennevig 1995:65).

I dette eksempelet ser vi hvordan andre kontekstuelle ressurser enn de helt umiddelbare (forholdet mellom deltagerne, tidligere interaksjon, kunnskap om hverandre etc.) spiller inn på hvordan de oppfatter sammenheng. I tur 230 tar Erem for gitt at Zahid forstår hvilken reising han snakker om, og Zahid viser at han oppfatter ytringen som relevant ved å begynne å snakke om en Sverige-tur i tur 231, en tur Erem umiddelbart knytter an til i tur 232. Erem forsetter i segment 2 (i samme tur) å snakke om en mulig englandstur, og at dette var en relevant videreføring av emnet, ser vi ved at Zahid i tur 233 responderer ved å si seg enig i at det hadde vært kult å dra til England. Det å dra til England får så Zahid til å tenke på fotball (i segment 2 i samme tur), noe Erem åpenbart ser som et koherent bidrag til skoletur-diskusjonen, og så er de i gang med å snakke om en spesifikk fotballkamp. Fotball er som nevnt tidligere et emne som det stadig vendes tilbake til som det knyttes stort engasjement til, noe som bl.a. uttrykkes ved hjelp av de ekspressive og gjentatte uttrykkene *mor* og *kaos*¹⁴ i tur 238.

Det dette eksemplet viser, er hvordan sammenhengen mellom ytringene og temaene endres uten at deltagerne eksplisitt har initiert emneskifte. Deltagerne selv oppfatter imidlertid ikke at koherensen brytes. Dette viser de ved at de tolker den andres ytringer i lys av det aktuelle emnet. Svennevig (2001:200) skriver derfor at koherens er et pragmatisk fenomen som er avhengig av konteksten og av deltagernes slutningsprosesser. På denne måten har vi å gjøre med *gradvise emneoverganger*.

Interessant nok ser jeg en tendens til at de etnisitetsrelaterte emnene i samtalen jeg studerer, blir etablert via gradvise overganger, som koherente, men implisitte bidrag i samtalen. Jeg skal i neste kapittel gjøre en nærmere analyse av de etnisitetsrelaterte emnene ved å gjøre en kronologisk gjennomgang av de seks sekvensene jeg har identifisert.

4.6 En kronologisk gjennomgang av de etnisitetsrelaterte sekvensene¹⁵

Jeg skal nå gjøre en gjennomgang av alle sekvensene jeg har identifisert som etnisitetsrelaterte i den rekkefølgen de fremkommer i samtalen. Dette fordi det er vesentlig å se alle disse sekvensene under ett og fordi det er avgjørende å se hvordan den ene sekvensen bygger på den forrige, samt legger grunnlaget for senere sekvenser. Dette gjør jeg også for å vise Bakhtins sine teorier om ”ytringens adressivitet” i praksis (jf. 2.2.1). De ulike sekvensene

¹⁴ Dette ordet finnes i Østbys *kebabnorsk ordbok* (2005), her stavet *kaoz*, og blir forklart slik: ”substantiv og gradsadverb. Bra eller veldig – betegner noe som er kaotisk [...] på en positiv måte” (s. 41).

¹⁵ Her kan det nevnes at flere av teksteksemplene er ganske lange. Grunnen til dette er at jeg ønsker å beholde flyten og dynamikken som preger flere av sekvensene. Fordi jeg ofte vil kommentere sekvensene som en helhet, dvs. et lengre forløp, blir det vanskelig å bryte dem opp i mindre biter. Det er også om å gjøre å bevare koherensen i de ulike diskusjonene mellom Erem og Zahid.

er altså avhengige av og bygger videre på foregående etnisitetsrelaterte sekvenser. For å si noe om hvordan disse emnene etableres er det dessuten avgjørende å undersøke hva det er ved den foregående tekstuelle konteksten i samtalen som gjør at etnisitet blir relevant akkurat her.

Etter at jeg hadde skissert opp de ulike innholdsdimensjonene (i 4.4), ønsket jeg å se om det var mulig å dele opp samtalen i ulike innholdsbolker, altså å se om innhold og struktur harmonerte. Når man har å gjøre med eksplisitte emneinitieringer, så kan man si at det er strukturelle trekk som avgrenser innholdet. Men ”problemet” oppstår når det ikke er uttalte forslag til emnebytte, og når det nye innholdet dermed etableres gradvis. Jeg erfarte (jf. 4.5) at de etnisitetsrelaterte emnene var vanskelig å skille ut som egne innholdssekvenser. Dette ”problemet” gjorde meg oppmerksom på de gradvise emneovergangene. I stedet for at etnisitet eksisterte som egne emner, fremsto slike emner mer som ulike aspekter av eller perspektiver på de andre emnene (fotball, fritid og emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden). De etnisitetsrelaterte emnene dukket altså ofte opp i relasjon til de andre innholdsdimensjonene, mens samtalen til slutt ender i en svært eksplisitt og opphetet diskusjon omkring etnisk identitet. Dette skapte hypotesen om at etnisitetsrelaterte emner tenderer til å ikke blir initiert eksplisitt, men i stedet blir forhandlet frem gjennom gradvise overganger, altså som koherente bidrag til andre temaer.

I tillegg til å se på hvordan de etnisitetsrelaterte emnene blir etablert, skal jeg også undersøke hvordan de to deltagerne interaksjonelt forhandler om etnisitet: Hvilke etniske kategoriseringer gjøres, og hvordan forhandles det om de ulike kategoriene? Det må presiseres at det å gjøre etniske kategoriseringer er en aktiv prosess. Engblom (med referanse til Day) (2004:85) velger å kalle prosessen å relevantgjøre identitet for seg selv eller noen andre for *etnifisering*, et begrep jeg kommer til å ta i bruk. Det som jeg mener er vesentlig og interessant ved samtalen min, er hvordan ungdommene kommuniserer etnisitet på ulike måter i de forskjellige sekvensene: De gjør ulike etnifiseringer gjennom samtalsforløp, og det er også forskjell mellom de to informantenes vektlegging av etniske forskjeller. Dette kan interessant nok relateres til diskusjonen om etnisitetsbegrepet i 2.1.2: Man tilskriver seg selv eller andre medlemskap i forskjellige etniske kategorier *samtidig* som det varierer i hvilken grad disse forestillingene får interaksjonell betydning. Det er altså både konstante og dynamiske bestanddeler i etnisitetsbegrepet. Hvordan denne etnisitetsforståelsen kan anvendes i praksis, skal jeg vise gjennom de seks teksteksemplene mine (30–35).

I dette kapittelet er det altså to hovedspørsmål jeg vil ha svar på. Det første er hvordan de etnisitetsrelaterte emnene blir etablert og hvordan de relaterer seg til tidligere sekvenser i samtalen, samt den foregående tekstuelle konteksten. Det andre er hvilke etnifiseringer som

gjøres og hvordan det forhandles om disse gjennom samtalens forløp. Det handler altså om å undersøke både strukturelle og innholdsmessige trekk ved de etnisitetsrelaterte sekvensene.

4.6.1 Teksteksempel 30: ”De prioriterer de norske foran oss”

Den første etnisitetsrelaterte sekvensen er allerede kommentert i 4.4.6, men blir nå ytterligere beskrevet. Dessuten tar jeg her med en større bit av den foregående og etterkommende tekstuelle konteksten. I teksteksempel 30 nedenfor snakker Erem og Zahid om fotball, og Zahid spør om ikke Erem var keeper før (tur 336). Erem svarer at det var han, han var ”en av Norges beste keepere” (tur 339), han var faktisk ”kaos-keeper”, men at han sluttet fordi han ikke gadd mer (tur 341). Erem begynner så å snakke om hvem som ble tatt ut som keeper til kretslaget, det var ”en norsk en” (tur 347). Erem er ”irritert fortsatt i dag” (tur 349, segment 2) på grunn av dette, fordi ”han [den norske] var så dårlig” (tur 347, syvende segment). Så, når Zahid spør om hvorfor ikke han, Erem, ble tatt ut, forklarer Erem (i tur 349) utvelgelsen av den norske ut fra kulturelle grunner: Han ble ikke tatt ut fordi han var ”utlending”. På denne måten uttrykker Erem en klar polarisering mellom *oss* og *de andre*: ”de prioriterer de norske foran oss” (tur 351).

Teksteksempel 30

Tur 335 : Erem + Zahid

- 1: jeg elsker f- f- fart og kant og finte # finte i fart
2:
- 1: {uforståelig} [pron=uklart-] den greia? [-pron=uklart] {uforståelig} han er borte +[leende]
2: ja det +[pron=uklart] ...

Tur 336 : Zahid

- du var keeper før du # det var jeg òg faktisk +[pron=uklart]

Tur 337 : Erem

- to år altså

Tur 338 : Zahid

- hvorfor slutta du da?

Tur 339 : Erem

- jeg var kaos +[lang=x] en av Norges beste keepere

Tur 340 : Zahid

- hvorfor slutta du da?

Tur 341 : Erem + Zahid

- 1: sk- m [fremre klikkelyd] nja jeg vet v- kjedelig # jeg sa til treneren "jeg orker ikke mer" [latter]
2:
- 1:
2: mm
- 1: de ble sure egentlig men # samme det
2:

Tur 342 : Zahid

- ja # hva spilte for Bøler da òg

Tur 343 : Erem + Zahid

- 1: Rustad # *[pron=uklart-]* du vet det barn *[-pron=uklart]* # spilte # slapp inn elleve mål på # to sesonger nesten
- 2: * m * ja

Tur 344 : Zahid

- nei

Tur 345 : Erem

- elleve mål altså # og det er barn du vet de skårer fem seks hver kamp

Tur 346 : Zahid

- på sjuer liksom?

Tur 347 : Erem + Zahid

- 1: ja # elleve mål altså *+[pron=uklart]* # jeg var kaos-keeper *+[lang=x]*
- 2: * såpass ja
- 1: men # og det verste # elleve mål slapp jeg jo inn
- 2:
- 1: og du vet vi har tre fire lag det var barn ikke sant alle vil spille # tre fire lag
- 2: m * du sto for alle ...
- 1: de tok en norsk en til kretslaget # er det mulig altså
- 2:
- 1:
- 2: såpass
- 1: mor *+[lang=x]* de tok en norsk keeper til kretslaget veit du når han ble kasta ut?
- 2:
- 1: første trening han ble kasta ut tilbake # han var så dårlig
- 2:
- 1: vi spilte mot dem ikke sant jeg sto keeper jeg skåret mot han
- 2: m *+[pron=uklart]*
- 1: keeper jeg sto keeper jeg skåret mot han
- 2:

Tur 348 : Zahid

- hvorfor sto ikke du hvorfor ble ikke du tatt ut da?

Tur 349 : Erem + Zahid

- 1: å fuck *+[lang=English]* # utlending ## *[pron=uklart-]* morapuler *+[lang=x]* altså *[-pron=uklart]* [latter]
- 2: * [latter]
- 1: mor *+[lang=x]* jeg er irritert fortsatt i dag [latter] de er *+[pron=uklart]* så sleipe
- 2:
- 1: ja ja
- 2:

Tur 350 : Zahid

- ja ja *[lang=English-]* shit happens *[-lang=English]*

Tur 351 : Erem + Zahid

- 1: det det gjør det altså # det er det # det er vanskelig å bli fotballspiller i Norge
- 2:
- 1: de prioriterer de norske foran oss så *+[pron=uklart]* {uforståelig} # jævla vanskelig
- 2: * ja *+[pron=me-]* ja men det som er norsk at man *+[pron=uklart]* går ut *+[pron=uklart]* på

Tur 352 : Zahid

- fysisk vet du *[-pron=me]*

Tur 353 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg veit det ingen av oss er svære [latter]
- 2:

- 1: alle er sånn tynne prøver å finte hele tida +[leende]
2:
- 1:
2: ja
- 1: nei men jeg føler at jeg blir bedre av å spille på Bøler så # de er jo fysisk {uforståelig}
2:
- 1: alle dytter meg han ene s- # mor +[lang=x] ballen var ikke her en gang du vet jeg hadde finta han
2:
- 1: han kom med et # du vet knotter +[pron=uklart] # her på meg
2:
- 1: så jeg [lydmalende ord] jeg la +[leende] jeg lå nede # jeg ble der i kanskje ti minutter [latter]
2:
- 1: de driter i det
2:

Tur 354 : Zahid

- hvilken sko er det best å bruke i Valhall da?

Tur 355 : Erem

- m utesko sånn derre +[lang=x] # knotter og

I dette tekstutdraget ser jeg på emneprogresjonen som gradvis. Etnisitet introduseres aldri eksplisitt, men fremstår som et aspekt av fotballemnet. Det er fotball de først snakker om, men så gjøres etter hvert etnisitet relevant idet det legges vekt på kulturelle forskjeller som forklaring på utvelgelsen av keeper. På denne måten eksisterer ikke etnisitet isolert, men må hektes fast i fotballemnet før det får relevans. Nettopp fordi Erem gjør en kontrastering mellom ”norske” og ”utenlandske” spillere, uttrykker Erem en relevantgjøring av etnisitet, og dette er grunnen til at jeg ser på sekvensen som etnisitetsladet. At Erem opplever det som viktig å kommunisere denne kontrasteringen, uttrykkes dessuten gjennom de ekspressive interjeksjonene ”morapuler” og det gjentatte ”mor”,

Men hvilken type etnifisering er det vi har med å gjøre, og hvordan forhandles det om kategoriseringen? Det er Erem som utvikler fotballemnet til å få etnisk ladning, det er Erem som velger å forklare utvelgelsen ut fra etnisitet. På denne måten er det Erem som gjør etnisitet relevant. Det Erem gjør, er faktisk å selv plassere seg i gruppen ”utlendinger”. Det er ikke sikkert at forklaringen hans om at han ikke ble valgt fordi han er utlending er den ”riktige”, men det er uansett denne forklaringen han selv bruker. På denne måten kan man si at han selv velger identiteten ”utlending”. Engblom (2004) skriver i relasjon til begrepet *etnifisering* om *egenetnifisering*, det å tilskrive seg selv et gruppemedlemskap basert på etnisitet. Det er det Erem gjør: Når Erem bruker etniske forskjeller som forklaring på at han ikke ble valgt inn på laget, ser vi en *egenetnifisering*. Og ved å gjøre en slik egenetnifisering, som kommer til uttrykk gjennom de språklige realiseringene ”utlending” kontra ”de norske”, uttrykker Erem at han selv ikke er medlem av kategorien ”de norske”.

Hvorvidt Erem's valg av identitet oppleves som relevant av motparten, må vi se ut fra responsen til Zahid. Når Erem (tur 349) forklarer at han ikke ble valgt fordi han er "utlending", svarer Zahid (tur 350) "shit happens", noe jeg tolker som at Zahid støtter Erem i hans utsagn. Bruken av engelsk er et utbredt fenomen innen språkbruk blant unge (jf. Reiff 2002, kapittel 2.3.4) og kan ses på som en måte å skape solidaritet med andre i samtale. I denne sammenhengen ser jeg denne bruken av engelsk som en måte Zahid markerer samhold med Erem på. Når Erem så går enda lenger med argumentasjonen og betoningen av at det faktisk skjer en forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisitet, velger Zahid (i tur 351–352) å relevantgjøre en annen forklaring, nemlig at det handler om at det er fysiske forskjeller som gjør at "de norske" blir valgt. Zahid tar altså ikke selv initiativ til å utvikle etnisitetsaspektet videre. Og når Zahid i tur 354 spør Erem om hvilke sko som er best å bruke, noe som er et initiativ til emnebytte, kan dette ses på som et forsøk på å bevege seg bort fra det etnisitetsrelaterte temaet. At dette også blir det nye emnet, ser vi ved at Erem videreutvikler Zahids emneinitiering til et nytt emne.

4.6.2 Teksteksempel 31: "Hadde du vært i Pakistan enda du hadde hatt fem barn nå"

Over til teksteksempel 31¹⁶. Her må det sies at dette eksempelet kommer rett før teksteksempel 32, slik at disse sekvensene er en sammenhengende etnisitetsrelatert bit av samtalen (noe man ser ved at turnummereringen henger sammen). Men for å ikke få for lange teksteksempler, splitter jeg opp denne biten i to eksempler. Dette gjør jeg også fordi teksteksempel 31 og 32 representerer hvert sitt nye aspekt på etnisitet; fra teksteksempel 31 til teksteksempel 32 er det dessuten et responspunkt, altså et punkt i samtalen der det er naturlig å bytte emne eller aspekt.

I teksteksempel 31 nedenfor er guttene inne på temaet "giftemål", som jeg har karakterisert som innholdsdimensjonen "emner relatert til forestillinger om kjærligheten, familien og fremtiden" (jf. 4.4.5). Via dette emnet betoner Erem de kulturelle forskjellene mellom Norge og Pakistan (tur 403). Et ytterligere etnisitetsladet aspekt ved giftemålsdiskusjonen kommer når Erem begynner å snakke om tvangsekteskap, et emne som oppleves som et koherent bidrag til den foregående diskursen, ettersom Zahid aksepterer temaet ved å komme med en eksempelhistorie (tur 408) om en jente han vet som ble tvangsgiftet. Vi ser altså hvordan etnisitet, i dette tilfellet ungdommenes oppfatninger omkring kulturelle forskjeller/normer, gjøres relevant i relasjon til temaet giftemål.

¹⁶ Deler av dette eksempelet samsvarer med teksteksempel 7, 8 og 9 i kapittel 3.5, men der er teksten brukt for å beskrive transkripsjonsmåten.

Tekstsempel 31

Tur 398 : Zahid

- men det når er de sjuerfotballgreiene +[pron=uklart] da?

Tur 399 : Erem + Zahid

- 1: e ## det er e # jeg vet ikke
2:
• 1: {uforståelig} han ringer meg når jeg skal møte bare det er det eneste som går an +[pron=uklart] #
men jeg ringer deg neste gang
2:
• 1:
2: ja
• 1: når [pron=uklart-] er det [-pron=uklart] du har tenkt å gifte deg egentlig?
2:

Tur 400 : Zahid

- jeg?

Tur 401 : Erem + Zahid

- 1: gammel mann jo # tjueen
2: [pron=me-] nei

Tur 402 : Zahid + Erem

- 1: {uforståelig} tjueen [-pron=me]
2: [latter]

Tur 403 : Erem + Zahid

- 1: [pron=uklart-] og tror du er [-pron=uklart] {uforståelig} # mor +[lang=x] hadde du vært i Pakistan
enda du hadde hatt fem barn nå # [latter]
2: * {uforståelig}

Tur 404 : Zahid

- jeg har jo funnet jenta jeg skal gifte meg med men det tar tid

Tur 405 : Erem + Zahid

- 1: [latter] {uforståelig} # jeg trod- jeg trodde dere ble tvangsgifta jeg hva skjer da?
2: * [latter]

Tur 406 : Zahid + Erem

- 1: næhei +[pron=uklart] ## [stønning]
2: * [latter]
• 1: ikke her i gården kompis # fy faen tvangsekteskap er det verste som fins da
2:

Tur 407 : Erem

- mor +[lang=x] [pron=uklart-] jeg orker ikke [-pron=uklart] {uforståelig}

Tur 408 : Zahid

- vet du ve- +[pron=uklart] en kompis av meg fortalte # em # moren hans jobber med sånn jente vet du
• og hun +[lex=hu] er atten år # pakistaner

Tur 409 : Erem + Zahid

- 1: jobba med henne? # å ja jobba med henne ja
2: * [pron=me-] altså jobbe som

Tur 410 : Zahid + Erem

- 1: barnehage et eller annet sånn ikke sant # hun +[lex=hu] er atten år [-pron=me]
2: * ja ja
• 1: og +[pron=uklart] skal bli gifta bort med en seks og trettiåring fra Pakistan # og hun +[lex=hu]
jenta satt og grein altså
2:

Tur 411 : Erem + Zahid

- 1: seks og tretti å *jā* +[lang=x] altså
- 2: * *ja*

Tur 412 : Zahid

- skjønner du?

Tur 413 : Erem + Zahid

- 1: mor +[lang=x] det er # det er helt [pron=uklart-] sykt det det er [-pron=uklart] ...
- 2: * [pron=me-] tenk deg

Tur 414 : Zahid

- livet hennes er jo ødelagt da helt seriøst [-pron=me]

Tur 415 : Erem

- den har blitt ødelagt +[pron=uklart] før den starta

Tur 416 : Zahid + Erem

- 1: skjønner du? # hun +[lex=hu] er bare atten hun +[lex=hu]
- 2: * d- ...

Tur 417 : Erem

- [fremre klikkelyd] folk sier livet starter når man blir gift

Tur 418 : Zahid

- men du må gifte deg med den du elsker

Tur 419 : Erem

- ja ja # men [sibilant]

Tur 420 : Zahid + Erem

- 1: når du blir tvangsbort- og i hvert fall en seks og tretti hallo
- 2: * i +[pron=uklart] ...

Tur 421 : Erem

- ikke vår kultur altså

Tur 422 : Zahid

- er mye fucka +[lang=x] opp [stønning] +[pron=uklart]

Tur 423 : Erem

- [pron=uklart-] får det kjipt altså [-pron=uklart]

Tur 424 : Zahid

- det er det

Det er Erem som via emnet giftemål betoner de kulturelle forskjellene mellom Norge og Pakistan ved å si til Zahid at ”mor +[lang=x] hadde du vært i Pakistan enda du hadde hatt fem barn nå # [latter]”. Zahid vektlegger imidlertid ikke kulturelle forskjeller som relevant, idet han ikke responderer på Erems litt ertende måte å si dette på, og bare svarer at ”jeg har jo funnet jenta jeg skal gifte meg med men det tar tid” (i tur 404). Erems utsagn ”jeg trodde dere ble tvangsgifta jeg hva skjer da¹⁷?” kan ses på som nok et forsøk fra Erems side på å gjøre Zahids etniske bakgrunn relevant. Disse måtene å tillegge den andre stereotypiske trekk ved ”pakistansk kultur” impliserer at Erem plasserer Zahid i gruppen ”pakistanere”, og at han dermed forutsetter at Zahid må forholde seg til de normer og regler som gjelder for ”pakistansk kultur”. Ved å plassere Zahid i denne kategorien gir Erem Zahid en pakistansk

¹⁷ Jf. kapittel 3.5 må det presiseres at ”hva skjer da” her fungerer som en diskursmarkør, noe som blir tydelig når man hører opptaket (hva skjer `a), men som ikke kommer til uttrykk i transkripsjonen.

identitet, og slik kan man si et Erem etnifiserer Zahid ved å vektlegge Zahids etniske bakgrunn. Men hvordan responderer Zahid på dette? I tur 406 svarer Zahid ved å avvise påstanden om tvangsekteskap, dette er ikke noe han vedkjenner seg: ”fy faen tvangsekteskap er det verste som fins da”. Men at han anser tvangsekteskap for relevant å snakke om, er en annen ting. I tur 407 videreutvikler Zahid emnet ved å komme med en eksempelhistorie om en jente han vet om som ble tvanggiftet. Men Erem er den som bringer etnisitet på bane og som i størst grad betoner etnisitet.

Tvangsekteskapsdiskusjonen når en ende, og vi kommer til et responspunkt i form av lavere progresjon og konkluderende bemerkninger (jf. 4.3.3 og 4.5.1) som at det ”er mye fucka opp” (tur 422) og ”får det kjipt altså” (tur 423) og ”det er det” (tur 424), som jo er et vanlig trekk ved potensielle turskiftepunkter. Erem introduserer så et nytt emne, som er et nytt etnisitetsrelatert aspekt (tur 425 i teksteksempel 32 nedenfor).

4.6.3 Teksteksempel 32: ”Men altså det som er med med alle kulturer så er det noen positive ting så er det noen negative ting ikke sant”

Etter tvangsekteskapsdiskusjonen introduserer Erem så et nytt emne, som er et nytt etnisitetsrelatert aspekt som angår adferdsnormer: ”det er egentlig litt for fritt i Norge også de går og knuller hvem de ser jo faen” (tur 425). Dette emnet utvikles så videre av Zahid til å bli en diskusjon om ”måten de [norske] behandler # sine eldre” (tur 430). Interessant nok oppleves dette som et koherent bidrag til den foregående diskursen, ettersom motparten, Erem, raskt responderer på dette utspillet med den ekspressive interjeksjonen ”å jæ”, etterfulgt av påstander om hvordan man ikke bør behandle de eldre (tur 430–431). Dette temaet om hvordan eldre blir behandlet, er et helt annet tema enn hvor fritt det er i Norge, likevel blir det etablert som en forlengelse av det forrige emnet. Erem tolker altså Zahids ytringer i lys av det aktuelle emnet. Sammenhengen mellom ytringene og temaene endres altså uten at deltagerne eksplisitt har initiert emneskifte. Dette fordi deltagerne selv ikke oppfatter at koherensen brytes. På denne måten har vi å gjøre med *gradvise emneoverganger* (jf. 4.5.4).

Teksteksempel 32

Tur 425 : Erem

- det er egentlig litt for fritt i Norge også de går og knuller hvem de ser jo faen

Tur 426 : Zahid + Erem

- 1: ja det er ja sånn sett ja
2:
• 1: men altså det som er med med alle kulturer så er det noen positive ting så er det noen negative ting ikke sant
2: * ja ja selvfølgelig

- 1: sånn som *[hosting]* # i den norske kulturen så er det mye fritt ikke sant
- 2: det er jo ...

Tur 427 : Erem

- det er i hvert fall fritt liksom

Tur 428 : Zahid

- ja men d- det er både positivt og negativt skjønner du?

Tur 429 : Erem + Zahid

- 1: det er likebehandling mellom kvinner *+[pron=uklart]* og jenter det er jo bra ikke sant
- 2: * *[pron=me-]* ja

Tur 430 : Zahid + Erem

- 1: det er bra # men så er det som *+[pron=uklart]* som # se på måten de behandler # sine eldre da *[-pron=me]*
- 2: * og s- ...
- 1: vi passer alltid # og dem sender dem til gamlehjem skjønner du?
- 2: * *[pron=me-]* å ja *+[lang=x]* hadde jeg s- hadde jeg

Tur 431 : Erem + Zahid

- 1: sagt # hadde jeg sendt # bestemor til til gamlehjem eller *[pron=uklart-]* sånt noe *[-pron=uklart]* *[-pron=me]*
- 2: * så hadde du blitt skutt *+[leende]*
- 1: *[lydmalende ord]* *[latter]* rett ned i bakken altså # faen p- # til og med politiet der nede hadde drept deg
- 2: * *[latter]*
- 1: *[pron=uklart-]* det er *[-pron=uklart]* det er ikke lov du har ikke lov til å gjøre noe sånt
- 2: * *[pron=me-]* nei men

Tur 432 : Zahid + Erem

- 1: det *[hosting]* det er noe med at du har respekt for # på måte når de har passa på deg hvorfor i helvete skal ikke du passe på dem ikke sant? *[-pron=me]*
- 2: * selvfølgelig * ja ja

Tur 433 : Erem + Zahid

- 1: slenger foreldrene sine vaske- # du d- det verste de kaster det er akkurat som å kaste dem bare *+[pron=uklart]* sånn "jeg vil ikke ha deg mer du er gammel jeg e *+[pron=uklart]* "
- 2: * ja *+[pron=uklart]*
- 1: det er ik- det er ikke mulig da *+[pron=uklart]*
- 2: det er det må være den kjipeste følelsen liksom

Tur 434 : Zahid + Erem

- 1: men sam- det som er greia er at det samme skjer med når han # selv blir el- *+[pron=uklart]* gammel vet du
- 2: * ja ja jeg veit det

Tur 435 : Erem + Zahid

- 1: nei men uansett da han ber om det da altså *+[leende]* *[latter]* shit altså *+[pron=uklart]*
- 2: * ja ja * *[pron=me-]* men

Tur 436 : Zahid + Erem

- 1: e ja *+[pron=uklart]* altså det er b- m visse ting som er både positive og negative *[-pron=me]*
- 2: * *[pron=me-]* ja jeg veit det

Tur 437 : Erem + Zahid

- 1: det er jo jo *+[pron=uklart]* alle steder uansett *[-pron=me]*
- 2: * ja
- 1: men hva er det du har tenkt til å gjøre med livet da?
- 2:

Men hvordan gjøres ulike etnifiseringer, og hvordan er samspillet mellom Erem og Zahid?

Det er Erem som initierer det nye etnisitetsrelaterte emnet om hvor fritt det er i Norge (tur

425). Imidlertid responderer Zahid (tur 426) med å modifisere utsagnet til Erem ved å si at ”det som er med med alle kulturer så er det noen positive ting så er det noen negative ting ikke sant”. Dette utsagnet gjentar Zahid like etter (i tur 428). Ved hjelp av diskursmarkørene *ikke sant* i tur 426 og *skjønner du* i tur 428 viser Zahid at han vil ha Erem med på argumentasjonen hans om at det både er positive og negative sider ved alle kulturer. Erem kommer altså med en etnifisering i form av en generalisering av nordmenn, som Zahid prøver å modifisere ved å tone ned forskjellene. Til tross for dette er det (for en gangs skyld) Zahid som tar initiativ til å ta opp hvordan ”de norske” er, denne gangen ”måten de [norske] behandler # sine eldre” (tur 430), et emne Erem raskt videreutvikler. Dette impliserer at Zahid tross alt forutsetter en distinksjon mellom ”oss” og ”dem [de norske]”. I tur 436 markerer imidlertid Zahid noe distanse til Erem sine uttalelser ved å igjen komme med det modifiserende utsagnet ”e ja +[pron=uklart] altså det er b- m visse ting som er både positive og negative”.

Hele tre ganger responderer altså Zahid på Erems etnifiseringer ved å prøve å nyansere bildet Erem gir av nordmenn. Dette kan ses på som det Engblom (2004) (etter Day 1998) kaller interaksjonell motstand mot etnisk kategorisering. Erem uttrykker altså behov for å fremheve etniske forskjeller, noe man kan kalle *overkommunikasjon* (Goffman sitert i Hylland Eriksen 1998, jf. kapittel 2.1.2), mens Zahid prøver å dysse ned forskjellene ved å nyansere Erems utsagn. Etter at Zahid for tredje gang modifiserer Erems påstander, amputerer han på et vis Erems ”hetsing” av ”den norske kulturen” slik at dette emnet ebber ut pga manglende videreutvikling av emnet fra Zahids side. Vi ser her hvordan brudd på det pragmatiske prinsippet *reportability* (jf. 4.3.2) fører til emneavslutting, og Erem går via et slags responspunkt over til å spørre Zahid hva han skal gjøre med fremtiden i tur 437. Dette gjør han nettopp ved et *men* som kan sies å fungere som diskursmarkør for å markere den emnemessige grensen i teksten (jf. teksteksempel 22 og Svennevig 2001:229).

4.6.4 Teksteksempel 33: ”Uansett alt er bedre enn Norge altså [sibilant] de # de tar sine egne hele tida det er irriterende”

Etter sekvensen ovenfor (teksteksempel 32) kommer en del andre emner som skole, kjærlighet, utdanning, og så fotball igjen. I teksteksempel 33 nedenfor snakker Erem og Zahid om utdanning og hva de har lyst å jobbe med, blant annet om fysioterapiutdanning (derav dette med kroppene i tur 472). Zahid begynner så i tur 473 å snakke om hvordan det ville vært å leve av å spille fotball. I forbindelse med dette kommer Erem igjen inn på hvordan han mener at ”de norske” spillerne alltid blir valgt fremfor de ”utenlandske”

spillerne: ”de tar sine egne hele tida” (tur 476). Her vi ser hvordan Erem tar opp igjen tråden fra tidligere (teksteksempel 30), og på nytt aktualiserer etnisitet som et aspekt av fotballemnet. På denne måten blir etnisitet gradvis etablert via det foregående emnet.

Teksteksempel 33

Tur 471 : Zahid + Erem

- 1: det som er greia du jeg mener man må jobbe med noe man har interesse for [-pron=me]
2:
- 1: ikke tenk penger # tenk på det du har interesse for
2: * [pron=me-] nei det

Tur 472 : Erem + Zahid

- 1: er ikke pengene jeg prater om men jeg prater om # kroppene deres +[lex=dems] for jeg skjønner jo ikke noe av det det er det [-pron=me]
2: * nei men selvfølgelig altså ja ja * [pron=me-] [pron=uklart-] ja men e [-pron=uklart]

Tur 473 : Zahid + Erem

- 1: altså sånn generelt liksom [-pron=me]
2:
- 1: * sånn som hvis e jeg sk- hvis jeg selv skulle ønske at jeg var såpass bra at e jeg kunne leve på fotball liksom men # fakta er at jeg er ikke det liksom [pron=uklart-] ikke sant [-pron=uklart]
2: ja jeg veit det
- 1: da kan man ikke leve på fotballen liksom # for det fins alltid folk som er bedre enn deg di- i det
2: * [pron=me-] jeg +[pron=uklart]

Tur 474 : Erem + Zahid

- 1: ja men det fins det jo alle ting men d- jeg hadde # jeg hadde klart å leve på fotball hvis jeg ikke hadde bodd i Norge # det er jeg helt sikker på [-pron=me]
2:
- 1: hadde jeg bodd i # bodd i England eller # Spania eller +[pron=uklart] ...
2: * nja +[pron=uklart] England er [pron=uklart-] faktisk ik- [-pron=uklart] ...

Tur 475 : Zahid + Erem

- 1: Spania kanskje
2: England +[pron=uklart] ...

Tur 476 : Erem

- Spania # uansett alt er bedre enn Norge altså [sibilant]
- de # de tar sine egne hele tida det er irriterende
- du du du k- kjenner du M7?

Tur 477 : Zahid + Erem

- 1: ja M7 jeg kjenner han ganske godt
2: * [pron=me-] han er

Tur 478 : Erem + Zahid

- 1: så god # men han +[leende] får ikke sjansen [pron=uklart-] det er [-pron=uklart] [-pron=me]
2: * [fremre klikkelyd]
- 1: eller han har fått det nå # nå har han fått det
2: han får jo det han er jo på a-laget +[pron=uklart] ...
- 1: men # du vet # når han når han starta han starta med oss da vi var # her nede
2: men han er åttiseks sant +[pron=uklart]
- 1: og han var bedre enn alle ikke sant han og M8 en kamerat av meg men M8 har jo lagt opp nå
2:
- 1: eller han begynner nå og +[pron=uklart] tilbake men +[pron=uklart]
2: * M8

Tur 479 : Erem

- M8 E1 # [pron=uklart-] høy fo- [-pron=uklart] ...

Tur 480 : Zahid

- pakistaner?

Tur 481 : Erem + Zahid

- 1: nei # e somalier # han er d- han er bare dritgod +[lang=x] men han la opp
2:
• 1: han tenkte +[pron=uklart] # d- # de tok han med ikke sant # kasta han ut igjen han han er så god
2: hvorfor det? * hvor da? * hvilket lag da?

Tur 482 : Erem

- ja Vålerenga og sånn

Erem gjør også i dette eksempelet forskjellen mellom norske og utenlandske spillere relevant. ”De tar sine egne hele tida” (tur 476) impliserer at det finnes en egen kategori, nemlig norske spillere, som Erem åpenbart ikke føler han er medlem av. Han eksemplifiserer forskjellsbehandlingen ved å vise til en person han kjenner som ikke får sjansen til å spille. At nasjonaliteten til denne personen oppleves som relevant vises ved at Zahid i tur 480 spør om han er pakistaner. Guttene fortsetter så fotballdiskusjonen, snakker en stund om kjendiser, så om kjærlighet og familie for så igjen å gradvis relevantgjøre kulturelle forskjeller i teksteksempel 34 under.

4.6.5 Teksteksempel 34: ”Jeg vil ikke være som de norske mor de går ikke å e de kan ikke gå ut og leke med barna sine lenger de er for gamle”

Opptakten til denne sekvensen er at guttene snakker om det å finne seg kjæreste, det å gifte seg og hvordan de ser for seg fremtiden. Zahid snakker om jenten han er sammen med som han vil gifte seg med. Erem sier at han vil skaffe seg jobb før han gifter seg, imidlertid vil ikke Erem ha barn for seint heller, ”fordi jeg vil ikke være som de norske mor de går ikke å e de kan ikke gå ut og leke med barna sine lenger de er for gamle” (tur 680, fjerde segment). På denne måten anlegger Erem nok en gang et etnisitetsladet perspektiv, denne gangen i forbindelse med en diskusjon om hvordan guttene ser for seg fremtiden. Erem gjør her igjen en kontrastering mellom ”oss” og ”de andre”, og dette gjøres igjen i forhold til gruppen ”de norske”. Nok en gang gjør Erem en etnifisering som innebærer å lage en kategori (de norske) som han for det første ikke plasserer seg selv i og for det andre tar avstand fra.

Teksteksempel 34**Tur 675 : Zahid + Erem**

- 1: nei men da må du på måte frem- skape en fremtid li- liksom og så # for deg selv for deg selv
2: * for ... * for meg selv først

Tur 676 : Erem + Zahid

- 1: og så kan jeg gifte meg
2: * ja

Tur 677 : Zahid + Erem

- 1: og så det som er viktig når du velger *[pron=uklart-]* ditt livspartner og *[-pron=uklart]* altså e at ...
2: {uforståelig} ...

Tur 678 : Erem + Zahid

- 1: *[pron=uklart-]* du vet *[-pron=uklart]* nei men det er jo det jeg sier
2:
• 1: fordi # før i f- # når jeg velger # *[pron=uklart-]* du er jo s- *[-pron=uklart]* # ok jeg skal få meg bra jobb
2:
• 1:
2: mm
• 1: jeg skal tjene nok penger
2:
• 1: det er det tar det tar når jeg er tjuefem tjuefem tjueseks ikke sant
2: men du er enig i at ... * ja * *[pron=me-]* du er enig man

Tur 679 : Zahid + Erem

- 1: kan ikke forsørge familie alene både mann og kone ja +*[pron=uklart]* *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* nei da g- det er

Tur 680 : Erem + Zahid

- 1: det er jeg enig i selvfølgelig *[-pron=me]*
2:
• 1: men og så blir jeg sammen med en i i +*[pron=uklart]* # hvis jeg blir sammen med en jente ok greit +*[pron=uklart]* jeg gifter meg med henne
2:
• 1: jeg vil ikke få barn når jeg er tretti heller
2:
• 1: fordi jeg vil ikke være som de norske mor de går ikke å e de kan ikke gå ut og leke med barna sine lenger de er for gamle
2: * gammel
• 1:
2: ja
• 1: de får barn når de er førtitre og ...
2:

Tur 681 : Zahid + Erem

- 1: du vil ha barn s- når cirka sånn tjuesju tjueåtte
2: * *[pron=me-]* e tjuesju tjuef-

Tur 682 : Erem + Zahid

- 1: ja tjuefem tjueseks tjuesju *[-pron=me]*
2:
• 1: hvis jeg skal få barn # ellers jeg legger opp jeg orker ikke *[latter]*
2: * hm
• 1: mor +*[lang=x]* # ta først # d- ok først når du først lager barnet
2:
• 1: tar ni måneder før det kommer ut greit at det gått et år vi sier ett år # da er du tjueseks
2:
• 1: og så m # til den er # vi sier den er ti # da er du trettiseks # og tre- ...
2: * *[pron=me-]* trettiseks

Tur 683 : Zahid

- er ikke så gammel da *[-pron=me]*

Tur 684 : Erem + Zahid

- 1: det er ikke så gammelt nei men og så leker du med barnet litt ikke sant # da går det
2:
• 1:
2: mm

- 1: men når du er først er førti # og det går ti år etter det da er du femti hva skal du gjøre da?
2: * m +[pron=uklart]
- 1: løpe med barna dine de sender deg i gamle hjem med en gang [latter] det er råtten +[pron=uklart]
2: * [pron=me-] ja men

Tur 685 : Zahid + Erem

- 1: det # ja men s- det det er samme som e du vet du sa du tror ikke på det liksom [-pron=me]
2:
- 1: jeg trodde ikke på vet du hva helt ærlig vet du hva j- vet du hva mitt sånn # angående gifting?
2:
- 1: jeg tenkte # jeg +[pron=uklart] chillern +[lang=x] her sammen med litt her og litt der og så ender jeg opp med sikkert med gifte med en eller annen pakistansk jente i Pakistan som foreldrene mine velger eller
2:
- 1: {uforståelig} # som jeg syns er søt eller sånn skjønner du?
2: det tenkte jeg også på først e +[pron=uklart] mor +[lang=x] jeg tenkte samme [latter]
- 1: men det g- det går ikke for du skal leve et helt liv du kan ikke bare leve et l- helt liv med en ukjent liksom skjønner du?
2: * ja +[pron=uklart] * ja det er sant
- 1: og kommer hun her så f- på måte hun kan ikke bidra sånn +[pron=uklart] støtte # økonomisk og sånn
2: * [pron=me-] ikke i det hele
- 1: hun +[lex=hu] sitter hjemme og på måte lager maten skjønner du?
2: tatt altså du sliter {uforståelig} [-pron=me]
- 1: det går til helvete
2:

Tur 686 : Erem

- du er aleine da altså

Tur 687 : Zahid

- du +[pron=uklart] her i Norge funker +[lang=x] i hvert fall ikke nå som nå som det er så dyrt og alt # skjønner du?

Tur 688 : Erem

- nei men uansett # norsk forhold funker +[lang=x] heller ikke # hør nå

Tur 689 : Zahid + Erem

- 1: for dem pleier å skille seg og sånn ikke sant
2: * [pron=me-] ja

Tur 690 : Erem + Zahid

- 1: du # ha- har du ikke sett på familiene +[pron=uklart] i Norge? [-pron=me]
2:
- 1: det er ve- +[pron=uklart] bra eksempel overalt alle b- kam- kompisene mine ka- venninnene mine alle d- foreldrene deres +[lex=dems] er skilt
2: [pron=uklart-] de f- de f- [-pron=uklart] ...
- 1: du +[pron=uklart] det verste er de s- bytte- # d- bytte partner
2:
- 1: her og +[pron=uklart] han d- skifter foreldrene sine med henne # går det eller?
2:
- 1: mor +[lang=x] plutselig de har stesøstre og stebrødre og alt sånn {uforståelig}
2: * [pron=me-] nei det syns jeg [pron=uklart-] er f- [-pron=uklart]

Tur 691 : Zahid + Erem

- 1: det er sånn at dem # dem er sånn # "å nå # jeg i dag så føler jeg ikke at jeg er forelska i deg mer" # og det blir for dumt vet du [-pron=me]
2: * jeg orker [pron=uklart-] ja ikke sant [-pron=uklart] {uforståelig}
- 1: men det er jeg vet om en del par ...
2: ja jeg vet det * [pron=me-] du må

Tur 692 : Erem + Zahid

- 1: tåle noen dager uten at +[pron=uklart] være liksom ... [-pron=me]
2: [hosting]

Tur 693 : Zahid + Erem

- 1: jeg vet om en del par som er e # har det ganske bra selv om og så # men på måte det er noen som har mer tålmodighet enn andre ikke sant
2:
- 1: du må være tålmodig du må # kan ikke bare ha det kult med og så når det ko- begynner å bli sånn dårlig tider "å faen det gidder jeg ikke" skjønner du?
2: ja * ja ikke sant
- 1: men # jeg er også enig i at hvis man hvis du plutselig finner ut [pron=uklart-] en gang [-pron=uklart] "fy faen vi har gjort en feil" liksom
2:
- 1: så er det ikke noe vits i å drive og # sitter du der for resten av livet og angre "faen jeg har gjort en feil jeg har gjort noe feil" da kanskje jeg heller vil gjøre noe med det liksom ikke sant
2: * ja * nei * det er jo det er jo sant

Tur 694 : Erem + Zahid

- 1: men når du først får barn med s- en person da {uforståelig} # da e da d- får du lar du det gå utover +[pron=uklart] # [pron=uklart-] barnet ikke sant [-pron=uklart]
2: * ja da jeg syns da er veldig dumt å ... * du fucker +[lang=x] opp livet til [pron=uklart-] barnet ditt og ja [-pron=uklart]
- 1: da er s- skjer det akkurat sånn sånn som det skjer med alle de her +[pron=uklart] barna her +[pron=uklart] [latter]
2: * ja
- 1: foreldra deres +[lex=dems] er helt ...
2:

Tur 695 : Zahid + Erem

- 1: du vet det er veldig viktig med at begge foreldrene er til stede for å ha en god # ba- e oppvekst liksom
2: * ja det er sant
- 1: de fleste som blir fucka +[lang=x] opp i huet det er et eller annet fordi det er noe f- fon- +[pron=uklart] # problemer hjemme
2: * [pron=me-] [pron=uklart-] det er [-pron=uklart] foreldrene

Tur 696 : Erem + Zahid

- 1: eller problemer hjemme et eller annet sånn det er de som har mest # kaos i hjernen [latter] [-pron=me]
2: * mm * ja fy faen
- 1: {uforståelig} # [stønning] ## å ja +[lang=x] altså jeg er sliten altså matteprøve etterpå fuck +[lang=English] altså [latter]
2:

Det er Erem som aktualiserer distinksjonen mellom "oss" og "dem" ved å si at han ikke vil være som "de norske", han vil ikke få barn så seint som det er vanlig i Norge. De snakker så om når det er greit å få barn, og Erem uttrykker at man ikke bør være for gammel når man får barn: "når du er først er førti # og det går ti år etter det da er du femti hva skal du gjøre da? løpe med barna dine de sender deg i gamlehjem med en gang [latter] det er råttent +[pron=uklart] (tur 684), og refererer på denne måten til en tidligere diskusjon i samtalen, teksteksempel 32, der guttene snakker om hvordan de eldre blir behandlet i Norge.

Men Zahid responderer ikke tilsynelatende relevant på Erems ytring om at "barna dine de sender i deg gamlehjem". I tur 684 velger Zahid å ikke forholde seg til det Erem sier ved å begynne å snakke om hva han tidligere tenkte angående det å gifte seg. Når Zahid sier "det #

ja men s- det det er samme som e du vet du sa du tror ikke på det liksom” (tur 685, første segment), refererer han til noe Erem har sagt tidligere i samtalen (tur 634: ”jeg har opplevd liksom # kjærlighet men jeg tror ikke på det liksom jeg har vært forelska men jeg tror ikke på # kj- kjærlighet”, som for øvrig ikke er med i noe teksteksempel), og velger dermed å snakke om kjærlighet og gifting fremfor å respondere relevant på Erems ytring om at man blir sendt på gamlehjem. Imidlertid gjør Zahid her kulturelle forskjeller relevant ved å si hvordan han trodde det skulle bli: ”og så end- ender jeg opp med sikkert med gifte med en eller annen pakistansk jente i Pakistan som foreldrene mine velger” (tur 685, tredje segment). Det som gjør at han mener at dette ikke går, handler ikke egentlig om etnisitet, men om praktiske og økonomiske aspekter: ”her i Norge funker +[lang=x] i hvert fall ikke nå som nå som det er så dyrt og alt # skjønner du?” (tur 687).

Når Erem responderer på dette i tur 688, er han imidlertid bare kategorisk når det gjelder forhold i Norge: ”nei men *uansett* [min utheving] # norsk forhold funker +[lang=x] heller ikke # hør nå”. Zahids tolking av dette utsagnet er at ”for dem pleier å skille seg og sånn ikke sant” (tur 689). Her kommer Zahid med en respons som innebærer at han støtter Erems utsagn. Han gjør her ingen motstand mot Erems vektlegging av kulturelle forskjeller, tvert imot. Ved å si at *dem* skiller seg, uttrykker han faktisk en distinksjon mellom ”de norske” og ”oss som ikke er norske”, for når han bruker pronomenet *dem*, impliseres det et *oss* som altså ikke er en del av *dem*, og han forutsetter dermed at det finnes ulikheter mellom de to gruppene.

I tur 690 legger så Erem ut om hvordan han mener ”norske forhold” fungerer: ”det verste er de s- bytte- # d- bytte partner”, noe som gjør at ”mor +[lang=x] plutselig de har stesøstre og stebrødre og alt sånn”. Dette er noe Zahid støtter ham i: ”det er sånn at dem # dem er sånn # ”å nå # jeg i dag så føler jeg ikke at jeg er forelska i deg mer” # og det blir for dumt vet du” (tur 691). Imidlertid prøver Zahid nå å nyansere bildet av norske: ”jeg vet om en del par som er e # har det ganske bra selv om og så # men på måte det er noen som har mer tålmodighet enn andre ikke sant” (tur 693). På denne måten gjør Zahid en bevegelse bort fra det kategoriske synet på hvordan nordmenn er og at det mer handler om forskjeller mellom mennesker heller enn etniske grupper. Til slutt avsluttes emnet helt ved at Erem begynner å snakke om matteprøven de skal ha etterpå (markert med fet skrift, tur 696).

4.6.6 Teksteksempel 35: ”Du er aldri norsk hvis du tror det # du er pakkis +[lang=X] for resten av livet ditt”

Den siste sekvensen jeg har karakterisert som etnisitetsrelatert, er den alle siste sekvensen i samtalen som helhet, teksteksempel 35. Opptakten til denne sekvensen er at guttene snakker om matteprøven de skal ha etterpå og om hva de synes om matte og norsk. De begynner så å snakke om en nynorskprøve de skal ha neste uke. Erem og Zahid går åpenbart i forskjellige norskklasser, ettersom Zahid spør Erem ”ja skal dere [Erem og klassen han går i] ha på nynorskprøve?” (tur 707). Erem har Norsk en og Zahid har Norsk to. På Norsk en har de nynorsk, mens de ikke har det på Norsk to. Erem argumenterer for at Zahid ikke trenger nynorsk fordi han har jo ”pakistansk” som førstespråk uansett (tur 713–714). Zahid responderer ved å sette spørsmålsteget ved premissene for Erem's utsagn: ”er det det? # er det ikke norsk som førstespråk da? vi er jo født og oppvokst her da?” (tur 715).

På denne måten endres fokus fra om man trenger nynorsk eller ikke til om det er norsk eller ”pakistansk” som er førstespråket. Dette kan ses på som et emnehopp der en ikke-fokal del av den foregående ytringen blir gjort til gjenstand for fokus i den neste ytringen, og vi har dermed å gjøre med en rekontekstualisering. At dette ikke bare er en sidesekvens, men faktisk blir det nye emnet i samtalen, ser vi ved at det opprinnelige emnet, norskprøver og nynorsk, aldri vendes tilbake til. I stedet utvikles en sekvens som jeg i høyeste grad vil kalle etnisitetsrelatert. Når Zahid sier ”er det ikke norsk som førstespråk da? vi er jo født og oppvokst her da?” (tur 715), svarer Erem ”er du pakistaner?” (tur 716). Med denne replikken fra Erem utløses en svært eksplisitt debatt om etnisk identitet¹⁸ som jeg skal gå nærmere inn på etter teksteksempelet.

Teksteksempel 35

Tur 707 : Zahid + Erem

- 1: ja skal dere ha på nynorskprøve?
- 2: * [pron=me-] ja vi skal ha

Tur 708 : Erem

- fredag og onsdag [-pron=me]

Tur 709 : Zahid + Erem

- 1: ja det skal vi òg men er er det ny- # har dere nynorsk dere?
- 2: * hva er vitsen med det for oss da?

Tur 710 : Erem + Zahid

- 1: nei # vi har Norsk to # vi har +[pron=uklart] ikke nynorsk
- 2:

¹⁸ Det kan her bemerkes at mesteparten av denne sekvensen, fra og med tur 721, er blitt fjernet fra NoTa-korpuset nettopp pga. den eksplisitte diskusjonen omkring etnisitet og nasjonalitet. Men som nevnt i kapittel 3.6, har jeg fått tillatelse fra guttene til å bruke denne sekvensen.

- 1: jeg skjønner ikke hvorfor vi får det en gang
2: faen * [pron=me-] e +[pron=uklart] for på Norsk

Tur 711 : Zahid + Erem

- 1: på Norsk en er det nynorsk men jeg må søke for jeg hadde ikke nynorsk på b- e barnes-
ungdomsskolen [-pron=me]
2: * [pron=me-] du trenger ikke

Tur 712 : Erem

- nynorsk heller da [-pron=me]

Tur 713 : Zahid + Erem

- 1: nei men hun +[lex=hu] har f- jeg har ikke ...
2: * [pron=me-] du har jo

Tur 714 : Erem

- pakistansk som andrespråk nei førstespråk uansett [-pron=me]
• norsk er jo andrespråket ditt

Tur 715 : Zahid

- er det det? # er det ikke norsk som førstespråk da?
• vi er jo født og oppvokst her da?

Tur 716 : Erem

- er du pakistaner?

Tur 717 : Zahid

- j- e nei jeg er norsk statsborger

Tur 718 : Erem + Zahid

- 1: det er jeg òg er du norsk pak- er du pakistaner?
2:
• 1: er du fra Pakistan? er foreldrene dine fra Pakistan?
2: * [pron=me-] foreldrene

Tur 719 : Zahid

- mine er fra Pakistan [-pron=me]

Tur 720 : Erem

- da er du pakistaner

{sekvens med sensitive personopplysninger} fra nå av:

Tur 721 : Erem + Zahid

- 1: du er aldri norsk hvis du tror det # du er pakkis +[lang=X] for resten av livet ditt
2: nei * [pron=me-] nei men

Tur 722 : Zahid + Erem

- 1: hvis jeg er født og oppvokst her da er jeg ik- blir jeg ikke regna som norsk da? [-pron=me]
2: * +[labial frikativ] * [pron=me-] jeg er

Tur 723 : Erem + Zahid

- 1: født og oppvokst her jeg òg det +[pron=uklart] betyr ikke at jeg er norsk for det du må jo tenke litt #
dumme jævel [-pron=me]
2:
• 1: han er +[pron=uklart] idiot han da mor +[lang=X] han er dum [latter] # han tror han er norsk # å ja
+[lang=X] å å ja +[lang=X] [-pron=me]
2: * nei men jeg * nei men b- bli- * nei jeg tror ikke * [pron=me-] jeg tror ikke

Tur 724 : Zahid + Erem

- 1: jeg er norsk men blir jeg ikke sett som noen +[pron=uklart] e etnisk nordmann hvis jeg er født og
oppvokst her [-pron=me]
2: * [latter] * [pron=me-] etnisk

Tur 725 : Erem

- nordmann du er ikke norsk i noens øyne altså # pakkis +[lang=X] # så masse hår du har på kroppen da faen +[leende] [latter] [-pron=me]

Tur 726 : Zahid

- +[trekker pusten] jeg er faktisk ikke så hårete

Tur 727 : Erem + Zahid

- 1: [latter] # nei kødder du eller +[pron=uklart] +[leende] # {uforståelig} [latter]
2: * det er seriøst * [pron=me-] {uforståelig} jeg jeg

Tur 728 : Zahid + Erem

- 1: jeg har ikke barbert meg på to uker det er en annen sak [-pron=me]
2: [latter]

Tur 729 : Erem + Zahid

- 1: å ja +[lang=X] altså # han tror han er norsk stakkar # det er derfor han går på norsk 1 han tror han er norsk
2: * jammen +[pron=uklart] blir man ikke sett

Tur 730 : AMB + Erem

- 1: jeg veit faktisk ikke åssen det funker jeg
2: [latter]

Tur 731 : AMB + Zahid

- 1: [pron=me-] men jeg trur det {uforståelig}
2: * ja men det er noen som

Tur 732 : Erem + AMB

- 1: det funker sånn han er pakistaner han er pakistaner for resten av livet og ferdig med saken
2: sånn juridisk

Tur 733 : Erem + AMB

- 1: du kan aldri bli norsk
2: [pron=me-] ja men altså jeg jeg

Tur 734 : Zahid + Erem

- 1: hør hør # jeg vil være pakistaner # det er ikke det jeg sier # men [-pron=me]
2: * [pron=me-] du er ikke

Tur 735 : Erem + Zahid

- 1: du er ikke norsk ikke ikke prat om det en gang du er ikke norsk ferdig med saken [-pron=me]
2:
• 1: jeg er jeg er oppvokst på jeg er ikke født i Norge men jeg var to år # ett ett og et halvt år da jeg kom hit
2: * [pron=me-] du er ikke født og

Tur 736 : Zahid

- du er ikke født her ikke snakk om det [-pron=me]

Tur 737 : AMB

- det er egentlig ikke lov å snakke om det heller trur jeg # faktisk

Tur 738 : Zahid + AMB

- 1: vær så snill da
2: * [latter]

Tur 739 : Erem + Zahid

- 1: fuck +[lang=English] det da +[pron=uklart] han tror han er norsk # [pron=uklart-] det du er [-pron=uklart] irriterende han tror han er norsk
2: * [latter]

Tur 740 : Zahid + Erem

- 1: jeg tror ikke jeg er norsk +[pron=uklart]
2: * [pron=me-] se på han pakkisen +[lang=X]

Tur 741 : Erem

- han har hår overalt han tror han er norsk [latter] [-pron=me]

Tur 742 : Zahid + Erem

- 1: jeg tror ikke jeg er norsk din idiot
2: [latter]

Tur 743 : Erem

- går det ikke an å prate om det hvorfor ikke?

Tur 744 : AMB + Zahid

- 1: m nei jeg trur faktisk det er med i noe av det som Datatilsynet sier at man ikke skal e ta med
2: [pron=uklart-] ja men [-pron=uklart] da får du bare redigere det da

Tur 745 : AMB + Erem

- 1: ja hvis vi lager sånn pipe- pipelyder sånn
2: {uforståelig} * ja * +[lydmalende ord]

Tur 746 : AMB + Zahid

- 1: ja [latter]
2: {uforståelig}

Tur 747 : Erem

- tror du noen norske går fordi og +[pron=uklart] sier "hei nordmann" [leende-] til deg [-leende] [latter]

Tur 748 : Zahid + Erem

- 1: +[fremre klikkelyd] ikke sånn da men i pap- e liksom i pa- papiret da # skjønner du på papiret
2: [latter]

Tur 749 : Erem + AMB

- 1: ja +[pron=uklart] papiret er jeg også # papiret er jeg også norsk # [pron=uklart-] det står [-pron=uklart] norsk statsborger
2: * du er ja du er nok juridisk norsk

Tur 750 : Zahid + Erem

- 1: jeg går ikke og sier jeg er norsk liksom selvfølgelig jeg er pakistaner men je- # jeg
2: * [pron=me-] ja men det stå- det

Tur 751 : Erem + Zahid

- 1: står norsk statsborger på greia di +[pron=uklart] # men ikke tro noen gang at du kommer til å bli norsk [-pron=me]
2: * ja det er det det jeg * [pron=me-] nei

Tur 752 : Zahid + Erem

- 1: det er ikke det jeg tror [-pron=me]
2: * [pron=me-] men du sa

Tur 753 : Erem

- da sa du det feil i hvert fall at fordi [lang=English-] God damn [-lang=English] du trodde du var norsk # [latter] # [leende-] jeg er norsk jeg [-leende] [-pron=me]

Tur 754 : Zahid + Erem

- 1: jeg jeg er fullstendig klar over at jeg er pakkis +[lang=X] sånn sett men jeg tenkte sånn på papiret
2: [latter] * å ja +[lang=X] altså +[pron=uklart]

Tur 755 : Erem

- [leende-] jeg er norsk [-leende] [latter]

Tur 756 : (no speaker)

- {avsluttende kommentarer}

[SLUTT PÅ SAMTALEN]

Det er flere aspekter ved denne sekvensen som er interessant å gripe tak i. Først og fremst er det interessant i seg selv at etnisk identitet på en så utrolig eksplisitt måte gjøres relevant i denne siste delen av samtalen. Videre er det av interesse å undersøke hvordan

guttene her forhandler om etnisitet, hvordan det nok en gang er Erem som introduserer og etablerer den etnisitetsrelaterte sekvensen og hvordan og hvorfor Erem gjør en så ubetinget etnisk kategorisering av samtalepartneren sin, Zahid. Det er også interessant å se hvilke språklige realiseringer etnifiseringen kommer til uttrykk gjennom, i tillegg til å se hvordan den faktiske forhandlingen om etnisk kategorisering her blir en måte å forstå den teoretiske forståelsen av etnisitetsbegrepet (jf. 2.1.2).

Det første man legger merke til, er hvordan Erem og Zahid har forskjellig forståelse av hva det vil si å være norsk. Mens Zahid mener at han er norsk fordi han er "norsk statsborger" (tur 717), uttrykker Erem at dette ikke har noe med saken å gjøre, det som betyr noe er hvor foreldrene kommer fra. Det er derfor Erem sier til Zahid at "du er aldri norsk hvis du tror det # du er pakkis +[*lang=X*] for resten av livet ditt" (tur 718), og om seg selv: "jeg er født og oppvokst her jeg og det +[*pron=uklart*] betyr ikke at jeg er norsk for det du må jo tenke litt # dumme jævel [-*pron=me*]" (tur 723). De kommuniserer altså forskjellige måter å være norsk på. For Erem er det bare én måte å være norsk på, og det er hvis man er hvit og født i Norge av norske foreldre, mens Zahid uttrykker forskjellige måter man kan ha norsk identitet på: Man kan for eksempel bli "regna som norsk" selv om man er mørkhudet og har pakistanske foreldre hvis man er "født og oppvokst her" (tur 722). Zahid bruker begrepet "etnisk nordmann" om seg selv fordi han er født og oppvokst her og fordi han har "norsk statsborgerskap". Erem derimot bare ler av Zahids beskrivelse av seg selv som etnisk nordmann og sier: "[*latter*] etnisk nordmann du er ikke norsk i noens øyne altså # pakkis +[*lang=X*] # så masse hår du har på kroppen da faen +[*leende*] [*latter*]" (tur 725).

I måten de forhandler om etnisk identitet er det tydelig å se hvordan det vektlegges hvordan omverdenen bedømmer en, hvilken etnisk kategori man blir plassert i av andre: Zahid lurer på om han ikke blir "regna [min utheving] som norsk" eller "sett [min utheving] på som noen etnisk nordmann" hvis han er født og oppvokst her, mens Erem sier han ikke er norsk i "noens øyne", og senere i eksempelet: "tror du noen norske går fordi og +[*pron=uklart*] sier "hei nordmann" [*leende*] til deg [-*leende*] [*latter*]" (tur 747).

Det som også er påfallende, er hvor standhaftig Erem er når det gjelder å fortsette med å kategorisere Zahid som pakistaner. Gjentatte ganger forklarer han Zahid at han aldri kan bli norsk. Han begynner til og med å snakke om Zahid som en tredjeperson: "han er +[*pron=uklart*] idiot han da mor +[*lang=X*] han er dum [*latter*] # han tror han er norsk # å jæ +[*lang=X*] å å jæ +[*lang=X*] [-*pron=me*]" (tur 723) og "å jæ +[*lang=X*] altså # han tror han er norsk stakkar # det er derfor han går på norsk 1 han tror han er norsk" (tur 729). Og "fuck +[*lang=English*] det da +[*pron=uklart*] han tror han er norsk # [*pron=uklart*] det du er [-

pron=uklart] irriterende han tror han er norsk” (tur 739). Og ”se på han pakkisen +*[lang=X]*” (740). Dessuten henvender han seg til NoTa-personen, AMB, for å få støtte fra henne selv om hun ikke skal delta i samtalen. Hun svarer at hun ikke vet noe om hvordan dette funker (tur 730), og han svarer da kategorisk at ”det funker sånn han er pakistaner han er pakistaner for resten av livet og ferdig med saken”.

At Erem knytter stort engasjement til denne saken, vises dessuten gjennom gjentatt bruk av ekspressive uttrykksmåter som *mor*, *å jæ*, *faen*, *fuck*, *God damn*, og det man kan kalle fornærmende tiltaleformer som *idiot*, *dumme jævel* og *pakkis*. I tillegg brukes utstrakt bruk av ekspressiv paralingvistikk (jf. Tannen 1984, kap. 2.1.4), som påfallende høyt toneleie. Og selv etter at NoTa-personen, AMB, har grepet inn i samtalen og sagt ”det er egentlig ikke lov å snakke om det heller tror jeg # faktisk” (tur 737), fortsetter Erem å kalle den andre for pakkis: ”fuck +*[lang=English]* det da +*[pron=uklart]* han tror han er norsk # *[pron=uklart-]* det du er *[-pron=uklart]* irriterende han tror han er norsk” (tur 739) og ”se på den pakkisen” (tur 740). Erem gir blanke i det AMB sier, men blir igjen oppmerksom på det hun sa når han plutselig sier ”går det ikke an å prate om det hvorfor ikke?” (tur 743). Likevel fortsetter Erem der han slapp etter AMB har forklart hva som ikke er lov å snakke om ved å si: ”tror du noen norske går fordi og +*[pron=uklart]* sier "hei nordmann" *[leende-]* til deg *[-leende]* *[latter]*” (tur 747).

I tidligere teksteksempler i dette kapittelet har jeg vist hvordan det gjøres ulike typer etnifiseringer og hvordan det interaksjonelt forhandles om disse. I teksteksempel 31 så vi hvordan Erem gjorde en etnifisering av Zahid ved å plassere Zahid i gruppen ”pakistanere”. I teksteksempel 35 ser vi hvordan Erem igjen gjør en etnifisering av Zahid, bare i enda mer eksplisitt og i enda sterkere grad. Erem gjør gjentatte forsøk på å bestemme identiteten til Zahid ved å si at han er ”pakistaner for resten av livet og ferdig med saken”. Erem har i tidligere teksteksempler uttrykt klare distinksjoner mellom ”oss utlendinger” og ”de norske”, og uttrykt avstand til den siste kategorien. I denne sekvensen markerer han også at Zahid ikke er et medlem av kategorien norske: ”nordmann du er ikke norsk i noens øyne altså # pakkis +*[lang=X]* # så masse hår du har på kroppen da faen +*[leende]* *[latter]* *[-pron=me]*” (tur 725), og ”tror du noen norske går fordi og +*[pron=uklart]* sier "hei nordmann" *[leende-]* til deg *[-leende]* *[latter]*” (tur 747).

Men hvordan reagerer Zahid på dette? I begynnelsen av sekvensen sier Zahid ”jeg er norsk statsborger” (tur 717), senere ”hør hør # jeg vil være pakistaner # det er ikke det jeg sier” (tur 734) og ”jeg går ikke og sier jeg er norsk liksom selvfølgelig jeg er pakistaner men je- # jeg” (tur 750), enda senere ”jeg jeg er fullstendig klar over at jeg er pakkis +*[lang=X]*

sånn sett men jeg tenkte sånn på papiret” (tur 754). I begynnelsen er altså Zahid ganske bestemt på hvilken etnisk identitet han mener han har. Han argumenterer dessuten mange ganger for at han vel er etnisk norsk ettersom han har norsk pass og er født og oppvokst her. På denne måten ser vi interaksjonell motstand mot etnifiseringen Erem gjør av ham. I denne motstanden ligger et forsøk på å nyansere identiteten ved å argumentere for at han både er norsk og pakistansk. Etter hvert ser vi imidlertid at Zahid mer og mer konvergerer mot Erem gjennom uttrykk som ”jeg jeg er fullstendig klar over at jeg er pakkis” (tur 754) ovenfor. På denne måten ser vi hvordan det gjøres etnifiseringer i interaksjon, men at disse er forhandlingsbare idet kategoriseringene kan endre seg i løpet av samtalen.

5.0 Oppsummerende diskusjon

I dette kapitlet skal jeg drøfte hvordan analysen min gir svar på spørsmålene som jeg skisserte opp i innledningskapitlet (1.2).

5.1 Hvilke identiteter gjøres relevant i samtalen?

I analysen min har jeg konsentrert meg om innhold og struktur i samtalen. En slik analyse, som har emner som analyseenhet, legger til grunn at hva det snakkes om er bestemmende for hvilke identiteter som kan gjøres relevant. Ved å undersøke hvilke emner som tas opp og etableres i samtalen, ser vi også hvilke kontekster deltagerne faktisk gjør bruk av og som dermed utøver påvirkning på interaksjonen (jf. Engblom 2004:39).

Det som gjorde samtalen mellom Erem og Zahid interessant for meg å studere, var nettopp det at de aktualiserer så mange ulike kontekstuelle ressurser, idet de relevantgjør både helt nærliggende kontekster og langt mer abstrakte. Dette så jeg etter at jeg hadde identifisert de ulike innholdsdimensjonene (4.4). Den mest umiddelbare konteksten er opptakssituasjonen, altså hvordan den fysiske her-og-nå-situasjonen med dens konkrete omgivelser og personer spiller inn på samtalen. Guttene forholder seg også til kontekster som refererer til deres hverdag, dette ser vi gjennom at emner knyttet til skole- og fritidsaktiviteter flere ganger dukker opp. Ved å tematisere skolehverdagen og de aktiviteter som foregår der, gjør deltagerne identitetene skoleelev og ungdom relevant gjentatte ganger.

Den innholdsdimensjonen som imidlertid oftest tematiseres, i tillegg til å ta størst plass i samtalen, er emner relatert til fotball. Dette er et emne som det knyttes stort engasjement til og som åpenbart refererer til en nærliggende kontekstuell ressurs, ettersom dette er det første emnet som introduseres og etableres. I tillegg dukker det opp gjentatte ganger, og ved flere anledninger knytter det an til tidligere interaksjon. Gjennom emnene relatert til fotball aktualiserer guttene en identitet som er velkjent for mange unge gutter, nemlig drømmen om å bli fotballspiller. Både gjennom emnene relatert til skole og fritid og emnene relatert til fotball, ser vi at guttene deler felles erfaringer og bakgrunnskunnskaper og flere ganger refererer til tidligere interaksjon, noe som forteller oss at disse guttene er vant til å omgås hverandre.

Men mer interessant er kanskje de kontekstene som er enda mer abstrakte, forhold som angår allmenne og sosialt bestemte bakgrunnskunnskaper og forestillinger om verden. Emnene relatert til kjærligheten, familien og fremtiden og sekvensene som jeg har

karakterisert som etnisitetsrelaterte, der det forhandles om kulturelle forskjeller og etniske kategoriseringer, refererer til slike abstrakte kontekster.

Deltagerne mine har innvandrerbakgrunn og lever i et flerkulturelt miljø. Dette er, som nevnt tidligere, forhold som *kan*, men ikke *må* gjøres relevant. I samtalen som jeg har studert, blir etnisitet ved gjentatte anledninger tatt opp som relevant perspektiv på det guttene snakker om, og på denne måten kan jeg si at emner relatert til etnisitet refererer til abstrakte kontekstuelle ressurser som faktisk får interaksjonell betydning. Identiteten som ungdom med innvandrerbakgrunn blir dermed en type identitet som her gjøres relevant. Men som vi så i gjennomgangen av tidligere studier med samtaleanalytiske tilnærminger (2.3.4), viser ulike studier en heterogenitet innen unges opplevelser. Blant annet kan det nevnes at Reiff (2002) ser på hvordan de unge tospråkliges bruk av engelsk fungerer som aldersmarkører snarere enn etniske markører, og at de dermed konstruerer ungdomsidentitet. Bøll (2002) ser på hvordan hennes informanter relevantgjør alder og kjønn fremfor etnisitet, mens Engblom (2004) finner at hennes informanter nettopp gjør etnisitet relevant. Hvilke variabler som gjøres relevant, er altså varierende og må ses ut fra hver enkelt situasjon, og det er derfor vi ikke kan gå ut fra forhåndsbestemte forestilinger om hvilke identifiseringsmarkeringer som gjøres. Engblom (2004:9) skriver:

Att vara känslig för identitetsskapandets situationella beroende ger oss
möjlighet att se det ytterst nyanserade arbete kring självbilder som
pågår när vi människor interagerar med varandra.

På denne måten ser vi hvordan identiteten er forhandlingsbar, dynamisk og situasjonsbetinget (jf. identitetsbegrepet, 2.1.1).

Når man gjør en emneanalyse av en samtale der et av målene er å finne ut hvilke overordnede emner som kan identifiseres, må man imidlertid reflektere litt over hvorfor det var akkurat disse emnene som utgjorde innholdet i den situerte kommunikasjonssituasjonen. At for eksempel opptakssituasjonen flere ganger gjøres relevant, er ikke så underlig, ettersom dette jo er en arrangert samtale. Å aktivere kontekstuelle ressurser ved opptakssituasjonen er noe man kan forvente ved denne aktivitetstypen. At guttene gjør identiteten skoleelev aktuell, er heller ikke så rart, ettersom guttene jo er plukket ut på bakgrunn av at de går i samme klasse og befinner seg i det samme skolemiljøet, i tillegg til at opptaket skjer i disse omgivelsene. At fotball blir en så stor del av samtalen, kan være fordi dette er en fritidsaktivitet disse guttene deler og som derfor er nærliggende eller naturlig for dem å gjøre relevant. Fotball er dessuten det første emnet som etableres, og som *supertopik* (jf. Engblom),

som dette emnet muligens kan karakteriseres som, blir dette også et emne som det lett vendes tilbake til når guttene trenger noe å snakke om.

Når det gjelder aktualiseringen av de mer abstrakte kontekstene, er det vanskeligere å anslå forklaringer på hvorfor disse blir relevante for deltagerne. Når vi vet at deltagerne fikk beskjed om å *ikke* snakke om etnisitet, er det interessant å reflektere over hvorfor de da nettopp gjorde det. Engblom (2004:61) skriver om deltagerne i hennes undersøkelse at det virker som ungdommene er vant med å forholde seg til emner som angår bl.a. kulturelle normer, språk og religion. Og Kotsinas (referert i Engblom s. 61) skriver at kulturelle ulikheter omkring synet på kjønnsroller, giftemål og oppvekst oftere diskuteres i innvandreretette strøk enn i andre områder. En av forutsetningene for at ulike relasjoner skal få etniske innslag, er jo at det må finnes noen andre man definerer som annerledes sin egen gruppe (jf. 2.1.2). Hylland Eriksen (1998:47) skriver at

[...] etnicitet är en aspekt av en relation, inte en kulturell egenskap hos en grupp. I fullständigt mono-etniska miljöer finns det i praktiken ingen etnicitet, eftersom det inte finns någon att kommunicera kulturella skillnader till.

Og nettopp fordi Erem og Zahid tilhører et multietnisk miljø, finnes det andre grupper, blant annet de som ikke har innvandrerbakgrunn, ”de norske”, og disse kan oppleves som ”någon att kommunicera kulturella skillnader till”.

Når guttene så relevantgjør etnisitet, til tross for at de ikke skulle gjøre det, kan dette tolkes om at etnisitet oppleves som naturlig å snakke om. Det kan hende at det å kommunisere kulturelle forskjeller eller det å gjøre kontrasteringer mellom ”oss” og ”de andre”, er en del av deres språklige eller kommunikative praksis, språklige praksisfellesskap (jf. Eckert, kap. 2.3.4), og derfor ikke utpeker seg som spesielt sensitivt. At Erem i teksteksempel 35 (kapittel 4.6.6) tiltaler Zahid som *pakkis* hele fire ganger, en tiltaleform som jeg som tilhører et annet språklig praksisfellesskap umiddelbart ville betegnet som svært fornærmende og ansiktstruende, men som Erem ikke nøler med å slenge ut og som Zahid ikke tar seg nær av, underbygger påstanden min. I tillegg understøttes antagelsen min av den ene deltagerens bedømming av den såkalte sensitive sekvensen: ”Det er jo bare sånn vi snakker” (jf. 3.6). Hvilke betydninger ulike emner eller uttryksmåter har, bestemmes altså av konteksten og av deltagerne selv. I tillegg kan slike trekk også avhenge av hvilke normer som gjelder innen et bestemt diskurs- eller praksisfellesskap. Det er derfor samtalestil er relasjonelt, diskursivt og ofte sosialt betinget (jf. 2.1.4). Hva deltagerne snakker om og hvordan de gjør dette, bør studeres ut fra deltagerens egne premisser.

Jeg endte opp med et begrenset antall innholdsdimensjoner, og disse er identifisert på bakgrunn av at de kan skilles ut enten strukturelt eller innholdsmessig fra resten av samtalen og at de gjentatte ganger blir aktualisert. At det var mulig å identifisere slike innholdsdimensjoner og at guttene velger å komme tilbake til tidligere emner, kan si noe om et ønske om global organisasjon av samtalen. Måten guttene organiserer samtalen på, kan ses på som deres måte å forholde seg til den aktivitetstypen de er involvert i, og deres løsning på den kommunikative oppgaven de har fått (jf. 2.1.3). Dette kan ses i sammenheng med Svennevigs begrep *projectability* (jf. 4.3.2): Samtaledeltagerne trenger å forhandle frem en slags plan for den hierarkiske strukturen i samtalen (Svennevig 1999:176). Engblom (2004:59), som jo har studert fire samtaler og funnet noen overordede innholdsdimensjoner for alle samtalene, skriver at den bakenforliggende årsaken til emnenes likartede innhold kan ligge i ungdommenes oppfatning av hvordan man gjør slike type samtaler. Og interessant nok samsvarer noen av innholdsdimensjonene Engblom har identifisert med noen av de jeg også har funnet, nemlig emner relatert til opptakssituasjonen, skoleaktiviteter og etnisitet.

5.2 Hvordan etableres emnene i samtalen?

Jeg har vist at emner kan introduseres og etableres på forskjellige måter. Enten som eksplisitte initieringer som TTRP, hvor det byttes emne på tidspunkter i samtalen der det potensielt sett er naturlig, eller som såkalte emnehopp der et nytt emne blir introdusert mens det foregående fortsatt er under progresjon. Jeg har også vist hvordan det ofte er brudd på ett eller flere av de pragmatiske prinsippene (jf. 4.3.2) som forårsaker emneskifte. Brudd på koherensen kan i tillegg forekomme ved midlertidige avbrudd, som *asides* og *sidesekvenser*, uten at man da egentlig har å gjøre med faktiske emneskifter. Men emner kan også etableres gradvis, uten eksplisitte emneintroduksjoner, noe som innebærer at innholdet endres uten at deltagerne selv gir uttrykk for at de oppfatter brudd på kohesjonen. Om man har å gjøre med emneskifter, er uansett et spørsmål om forhandling mellom deltagerne; hva deltagerne faktisk kommer til å snakke om, blir et samarbeidsprosjekt mellom de involverte.

Hvordan emner introduseres og etableres, er avhengig av forholdet mellom deltagerne, konteksten og kommunikasjonssituasjonen. Hvordan emneprogresjonen ser ut, er med andre ord et spørsmål om typen samtalestil. Som nevnt i 4.1.5 er det naturlig å forvente flest TTRP-skift blant samtaledeltagere som ikke kjenner hverandre (jf. Svennevigs informanter, 4.1.5). Dette innebærer at man nok kan forvente mer gradvise emneskifter, samt emnehopp, blant folk som kjenner hverandre og i samtaler med involverende samtalestil (jf. Tannen 1984). Hvor *åpenbare* skiftene er, mener jeg også er avhengig av samtalestilen. Som jeg viste i

kapittel 4.5.1, er det i samtalen min flere eksempler på TTRP-skift som ikke er åpenbare TTRP-skift. Med dette mener jeg at strukturelle trekk (pauser, kortere turer, konkluderende bemerkninger, gjentakelser etc.) som ofte brukes ved potensielle emneskiftepunkter for å vise at det er naturlig å bytte emne mangler, her mangler. Men ut fra hvordan disse ungdommene samhandler, bedømmer jeg skiftene som TTRP fordi jeg mener at deltagerne opplever emnet som uttømt. Rask turtaging og mangel på pauser er (jf. Tannen) trekk som kjennetegner *high involvement style*, og som det nettopp finnes en del av i samtalen mellom Erem og Zahid.

Ettersom ulike måter å skifte emne på gir signaler om hvordan kommunikasjonen foregår, hadde det vært interessant å undersøke om det fantes noen sammenhenger mellom ulike typer emner og ulike emneskift og koherensforbindelser. Dette fordi slike tendenser ville sagt noe om de ulike emnenes betydning i samtalen. Imidlertid er det jo ikke noe en-til-en forhold mellom form og funksjon, innhold og struktur, og man kan derfor ikke forvente å finne sammenhenger mellom typen innhold og hvordan det blir introdusert.

Jeg mener likevel å finne noen tendenser. Den mest nærliggende konteksten, opptakssituasjonen, kan i de fleste tilfeller regnes for å være midlertidige avbrudd, *asides*. Relevantgjøring av opptakssituasjonen kan dermed sies å være en innholdsdimensjon som ikke har evne til å utvikle seg til egne og langvarige emner. Når det gjelder måten skolerelaterte emner blir introdusert på, mener jeg også å finne noen tendenser her: Disse emnene har en tendens til bli etablert via TTRP-skift. Særlig er det etter midlertidige avbrudd, *asides*, at et skolerelatert emne blir etablert via et TTRP-skifte. Teksteksempel 16 og 21 viser nettopp dette.

Det kan da være interessant å reflektere litt over årsakene til at det er slik. At skolerelaterte emner ofte initieres via TTRP-skift tolker jeg som at disse emnene refererer til kontekstuelle ressurser som oppleves som nærliggende for deltagerne. Emner relatert til skole introduseres altså ofte ved tidspunkter der deltagerne trenger et nytt emne, fordi det forrige emnet av en eller annen grunn er ved et avslutningspunkt. Man kan også tolke det som at skolerelaterte emner oppleves som ”nøytrale”, i den forstand at de ikke legger opp til for eksempel konflikter eller innebærer spesielt personlig engasjement, og disse emnene derfor lett etableres ved slike TTRP-tidspunkter. TTRP-skift kan sies å være den mest markante måten å skifte emne på, og man vil derfor ikke forvente at for eksempel veldig sensitive emner blir introdusert ved eksplisitte emneinitieringer, men heller via gradvise overganger (Linell og Bredmar 1996).

Når det gjelder gradvise emneoverganger, kan jeg nevne enda en tendens, og det er, som jeg har vært inne på flere ganger tidligere, at de etnisitetsrelaterte emnene ofte blir

etablert via gradvise overganger. Jeg har gjennom analysen vist at disse emnene ofte blir introdusert og etablert i relasjon til andre emner, som koherente bidrag til andre temaer. Det vil da være interessant å reflektere over hvilke betydninger slike gradvise overganger kan ha. Hva forteller denne typen emneskift om emnene som blir etablerte på denne måten? Man kunne tolke dette som at de etnisitetsrelaterte emnene oppleves som sensitive (jf. Linell og Bredmar ovenfor) og derfor ikke initieres eksplisitt. Imidlertid er det ikke noe i analysen min som tilsier at etnisitet oppleves som sensitivt hos Erem og Zahid. Tvert imot mener jeg heller å ha belegg for at etnisitet oppleves som svært hverdagslig og naturlig for guttene å ta opp. Dette ser vi blant annet gjennom måten de faktisk snakker om etnisitet, gjennom samtalestilen. Erem har ingen betenkeligheter med å kalle Zahid for *pakkis* (teksteksempel 35, 4.6.6) og Zahid uttrykker heller ikke at han opplever dette som ansiktstruende. Dette kan ses i relasjon til den tidligere nevnte kommentaren i etterkant av samtalen ”det er jo bare sånn vi snakker”. Interessant nok ser heller ikke Engblom (2004:120) på etnisitet som en sensitivt emne hos ungdommene hun har studert:

Att man förhandlar om ålder, klass och kön samtidigt som det etniska fungerar som övergripande innehåll kanske kan vara ett tecken på att det etniska ses som en icke-hotande ingång till andra, mer känsliga, identiteter.

Som en forklaring på hvorfor de etnisitetsrelaterte emnene ofte etableres via gradvise overganger, ønsker jeg heller å trekke frem noen elementer i etnisitetsbegrepet (2.1.2) som forklaring: Etnisitet må ses på som dynamisk, relasjonelt og situasjonsbetinget. Etnisitet trekkes inn der dette oppleves som relevant. Etnisitet er alltid en aspekt av en relasjon og eksisterer dermed ikke isolert, og ulike kriterier blir viktige ved ulike situasjoner. På denne måten må de etnisitetsrelaterte emnene relevantgjøres i forbindelse med, som relevante aspekt eller tilpasninger i forhold til, andre emner. Det er derfor interessant å se at disse emnene da nettopp ofte etableres via gradvise emneskift, som koherent bidrag til andre emner.

Som tidligere nevnt så kan man si at de ulike innholdsdimensjonene refererer til ulike kontekster. Ved gjennomgangen av hvordan emner ble etablert, fikk jeg et inntrykk av det gjerne var emner som refererte til de mest nærliggende kontekstene som ble etablert mest eksplisitt, altså at skiftet her var tydeligst. Opptakssituasjonen og skolehverdagen aktualiserer jo nettopp de mest konkrete kontekstene og disse emnene dukker gjerne nettopp opp via henholdsvis *asides* eller TTRP-skift. Emner som refererer til abstrakte kontekster, og da særlig de etnisitetsrelaterte emnene, etableres til sammenligning ofte via gradvise og dermed implisitte emneoverganger. Uten at jeg har nok belegg for det, kunne det dermed være

spennende å slenge ut en hypotese om at det kan være en sammenheng mellom hvor nær eller abstrakt konteksten er og hvor eksplisitt eller implisitt etableringen av emnet kan være.

Til slutt må det sies noe om vanskelighetene med å operasjonalisere gradvise emneskift. Nettopp fordi emner stadig utvikler seg og fordi det kan være problematisk å definere hva det er det faktisk snakkes om (jf. 4.1 og 4.3.1), er det utvilsomt vanskelig å avgjøre når man har å gjøre med gradvise emneoverganger. Både Svennevig (1999) og Engblom (2004) påpeker disse vanskelighetene, og gjør ingen analyser av slike skift. Selv om jeg ikke gjør noen kvantitative utregninger av gradvise skift, gjør jeg i hvert fall et forsøk på å beskrive hvordan de etnisitetsrelaterte emnene etableres gradvis. Dette har jeg gjort på grunnlag av at disse emnene i stor grad *ikke* kunne skilles ut som egne innholdsbolker (jf. 4.5) men heller etableres i relasjon til og som perspektiv på andre emner.

5.3 Hvordan forhandler deltagerne om etnisitet, og hvilke funksjoner kan de ulike etnifiseringene sies å ha i samtalen?

Et sentralt poeng i denne oppgaven har vært å vise at identitet og etnisitet ikke er statiske og forhåndsbestemte størrelser. I stedet forhandler man om ulike identiteter, og hvorvidt etnisk identitet får betydning, må bestemmes interaksjonelt og lokalt. Gjennom gjennomgangen av de etnisitetsrelaterte sekvensene (4.6) har jeg vist hvordan etnisitet stadig trekkes inn i samtalen og at dette kan gjøres i forbindelse med flere ulike arenaer: Etnisitet trekkes inn som perspektiv på emner relatert til skole, fritid, fotball og forestillinger om kjærlighet, familie og fremtid. Jeg har også vist hvordan det gjøres etnifiseringer på flere ulike måter: etnifisering av seg selv, den andre i samtalen eller av gruppen ”norske” utenfor samtalen. Særlig er det Erem som tar initiativ til å relevantgjøre etnisitet som forklaring på ulike forhold.

Men de ulike etnifiseringene er ikke gitt en gang for alle. Flere ganger uttrykker Zahid interaksjonell motstand mot Erem's etniske kategoriseringer, både Erem's etnifiseringer av andre og av ham selv. Andre ganger igjen får Erem med seg Zahid på etnifiseringene. Erem gjør gjentatte ganger klare distinksjoner mellom *oss* (”utlendinger”) og *de andre* (”norske”), og uttrykker dermed svært kategoriske forestillinger om disse gruppenes egenskaper. Hvor sterkt dette kommer til uttrykk, ved hvilke situasjoner disse forskjellene blir relevante, er imidlertid varierende. I tillegg blir altså Erem møtt med motstand fra Zahid, og må derfor av og til redusere betoningen av etnisitetens betydning. Det er på denne måten man kan si at det både er konstante og dynamiske bestanddeler i etnisitetsbegrepet (jf. 2.1.2).

Generelt kan man si at etnisitet kan oppstå der det finnes andre grupper som man opplever som kulturelt sett annerledes, og at relasjoner får etnisk karakter når disse

forskjellene faktisk gjøres sosialt relevant (jf. 2.1.2). At vi kategoriserer folk ved å plassere dem i ulike grupper, er en velkjent sak innen kulturvitenskapelige studier, og dette handler om at man trenger å sortere verden i verbale kategorier for skape orden (jf. Leach sitert i Frykman og Löfgren 1994:141). Mer interessant for dette prosjektet er imidlertid å diskutere hvilke *diskursive* funksjoner etniske kategoriseringer kan ha: Hvilken rolle har de etnisitetsrelaterte emnene i organiseringen av samtalen, og hvordan kan man identifisere ulike interaksjonelle roller på bakgrunn av hvordan deltagerne organiserer relasjoner i forhold til hverandre?

Ettersom emner blir konstituert og transformert i løpet av en samtale, bør man studere emnene ut fra et prosessorientert perspektiv fremfor å se på emnene som statiske strukturer. Dette innebærer å både studere en sekvens ut fra den tekstuelle konteksten, altså hvordan bidrag relaterer seg til foregående og etterfølgende turer, og å studere ulike sekvenser ut fra samtalen som helhet (jf. 4.1). Jeg skal si noe om det siste først. Ved å studere hvordan de etnisitetsrelaterte emnene stadig blir etablert i relasjon til andre emner, altså via gradvise emneoverganger, ser vi at etnisitet fungerer som et tilbakevendende perspektiv i samtalen. Jeg vil derfor påstå at etnisitet spiller en underliggende rolle og dermed fungerer som en rød tråd gjennom hele samtalen. Ved gjennomgangen av de etnisitetsrelaterte emnene (4.6) så jeg hvordan ulike etnifiseringer kan være svar på tidligere sekvenser og også kunne danne grunnlag for senere sekvenser (Jf. Bakhtins dialogisme, 2.2.1). Jeg vil også påstå at de ulike etnisitetsrelaterte sekvensene underveis i samtalen danner opptakten til den svært så eksplisitte diskusjonen omkring etnisk identitet på slutten av samtalen, initiert ved Erems ytring ”er du pakistaner?” (tur 716). For å forklare denne påstanden må jeg gå nærmere inn på det første spørsmålet i dette avsnittet, nemlig hvordan guttene helt lokalt og prosessuelt forhandler om etnisitet.

Som jeg viste gjennom teksteksemplene i kapittel 4.6, kommuniserer Erem og Zahid etnisitet på ulike måter i de forskjellige sekvensene. Det interessante spørsmålet er da hvorfor guttene kommuniserer etnisitet forskjellig, altså hvorfor det er en tendens til at Erem overkommuniserer etniske forskjeller mens Zahid flere steder kommuniserer motstand mot Erems vektlegging av etnisitet. Hvilke *diskursive funksjoner* har de ulike måtene å gjøre etnifiseringer?

Engblom (2004:84) skriver at vi kan anta at kategoriseringer gjøres fordi de fyller visse formål for deltagerne i samtalen, og at de kategoriene som gjøres relevante, ikke er frie for assosiasjoner, men stiller opp spesielle forventninger, rettigheter og eventuelt begrensninger for de individene som tilhører kategorien, og at kategoriseringene dermed utgjør en tilgang til å si noe om deltagerens konstruksjon av ulike identiteter (jf. 2.1.2).

Vi bruker språket i interaksjon til å skape samhold, men også avstand. I følge Day (1998:151) innebærer gruppekategoriseringer muligheter for å skape solidaritet eller distanse mellom samtaledeltagerne:

The identity categories you use in talking to the people around you are tools by which you organize your activities with them, and, at the same time, they are ways which you constitute them as members of the same, or a different, social group.

Dette ser jeg på som relevant i forhold til samtalen mellom Erem og Zahid. Man har behov for å uttrykke både individuell og sosial identitet (jf. 2.1.1), og dermed både solidaritet og distanse med andre. I samtale innebærer dette å bruke interaksjonelle strategier som å enten konvergere i form av å påta seg samme gruppeidentitet som den andre eller å divergere i form av å tilskrive seg selv og den andre forskjellige gruppetilhørigheter.

I samtalen mellom Erem og Zahid kommer dette til uttrykk gjennom ulike typer etnifiseringer og reaksjoner fra motparten på disse. Erem gjør gjentatte kontrasteringer mellom ”de norske” og ”oss utlendinger”. På denne måten viser han behov for samhold mellom ham og Zahid ettersom *de* [norske] impliserer at han og Zahid tilhører samme gruppe, nemlig ikke-medlemmer av kategorien *de norske*. Alt som blir sagt om ”de norske” blir dermed ting som ikke gjelder dem selv. Dette kan relateres til Engblom (2004:122), som ser at ungdommene i hennes studie bruker et *vi* som inkluderer alle i samtalen og som dermed uttrykker solidaritet og likhet i kontrast til gruppen *svensker*: ”kategoriseringen *invandrare* blir ett verktyg för att samla i hop och poängtera samhörighet även när andra faktorer talar emot samhörighet”. Og slik blir kategorien *innvandrere* en samlende minste fellesnevner.

Men Erem gjør også etnifiseringer av Zahid som peker mot at de tilhører forskjellige grupper: Når Erem plasserer Zahid i gruppen *pakistanere* ved å si ”jeg trodde *dere* [min utheving] ble tvangsgifta” (tekstsempel 31, tur 405), uttrykker han behov for å vise at Zahid tilhører en gruppe han selv ikke tilhører. Ved å knytte tvangsgifting opp mot Zahids etniske bakgrunn, og dermed tilskrive Zahid et gruppemedlemskap som han selv ikke har, slipper han å selv bli assosiert med den uønskede stereotypen tvangsgifting. Erems etnifisering av Zahid kan dermed ses i sammenheng med hvilke muligheter som ligger i det å etnifisere: ”[...] intresset för det etniska verkar hänga samman med talarens intresse att minska eller framhäva skillnader för att positionera sig själv på ett fördelaktigt sätt” (Engblom 2004:121). Imidlertid møter Erem motstand mot denne etnifiseringen idet Zahid tar avstand fra tvangsgifting: ”næhei +[pron=uklart] ## [stønning] ikke her i gården kompis # fy faen tvangsekteskap er det

verste som fins da” (tur 406). På denne måten avviser Zahid relevansen av den etniske bakgrunnen sin (jf. en av måtene man kan uttrykke motstand på hos Day 1998:162).

Gjennom Erem's egenetnifiseringer (tekstsempel 30) velger han å selv plassere seg i gruppen *innvandrere*. Dette kan signalisere at Erem føler seg vant med at det er gjennom sin etniske bakgrunn at han synliggjøres, at det er identiteten *innvandrer* andre ofte velger å gi ham. Her ser vi hvordan teorien om at dannelsen av identiteten vår er en kompleks prosess som oppstår i et samspill mellom individets oppfattelse av seg selv og hans vurdering av andres mening om ham (jf. 2.1.1), fungerer i praksis. Når Erem forklarer at han ikke ble valgt inn på fotballaget fordi han er ”utlending” (tekstsempel 30), og dermed gjør en egenetnifisering, kan dette tolkes som at Erem bruker sin egen etniske bakgrunn strategisk for å få støtte av Zahid. Om utvelgelsen faktisk var basert på etniske forskjeller, er irrelevant. Poenget er at Erem selv velger å relevantgjøre identiteten ”innvandrer”, og her oppnår samhold med Zahid.

Vi har sett at Zahid ikke vektlegger etniske forskjeller i like stor grad som Erem, og at han også flere ganger gjør ulik type motstand mot Erem's etnifiseringer. Det er i følge Day (1998) ulike måter man kan uttrykke interaksjonell motstand på. Blant annet kan man avvise relevansen av den etniske kategorien, minimere de antatte forskjellene mellom ulike kategorier, eller man kan aktivt unngå etnifiseringen. Det kan være interessant å reflektere litt over hvilke funksjoner slik motstand kan ha. Når Zahid avviser relevansen av sin etniske bakgrunn i tekstsempel 31, kan dette ses som et ønske om å ikke bli assosiert med de negative stereotype forestillingene om at pakistanere blir tvangsgiftet. Og når Zahid nyanserer Erem's utsagn om hvordan ”de norske” er (tekstsempel 32), ser vi hvordan han uttrykker motstand nettopp ved å minimere de antatte forskjellene mellom de to kategoriene. Og når Zahid begynner å snakke om noe helt annet enn Erem's påståtte forskjellsbehandling basert på etnisitet ved å spørre Erem hvilke sko som brukes når de spiller fotball (tekstsempel 30, tur 354), samt vektlegger andre faktorer enn etnisitet som forklaring på hvorfor ting er som de er i Norge (tekstsempel 34), kan man si at Zahid unngår relevantgjøringen av etnisitet.

Det er interessant å se hvordan Zahid gjør motstand både mot etnifiseringen av seg selv og etnifiseringen av ”de norske”. På denne måten ser vi hvordan Zahid diskursivt både tar avstand fra medlemskap i gruppen ”pakistanere” og tar avstand fra Erem's sterke kontrastering mellom ”de norske” og ”oss utlendinger”. I tillegg til at dette ikke er tilfellet gjennom hele samtalen: Zahid er *også* med på å relevantgjøre distinksjonen mellom ”de norske” og ”oss utlendinger” og impliserer dermed at det er forskjeller mellom kategoriene. Dette sier noe om hvor komplekst identitetsbegrepet er, og at ulike kriterier for etnisitet er

viktige ved ulike situasjoner (jf. 2.1.1 og 2.1.2). At Zahid på denne måten gir uttrykk for å tilhøre både kategorien *norske* og kategorien *utlending*, i tillegg til at relevansen av etnisitet noen ganger opphører helt, mener jeg det dermed er belegg for. Disse ulike gruppetilhørighetene kan (jf. Androutsopoulos og Geogakopoulou [2003], 2.3.4) ses på som ulike posisjoner, posisjoner som nettopp karakteriseres av inkonsekvens og heterogenitet.

At det kan oppstå konflikter i forhold til hvem som tilhører hvilke kategorier, ser vi i den aller siste sekvensen i samtalen, den eksplisitte diskusjonen omkring etnisk identitet. Diskusjonen kan ses på som et svar på de tidligere etnisitetsrelaterte sekvensene. Denne sekvensen kan da ikke ses isolert, men må ses i relasjon til de foregående sekvensene (jf. Bakhtins dialogisme, 2.2.1). Erem har gjentatte ganger forut for denne diskusjonen gjort det klart at han verken selv føler seg eller blir sett på av andre som medlem av kategorien ”norsk”. Erems overkommunikasjon av Zahids identitet som pakistaner i siste sekvens kan da ses som et uttrykt behov for vise at heller ikke Zahid tilhører denne gruppen. Zahid på sin side uttrykker at han er norsk. Det kan da virke som Erem føler samholdet mellom dem er truet, på grunn av disse uenighetene om gruppetilhørighet. Zahid gjør igjen motstand mot Erems eksplisitte etnifisering av ham, og dette gjør han ved å nyansere sin egen identitet: ”jeg jeg er fullstendig klar over at jeg er pakkis +[*lang=X*] sånn sett men jeg tenkte sånn på papiret (tur 754)”. På denne måten gir han uttrykk for en sammensatt identitet, en identitet som består av flere lag og som kanskje kan ses på som en dobbel kulturell kompetanse eller multikulturell identitet (jf. 2.3.3).

Vi har sett at det å gjøre etniske kategoriseringer i samtale innebærer ulike måter å organisere identiteter og relasjoner i forhold til hverandre, og at disse etnifiseringene gjøres for å posisjonere seg i forhold til det man snakker om, den pågående diskursaktiviteten og den andre samtaledeltageren. Om etnifiseringene får betydning, må imidlertid avgjøres interaksjonelt, ettersom etnifiseringene er forhandlingsbare og kan bli møtt med motstand men også aksept fra den andre samtaledeltageren.

6.0 Avslutning

Det har vært svært interessant å se hva man kan få ut av én enkelt samtale. Dette prosjektet blir dermed også et eksempel på hvordan man kan analysere en samtale fra NoTa-korpuset ut fra det metodiske og teoretiske rammeverket jeg har valgt.

Når man bruker et bestemt materiale og en bestemt tilnærming til dette materialet, er det viktig å reflektere over hva man kan si noe om og hva man ikke kan si noe om. Utvalget av informantene i NoTa-korpuset er basert på en informantmatrise der et gitt antall informanter skal dekke et gitt antall kategorier som bygger på sosiolingvistiske variabler og demografiske data fra Statistisk sentralbyrå. Dette er en ikke-konstruktivistisk måte å både samle inn og se på dataene, ettersom det forutsettes at variablene spiller en rolle for den språklige interaksjonen. Jeg har imidlertid ikke forholdt meg til disse variablene. Jeg har valgt ut en bestemt samtale som jeg har studert på den motsatte måten: Jeg har sett på hvilke identiteter disse ungdommene selv velger å gjøre relevant, og hvordan de gjør dette.

Mitt prosjekt er en eksempelstudie og kan dermed si noe om hvordan diskursiv konstruksjon av identitet og etnisitet *kan* foregå. Studien viser at identitet er en forhandlingsbar, dynamisk og relasjonell størrelse. En slik interaksjonell analyse av identitet på samtalens mikronivå gir oss andre svar enn en analyse på makronivå der man i større grad vil si noe allment og kvantitativt.

Innen norsk forskning er samtaleanalytiske tilnærminger innen studier av ungdom i flerkulturelle miljøer nærmest fraværende. Fordi vi trenger økt innsikt i hvordan ungdom i flerkulturelle miljøer i Oslo kommuniserer om sin hverdag, trenger vi slike studier. Jeg håper at denne oppgaven kan være med å bidra til denne forståelsen.

Litteraturliste

- Akselberg, Gunnstein. 1997. "Ungdomsspråksforskning i Norge". I: Kotsinas, Ulla-Britt, Anna-Brita Stenström och Anna-Malin Karlsson (utg.). *Ungdomsspråk i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium*. Dokumentet er en del av MINS (Meddelanden från Institutionen för nordiska språk). Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms Universitet.
- Andersen, Gisle. 2001. *Pragmatic markers and sociolinguistic variation. A relevance-theoretic approach to the language of adolescents*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins publishing company.
- Anderson, Benedict. 1996. *Forestilte fellesskap. Refleksjoner omkring nasjonalismens opprinnelse og spredning*. Oversatt av Espen Andersen. Oslo: Spartacus forlag.
- Androutsopoulos, Jannis & Alexandra Geogakopoulou. 2003. "Discourse constructions of youth identities: Introduction". I: Androutsopoulos, Jannis & Alexandra Geogakopoulou (red.). *Discourse constructions of youth identities*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins publishing company.
- Bakhtin, Michail M. 1998. *Spørsmålet om talegenrane* [1979]. Oversatt av Rasmus T. Slaattelid. Bergen: Ariadne forlag.
- Berge, Kjell Lars. 1994. "Communication". I: *Consise encyclopedia of philosophy of language*. London: Pergamon press.
- Berge, Kjell Lars og Per Ledin. 2001. "Perspektiv på Genre". I: *Rhetorica Scandinavica* 18.
- Berthele, Raphael. 2002. "Attitudes and mental model of language: On the cognitive foundation of sociolinguistic practice". I: Akselberg, Gunnstein (red.). *Målbryting. Skrifter frå prosjektet Talemålsending i Noreg*, nr. 6. Universitetet i Bergen: Nordisk institutt.
- Berulfsen, Bjarne og Dag Gundersen. 2001. *Fremmedordbok og synonymer. Blå ordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget.
- Biber, Douglas. 1988. *Variation across speech and writing*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Binder, Per Einar. 2002. *Individet og den meningsbærende andre: en teoretisk undersøkelse av de mellommenneskelige forutsetningene for psykisk liv og utvikling med utgangspunkt i Donald W. Winnicotts teori*. [Oslo]: Unipub.
- Bøll, Jane Lykke. 2002. "Etnisitet, sprog, generation og køn hos unge". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Cameron, Deborah. 2005. *Working with spoken discourse*. London: Sage publications.
- Coulon, Alain. 1995. *Ethnomethodology*. Thousand Oaks: Sage publications.
- Crow, Bryan K. 1983. "Topic shifts in couples' conversations". I: Craig T. Robert & Karen Tracy (red.). *Conversational coherence. Form, structure, and strategy*. Beverly Hills – London – New Delhi: Sage publications.
- Day, Daniel. 1998. "Being ascribed, and resisting, membership of an ethnic group". I: Antaki, Charles & Sue Widdicombe (red.). *Identities in talk*. London: Sage publications.
- Drange, Eli-Marie og Ingrid Kristine Hasund. 2001. "Ungdomsspråk i Norden – en rapport om den norske UNO-forskningen". I: Drange, Eli-Marie, Ulla-Britt Kotsinas og Anna-Brita Stenström (red.). *Ungdommers språkmøter*. København: Nordisk ministerråd.
- Drange, Eli-Marie. 2002. "Fremmedspråklige slangord i norsk ungdomsspråk" I: Drange, Eli-Marie, Ulla-Britt Kotsinas og Anna-Brita Stenström (red.). *Jallaspråk. Slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Duranti, Alessandro & Charles Goodwin. 1992. "Rethinking context: an introduction". I: Duranti, Alessandro & Charles Goodwin (red.). *Rethinking context. Language as an interactive phenomenon*. Cambridge: Cambridge UP.
- Eckert, Penelope. 2000. *Linguistic variation as social practice*. Stanford University: Blackwell Publishers.
- Engblom, Charlotte. 2004. *Samtal, identiteter och positionering. Ungdomars interaktion i en mångkulturell miljö*. Doktorgradsavhandling. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Eriksen, Thomas Hylland. 1998. *Etnisitet och nationalism*. Oversatt fra engelsk til svensk av Sören Häggqvist. Nora: Nya Doxa.

- Eskildsen, Helle. 2002. "Kodeskift hos unge i 8. klasse". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Frykman, Jonas og Orvar Löfgren. 1994. *Det kultiverte mennesket*. Oversatt av Kari Bolstad. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Goffman, Erving. 1992. *Vårt rollespill til daglig. En studie i hverdagslivets dramatikk*. [1959]. Oversatt av Kari og Kjell Risvik. Oslo: Pax forlag.
- Gullichsen, Harald. 1990. *Form, substans og språklig tegn*. Språkteoretiske grunnlagsproblemer i idéhistorisk perspektiv. Oslo: Novus forlag.
- Hasund, Ingrid Kristine. 2003. *The discourse markers 'like' in English and 'liksom' in Norwegian teenage language: a corpus-based cross-linguistic study*. Doktorgradsavhandling. [Bergen] [Kristiansand]: University of Bergen, Agder University College.
- Havgaard, Merete. 2002. "Pragmatiske funksjoner med kodeskift hos tosprøgede unge". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Hodne, Bjarne. 2002. *Norsk nasjonalkultur. En kulturpolitisk oversikt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hutchby, Ian & Robin Wooffitt. 1998. *Conversation analysis. Principles, practices and applications*. Cambridge: Blackwell Publishers Ltd.
- Hvenekilde, Anne og Anne Golden. 2002. "Norsk som andrespråk". I: Johnsen, Egil Børre (red.). *Vårt eget språk*. Oslo: Aschehoug.
- Jacobsen, Maria Berg. 2002. "Magtens kode". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Johnstone, Barbara. 2000. *Qualitative methods in sociolinguistics*. New York: Oxford university press.

- Jørgensen, Normann J. (red.). 2002. *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Jørgensen, Normann J. 2002. "Studier i flersprogethed hos unge". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Kohl, Angela-Susanne. 2002. "Ritual, musik og performance i kodeskift til fremmedsprog". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1988. "Rinkebysvenskan – en dialekt?" I: Linell m.fl. (red.). *Svenskans beskrivning* 16. Universitetet i Linköping: Tema kommunikation.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1997. "Förord". I: Kotsinas, Ulla-Britt, Anna-Brita Stenström och Anna-Malin Karlsson (utg.). *Ungdomsspråk i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium*. Dokumentet er en del av MINS (Meddelanden från Institutionen för nordiska språk). Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms Universitet.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 2001. "Språkkontakt och slangspråk i Stockholm". I: Drange, Eli-Marie, Ulla-Britt Kotsinas og Anna-Brita Stenström (red.). *Ungdommers språkmøter*. København: Nordisk ministerråd.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 2002a. "Engelska ord i nordisk slang". I: Drange, Eli-Marie, Ulla-Britt Kotsinas og Anna-Brita Stenström (red.). *Jallaspråk. Slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 2002b. *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren og Fallgren Studieförlag AB.
- Labov, William. 1972. "The study of language in its social context". I: Pier Paolo Giglioli (red.). *Language and social context*. Harmondsworth: Penguin.
- Ledin, Per. 2001. *Genrebegreppet – en forskningsöversikt*. Rapport nr. 2. Elektronisk utgåve.
- Li, Wei. 2002. "'What do you want me to say?' On the conversational approach to bilingual interaction". I: *Language in society* 31.

- Linell, Per & Margareta Bredmar. 1996. "Reconstructing topical sensitivity: Aspects of face-work in talks between midwives and expectant mothers". I: *Journal of language and social psychology* 29.
- Linell, Per. 1998. *Approaching dialogue. Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives*. Amsterdam: John Benjamins publishing company.
- Mead, George Herbert. 1962. [1934]. *Mind, self & society: from the standpoint of a social behaviorist*. Chicago: The university of Chicago press.
- Mesthrie, Rajend m.fl. 2000. *Introducing sociolinguistics*. Edinburgh: University Press.
- Miller, Carolyn. 2001. "Genre som sosial handling". I: *Rhetorica Scandinavica* 18.
- Mæhlum, Brit. 2003. "Språk og identitet". I: Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland og Helge Sandøy (red.). *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Norberg, Bengt. 1985. "Om ungdomars samtalsstil. Några preliminära iakttagelser". I: Elmevik, Lennart och Gun Widmark (red.). *Nysvenska studier. Tidskrift för svensk stil- och språkforskning*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Norberg, Bengt. 1992. "Onomatopoetiska uttryck och ungdomars samtalsstil". I: Strömquist, Siv (red.). *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur.
- Norrby, Catrin. 1997. "Hur länge er man ungdom – språklig sett?" I: Kotsinas, Ulla-Britt, Anna-Brita Stenström och Anna-Malin Karlsson (utg.). *Ungdomsspråk i Norden. Föredrag från ett forskarsymposium*. Dokumentet er en del av MINS (Meddelanden från Institutionen för nordiska språk). Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms Universitet.
- Norrby, Catrin og Karolina Wirdeñäs. 2003. "Swedish youth discourse. On performing relevant selves in interaction". I: Androutsopoulos, Jannis & Alexandra Georgakopoulou (red.). *Discourse constructions of youth identities*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins publishing company.
- Opsahl, Toril. 2002. "Jeg bare: Hæ?! Hva skjedde her da?". En studie av de kommunikative funksjonene til diskurspartikkelen 'bare' i et ungdomsspråkmateriale. Hovedfagsoppgave i nordisk språk, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, UiO.

- Quist, Pia. 2000. "Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer". I: *Danske talesprog*, bind 1 (60).
- Quist, Pia. 2001. "Sproglig kreativitet i flersprogede ungdomsmiljøer". I: Drange, Eli-Marie, Ulla-Britt Kotsinas og Anna-Brita Stenström (red.). *Ungdommers sprogkøter*. København: Nordisk ministerråd.
- Reiff, Katrine. 2002. "Tosprogede dansk-tyrkiske unges brug af engelsk". I: Jørgensen, Normann J. (red.). *De unges sprog. Artikler om sproglig adfærd, sproglige holdninger og flersprogethed hos unge i Danmark*. Køgeserien bind K9. Københavns Universitet: Akademisk forlag.
- Sacks, Harvey, Emanuel A. Schegloff & Gail Jefferson. 1974. "A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation". I: *Language* 50.
- Stattin, Jochum. 1984. *Näcken – spelman eller gränsvakt*. Lund: Etnologiska sällskapet.
- Stenström, Anna-Brita, Ulla-Britt Kotsinas og Eli-Marie Drange (red.). 2001. *Ungdommers sprogkøter*. København: Nordisk ministerråd.
- Stenström, Anna-Brita, Ulla-Britt Kotsinas og Eli-Marie Drange (red.). 2002. *Jallaspråk, slanguage og annet ungdomsspråk i Norden*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Svennevig, Jan. 1995. "Samtaleanalyse". I: Svennevig, Jan m.fl. (red.). *Tilnærminger til tekst*. Oslo: LNU/Cappelen.
- Svennevig, Jan. 1999. *Getting acquainted in conversation. A study of initial interactions*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins publishing company.
- Svennevig, Jan. 2001. *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Tannen, Deborah. 1984. *Conversational style. Analyzing talk among friends*. Norwood – New Jersey: Ablex Publishing Corporation.
- Thuen, Trond. 1993. "Noen sosialantropologiske refleksjoner over etnisk identitet". I: Brit Mæhlum (red.). *Hva er "identitet"?* Rapport fra et tverrfaglig seminar ved institutt for språk og litteratur, Universitetet i Tromsø, 7.-8. mai 1992. Tromsø: ISL og Norges forskningsråd.
- Transkripsjonsveiledning for NoTa-Oslo*. Pdf-dokument. Versjon 20.12.2005. URL: <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/index.html>

- Viberg, Åke. 1989. *Vägen till ett nytt språk. Andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur og kultur.
- Volosinov, V. N. 1973. *Marxism and the philosophy of language* [1929]. New York: Seminar press.
- Østby, Andreas E. 2005. *Kebabnorsk ordbok*. [Oslo]: Gyldendal norsk forlag AS.
- Ålund, Aleksandra. 1992. "Immigrant youth – transcultural identities". I: Palmgren, Cecilia, Karin Lövgren og Göran Bolin (red.). *Ethnicity in youth culture: report from a symposium in Stockholm, Sweden, June 3-6 1991*. Stockholm: Stockholm University.
- Aarsæther, Finn. 2004. *To språk i en tekst. Kodeveksling i samtaler mellom pakistansk-norske tiåringer*. Doktorgradsavhandling. UiO: Institutt for lingvistiske fag.
- Aasheim, Stine Cecilie. 1995. *Kebab-norsk. Framandspråkleg påverknad på ungdomsspråket i Oslo*. [Oslo]: Hovudoppgåve i nordisk språk, UiO.

Vedlegg: Samtalen i sin helhet

Tur 1 : AMB¹⁹

- da starter vi
- jeg kunne jo kanskje sagt litt om hva vi har tenkt på som dere kan snakke om da

Tur 2 : Erem

- ja

Tur 3 : AMB + Erem

- 1: e fordi at vi har satt opp ei liste med der man kan da snakke om sport
2:
• 1: e # sport er en ting
2: snakke om?

Tur 4 : Erem

- {uforståelig}

Tur 5 : Zahid

- m

Tur 6 : AMB

- fotball for eksempel # e musikk # film # tv # e # [labial frikativ] al- p- kjendiser [latter]

Tur 7 : Zahid

- m

Tur 8 : AMB + Erem

- 1: em ...
2: [pron=me-] men jeg bare +[pron=uklart] lur

Tur 9 : Erem

- på kan vi hoppe fra en ting til en annen bare plutselig? [-pron=me]

Tur 10 : AMB

- ja ja ja altså dere dere bestemmer helt sjøl hva dere vil snakke om
- og bare skifte tema når det passer
- hvis dere begynner å snakke om noen sanne ulovlige ting som dere ikke har lov til så # så skal jeg prøve å stoppe dere [latter]

Tur 11 : Zahid

- ok

Tur 12 : AMB

- ja

Tur 13 : Erem

- ja # skal vi bare starte?

Tur 14 : AMB

- ja

Tur 15 : Zahid

- ja så du det som skjedde i går?

Tur 16 : Erem + Zahid

- 1: ja [latter] ållø +[lang=x] +[leende] hva skjedde egentlig plutselig kampen stoppa etter åttiåtte +[pron=uklart] {uforståelig}
2: * [pron=me-] nei jeg så ikke kampen

Tur 17 : Zahid + Erem

¹⁹ AMB er personen fra NoTa-prosjektet som har hatt ansvaret for samtalen og vært tilstede i rommet

- 1: jeg bare fikk høre på ny- ... [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] så du ikke

Tur 18 : Erem

- kampen? [-pron=me]

Tur 19 : Zahid

- nei var det bra kamp?

Tur 20 : Erem

- selvfølgelig [pron=uklart-] var b- [-pron=uklart] ...

Tur 21 : Zahid

- jeg så bare skåringen til Ronaldo jeg

Tur 22 : Erem

- så du skåringen til Nihat?
- mor +[lang=x] da +[pron=uklart] # d- p- du vet Ronaldo tok den v- e volleyen sin?

Tur 23 : Zahid

- ja

Tur 24 : Erem

- tusen ganger bedre

Tur 25 : Zahid + Erem

- 1: hva gjorde han da?
- 2: * [pron=me-] kryss +[pron=uklart]

Tur 26 : Erem + Zahid

- 1: stanga inn # samme greia [-pron=me]
- 2: * {uforståelig}

Tur 27 : Zahid

- nei

Tur 28 : Erem + Zahid

- 1: [latter] Kovacevic nikka til N1 # [lydmalende ord] # [latter] å +[pron=uklart] # så kult å se på
- 2: * [pron=uklart-] å ja? [-pron=uklart]

Tur 29 : Zahid + Erem

- 1: så # så du målet til Henry i går da?
- 2: [latter]

Tur 30 : Erem + Zahid

- 1: nei jeg jeg så ikke kampen f- ...
- 2: * [pron=me-] nei han var

Tur 31 : Zahid + Erem

- 1: kaos +[lang=x] i går altså [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] ja jeg

Tur 32 : Erem + Zahid

- 1: fikk ikke sett kampen jeg så han skåret to men jeg fikk ikke sett kampen [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] [pron=uklart-] ja men han var s- [-pron=uklart]

Tur 33 : Zahid + Erem

- 1: var jævnlig god i går [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] {uforståelig}

Tur 34 : Erem + Zahid

- 1: [pron=uklart-] ba- løp han bare fra [-pron=uklart] alle sammen da +[pron=uklart] # bare raskere [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] først ikke sant +[pron=uklart]

Tur 35 : Zahid + Erem

- 1: først så hedder Reyes til han [-pron=me]
- 2:

- 1:
- 2: ja
- 1: og han er så # etter ett minutt altså # så d- idet han han demper og skyter med en gang skjønner du? # han klarer ...
- 2: * [pron=me-] å ja ja ja

Tur 36 : Erem + Zahid

- 1: jeg så den jeg så den jeg så den [-pron=me]
- 2: * ja +[pron=uklart]
- 1: det var e sytten sekunder eller noe sånn et eller annet sånn ja jeg så det fikk jeg fikk sett det
- 2: det +[pron=uklart] ... * ja ja ja det var dritdigg +[lang=x] * [pron=me-] så du

Tur 37 : Zahid + Erem

- 1: frisparket etterpå? [-pron=me]
- 2:
- 1: han spør bare domm- # men han spør do- b- dommeren # han spør ja men han +[pron=uklart] han spør dommeren
- 2: * ja [pron=uklart-] jeg vet [-pron=uklart] altså * han er [pron=uklart-] sleip da [-pron=uklart] jeg veit
- 1: han derre +[lang=x] kapteinen # Almunia +[pron=uklart] # han tar ...
- 2: [latter] [latter] [pron=me-] keeperen

Tur 38 : Erem + Zahid

- 1: fulgte ikke med en gang {uforståelig} tar {uforståelig} skåret æsj altså det ble to to [-pron=me]
- 2:
- 1: Chelsea ligger fem # Chelsea ligger fem poeng foran
- 2: * jeg liker ikke Chelsea * [pron=me-] men det +[pron=uklart] er

Tur 39 : Zahid + Erem

- 1: kjøpelag jo [-pron=me]
- 2:
- 1:
- 2: jeg veit det
- 1: jeg liker ikke sånne lag det er samme som Real Madrid
- 2: det er f- ... det er så frekt +[pron=uklart] Real Madrid

Tur 40 : Zahid + Erem

- 1: ja ikke sant # æsj altså
- 2: jeg hater det +[pron=uklart]

Tur 41 : Erem

- Liverpool er jo best [latter] hva liker du da? [latter]

Tur 42 : Zahid

- United

Tur 43 : Erem + Zahid

- 1: [latter] # enemies +[lang=English] [latter] jeg hater United altså shit altså +[pron=uklart]
- 2: * [pron=me-] det

Tur 44 : Zahid + Erem

- 1: bør du gjøre da # de er mye bedre enn Liv- ... [-pron=me]
- 2: * jeg veit det de er dri- +[pron=uklart] ... * [pron=me-] de spiller

Tur 45 : Erem

- i dag jo # mot Fullham # de kommer til å tape næhei +[lang=x] +[pron=uklart] [latter] [-pron=me]

Tur 46 : Zahid + Erem

- 1: ja men det fy faen det er helt jævlig da hvis dem skal begynne med sånn bombetrusler og sånn
- 2:
- 1:
- 2: ja jeg veit det
- 1: det er fucka +[lang=x] +[pron=uklart] opp da
- 2: æsj {uforståelig}

Tur 47 : Erem

- hvem var det som gjorde det da? # hvem hvem ... ?

Tur 48 : Zahid + Erem

- 1: jeg vedder på det er en Re- en eller annen Real Madrid-fan
2:
• 1: fordi siden det var en en ikke sant # og så var det to minutter igjen
2: * ikke sant * *[pron=me-]* du

Tur 49 : Erem + Zahid

- 1: veit du hva *[pron=uklart-]* vi burde *[-pron=uklart]* gjort? *[-pron=me]*
2:
• 1: tippa femti millioner eller noe sånn det og tatt ut alle pengene +*[pron=uklart]*
2: * *[pron=me-]* ja enten

Tur 50 : Zahid + Erem

- 1: enten det ja men det hør +*[pron=uklart]* det er ikke kødd en gang fordi Barcelona leder ganske mye nå ikke sant *[-pron=me]*
2: *[latter]*
• 1:
2: uff
• 1: jeg sverger dem har gjort det det er ikke vi +*[pron=uklart]* jeg tror jeg tror det siden deres +*[lex=dems]* egne supportere ...
2: * ja ikke sant * *[pron=me-]* bare sånn

Tur 51 : Erem + Zahid

- 1: moro skyld liksom de har bare ## "vi vil ikke tape" så e bombetrussel *[-pron=me]*
2: * ja
• 1: faen de evakuerte fort altså # alle gikk vekk med en gang *[pron=uklart-]* altså # fort *[-pron=uklart]*
2: * så du det?

Tur 52 : Erem

- ja

Tur 53 : Zahid

- viste de det?

Tur 54 : Erem + Zahid

- 1: var stappfullt # dommeren etter +*[pron=uklart]* åttiåtte minutter han eb- e fjerdedommeren kom jo inn da +*[pron=uklart]*
2:
• 1: begynner å prate {uforståelig} # det bare *[lydmalende ord]* # "alle ut" *[latter]*
2: * nei +*[pron=uklart]*
• 1: du så det va- du vet Ber- Bernabéu er svært ikke sant
2: * ja ja
• 1: alle bare *[lydmalende ord]* # alt var borte # ikke en menneske igjen
2: * nei

Tur 55 : Zahid

- ja spillerne òg +*[pron=uklart]* stakk med en gang liksom?

Tur 56 : Erem

- alle # spillerne stakk først de er b- +*[pron=uklart]* sleipe altså
• tenker ikke på fansen en gang de bare løp ut *[latter]* ## ja

Tur 57 : Zahid + Erem

- 1: fucka +*[lang=x]* opp greie altså
2:
• 1: men e hva skal jeg si m ## *[pron=uklart-]* vent da *[-pron=uklart]* var en annen kamp i går òg
2: *[pron=uklart-]* det er det

Tur 58 : Erem

- hvilken da?

Tur 59 : Zahid + Erem

- 1: nei det var det ikke # var bare ...
- 2: *[pron=me-]* jo #

Tur 60 : Erem

- var mange kamper i går men hvilken mener du? *+[leende] [-pron=me]*

Tur 61 : Zahid

- nei *[pron=uklart-]* for e jeg *[-pron=uklart]* husker ikke hvilken jeg tenkte på nå

Tur 62 : Erem

- ja den ja

Tur 63 : Zahid

- så du e du vet Inter ikke sant? # dem har fjorten uavgjort # så har dem tre seiere altså

Tur 64 : Erem

- er det mulig altså # det går ikke an det er skal ikke være mulig altså

Tur 65 : Zahid

- ja men jeg trodde dem spilte bra og sånt jeg han Adriano putter inn mye

Tur 66 : Erem

- nei men # Adriano putta jo på straffe # og Vieri putta på ny- *+[pron=uklart]* Flo skåret jo # *[latter]*
- nei men Siena får rødt kort på sekstisju # og det er en en da skal Inter vinne selvfølgelig

Tur 67 : Zahid + Erem

- 1: ja men e du vet e s- f- e f- dem holdt på å vinne
- 2:
- 1:
- 2: *[pron=uklart-]* hva d- *[-pron=uklart]* ... ?
- 1: Siena holdt på å vinne
- 2: * ja

Tur 68 : Erem + Zahid

- 1: Flo skåret og ble nesten matchvinner
- 2: * oi *+[pron=uklart]*
- 1: Siena ville ha han tilbake *{uforståelig}* leste det på teksten *+[pron=uklart]* i dag
- 2:

Tur 69 : Zahid

- Siena ville ha han tilbake?

Tur 70 : Erem + Zahid

- 1: ja Siena fordi at de skulle selge han til Vålerenga eller noe sånn
- 2:
- 1: og nå de b- # ber han om å være i ...
- 2: ja

Tur 71 : Zahid + Erem

- 1: ja men det er sånn *+[pron=uklart]* en kamp så ber de *[pron=uklart-]* n om å *[-pron=uklart]* være og e et- neste kamp så *{uforståelig}*
- 2: * neste gang *{uforståelig}* kaster han *[latter]*

Tur 72 : Zahid + Erem

- 1: ja # og *{uforståelig}* er klin gæren altså
- 2: *[latter]* *{uforståelig}* ... * *[pron=me-]* *[pron=uklart-]* ja jeg what *+[lang=English]* *[-pron=uklart]*

Tur 73 : Erem

- mor *+[lang=x]* # de er gærne er du flink? # du er det ja er du råtten *{uforståelig}* deg *+[pron=uklart]* *+[leende]* *[-pron=me]*

Tur 74 : Zahid + Erem

- 1: ja men bare mer- # ta *+[pron=uklart]* italienske storklubber dem kjøper alltid en bra spiller # som har gjort det bra sesongen fjor
- 2: * ja

- 1: så kommer der så g- +[pron=uklart] # gir n blaffen +[pron=uklart]
- 2: * [pron=me-] det er fordi

Tur 75 : Erem + Zahid

- 1: italiensk fotball er bare dreping # mor +[lang=x] du får bank # beinet ditt er borte [-pron=me]
- 2:
- 1: eneste som har gjort det bra der er Zlatan {uforståelig} resten har [labial frikativ] gjort det og Crespo
- 2: * Schevchenko

Tur 76 : Erem

- Crespo

Tur 77 : Zahid

- Schevchenko

Tur 78 : Erem + Zahid

- 1: Schevchenko er alltid god # første laget han dro til var jo Milan
- 2: * m
- 1:
- 2: mm
- 1: han kom på andreplass jo # i verdensgreie
- 2: men du husker ...

Tur 79 : Zahid

- gjorde n det?

Tur 80 : Erem

- Ronaldinho kom på første hvem ellers? [latter]

Tur 81 : Zahid

- ja men var det offisielt?

Tur 82 : Erem

- ja

Tur 83 : Zahid

- sikker?

Tur 84 : Erem

- og Henry kom på tredje

Tur 85 : Zahid

- men da syns jeg Henry burde vært på andre jeg altså

Tur 86 : Erem + Zahid

- 1: eller ja egentlig jeg òg men # Schevchenko skårer jo overalt
- 2: * [pron=me-] ja

Tur 87 : Zahid

- han er jo {uforståelig} [-pron=me]
- men du vet +[pron=uklart] e du husker han +[pron=uklart] derre +[lang=x] m hva het han spanske?
- han som spilte for Alavés når Alavés gjorde det så bra

Tur 88 : Erem

- hvem da norsk?

Tur 89 : Zahid

- nei nei nei # en som spilte for Alavés
- når +[pron=uklart] når Alavés spilte i finalen mot Liverpool og sånn
- dem hadde en spiss som var ...

Tur 90 : Erem

- jeg husker ikke Liverpool vant ikke sant?

Tur 91 : Zahid + Erem

- 1: ja Liverpool vant # men e han e men han skå- han ene skåret selvmål der # på golden
+[lang=English] goal
2: * [pron=uklart-] der så man litt til Garry Webb [-pron=uklart] [latter]
- 1: * e vent da # hva heter n igjen?
2: æsj jeg husker ikke
- 1: han han dro til Milan
2:

Tur 92 : Erem

- eneste jeg husker er at de hadde Dan Eggen fra Norge det er det eneste jeg husker +[leende]

Tur 93 : Zahid + Erem

- 1: Alavés ikke sant
2: * ja +[leende]

Tur 94 : Zahid + Erem

- 1: ja men så hadde dem en spiss som var skikkelig bra # Javi Moreno
2: [latter]

Tur 95 : Erem

- Moreno ja

Tur 96 : Zahid + Erem

- 1: husker du han? # han han dro til Milan
2: ja * ja ja han er god
- 1: ble n ferdig +[pron=uklart] så har n spiller n i ...
2: * [pron=me-] har ikke

Tur 97 : Erem

- hørt om han lenger +[leende] [-pron=me]

Tur 98 : Zahid + Erem

- 1: ja ikke sant skjønner du? [pron=uklart-] det er sånn [-pron=uklart] ...
2: [latter] han er borte [latter]

Tur 99 : Zahid + Erem

- 1: b- de b- gode som han Jon Dahl Thomasson og sånn
2:
1: * han dro til Milan og ...
2: ja Jon * han var benkers +[lang=x] +[pron=uklart] altså

Tur 100 : Zahid

- ja han gjorde det ganske bra i [pron=uklart-] N2 eller hvor e han var [-pron=uklart]

Tur 101 : Erem + Zahid

- 1: [sukking] han var be- han er benkers +[lang=x] nå altså
2: nå er n ... ja
- 1: nei men e ## nei men e # ja han derre +[lang=x] Inzaghi også han sliter nå altså
2:
1: fordi Crespo ha- Crespo har kommet tilbake
2: får n ikke spille mye?

Tur 102 : Zahid

- ja og Kaka gjør det ganske bra òg

Tur 103 : Erem

- Kaka og Schevchenko så ...

Tur 104 : Zahid

- men Inzaghi er jo bra da han putter mye

Tur 105 : Erem + Zahid

- 1: han er foran mål han fisker hele tida jo
2: [pron=uklart-]
- 1: mor +[lang=x] han [-pron=uklart] står der han +[pron=uklart] fisker # hele tida
2: * [pron=me-] men han er

Tur 106 : Zahid + Erem

- 1: det er sånn e det er en sånn en spiss skal være bare skåre skjønner du [-pron=me]
- 2: * ja

Tur 107 : Erem + Zahid

- 1: har du sett n- van Nistelroy?
- 2:
- 1: foran mål hele tida han har ikke skåret utafor sekstenmeteren [pron=uklart-] en gang [-pron=uklart]
- # skam
- 2: * [pron=me-] nei han [pron=uklart-] klin gæren [-pron=uklart]

Tur 108 : Zahid

- innafor han er dødelig [-pron=me]

Tur 109 : Erem + Zahid

- 1: {uforståelig} jeg vet det {uforståelig} # tapte på [leende-] tipping i går [-leende]
- 2: * {uforståelig}

Tur 110 : Zahid

- [leende-] mye tapte [-leende] du da?

Tur 111 : Erem

- mor +[lang=x] å jeg tapte nesten fem hundre kroner nå

Tur 112 : Zahid

- nei

Tur 113 : Erem

- [leende-] å mor +[lang=x] {uforståelig} [-leende]

Tur 114 : Zahid

- hva tippa du da?

Tur 115 : Erem

- [sibilant] jeg tipper hele tida # hæ?

Tur 116 : Zahid

- hva tippa du?

Tur 117 : Erem

- jeg tippa vent da # jeg tok e Cagliari

Tur 118 : Zahid

- mot?

Tur 119 : Erem

- eneste feilen min # mot e Regina

Tur 120 : Zahid + Erem

- 1: må +[pron=uklart] ikke tippe sånne kamper da +[pron=uklart]
- 2: * [pron=me-] er det

Tur 121 : Erem

- mulig # de leder en null de blir dratt igjen to en [-pron=me]
- det blir to to tre to til de andre

Tur 122 : Zahid

- du hadde tippa uavgjort?

Tur 123 : Erem + Zahid

- 1: nei jeg +[pron=uklart] hadde tippa borte jeg altså
- 2:
- 1: Cagliari e ligger på fjerde de andre ligger på syttende eller noe sånn
- 2:
- 1: eneste feilen jeg fikk
- 2: ja

Tur 124 : Zahid

- hvilke andre kamper var det da?

Tur 125 : Erem + Zahid

- 1: e Leverkusen uavgjort e masse sånn derre +[*lang=x*] # borte hjemme borte hjemme
2:
- 1: hundre +[*pron=uklart*] lag # jeg tar alltid mange lag
2: ja

Tur 126 : Zahid

- ja mye odds var det da?

Tur 127 : Erem

- prøver å hitte jackpot +[*lang=English*]

Tur 128 : Zahid + Erem

- 1: mye odds var det?
2: hæ?

Tur 129 : Erem

- [*stønning*] # {*uforståelig*} femt- # sytt- # tjuefem # et eller annet sånn

Tur 130 : Zahid

- tjuefem hundre?

Tur 131 : Erem + Zahid

- 1: tjuefem gange ja to tusen fem hundre hadde jeg vunnet
2:
- 1:
2: ok
- 1: så # oddsen hele veien
2: * [*pron=me-*] du

Tur 132 : Zahid

- tippa for fem hundre da? [*-pron=me*]

Tur 133 : Erem

- nei jeg t- # hæ?

Tur 134 : Zahid

- tippa du for fem eller hundre?

Tur 135 : Erem

- tippa for hundre # jeg fikk to tjuefem i odds

Tur 136 : Zahid + Erem

- 1: å ja ok sånn ja # jeg trodde du tippa for fem lapper jeg
2: * {*uforståelig*}

Tur 137 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg gjorde det men forskjellige hundre hundre hundre hundre
2: * [*pron=me-*] hvorfor

Tur 138 : Zahid

- gjorde du det da? [*-pron=me*]

Tur 139 : Erem

- jeg hadde penger [*latter*]

Tur 140 : Zahid

- nei men ...

Tur 141 : Erem

- vi har fått stipend i dag

Tur 142 : Zahid + Erem

- 1: har du det? # [*pron=uklart-*] # mye er det? [*-pron=uklart*]
2: * du også

Tur 143 : Erem

- får du ikke stipend?

Tur 144 : Zahid + Erem

- 1: jeg har søkt men jeg sø- # jeg søkte # jeg sø- jeg søkte ...
2: * fordi dere +[pron=uklart] er rike [latter]

Tur 145 : Zahid

- nei nei # jeg søkte et par dager etter # etter e # fristen var borte
• fristen var femtende november ikke sant?

Tur 146 : Erem

- ja

Tur 147 : Zahid

- jeg søkte syttende

Tur 148 : Erem

- seriøst # det er kjipt da

Tur 149 : Zahid

- ja så kanskje jeg får ikke får ikke en dritt penger for dette men da f- søker jeg bare til neste halvt året

Tur 150 : Erem

- æsj altså hvorfor gjorde du ikke før da?

Tur 151 : Zahid

- jeg tenkte ikke over det

Tur 152 : Erem

- å ja +[lang=x] altså # tenk deg ti tusen kroner altså du tenkte ikke på det
• mor +[lang=x] det var det første jeg tenkte på når jeg kom til skolen var stip- ...

Tur 153 : Zahid + Erem

- 1: ikke ti # borteboendestipendkompis +[pron=uklart] # jeg s- ...
2: * tjue

Tur 154 : Zahid + Erem

- 1: mer enn det òg # men jeg får sikkert ikke det vet du
2: {uforståelig}

Tur 155 : Erem

- det e hun e +[pron=uklart] hun i klassen fikk jo tjueto tusen første greie

Tur 156 : Zahid

- F1?

Tur 157 : Erem

- ja

Tur 158 : Zahid

- ja

Tur 159 : Erem

- hun +[lex=hu] men hun +[lex=hu] er jo aldri på skolen [latter]

Tur 160 : Zahid + Erem

- 1: ja hun +[lex=hu] +[pron=uklart] # hun +[lex=hu] får det jo det som lån altså
2: [latter]
• 1: vi skulle ikke baksnakke de i klassen
2: ja jeg veit

Tur 161 : Erem + Zahid

- 1: nei nei det er [leende-] sant sorry +[lang=English] altså [-leende] [latter]
2: * ja * [latter]

Tur 162 : Zahid

- nei men jeg trur ikke F1 aldri blir forsker så hun ser sikkert ikke det

Tur 163 : Erem + Zahid

- 1: nei ikke sant # hun +[lex=hu] bryr seg [latter] ikke faen [latter]
2: [latter]

Tur 164 : Zahid

- chill +[lang=English] +[pron=uklart]

Tur 165 : Erem + Zahid

- 1: hva med prøven i dag da? øvd eller?
2: [labial frikativ]

Tur 166 : Zahid

- matte?

Tur 167 : Erem

- ja

Tur 168 : Zahid

- nei nei

Tur 169 : Erem + Zahid

- 1: [sukking] verste fag
2: ma- ...
- 1: du vet hun jenta b- +[pron=uklart] e ute der # sekser i matte og sånn
2:
- 1:
2: nei
- 1: mor +[lang=x] var vi # vi prata om e [pron=uklart-] karakteren hennes [-pron=uklart]
2:
- 1: naturfag fem seks i matte norsk seks # syk altså # [latter]
2:
- 1: hadde jeg fått de karakterene foreldrene mine hadde sendt meg til # England eller noe sånt bli lege
2:
- 1: et eller annet sånt altså
2:

Tur 170 : Zahid + Erem

- 1: hun +[lex=hu] studerte hun +[lex=hu] studerte faktisk medisin hun +[lex=hu]
2:

Tur 171 : Erem + Zahid

- 1: ja hun +[lex=hu] studerte +[pron=uklart] medisin
2: * ja * [pron=me-] men hun +[lex=hu]

Tur 172 : Zahid

- gadd ikke mer [-pron=me]

Tur 173 : Erem

- hva er det hun gjør her? [latter]
- mor +[lang=x] jeg har # for smart til å være her altså

Tur 174 : Zahid

- nei men em # ja matte og naturfag er vanskelig for +[pron=uklart] m ...

Tur 175 : Erem + Zahid

- 1: jeg hater naturfag [lydmalende ord] jeg hater naturfag
2:
- 1: * alle de derre +[lang=x] e # [pron=stavet-] c o [-pron=stavet] seks o +[pron=stavet]
2: [pron=me-] ja men e # når starter prøven da? fem

Tur 176 : Zahid

- på ikke sant? ti på? [-pron=me]

Tur 177 : Erem + Zahid

- 1: ti på tolv # ti på tolv
2: * ja ferdig tolv

Tur 178 : Erem

- [latter]

Tur 179 : Zahid

- ja men altså jeg jeg jeg vet at jeg får null i nå til jul liksom +[pron=uklart]

Tur 180 : Erem

- null punktum [latter]

Tur 181 : Zahid + Erem

- 1: ja # men det er bed- ja det er bedre å få null enn å få ikke- få ikke-vurdering for da kan man i hvert fall jobbe seg opp ikke sant
2: [latter]

Tur 182 : Erem

- hæ?

Tur 183 : Zahid

- det er bedre å få null til termin en og enn å ikke få ikke-vurdering
• fordi har du ikke-vurdering så har du på måte ikke noe basis # å jobbe deg fra liksom

Tur 184 : Erem + Zahid

- 1: jeg ligger på tre i matte ja jeg tror det [pron=uklart-] i hvert fall [-pron=uklart]
2: * gjør du det?

Tur 185 : Erem

- ja

Tur 186 : Zahid

- såpass

Tur 187 : Erem + Zahid

- 1: men jeg kommer til å slite i dag altså fordi jeg har ikke du vet kalkulatoren min? # gammeldags
2:
• 1: [latter] med +[pron=uklart] grafer og sånn det går ikke [latter]
2: * ja men ...

Tur 188 : Zahid + Erem

- 1: ja selvfølgelig åssen ligger du i naturfag da?
2: [latter]

Tur 189 : Erem

- der ligger jeg på # svak toer altså

Tur 190 : Zahid

- ehe?

Tur 191 : Erem

- jeg hater naturfag

Tur 192 : Zahid + Erem

- 1: ja de andre jeg syns je- jeg behersker de andre fagene jeg har ikke noe problem i engelsk norsk og historie
2: * norsk eng- engelsk er det letteste
• 1: engelsk norsk # historie # mye m ...
2: norsk engelsk * [pron=me-] alle de andre historie

Tur 193 : Erem + Zahid

- 1: historie to v- +[pron=uklart] det er det letteste jo # m e historiefaget [-pron=me]
2: ja

Tur 194 : Zahid + Erem

- 1: ja # jeg syns men historie syns jeg er dritkult +[lang=x] faktisk +[pron=uklart] # det er interessant
2: * ja * men d- ...

Tur 195 : Erem

- men de fagene der altså [labial frikativ]

Tur 196 : Zahid + Erem

- 1: ja fy faen matte og du vet jeg må nesten egentlig ha i hvert fall toer treer på mange +[pron=uklart] for jeg har tenkt å ta lærerhøyskole ikke sant
2:
- 1: der # og ja og der e der e d- må # på en måte da må du ha
2: du har det?
- 1: t- s- e tror det er cirka sånn +[pron=uklart] du må ha i hvert fall treer i de grunnfag- i hvert fall matte og naturfag e +[pron=uklart] vet du noe om det?
2:

Tur 197 : AMB + Zahid

- 1: nei [latter] [leende-] veit ingenting jeg [-leende]
2: * nei * nei ja

Tur 198 : Erem

- kan jeg få litt papir her eller? [latter] [snufsing] damn +[lang=English] altså nesa mi drypper +[leende]

Tur 199 : AMB

- å ja shit

Tur 200 : Erem

- syk og sånn [latter]

Tur 201 : AMB + Erem

- 1: jeg trur ikke jeg har noe m du kan ...
2: * nei da det er greit det [pron=me-] jeg får e +[pron=uklart]

Tur 202 : Erem

- jeg får bare pirke meg selv i nesa det g- +[pron=uklart] [-pron=me]

Tur 203 : AMB

- du kan få lov å springe ut og hente hvis du har lyst til det altså

Tur 204 : Erem

- nei da [snufsing] # jeg bare gjør sånn jeg

Tur 205 : AMB

- eller jeg kan vent litt +[pron=uklart] # jeg kan si fra til ho at det +[pron=uklart] sitter ute

Tur 206 : Erem

- ja ja ja

Tur 207 : AMB

- ja

Tur 208 : Erem

- samme for meg altså # bare +[pron=uklart] {uforståelig} takk
- {synging}

Tur 209 : AMB

- det går bra # ho ordner det

Tur 210 : Erem

- hva med dramatimene da det er dritkult +[lang=x] da

Tur 211 : Zahid + Erem

- 1: jeg syns drama er rå +[pron=uklart] men læreren # læreren er jo fjern som bare det
2: * drama er kult * [latter]
- 1: [pron=uklart-] er litt sær [-pron=uklart] ...
2: [latter] [pron=me-] mor +[lang=x] hun +[lex=hu] er

Tur 212 : Erem

- fjern [latter] [-pron=me]

Tur 213 : Zahid + Erem

- 1: hun +[lex=hu] er jo det da
2: [latter]

Tur 214 : Erem

- vi kritiserer greia +[leende] di hele # tida altså +[pron=uklart]

Tur 215 : Zahid + Erem

- 1: ja +[pron=uklart] og så sa hun +[lex=hu] sånn +[pron=uklart] "ja du er minst aktiv" hallo # vær så snill da det blir det dum- ...
2: * [pron=me-] ha- nei men

Tur 216 : Erem + Zahid

- 1: hadde hun +[lex=hu] sagt det til meg jeg hadde blitt irritert altså for jeg er oppe hver # da- +[pron=uklart] ... [-pron=me]
2: ja * [pron=me-] ja men du

Tur 217 : Zahid + Erem

- 1: er enig jeg er like aktiv også [pron=uklart-] du jeg er [-pron=uklart] ... [-pron=me]
2: * [pron=me-] ja ja du er der

Tur 218 : Erem + Zahid

- 1: med meg hele tida jeg skjønner det +[pron=uklart] ikke [-pron=me]
2: ja [pron=uklart-] ja enig [-pron=uklart]

Tur 219 : Zahid + Erem

- 1: så jeg bare "ja ja du er gæren òg" hun derre +[lang=x] SI-læreren +[pron=uklart] hun +[lex=hu] er jo enda fjernere
2:
• 1: hun er jo møkk fjern
2: [latter]

Tur 220 : Erem

- jeg # [leende-] mor +[lang=x] hun +[lex=hu] [-leende] er fjern altså

Tur 221 : Zahid + Erem

- 1: [latter] nei nei # vi sitter der e m du vet jeg M1 og han ene # M3 # han norske
2: * mm +[pron=uklart]

Tur 222 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg vet jeg tror det
2: * ja

Tur 223 : Zahid + Erem

- 1: og så s- ...
2: * han høye?

Tur 224 : Zahid + Erem

- 1: nei han der lave han som pleier å vanke med {uforståelig} # han som er [pron=uklart-] litt sånn [-pron=uklart] ...
2: * [pron=me-] å ja ja ja jeg vet hvem du mener ja ja

Tur 225 : Zahid + Erem

- 1: ja # og så sier hun sånn +[pron=uklart] "ja dere skal legge va- veggavis"
2: ja [-pron=me]
• 1: og vi gjør- gjør ikke en dritt vi bare sitter der og driver og snakker og sånn
2:
• 1: så kom hun +[lex=hu] e så e så kommer hun +[lex=hu] inn og så later som vi har vi har jobba og sånn # "å ja kjempebra jobba" og ...
2:

Tur 226 : Erem

- jeg sverger jeg sto sånn her # i kanskje # t- tjuefem minutter tretti minutter hun +[lex=hu] kom ikke
• jeg +[pron=uklart] {uforståelig} [pron=uklart-] fuck +[lang=English] det [-pron=uklart] jeg bare tok papir på e +[pron=uklart] ble ferdig [latter]
• jeg vet ikke om jeg skal lage den maska en gang jeg

Tur 227 : Zahid

- [fremre klikkelyd] m det er så kjedelige greier da
- [pron=uklart-] og det [-pron=uklart] derre +[lang=x] teateret +[pron=uklart] går til helvete [pron=uklart-] nå begynner [-pron=uklart] {uforståelig}

Tur 228 : Erem

- [sibilant] # men uansett # eneste grunnen jeg er der er for drama # det er det som er kult altså

Tur 229 : Zahid + Erem

- 1: ja ja det er bedre enn å gå # det andre ...
- 2: * [stønning]

Tur 230 : Erem + Zahid

- 1: [labial vibrant] e reising og alt +[pron=uklart] sånn derre +[lang=x] bullshit +[lang=English]
- 2: * ja ja

Tur 231 : Zahid

- jeg [pron=uklart-] har hørt den [-pron=uklart] Sverige-turen var dødskjedelig da

Tur 232 : Erem + Zahid

- 1: ja +[leende] jeg veit det M3 klagde +[leende] hele tida +[leende] han ble dritsur +[lang=x] +[leende]
- 2: * ja
- 1: ja +[pron=uklart] ja den {uforståelig} ja vi skal kanskje dra til England
- 2:

Tur 233 : Zahid + Erem

- 1: det hadde vært kult altså fy faen
- 2: * det er kult da
- 1: da må vi se på en fotballkamp da
- 2: * [pron=me-] første g-

Tur 234 : Erem

- første ting jeg skal gjøre er å se på fotballkamp altså +[leende] [-pron=me]

Tur 235 : Zahid + Erem

- 1: ja men det må vi gjøre altså
- 2: * [pron=me-] s-

Tur 236 : Erem + Zahid

- 1: dra til e # Highbury [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] hvis e vent da m- a-

Tur 237 : Zahid + Erem

- 1: hvis Arsenal spiller mot # United eller sånn +[pron=uklart] den tida # det hadde vært så kult [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] nei

Tur 238 : Erem + Zahid

- 1: nei Arsenal mot Liverpool det hadde vært kaos +[lang=x] altså # mor +[lang=x] # kaos +[lang=x] ... [-pron=me]
- 2: * ja * [pron=me-] men det er

Tur 239 : Zahid

- i mars vi skulle dra ikke sant? [-pron=me]

Tur 240 : Erem

- e ja et eller annet sånt

Tur 241 : Zahid

- ja +[pron=uklart]

Tur 242 : Erem

- men marstida # jeg sliter med sikkert penger da altså

Tur 243 : Zahid

- ja jobber du?

Tur 244 : Erem

- nei men marstida e m fjortende mars jeg skal ta lappen [*pron=uklart-*] ikke sant [*-pron=uklart*]

Tur 245 : Zahid

- skal du det?

Tur 246 : Erem

- ja

Tur 247 : AMB

- [*leende-*] det var ikke lite papir heller da [*-leende*]

Tur 248 : Erem

- [*latter*]

Tur 249 : Zahid

- fjortende mars # det er den dagen det er internasjonal dag det

Tur 250 : Erem

- internasjonal dag?

Tur 251 : Zahid

- fjortende mars

Tur 252 : Erem

- seriøst?

Tur 253 : Zahid

- ja

Tur 254 : Erem + Zahid

- 1: jeg er ikke her jeg + [*pron=uklart*] # jeg skal dra til nord + [*pron=uklart*] jeg skal # kanskje
2: * er du ikke?
- 1: ja men da må jeg da kan jeg bare spørre henne om jeg kan ta det femtende femtende # e b-
+ [*pron=uklart*] eller sekstende
2: * {*uforståelig*} ... * mm * [*pron=me-*] da

Tur 255 : Zahid

- har jeg bursdag jo [*-pron=me*]

Tur 256 : Erem

- hæ?

Tur 257 : Zahid

- jeg har bursdag femtende

Tur 258 : Erem + Zahid

- 1: har du f- bursdag femtende? # ja + [*pron=uklart*] kan ikke dra da [*latter*]
2: * [*latter*]
- 1: jeg må dra sekstende nei men e # jeg har bestilt tid til e # mars liksom # og jeg tenkte å dra fjortende
2: * ok

Tur 259 : Zahid + Erem

- 1: men når + [*pron=uklart*] {*uforståelig*} jeg har ikke starta med s- e f- ...
2: * lappen?

Tur 260 : Zahid

- nei

Tur 261 : Erem + Zahid

- 1: har du ikke?
2: * {*uforståelig*} ...

Tur 262 : Zahid + Erem

- 1: jeg har bare vært lat liksom # men nå har jeg hørt at dem tar og gjør d- ...
2: * [*pron=me-*] hå + [*pron=uklart*]

Tur 263 : Erem + Zahid

- 1: ja $+ [lang=x]$ sju tusen seks tusen opp over $+ [pron=uklart]$... $[-pron=me]$
- 2: * ja

Tur 264 : Zahid + Erem

- 1: men er det sånn at hvis jeg melder meg på før nyttåret # da har jeg samme pris da
- 2: * ja så $+ [pron=uklart]$... * $[pron=me-]$ ja jeg

Tur 265 : Erem

- tror det $[-pron=me]$
- Tur 266 : Zahid + Erem
- 1: nei jeg må gå og høre altså
- 2: * $[pron=me-]$ det er derfor

Tur 267 : Erem + Zahid

- 1: folk driver og melder seg på hele tida $+ [leende]$ $[-pron=me]$
- 2: * $[pron=me-]$ jeg må

Tur 268 : Zahid

- gå og høre altså $[-pron=me]$

Tur 269 : Erem + Zahid

- 1: du burde gjøre det # hvor gammel er du?
- 2: * jeg g- $+ [pron=uklart]$...

Tur 270 : Zahid

- en og tjue

Tur 271 : Erem

- å ja $+ [lang=x]$ altså $[latter]$

Tur 272 : Zahid + Erem

- 1: jeg har vært så jævlig lat vet du
- 2: $[latter]$

Tur 273 : Erem

- shit altså voksen mann

Tur 274 : Zahid + Erem

- 1: ja men broren lillebroren min sånt $+ [pron=uklart]$ har tatt det jeg har ikke giddet jeg har ikke interesse ...
- 2: * $[pron=me-]$ lillebroren din

Tur 275 : Erem + Zahid

- 1: har lappen? # det er skam altså det er skam $[-pron=me]$
- 2: * $[pron=me-]$ jeg har liksom ikke interesse

Tur 276 : Zahid + Erem

- 1: for det # $[pron=uklart-]$ jeg har tenkt jeg $[-pron=uklart]$ har faen ikke $\{uforståelig\}$ $[-pron=me]$
- 2: * $[pron=me-]$ og $+ [pron=uklart]$ du

Tur 277 : Erem

- trenger det uansett $[-pron=me]$

Tur 278 : Zahid

- ja ikke sant man gjør jo det egentlig

Tur 279 : Erem + Zahid

- 1: du må ha lappen liksom
- 2:
- 1:
- 2: fy faen
- 1: jeg har tenkt på $+ [pron=uklart]$ jeg tenker # tilfelle du vet # ut på fredager l- i hvert fall lørdager # jeg g- pleier ikke å gå ut på fredager i hvert fall lørdag når jeg er ute
- 2:

- 1: det +[pron=uklart] klokka blir tre fire f- jeg gidder ikke å ta # nattbuss hjem alle driver og # k- # klenger seg på deg og sånn fuck +[lang=English] nattbuss da jeg tenker
2: * [latter]
- 1: e var det s- er det lov til å ha med stygt ord? [latter]
2:

Tur 280 : AMB + Erem

- 1: ja ja ja # det er helt flott det
2: * [leende-] fuck +[lang=English] nattbu- [-leende]

Tur 281 : Erem + Zahid

- 1: [latter] [leende-] [pron=uklart-] fuck +[lang=English] nattbu- [-pron=uklart] [-leende] [latter]
2: [latter]

Tur 282 : Zahid

- ja men e [pron=uklart-] du pleier vel [-pron=uklart] ikke å drikke? # du drikker ikke du

Tur 283 : Erem + Zahid

- 1: jeg drikker ikke jeg røyker ikke så men # jeg er hyper +[lang=x] fra før så
2: * [latter]
- 1: du er mor +[lang=x] jeg må roe meg ned hver gang jeg er ute +[leende]
2:

Tur 284 : Zahid

- ja var du ute i helgen da?

Tur 285 : Erem + Zahid

- 1: nei # jeg +[pron=uklart] e fotball # fotball fotball fotball fotball [latter]
2: * {uforståelig}

Tur 286 : Zahid

- fotball

Tur 287 : Erem

- ja jeg spilte fotball

Tur 288 : Zahid

- hvor da?

Tur 289 : Erem + Zahid

- 1: jeg gadd ikke å gå ut jeg bare spiller # selv # med kamerater [pron=uklart-] vi bare går og sp- [-pron=uklart] ...
2: * hvor hen da?

Tur 290 : Erem + Zahid

- 1: Manglerud # Valhall # alt som er inne liksom # men +[pron=uklart] # men nå var jeg på skytftotball +[pron=uklart]
2: * ja åssen kommer dere inn li- ...
- 1: det jeg går på sånn skytftotballgreie +[pron=uklart] sponsa av Norges fotballforbund # de driver med sånn derre +[lang=x] fotballgreier
2: {uforståelig}
- 1: så vi spilte vi hadde sånn # auditionsgreie +[lang=x] eller # vi måtte spille
2: å +[pron=uklart]
- 1:
2: m
- 1: e på le- lørdag tror jeg det var # på e G- # hva heter det stedet som er her nede Grünerløkka
2:

Tur 291 : Zahid

- ja

Tur 292 : Erem + Zahid

- 1: ja ja vi spilte der borte # ute det var dritkaldt +[lang=x]
2: * [pron=me-] på

Tur 293 : Zahid

- Dælenenga? [-pron=me]

Tur 294 : Erem + Zahid

- 1: ja et eller annet sånn ja Dælenenga # akkurat # spilte der ute det +[pron=uklart] var dritkaldt +[lang=x]
2: * m

Tur 295 : Zahid

- [pron=uklart-] ja nei ja [-pron=uklart] hva er det opplegget for noe?

Tur 296 : Erem + Zahid

- 1: e det er e # vi skal bare spille eller trikse du vet # triksing og finte og alt sånt med ball [pron=uklart-] ikke sant [-pron=uklart] # det bl- # vel- +[pron=uklart] ...
2: * m * [pron=me-] ja

Tur 297 : Zahid

- er det noe spesielt lag liksom? [-pron=me]

Tur 298 : Erem + Zahid

- 1: lage finter nei ta +[pron=uklart] e laget vårt liksom +[pron=uklart] # l- fra Norge # og så skal vi kanskje dra ned til e ...
2: * m +[pron=uklart]

Tur 299 : Zahid

- laget [pron=uklart-] liksom fra [-pron=uklart] Norge?

Tur 300 : Erem + Zahid

- 1: ja # nors- norsk # p- e sånn derre +[lang=x] # skytotball +[pron=uklart]
2:
• 1:
2: ok
• 1: skal vi kanskje dra ned til et annet lag og spille mo- +[pron=uklart] ...
2: * [pron=me-] hvem andre er

Tur 301 : Zahid

- med på det laget da? [-pron=me]

Tur 302 : Erem

- det m # fra e # som jeg kjenner?

Tur 303 : Zahid

- mm

Tur 304 : Erem + Zahid

- 1: halve familien min [latter] nesten det er e # mange av fetterne mine og ...
2: * [pron=me-] M4

Tur 305 : Zahid

- og sånn? [-pron=me]

Tur 306 : Erem + Zahid

- 1: M4- nei nei # han han har lagt opp alt han # han driver med sy- +[leende] syngeregria si [leende-] [pron=uklart-] du vet de- [-pron=uklart] [-leende] ...
2: * [pron=me-] ja men åssen

Tur 307 : Zahid

- åssen em kom du med på dette da? [-pron=me]

Tur 308 : Erem + Zahid

- 1: jeg var siste med nesten jeg og jeg # jeg visste ikke om det
2:
• 1: fetterne mine var med så sa de # "Erem du spiller vi spiller jo fotball hver dag så bli med du øg
2:
• 1:
2: m

- 1: de gikk og så på # de bare "ja vis oss noe"
2:
- 1: viste dem noe "her bare spill # få deg en ball" og så skal vi vi skal gå og spille for e # du vet Drillo
2:
- 1:
2: ja
- 1: Fredrikstad
2:
- 1:
2: ja
- 1: første åpning- åpningskampen hans
2:
- 1:
2: m
- 1: vi skal være sånn derre +[lang=x] # du vet sånn cheerleadersgreier +[lang=x] i halftime
+[lang=English]
2:
- 1:
2: nei
- 1: vi skal drive og spille # mor +[lang=x] altså +[pron=uklart] så kult # Hareide kommer til å
[pron=uklart-] være der [-pron=uklart] jeg +[leende] skal spille så bra +[leende]
2: * ja altså spi- e [pron=uklart-] driver dere med [-pron=uklart] ...

Tur 309 : Zahid + Erem

- 1: driver dere +[pron=uklart] altså spille spille-spille?
2: [latter]

Tur 310 : Erem + Zahid

- 1: ja e vi skal spille fem mot fem og tre mot tre og # og spille og kødde +[pron=uklart] med ballen og
2: * ok men hva hva gjør dere noe spes- ... ?

Tur 311 : Erem + Zahid

- 1: nei det er bare moro skyld +[pron=uklart] med ball
2: gjør dere +[pron=uklart] noe spesielt?

Tur 312 : Zahid

- ja åssen e +[pron=uklart] er det mulig å få være med og sånt da?

Tur 313 : Erem

- om du vil være med?

Tur 314 : Zahid

- ja

Tur 315 : Erem

- ja ja ja det er bare å komme neste gang

Tur 316 : Zahid

- hvor er det det er da?

Tur 317 : Erem

- e Grünerløkka # Kuba og sånt

Tur 318 : Zahid

- ja men nå er det jo is på banen da

Tur 319 : Erem + Zahid

- 1: ja det er det jeg mener vi spiller ute
2:
• 1: og så nå nå skal han skaffe innebane for oss # så nå +[pron=uklart] vi skal spille inne
2: * ehe

Tur 320 : Zahid + Erem

- 1: ja si fra når det starter inne da # det er jeg dritkeen +[lang=x] på # men er det trening nå på tirsdag òg?
- 2: * ja ja det skal jeg gjøre det er ...

Tur 321 : Erem + Zahid

- 1: tirsdag du må komme altså det er Bøler inne # jeg +[pron=uklart] ...
- 2: * [pron=me-] nei +[pron=uklart]

Tur 322 : Zahid

- er det ik- er det ikke Valhall nå [-pron=me]

Tur 323 : Erem + Zahid

- 1: klokken ni jo Valhall Bøler # med Bøler-laget vårt
- 2: * ja +[pron=uklart]
- 1:
- 2: ja
- 1: eller mitt iallfall [latter] # du skal starte
- 2: * ja

Tur 324 : Zahid

- er det fjerdediv eller?

Tur 325 : Erem + Zahid

- 1: ja ja # men de er # de er aggressive altså får du ball # legg den fra [leende-] deg ja +[pron=uklart] [-leende]
- 2:
- 1: [latter] enten fint eller bare sentr et eller annet de kommer til å drepe deg +[leende]
- 2: å ja

Tur 326 : Zahid

- ja ha- har de gode spisser der da?

Tur 327 : Erem

- spisser? er det det du skal bli?

Tur 328 : Zahid + Erem

- 1: jeg p- altså det som det som er det som er den beste se- e s- egenskap med meg egentlig
- 2:
- 1:
- 2: ja
- 1: altså inne jeg er god teknisk og sånn men egentlig den +[pron=uklart] beste egenskap med meg er jeg skårer dritmye +[lang=x] mål
- 2:

Tur 329 : Erem

- du gjør det?

Tur 330 : Zahid

- e ja jeg skårer mye

Tur 331 : Erem + Zahid

- 1: jeg skårer mye jeg òg men jeg # jeg liker ikke spiss du vet jeg har lyst å få ballen
- 2:
- 1: og så du vet finte to stykker og så sende n fra meg så jeg # jeg sa "jeg vil være venstre kant"
- 2: m +[pron=uklart] * ja
- 1: men jeg får se da # jeg {uforståelig} # ...
- 2: * [pron=me-] altså

Tur 332 : Zahid + Erem

- 1: jeg må jeg må spille sentral enten midten # for jeg er bra med ball [-pron=me]
- 2:
- 1: fysisk sliter jeg vet du # jeg jeg vis- ...
- 2: * [pron=uklart-] jeg vet [-pron=uklart] * [pron=me-] du kommer til å

Tur 333 : Erem + Zahid

- 1: [lydmalende ord] [latter] [-pron=me]
2: * ja

Tur 334 : Zahid + Erem

- 1: ja men jeg er bra med ball
2:
• 1: jeg er sånn klarer å # drible meg et par bo- +[pron=uklart] # men jeg har ikke fart nok liksom til å spille kant og sånn vet du
2: * ja jeg skjønner det +[pron=uklart]

Tur 335 : Erem + Zahid

- 1: jeg elsker f- f- fart og kant og finte # finte i fart
2:
• 1: {uforståelig} [pron=uklart-] den greia? [-pron=uklart] {uforståelig} han er borte +[leende]
2: ja det +[pron=uklart] ...

Tur 336 : Zahid

- du var keeper før du # det var jeg òg faktisk +[pron=uklart]

Tur 337 : Erem

- to år altså

Tur 338 : Zahid

- hvorfor slutta du da?

Tur 339 : Erem

- jeg var kaos +[lang=x] en av Norges beste keepere

Tur 340 : Zahid

- hvorfor slutta du da?

Tur 341 : Erem + Zahid

- 1: sk- m [fremre klikkelyd] nja jeg vet v- kjedelig # jeg sa til treneren "jeg orker ikke mer" [latter]
2:
• 1:
2: mm
• 1: de ble sure egentlig men # samme det
2:

Tur 342 : Zahid

- ja # hva spilte for Bøler da òg

Tur 343 : Erem + Zahid

- 1: Rustad # [pron=uklart-] du vet det barn [-pron=uklart] # spilte # slapp inn elleve mål på # to sesonger nesten
2: * m * ja

Tur 344 : Zahid

- nei

Tur 345 : Erem

- elleve mål altså # og det er barn du vet de skårer fem seks hver kamp

Tur 346 : Zahid

- på sjuer liksom?

Tur 347 : Erem + Zahid

- 1: ja # elleve mål altså +[pron=uklart] # jeg var kaos-keeper +[lang=x]
2: * såpass ja
• 1: men # og det verste # elleve mål slapp jeg jo inn
2:
• 1: og du vet vi har tre fire lag det var barn ikke sant alle vil spille # tre fire lag
2: m * du sto for alle ...
• 1: de tok en norsk en til kretslaget # er det mulig altså
2:

- 1:
2: såpass
- 1: mor +[lang=x] de tok en norsk keeper til kretslaget veit du når han ble kasta ut?
2:
- 1: første trening han ble kasta ut tilbake # han var så dårlig
2:
- 1: vi spilte mot dem ikke sant jeg sto keeper jeg skåret mot han
2: m +[pron=uklart]
- 1: keeper jeg sto keeper jeg skåret mot han
2:

Tur 348 : Zahid

- hvorfor sto ikke du hvorfor ble ikke du tatt ut da?

Tur 349 : Erem + Zahid

- 1: å fuck +[lang=English] # utlending ## [pron=uklart-] morapuler +[lang=x] altså [-pron=uklart] [latter]
2: * [latter]
- 1: mor +[lang=x] jeg er irritert fortsatt i dag [latter] de er +[pron=uklart] så sleipe
2:
- 1: ja ja
2:

Tur 350 : Zahid

- ja ja [lang=English-] shit happens [-lang=English]

Tur 351 : Erem + Zahid

- 1: det det gjør det altså # det er det # det er vanskelig å bli fotballspiller i Norge
2:
- 1: de prioriterer de norske foran oss så +[pron=uklart] {uforståelig} # jævla vanskelig
2: * ja * [pron=me-] ja men det som er norsk at man +[pron=uklart] går ut +[pron=uklart] på

Tur 352 : Zahid

- fysisk vet du [-pron=me]

Tur 353 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg veit det ingen av oss er svære [latter]
2:
- 1: alle er sånn tynne prøver å finte hele tida +[leende]
2:
- 1:
2: ja
- 1: nei men jeg føler at jeg blir bedre av å spille på Bøler så # de er jo fysisk {uforståelig}
2:
- 1: alle dytter meg han ene s- # mor +[lang=x] ballen var ikke her en gang du vet jeg hadde finta han
2:
- 1: han kom med et # du vet knotter +[pron=uklart] # her på meg
2:
- 1: så jeg [lydmalende ord] jeg la +[leende] jeg lå nede # jeg ble der i kanskje ti minutter [latter]
2:
- 1: de driter i det
2:

Tur 354 : Zahid

- hvilken sko er det best å bruke i Valhall da?

Tur 355 : Erem

- m utesko sånn derre +[lang=x] # knotter og

Tur 356 : Zahid

- grussko eller gressko?

Tur 357 : Erem

- gress

Tur 358 : Zahid

- gress?

Tur 359 : Erem

- det er sånn gress der

Tur 360 : Zahid

- ja jeg vet det

Tur 361 : Erem

- så det er bare å bruke det

Tur 362 : Zahid

- ja og så trener dem på torsdager òg?

Tur 363 : Erem

- torsdager er inne på # Ulsrud skole det er sånn trangt det er så ...

Tur 364 : Zahid + Erem

- 1: men da må du på måte gjøre det bra på treningen for å være med i- på innelaget +[pron=uklart]
2: * {uforståelig} * [pron=uklart-] vi har [-pron=uklart] ...

Tur 365 : Erem + Zahid

- 1: han tar jo # han tar imot nummeret nummeret ditt
2:
• 1:
2: ja
• 1: hvis du er god han ringer deg hvis du er råtten han [latter] han lar det være liksom
2: * [pron=me-] åssen

Tur 366 : Zahid

- åssen gikk det med M5 da [-pron=me]

Tur 367 : Erem

- [latter] [leende-] han ble kasta ut [-leende]

Tur 368 : Zahid + Erem

- 1: han ble det men det som ja +[pron=uklart] altså jeg har ikke s- jeg har bare spilt med han en gang da men jeg følte han var veldig ego +[lang=x]
2: [latter]

Tur 369 : Erem

- hvem da M5?

Tur 370 : Zahid

- mm

Tur 371 : Erem + Zahid

- 1: jeg vet ikke han sentra mye iallfall på treninga men # jeg vet ikke jeg treneren tok han ikke med
2:
• 1:
2: ikke? +[pron=uklart]
• 1: sånn skjer altså
2:
• 1:
2: ja
• 1: jeg ville at han skulle være der fordi # det er bare meg og fetteren min så # hvis han er syk ...
2: * hva med M6 da?

Tur 372 : Erem

- M6 # han har lagt opp fotball han altså

Tur 373 : Zahid

- [pron=uklart-] ja var n noe bra [-pron=uklart] han da?

Tur 374 : Erem

- hæ? # om han var noe bra? [labial frikativ]

Tur 375 : Zahid

- han var svær

Tur 376 : Erem

- han var svær det er eneste [latter]

Tur 377 : Zahid

- [pron=uklart-] å du [-pron=uklart] spilte ikke med +[pron=uklart] han da?

Tur 378 : Erem

- hæ? # M6? # aldri spilt med han jeg har spilt mot han +[pron=uklart] # Bøler mot e Holmlia # jeg spilte +[pron=uklart] for Holmlia ett år
- så jeg spilte mot han +[pron=uklart] det var det eneste vi vant sju null eller noe sånn [latter]

Tur 379 : Zahid

- ja har ikke du alltid vært kompis med han da?

Tur 380 : Erem

- alltid?

Tur 381 : Zahid

- ja

Tur 382 : Erem

- jeg har kjent han det året her og e # på Hellerud og Hellerud prata jeg ikke med han en gang

Tur 383 : Zahid

- nei

Tur 384 : Erem

- hva trodde du vi +[pron=uklart] var sånn?

Tur 385 : Zahid

- m ja # jeg trodde dere var sånn jeg

Tur 386 : Erem

- nei vi e # det er bare i år siden det var bare oss to fra Hellerud som kom hit

Tur 387 : Zahid + Erem

- 1: shit +[pron=uklart] jeg trodde dere var skikkelig kompiser jeg # sånn +[pron=uklart] ...
2: * seriøst?

Tur 388 : Zahid + Erem

- 1: ja i b- dere er jo m- hos hverandre og ## mye og sånn
2: * ja

Tur 389 : Erem

- vi kjenner jo hverandre fra før

Tur 390 : Zahid

- å jeg trodde han var skikkelig komp- barndomskompis {uforståelig}

Tur 391 : Erem + Zahid

- 1: [latter] nei nei [latter] # jeg ble kjent med han # vi gikk jo to år på Hellerud sammen
2:
• 1: og jeg prata med han kanskje # ti ganger i løpet av to år
2: m
• 1:
2: oi +[pron=uklart]
• 1: [pron=uklart-] ja det er jo nå da [-pron=uklart] # vi men jeg møter jo han hver dag så ...
2:

Tur 392 : Zahid + Erem

- 1: husker du den gangen han fortalte om den +[leende] greia si # når han var i skogen +[leende]
2: * {uforståelig}

Tur 393 : Erem + Zahid

- 1: å ja +[lang=x] altså er det mulig da +[pron=uklart] # de stakk fra [latter]
2: * [latter]
- 1: de stakk fra han er det mulig da # norske altså # [fremre klikkelyd] [fremre klikkelyd] [fremre klikkelyd]
2: * [latter] * shit altså
- 1: * [lang=English-] no affence [-lang=English] # norske altså de stakk fra han altså [latter]
2: [latter]

Tur 394 : Zahid

- [latter] å fy faen # man +[pron=uklart] morsomt

Tur 395 : Erem

- det var morsomt altså # [latter]

Tur 396 : Zahid

- {uforståelig}

Tur 397 : Erem + Zahid

- 1: ja # han sa det [latter]
2: * [latter]

Tur 398 : Zahid

- men det når er de sjuerfotballgreiene +[pron=uklart] da?

Tur 399 : Erem + Zahid

- 1: e ## det er e # jeg vet ikke
2:
• 1: {uforståelig} han ringer meg når jeg skal møte bare det er det eneste som går an +[pron=uklart] #
men jeg ringer deg neste gang
2:
• 1:
2: ja
• 1: når [pron=uklart-] er det [-pron=uklart] du har tenkt å gifte deg egentlig?
2:

Tur 400 : Zahid

- jeg?

Tur 401 : Erem + Zahid

- 1: gammel mann jo # tjueen
2: [pron=me-] nei

Tur 402 : Zahid + Erem

- 1: {uforståelig} tjueen [-pron=me]
2: [latter]

Tur 403 : Erem + Zahid

- 1: [pron=uklart-] og tror du er [-pron=uklart] {uforståelig} # mor +[lang=x] hadde du vært i Pakistan
enda du hadde hatt fem barn nå # [latter]
2: * {uforståelig}

Tur 404 : Zahid

- jeg har jo funnet jenta jeg skal gifte meg med men det tar tid

Tur 405 : Erem + Zahid

- 1: [latter] {uforståelig} # jeg trod- jeg trodde dere ble tvangsgifta jeg hva skjer da?
2: * [latter]

Tur 406 : Zahid + Erem

- 1: næhei +[pron=uklart] ## [stønning]
2: * [latter]
- 1: ikke her i gården kompis # fy faen tvangsekteskap er det verste som fins da
2:

Tur 407 : Erem

- mor +[lang=x] [pron=uklart-] jeg orker ikke [-pron=uklart] {uforståelig}

Tur 408 : Zahid

- vet du ve- +[pron=uklart] en kompis av meg fortalte # em # moren hans jobber med sånn jente vet du
- og hun +[lex=hu] er atten år # pakistaner

Tur 409 : Erem + Zahid

- 1: jobba med henne? # å ja jobba med henne ja
- 2: * [pron=me-] altså jobbe som

Tur 410 : Zahid + Erem

- 1: barnehage et eller annet sånn ikke sant # hun +[lex=hu] er atten år [-pron=me]
- 2: * ja ja
- 1: og +[pron=uklart] skal bli gifta bort med en seks og trettiåring fra Pakistan # og hun +[lex=hu] jenta satt og grein altså
- 2:

Tur 411 : Erem + Zahid

- 1: seks og tretti å ja +[lang=x] altså
- 2: * ja

Tur 412 : Zahid

- skjønner du?

Tur 413 : Erem + Zahid

- 1: mor +[lang=x] det er # det er helt [pron=uklart-] sykt det det er [-pron=uklart] ...
- 2: * [pron=me-] tenk deg

Tur 414 : Zahid

- livet hennes er jo ødelagt da helt seriøst [-pron=me]

Tur 415 : Erem

- den har blitt ødelagt +[pron=uklart] før den starta

Tur 416 : Zahid + Erem

- 1: skjønner du? # hun +[lex=hu] er bare atten hun +[lex=hu]
- 2: * d- ...

Tur 417 : Erem

- [fremre klikkelyd] folk sier livet starter når man blir gift

Tur 418 : Zahid

- men du må gifte deg med den du elsker

Tur 419 : Erem

- ja ja # men [sibilant]

Tur 420 : Zahid + Erem

- 1: når du blir tvangsbort- og i hvert fall en seks og tretti hallo
- 2: * i +[pron=uklart] ...

Tur 421 : Erem

- ikke vår kultur altså

Tur 422 : Zahid

- er mye fucka +[lang=x] opp [stønning] +[pron=uklart]

Tur 423 : Erem

- [pron=uklart-] får det kjipt altså [-pron=uklart]

Tur 424 : Zahid

- det er det

Tur 425 : Erem

- det er egentlig litt for fritt i Norge også de går og knuller hvem de ser jo faen

Tur 426 : Zahid + Erem

- 1: ja det er ja sånn sett ja
- 2:

- 1: men altså det som er med med alle kulturer så er det noen positive ting så er det noen negative ting ikke sant
2: * ja ja selvfølgelig
- 1: sånn som [hosting] # i den norske kulturen så er det mye fritt ikke sant
2: det er jo ...

Tur 427 : Erem

- det er i hvert fall fritt liksom

Tur 428 : Zahid

- ja men d- det er både positivt og negativt skjønner du?

Tur 429 : Erem + Zahid

- 1: det er likebehandling mellom kvinner +[pron=uklart] og jenter det er jo bra ikke sant
2: * [pron=me-] ja

Tur 430 : Zahid + Erem

- 1: det er bra # men så er det som +[pron=uklart] som # se på måten de behandler # sine eldre da [-pron=me]
2: * og s- ...
- 1: vi passer alltid # og dem sender dem til gamlehjem skjønner du?
2: * [pron=me-] å ja +[lang=x] hadde jeg s- hadde jeg

Tur 431 : Erem + Zahid

- 1: sagt # hadde jeg sendt # bestemor til til gamlehjem eller [pron=uklart-] sånt noe [-pron=uklart] [-pron=me]
2: * så hadde du blitt skutt +[leende]
- 1: [lydmalende ord] [latter] rett ned i bakken altså # faen p- # til og med politiet der nede hadde drept deg
2: * [latter]
- 1: [pron=uklart-] det er [-pron=uklart] det er ikke lov du har ikke lov til å gjøre noe sånt
2: * [pron=me-] nei men

Tur 432 : Zahid + Erem

- 1: det [hosting] det er noe med at du har respekt for # på måte når de har passa på deg hvorfor i helvete skal ikke du passe på dem ikke sant? [-pron=me]
2: * selvfølgelig * ja ja

Tur 433 : Erem + Zahid

- 1: slenger foreldrene sine vaske- # du d- det verste de kaster det er akkurat som å kaste dem bare +[pron=uklart] sånn "jeg vil ikke ha deg mer du er gammel jeg e +[pron=uklart]"
2: * ja +[pron=uklart]
- 1: det er ik- det er ikke mulig da +[pron=uklart]
2: det er det må være den kjipeste følelsen liksom

Tur 434 : Zahid + Erem

- 1: men sam- det som er greia er at det samme skjer med når han # selv blir el- +[pron=uklart] gammel vet du
2: * ja ja jeg veit det

Tur 435 : Erem + Zahid

- 1: nei men uansett da han ber om det da altså +[leende] [latter] shit altså +[pron=uklart]
2: * ja ja * [pron=me-] men

Tur 436 : Zahid + Erem

- 1: e ja +[pron=uklart] altså det er b- m visse ting som er både positive og negative [-pron=me]
2: * [pron=me-] ja jeg veit det

Tur 437 : Erem + Zahid

- 1: det er jo jo +[pron=uklart] alle steder uansett [-pron=me]
2: * ja
- 1: men hva er det du har tenkt til å gjøre med livet da?
2:

Tur 438 : Zahid + Erem

- 1: nei altså sånn på kjærlighetsbasis så er det ikke noe problem for jeg har vært sammen med hun +[lex=hu] jeg fortalte om hun jenta for jeg ble sammen med en annen og ja
- 2: * ja ja ja

Tur 439 : Erem

- en annen?

Tur 440 : Zahid + Erem

- 1: ja fordi det ble slutt mellom oss for vi trodde ikke familiene +[pron=uklart] kommer til å gå med på det sånn +[pron=uklart] eller b- ...
- 2: * [pron=me-] å ja

Tur 441 : Erem + Zahid

- 1: så familien hennes {uforståelig} ? [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] nei hun eller

Tur 442 : Zahid + Erem

- 1: hun var skikkelig redd for ikke familien skal +[pron=uklart] gå med på det fordi # dem ville ikke at e j- [-pron=me]
- 2:
- 1: og du vet dem på en måte dem liker at e dem [pron=uklart-] er veldig [-pron=uklart] hun ville var redd for at dem skulle finne ut hun var sammen med en gutt ikke sant
- 2: * ja ja
- 1: og så etterpå blir kaos og sånn # så nei +[pron=uklart] så ble det slutt liksom
- 2:
- 1: men så jeg prøvde å f- m få ordna +[pron=uklart] det men fordi det gikk ikke fordi m [pron=uklart-] vi vi [-pron=uklart] vi begge liker hverandre skikkelig godt liksom
- 2:
- 1:
- 2: ja
- 1: vi var sammen ganske lenge og sånn
- 2:
- 1: så greit e går det ikke så går det ikke liksom så ga jeg faen så var jeg den horebukken i et par måneder liksom
- 2:
- 1: og så chillern +[lang=x] {uforståelig} så ble jeg sammen med hun +[lex=hu] jenta # hun ene
- 2: * ja
- 1: og så var jeg sammen med henne en stund så f- kom hun tilbake igjen bare "jeg k- # m liksom jeg klarer ikke være uten deg" og "jeg har prøvd men det går ikke liksom"
- 2:
- 1: så jeg f- f- familien får gå med på det til slutt [pron=uklart-] eller sånn [-pron=uklart]
- 2:
- 1: så har blitt sammen med henne [pron=uklart-] igjen +[hostende] nå [-pron=uklart]
- 2:
- 1: så d- det som er nå er at på en måte nå må jeg f- begynne å s- tenke på studiene mine
- 2:
- 1: fordi m d- sånn altså hvis jeg skal gå og sp- e # liksom hvis jeg skal gifte meg med henne så kommer foreldrene til ...
- 2: * så må du ha ...

Tur 443 : Zahid + Erem

- 1: ja så kommer foreldrene [pron=uklart-] til å spørre [-pron=uklart] "ok hva er det du gjør liksom?" skjønner du? # "hva er det du driver med liksom?" skjønner du? # så
- 2: * "ja hva er det du driver med?" "hvor er {uforståelig} ?" liksom * [pron=me-] skal ikke være sånn

Tur 444 : Erem + Zahid

- 1: derre +[lang=x] søppelmann og prøve å få d- # dame liksom [latter] det +[pron=uklart] da sliter du [latter] [-pron=me]
- 2: * [leende-] nei ikke sant [-leende] * nei * nei så ...

Tur 445 : Zahid + Erem

- 1: nei altså men e altså jeg har alltid tenkt at jeg skal ta lærerhøyskolen
2:
- 1: så jeg tenker neste år jeg har en jeg har e # et +[pron=uklart] fag og sånt å ta igjen +[pron=uklart]
2: * [pron=me-] ja men hva er

Tur 446 : Erem + Zahid

- 1: hva er lærerskolen hva er det du {uforståelig} ? [-pron=me]
2: * lærerhøyskolen

Tur 447 : Zahid

- jeg skal utdanne meg som lærer

Tur 448 : Erem

- lærer?

Tur 449 : Zahid + Erem

- 1: m barneskolelærer # jeg har alltid ja jeg trives med det
2: * [pron=me-] å

Tur 450 : Erem + Zahid

- 1: ja +[lang=x] altså # mor +[lang=x] jeg var e jeg var lærer for to dager eller noe sånt # å ja +[lang=x] altså [-pron=me]
2: [latter]
- 1: sverger +[pron=uklart] jeg har lyst å banke hver jævla en av dem altså # det går ikke
2: * [pron=me-] ja men det er det er sånn kla-

Tur 451 : Zahid

- klarer du å sette grenser så går det bra faktisk [-pron=me]

Tur 452 : Erem + Zahid

- 1: ja ja # men du det er jo hvis du er # kul lærer
2:
- 1: og blir du kul lærer så er du for kul og da # de respekterer deg ikke da
2: * [pron=me-] nei men du må ik- du må ikke

Tur 453 : Zahid + Erem

- 1: må ikke bli for kul vet du # det er der man de fleste gjør feil [-pron=me]
2:
- 1: blir du for k- altså du må ha grenser # men du kan være kul samtidig
2:
- 1: klarer du å være kul og ha grenser samtidig så går det dritbra +[lang=x]
2:
- 1: klart blir du bare for kul så går det # rett i dass
2: * ja jeg veit det

Tur 454 : Erem

- nei jeg vet ikke hva jeg skal bli jeg må ha # jeg vet ikke jeg sliter så mye altså

Tur 455 : Zahid + Erem

- 1: mm # i hvert fall jeg tenkte neste år e jeg må i hvert fall forberede matte- og naturfagkarakteren min liksom
2:
- 1: så neste år så jobber jeg bare forbedre +[pron=uklart] # tar opp fag liksom # og så tar jeg neste år der igjen tar jeg ...
2: * [pron=me-] hvor mange fag

Tur 456 : Erem

- har du strøket da? [-pron=me]

Tur 457 : Zahid

- har ikke strøket i ma- jeg har faktisk en matte st- e matte fra før som jeg må ta opp

Tur 458 : Erem + Zahid

- 1: å ja +[lang=x] matte fra før altså shit jeg er glad jeg ikke har noe fra før altså
2: * ja

- 1: så # klarer jeg det skoleåret her så er jeg ferdig med # eller iallfall få studiekompetanse
- 2: * men +[pron=uklart] ... * [pron=me-] ja

Tur 459 : Zahid + Erem

- 1: men det er noe med snittet å gjøre òg vet du # d- +[pron=uklart] # kommer an ... [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] snittet mitt

Tur 460 : Erem + Zahid

- 1: er ok +[pron=uklart] ok liksom # hvis matte og e naturfag ikke ødelegger det da [-pron=me]
- 2: * ja
- 1: to og to # to og tre eller to og to
- 2:

Tur 461 : Zahid + Erem

- 1: m tre er jo ikke så verst det er helt greit hvis du suger i [pron=uklart-] en fag [-pron=uklart] så er det helt greit å få treer altså
- 2: * ja ikke sant
- 1:
- 2: nei men toeren e ...
- 1: får jeg tre i matte eller naturfag da er jeg overlykkelig jeg altså
- 2:

Tur 462 : Erem + Zahid

- 1: [sibilant] # ja ja # det jeg skjønner ikke folk # du vet den prøven til e matte i dag den {uforståelig}
- 2:
- 1: jeg spurte storebroren min jeg tenkte # "hva er" du vet han sa sånn der "du har fem # seks # fire tre to ikke sant som du kan stå på"
- 2:
- 1: "og så har du bare en som du kan stryke på ikke sant?" # "så du burde klare deg"
- 2:
- 1: men jeg vet jo at jeg aldri får seks og fem og fire og tre og uansett så # håper på to og en så er femti femti [latter]
- 2: * nei

Tur 463 : Zahid

- men e ja hva ha- hva har du lyst å gjøre videre?

Tur 464 : Erem + Zahid

- 1: jeg sliter altså jeg håper noe innen fotball eller noe sånn
- 2:
- 1: siden jeg spiller jo det hver dag jeg er jo # så close +[lang=English] med fotball
- 2: mm

Tur 465 : Zahid + Erem

- 1: ja men altså en- greia enten så må du være god nok til at du kan leve på det
- 2:
- 1: * hvis ikke hvis ikke så kan hva kan du gjøre med det hvor du tjener penger?
- 2: ja jeg +[pron=uklart] veit det * ja ja men [pron=uklart-] det er det ikke sant [-pron=uklart]

Tur 466 : Erem

- jeg vet ikke # men e ...

Tur 467 : Zahid

- du kan jo bli sånn hva heter det? m # fysioterapeut # hvis du ...

Tur 468 : Erem

- [latter] da må jeg kunne alle kroppsdelene og sånt du vet det?

Tur 469 : Zahid

- ja

Tur 470 : Erem + Zahid

- 1: [latter] jeg sliter med kropp- +[pron=uklart] +[leende]
- 2: * ja * [pron=me-] altså

Tur 471 : Zahid + Erem

- 1: det som er greia du jeg mener man må jobbe med noe man har interesse for [-pron=me]
2:
• 1: ikke tenk penger # tenk på det du har interesse for
2: * [pron=me-] nei det

Tur 472 : Erem + Zahid

- 1: er ikke pengene jeg prater om men jeg prater om # kroppene deres +[lex=dems] for jeg skjønner jo ikke noe av det det er det [-pron=me]
2: * nei men selvfølgelig altså ja ja * ja ja * [pron=me-] [pron=uklart-] ja men e [-pron=uklart]

Tur 473 : Zahid + Erem

- 1: altså sånn generelt liksom [-pron=me]
2:
• 1: * sånn som hvis e jeg sk- hvis jeg selv skulle ønske at jeg var såpass bra at e jeg kunne leve på fotball liksom men # fakta er at jeg er ikke det liksom [pron=uklart-] ikke sant [-pron=uklart]
2: ja jeg veit det
• 1: da kan man ikke leve på fotballen liksom # for det fins alltid folk som er bedre enn deg di- i det
2: * [pron=me-] jeg +[pron=uklart]

Tur 474 : Erem + Zahid

- 1: ja men det fins det jo alle ting men d- jeg hadde # jeg hadde klart å leve på fotball hvis jeg ikke hadde bodd i Norge # det er jeg helt sikker på [-pron=me]
2:
• 1: hadde jeg bodd i # bodd i England eller # Spania eller +[pron=uklart] ...
2: * nja +[pron=uklart] England er [pron=uklart-] faktisk ik- [-pron=uklart] ...

Tur 475 : Zahid + Erem

- 1: Spania kanskje
2: England +[pron=uklart] ...

Tur 476 : Erem

- Spania # uansett alt er bedre enn Norge altså [sibilant]
• de # de tar sine egne hele tida det er irriterende
• du du du k- kjenner du M7?

Tur 477 : Zahid + Erem

- 1: ja M7 jeg kjenner han ganske godt
2: * [pron=me-] han er

Tur 478 : Erem + Zahid

- 1: så god # men han +[leende] får ikke sjansen [pron=uklart-] det er [-pron=uklart] [-pron=me]
2: * [fremre klikkelyd]
• 1: eller han har fått det nå # nå har han fått det
2: han får jo det han er jo på a-laget +[pron=uklart] ...
• 1: men # du vet # når han når han starta han starta med oss da vi var # her nede
2: men han er åttiseks sant +[pron=uklart]
• 1: og han var bedre enn alle ikke sant han og M8 en kamerat av meg men M8 har jo lagt opp nå
2:
• 1: eller han begynner nå og +[pron=uklart] tilbake men +[pron=uklart]
2: * M8

Tur 479 : Erem

- M8 E1 # [pron=uklart-] høy fo- [-pron=uklart] ...

Tur 480 : Zahid

- pakistaner?

Tur 481 : Erem + Zahid

- 1: nei # e somalier # han er d- han er bare dritgod +[lang=x] men han la opp
2:
• 1: han tenkte +[pron=uklart] # d- # de tok han med ikke sant # kasta han ut igjen han han er så god
2: hvorfor det? * hvor da? * hvilket lag da?

Tur 482 : Erem

- ja Vålerenga og sånn

Tur 483 : Zahid

- ok

Tur 484 : Erem

- jeg spilte faktisk på Vålerenga *+[leende]* # døvt lag altså

Tur 485 : Zahid + Erem

- 1: gjorde du det? # du spilte ikke på det Captains-laget?
2: * *{uforståelig}*
- 1: de der som var dritgode *+[lang=x]* # var en åttisekslag som var skikkelig bra Vålerenga hadde # som var vant e ja *+[pron=uklart]* ...
2: * Ca- ...

Tur 486 : Erem + Zahid

- 1: å ja ja de ja
2:
• 1: nei nei men da spilte jeg for Rustad
2:
• 1: det var da jeg var vi vant over dem jo jeg sto keeper
2: å ja
• 1:
2: nei
• 1: mor *+[lang=x]* hva *+[pron=uklart]* vi vant over dem *+[pron=uklart]* *+[leende]*
2: * ja?
• 1: vi vant over dem sju tre eller noe sånt
2:

Tur 487 : Zahid + Erem

- 1: men da kan ikke det *+[pron=uklart]* være det laget for det laget tap- ...
2: * *[pron=me-]* jo

Tur 488 : Erem

- Captains de hadde en jente på laget *[-pron=me]*

Tur 489 : Zahid

- d- for det laget tapte aldri en kamp

Tur 490 : Erem

- jo de tapte # de tapte # t- fem seks kamper eller noe sånn i løpet av fire år eller noe sånn

Tur 491 : Zahid + Erem

- 1: ja ok sånn ja ja men *[pron=uklart-]* jeg t- e *[-pron=uklart]* nei dem tapte aldri kamp *[pron=uklart-]* på en *[-pron=uklart]* ellever tror jeg
2:
• 1: som elleverlag så tapte dem aldri en kamp
2: hæ? * *[pron=me-]* ja ja helt sikkert

Tur 492 : Erem + Zahid

- 1: ellever men d- i sjuer så tapte de *[-pron=me]*
2: ja

Tur 493 : Zahid + Erem

- 1: * ja *+[pron=uklart]* dem hadde en jente som på laget *+[pron=uklart]* som var dritgod *+[lang=x]* ikke sant?
2: ok men ellever ... * *[pron=me-]* ja *{uforståelig}*

Tur 494 : Erem + Zahid

- 1: hun *+[lex=hu]* var god # hun *+[lex=hu]* finta alle hun *+[lex=hu]* *[lydmalende ord]* *{uforståelig}* *+[leende]* *[pron=uklart-]* mor *+[lang=x]* hun *+[lex=hu]* *[-pron=uklart]* var så god altså *+[pron=uklart]* *[-pron=me]*
2:

- 1: * nei men det Captains-laget +[pron=uklart] # de hadde E2 og sånt # han svære spissen deres +[lex=dems]
2: fy faen
- 1: så hadde de E3 og sånt
2:

Tur 495 : Zahid + Erem

- 1: dem hadde ja han jeg syns ikke han E3 er noe bra i det hele tatt
2: * [pron=me-] han spiller

Tur 496 : Erem + Zahid

- 1: for Oslo øst nå jeg så han spille han ... [-pron=me]
2: * [pron=me-] nei

Tur 497 : Zahid + Erem

- 1: altså jeg syns ikke vi # vi spilte mot dem vet du [-pron=me]
2: * {uforståelig}
- 1: jeg e +[pron=uklart] spilte for Grüner en s- en sesong tredjedivisjon # tredjedivisjon
2: ja +[pron=uklart] * Grüner er gode da +[pron=uklart]

Tur 498 : Zahid + Erem

- 1: var helt grei helt grei helt grei
2: tredjedivisjon?
- 1: og +[pron=uklart] da slo vi dem tre null
2:

Tur 499 : Erem

- seriøst?

Tur 500 : Zahid

- ja ja # og e m jeg altså +[pron=uklart] jeg ble ikke imponert over han han sto [pron=uklart-] be- s- [-pron=uklart] han klagde mye og ...

Tur 501 : Erem + Zahid

- 1: han gjør det # du vet +[pron=uklart] han tror han er e ...
2: * [pron=me-] ja han

Tur 502 : Zahid + Erem

- 1: tror han var +[pron=uklart] skikkelig bra han var altså han # på måte han tror han er bedre enn det han er liksom [-pron=me]
2: * ja
- 1: og så syns ikke han var noe bra
2:
- 1: men han dem hadde jo en spiss som dro til Parma da # E4
2: [pron=me-] å

Tur 503 : Erem + Zahid

- 1: ja +[lang=x] han er dårlig altså [-pron=me]
2: * [pron=me-] ja jeg

Tur 504 : Zahid

- skjønte ikke hvorfor han ... [-pron=me]

Tur 505 : Erem + Zahid

- 1: å det er faren # [pron=uklart-] du vet [-pron=uklart] faren er businessmann han fikser ting for han og sånn hadde +[pron=uklart] faren min vært sånn [sibilant] jeg hadde vært i Milan nå jeg øg +[leende]
2: * er n det? * er n det?
- 1: han er råtten
2:

Tur 506 : Zahid + Erem

- 1: er +[pron=uklart] ikke råtten liksom men han var ikke god nok til Parma
2: * [pron=me-] nei jeg spilte m-

Tur 507 : Erem

- jeg spilte mot han du vet # da jeg spilte for Vålerenga jeg spilte der et en sesong ikke sant *[-pron=me]*
- spilte ikke en sesong der jeg spilte ja *+[pron=uklart]* tre fire kamper du vet vi spilte en mot en på trening *[pron=uklart-]* og s- *[-pron=uklart]*
- hå han var dårlig han datt når f- når du finta han og sånn han var så d- råtten spiller

Tur 508 : Zahid + Erem

- 1: jeg bare hørte at e # da tenkte jeg "han nei han må sikkert være *+[pron=uklart]* dritbra *+[lang=x]* hvis han drar *+[pron=uklart]* til Parma og sånn"
- 2: * han er råtten

Tur 509 : Erem

- han ble kasta tilbake med en gang # sønn *+[pron=uklart]* og faren er businessmann han ble kasta tilbake med en gang

Tur 510 : Zahid

- det var en kompis av meg M9 vet du hvem det er?

Tur 511 : Erem

- M9?

Tur 512 : Zahid

- M9 han er tyrker han spiller for e Skeid

Tur 513 : Erem

- nei

Tur 514 : Zahid + Erem

- 1: ok han var og trente jeg tror han var og trente med Parma faktisk
- 2:
- 1: så var n på en trening og så fikk n sko og sånt da
- 2:
- 1:
- 2: seriøst?
- 1: og *+[pron=uklart]* {uforståelig} dritkult *+[lang=x]* sånn skikkelig kule ...
- 2: * ku- kult da *[latter]*
- 1: nei han bare va- han bare var på # besøk nede i Italia på ferie liksom
- 2:
- 1:
- 2: å ja
- 1: så var n og trente liksom så sa n "å ja du må komme tilbake og trene neste gang du er her òg" fikk n sko og sånn
- 2:

Tur 515 : Erem + Zahid

- 1: jeg hadde gått tilbake dit jeg altså # en kamerat av meg e b- e kom til West Ham da
- 2: * ja men ...
- 1:
- 2: å ja?
- 1: West Ham-laget skal spille han # flytta til England ikke sant
- 2:
- 1: og så sp- med # før før han spø- spurte om å begynne på noe lag West Ham tok han inn med en gang
- 2:
- 1: de hadde hørt om han fra Norge # {uforståelig} han hadde spilt her {uforståelig} ...
- 2: * hva heter n?

Tur 516 : Erem

- e jeg *+[pron=uklart]* husker ikke navnet hans akkurat nå vent da # han er svart iallfall han er dritgod *+[lang=x]*
- han finter hele tida {uforståelig}
- han har rart navn det begynner med e *+[pron=stavet]* iallfall *[latter]*

Tur 517 : Zahid

- hvilket lag spilte n for da # her?

Tur 518 : Erem

- han prøvde seg på Skeid

Tur 519 : Zahid

- *[pron=uklart-]* han kom ikke inn? *[-pron=uklart]*

Tur 520 : Erem + Zahid

- 1: jo jo selvfølgelig *[latter]* han er dritgod *+[lang=x]*
2: * gammel er n?

Tur 521 : Erem

- *[pron=uklart-]* han er *[-pron=uklart]* # åttisju ## ikke sant # han er god altså # han er sytten år

Tur 522 : Zahid + Erem

- 1: vet du hvem som er god eller? han A- syttenåringen på Arsenal
2:
• 1: Fa- e van # Fa- Fabregas *+[pron=uklart]* å fy faen
2: e * F- van van Fabregas *+[pron=uklart]* * *[pron=me-]* å ja *+[lang=x]* han

Tur 523 : Erem + Zahid

- 1: han er kald altså *[pron=uklart-]* så du det målet? *[-pron=uklart]* *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* han er d- han er

Tur 524 : Zahid + Erem

- 1: skikkelig bra # ja men han er jeg så n jeg så nå ikke sant *[-pron=me]*
2: * *{uforståelig}* * *{uforståelig}*
• 1: jeg tenkte det mot Rosenborg så tenkte jeg "alle kommer til å herje" liksom fordi Rosenborg spilte dårlig
2: * *{uforståelig}* * *[pron=me-]* alle herjer

Tur 525 : Erem + Zahid

- 1: på Rosenborg *[pron=uklart-]* det er ikke vits i *[-pron=uklart]* *[-pron=me]*
2: * n- altså skjønner du?

Tur 526 : Zahid + Erem

- 1: så men når han spilte nå mot Chelsea # å *+[pron=uklart]* han er skikk- han er skikkelig bra
2: * han spilte?
• 1: han har jævlig bra spilleforståelse # han slår de pasningene altså
2: * ja han *[pron=uklart-]* er kald *[-pron=uklart]* *{uforståelig}*
• 1: han kommer til å bli dri- hvis han er sytten år han kommer til å bli dritbra *+[lang=x]*
2: * ja *+[pron=uklart]* * *[sukking]*

Tur 527 : Erem + Zahid

- 1: *{uforståelig}* du vet # alle de sytten år de sier de er sytten og sånt *[pron=uklart-]* du har jo da *[-pron=uklart]* Freddy Adu og sånn bare se når han blir tjuefire han er eg- egentlig trettifire # *[latter]*
2: * ja men jeg t- jeg ...

Tur 528 : Zahid

- jeg tror *+[pron=uklart]* *{uforståelig}* selvfølgelig *+[pron=uklart]* *{uforståelig}* Adu er fjorten fordi du hører på stemmen hans

Tur 529 : Erem

- ja *[pron=uklart-]* han han *[-pron=uklart]* er e *+[pron=uklart]* *+[leende]*

Tur 530 : Zahid

- ja ikke sant

Tur 531 : Erem

- ja ja # du hører på stemmen til Mike Tyson også betyr ikke at han er fjorten liksom

Tur 532 : Zahid

- har Mike Tyson tynn stemme?

Tur 533 : Erem

- har du ikke # å ja *+[lang=x]* har du ikke hørt stemmen til Mike T-? # *[lydmalende ord]*

Tur 534 : Zahid

- nei

Tur 535 : Erem

- sånn *[pron=uklart-]* akkurat var ikke det som var *[-pron=uklart]* har du ikke hørt det? har du ikke aldri hørt det? å ja *+[lang=x]*
- gå ned *+[pron=uklart]* på Kazaa og så hvis printer du Mike Tyson så e hører du han prate
- *[pron=uklart-]* å det er *[-pron=uklart]* så morsomt # har du aldri hørt Mike T-?
- du er tjueen du skal vite mer faen *[latter]* skal ha sett mer

Tur 536 : Zahid

- eneste ting jeg har hørt om Mike Tyson er at # han skulle ha kamp mot han derre *+[lang=x]* Hollyfield en gang så tok han og be- beit han i øret

Tur 537 : Erem

- eneste du er e ...

Tur 538 : Zahid

- jeg har aldri ja *+[pron=uklart]* interessert meg for boksing liksom

Tur 539 : Erem

- ja # jeg liker ikke boksing selv jeg hva hva er boksing liksom?

Tur 540 : Zahid

- *[pron=uklart-]* det er *[-pron=uklart]* m- han gjør mye tull liksom han har sittet mye inne og klikker plutselig begynner å slåss ute og sånn

Tur 541 : Erem + Zahid

- 1: nei nei men uansett # uansett du må ha hørt han *+[pron=uklart]* # Mike Tyson liksom
- 2: * nei men han derre *+[lang=x]* ...

Tur 542 : Zahid

- me- jeg tror han er sytten for han kommer fra Spania vet du

Tur 543 : Erem

- hvem da?

Tur 544 : Zahid + Erem

- 1: han Fabregas *+[pron=uklart]* # eller Nederland eller ...
- 2: *[pron=me-]* ja Fabregas

Tur 545 : Erem + Zahid

- 1: tror jeg er sytten år han er han er kaos *+[lang=x]* altså *[-pron=me]*
- 2: * ja
- 1: * nei men # Arsenal ...
- 2: *[pron=uklart-]* nei han er *[-pron=uklart]* bra altså

Tur 546 : Zahid + Erem

- 1: ja *+[pron=uklart]* men jeg *+[pron=uklart]* husker George Weah
- 2:
- 1: han var sånn alle va- han er det talentet og sånn så plutselig var n borte
- 2:
- 1: han kødda med papira # han løy om alderen sin # som faen og *+[pron=uklart]*
- 2: * *[latter]*

Tur 547 : Erem + Zahid

- 1: han løy ti år *+[pron=uklart]* *[latter]* nei men han var god i e hvor spilte han? e *+[pron=uklart]* England
- 2: men *+[pron=uklart]* ... * et- *+[pron=uklart]* Milan

Tur 548 : Erem + Zahid

- 1: nei det er Milan Milan var jo god i *+[pron=uklart]* nittiåtte
- 2: Milan
- 1:
- 2: ja
- 1: det er nittiåtte i Milan
- 2: * *[pron=me-]* han

Tur 549 : Zahid

- og Simone var liksom det paret [-pron=me]

Tur 550 : Erem

- ja og så spilte han i m spilte han i England et år

Tur 551 : Zahid

- gjorde n det?

Tur 552 : Erem

- ja han spilte i England jeg husker ikke hvor han spilte han spilte dritbra +[lang=x] i hvert fall
- Man City eller noe sånn ja +[pron=uklart] jo # [pron=uklart-] cirka sånn [-pron=uklart]

Tur 553 : Zahid

- var det det?

Tur 554 : Erem + Zahid

- 1: noe sånt han spilte dritbra +[lang=x] ett år # og så ble han borte
- 2:
- 1: han løy om +[pron=uklart] alderen +[leende] [latter] skikkelig altså
- 2: * å ja

Tur 555 : Zahid

- nå jeg trodde han skal sku- +[pron=uklart] han +[pron=uklart] han har gått e tilbake til hjemlandet skal bli president der og sånt da

Tur 556 : Erem

- seriøst?

Tur 557 : Zahid

- ja

Tur 558 : Erem + Zahid

- 1: ja ja men de elsker han selvfølgelig hjemlandet +[pron=uklart]
- 2: * ja han er skikkelig stor der han +[pron=uklart]

Tur 559 : Zahid + Erem

- 1: hvor [pron=uklart-] kom n ifra? [-pron=uklart]
- 2: {uforståelig} ...

Tur 560 : Erem

- hæ?

Tur 561 : Zahid

- hvor kommer han fra?

Tur 562 : Erem

- jeg vet ikke det +[pron=uklart] var sånn ...

Tur 563 : Zahid + Erem

- 1: det var et fattig land i Afrika i hvert fall
- 2: * [pron=me-] ja dritfattig +[lang=x]

Tur 564 : Erem + Zahid

- 1: land i Afrika altså [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] G-

Tur 565 : Zahid

- Gambia er det ikke Gambia? [-pron=me]

Tur 566 : Erem

- nei det er ikke Gambia det er e ...

Tur 567 : Zahid

- Ghana?

Tur 568 : Erem

- et eller annet sånt et eller annet sånn # de- lite og # [pron=uklart-] du vet [-pron=uklart] fattig land

Tur 569 : Zahid

- faen altså +[pron=uklart] jeg liker Eto'o altså han er bra

Tur 570 : Erem

- Eto'o # han er kaos +[lang=x] nå han skårer hele tida

Tur 571 : Zahid

- han er så rask det visste jeg ikke

Tur 572 : Erem + Zahid

- 1: visste du ikke han var [pron=uklart-] [sibilant] fy han er [-pron=uklart] ...
2: * han var +[pron=uklart] dritrask +[lang=x] altså
- 1: så du e ... ?
2:

Tur 573 : Zahid + Erem

- 1: det derre +[lang=x] målet ene +[pron=uklart] hans når de vant fire # fire null sist kamp
2:
- 1: når han putta to Iniesta putta ett og Deco putta oppi kryssset
2: * [pron=me-] ja ja

Tur 574 : Erem

- jeg tror jeg vet hvilken du mener [-pron=me]

Tur 575 : Zahid + Erem

- 1: da han fikk ballen ...
2: * [pron=me-] [pron=uklart-] når han be- [-pron=uklart]

Tur 576 : Erem + Zahid

- 1: starta løpet sitt # rykket hans rykket hans han bare gikk rett fram rykket # hans er kaos +[lang=x] det er Ronaldo-rykk altså [-pron=me]
2: * ja og så bare g- han bare han bare gikk han han bare gikk rett fram altså

Tur 577 : Zahid + Erem

- 1: ja # men få- [hosting] faen så bra Ronaldhino er altså # helt sjuk +[pron=uklart]
2: Ronaldhino [labial frikativ] * [pron=me-] han

Tur 578 : Erem + Zahid

- 1: bruker ræva si b- eller kroppen sin bra # du vet de han {uforståelig} ... [-pron=me]
2: * [pron=me-] han har så

Tur 579 : Zahid + Erem

- 1: bra balanse vet du # han har sinnsykt bra balanse [-pron=me]
2: * balanse

Tur 580 : Erem + Zahid

- 1: du treffer ham +[pron=uklart] e han går sånn og så kommer n tilbake så går n til siden han +[pron=uklart] er helt syk
2: * ja

Tur 581 : Zahid

- men e jeg syns han derre +[lang=x] # du vet Ronaldo fra United ikke sant

Tur 582 : Erem

- ja Christiano?

Tur 583 : Zahid + Erem

- 1: ja # han hadde egentlig passa dritbra +[lang=x] i Barcelona altså
2: * ja

Tur 584 : Erem + Zahid

- 1: ja jeg veit det for han finter hele tida # de skal få Carew da
2: * ja
- 1: {uforståelig} altså han er sånn svær og ikke Ba- Barcelona liksom
2: det blir litt kult da

- 1:
2: nei nei
- 1: han er sånn # alle Barcel- *[pron=uklart-]* du vet *[-pron=uklart]* sånn liten og du vet teknisk og sånn *+[pron=uklart]*
2: * ja jeg ve- *+[pron=uklart]*
- 1: han kommer sånn svær og bare løper ned alle folka og sånn det er kult da
2: * *[latter]* * *[pron=me-]* ja men jeg syns

Tur 585 : Zahid + Erem

- 1: det blir litt kult *[-pron=me]*
2: * ja det blir kult
- 1: fordi vil *+[pron=uklart]* i hvert fall Ronaldhino klarer å legge inn liksom
2:
• 1: og du vet Eto'o går ikke opp og hedder har du merka det?
2:
• 1: * han gidder ikke # han gidder ikke
2: *[latter]* han har ikke nikka en ball

Tur 586 : Erem

- nei men jeg skjønner at han ikke gidder da # han skårer alle måla med beinet liksom

Tur 587 : Zahid + Erem

- 1: ja # og Carew er ganske bra sånn sett liksom # i lufta
2: * *[pron=me-]* ja jeg veit det han er ikke da- *+[pron=uklart]*

Tur 588 : Erem

- han er den beste norske spilleren liksom *[-pron=me]*

Tur 589 : Zahid + Erem

- 1: nei jeg syns Sol skjær er bedre # eller Flo etter *+[pron=uklart]* ...
2: * *[pron=me-]* var

Tur 590 : Erem

- bedre *[-pron=me]*

Tur 591 : Zahid

- nei nei men Sol skjær er skada nå vet du

Tur 592 : Erem

- ja var bedre

Tur 593 : Zahid

- han kommer tilbake da

Tur 594 : Erem

- er du gæren eller? han er for gammel nå
- hvor gammel er n da? tretti? trettien?

Tur 595 : Zahid

- han kan i hvert fall spille til han trettitre

Tur 596 : Erem

- alle kan spille til de er trettitre det spørs om han klarer det fordi han er skada som faen

Tur 597 : Zahid

- ja sånn sett # men e Flo er jo bedre enn Carew sånn sett da Flo er jo teknisk i f- tillegg til å ...

Tur 598 : Erem

- er du gæren? han bommer på åpent mål og sånt jo

Tur 599 : Zahid

- nei men en gang sånn skjer # det har jo Carew gjort òg

Tur 600 : Erem

- nei *[latter]* # hvem har gjo- *+[pron=uklart]* ai # *[stønning]* # *[sibilant]* hadde d- *[stønning]* # hadde jeg gjort det der jeg hadde lagt opp fotball altså *+[pron=uklart]*

Tur 601 : Zahid

- Carew e men e Carew var skikkelig drittunge en stund da

Tur 602 : Erem

- det er det som er bra med han # han er frekk liksom han er ...

Tur 603 : Zahid + Erem

- 1: men nå har n vokst opp liksom # har du sett den e jenta han har holdt på med?
2: * ja jeg veit

Tur 604 : Erem + Zahid

- 1: hun +[lex=hu] derre +[lang=x] Line fra "Robinson" eller noe sånn er det det du prater om?
2: * [pron=uklart-] e ja [-pron=uklart]
- 1: [pron=uklart-] [lang=English-] big hands breast [-lang=English] [-pron=uklart] [latter]
2:

Tur 605 : Zahid + Erem

- 1: ja og så hun +[lex=hu] ...
2: * [pron=me-] ja så

Tur 606 : Erem + Zahid

- 1: du på ve- det +[pron=uklart] "Se og Hør"- [-pron=me]
2: * "God kveld Norge"

Tur 607 : Erem + Zahid

- 1: nei [pron=uklart-] vent da [-pron=uklart] jeg så på "Se og Hør" eller "Her og Nå" jeg bare [pron=uklart-] fladde +[lang=x] opp m [-pron=uklart] # bladde opp men bare [lydmalende ord] [latter]
2: * eller et eller annet sånn * nei +[pron=uklart] men ... * [latter]
- 1: og jeg fikk sjokk med en gang # [latter] hun +[lex=hu] var overalt altså
2: * nei men det d- hun var sånn hun +[lex=hu] var med ...

Tur 608 : Zahid + Erem

- 1: hun +[lex=hu] var med på sånn greie vet du # e på "God kveld Norge" eller et eller annet sånn
2: * "Robinson"
- 1: så så jeg på det liksom så driver hun og hun er lettkleddmodell vet du
2:
- 1: hun +[lex=hu] driver og poserer og sånn # så hun +[lex=hu] ser helt grei ut liksom hun +[lex=hu] har fin kropp og sånn
2: ja
- 1: men når dem skal begynne å intervjuer henne vet du # hun +[lex=hu] er jo dum som et brød
2:

Tur 609 : Erem

- seriøst?

Tur 610 : Zahid + Erem

- 1: ja # [fremre klikkelyd] for dem +[pron=uklart] spurte sånn # "ja var du nedi Tyrkia?" så syns +[pron=uklart] så skulle liksom late som # så sier sånn # "ja # hvor er Tyrkia?"
2:
- 1: "hva er det?" # "he he he he" # skikkelig blondie +[lang=English]
2:
- 1: og j- jeg blir kvalm av jenter som er dumme som et brød
2: * {uforståelig} [sibilant]
- 1: er det mulig? # hun +[lex=hu] var skikkelig skikkelig blondie +[lang=English] liksom
2: [pron=uklart-] hvem blir ikke det liksom [-pron=uklart]
- 1: jeg bare "å fy faen" # det er så typisk Carew finner seg en eller annen dum bimbo ikke sant
2: æsj * nei [pron=uklart-] men hun +[lex=hu] [-pron=uklart] altså * [pron=me-] det er nei men det er lett

Tur 611 : Erem + Zahid

- 1: uansett å bli # du +[pron=uklart] er jente- +[pron=uklart] ... [-pron=me]
2: * får du deg kjendis i hvert fall

Tur 612 : Erem + Zahid

- 1: nei men jenter med en gang de # det er lett å bli sånn modellgreie d- eller # mange sliter med anoreksi og sånn men d-
2:
- 1: når de begynner å fikse på kroppen sin du vet # ta # større bry- fikse på ræva og ta vekk fettsuging og sånn +[pron=uklart] # så er det lettere å se fin ut da
2: * ja

Tur 613 : Zahid + Erem

- 1: ja men e det # det hjelper ikke når du er dum som et brød vet du
2: * men hun +[lex=hu] er ...

Tur 614 : Erem + Zahid

- 1: [latter] idiotjævel # ja ja du har jo sett e # hun +[lex=hu] der på tv hva heter hun +[lex=hu] Jessica Simpson eller noe sånt
2: * [latter] +[pron=uklart]
- 1: det programmet som kommer når hun +[lex=hu] er gift med han derre +[lang=x] fyren +[pron=uklart]
2:

Tur 615 : Zahid + Erem

- 1: ja ja # hun +[lex=hu] er ganske sånn +[pron=uklart] # hun +[lex=hu] er # hun +[lex=hu] er pen da
2: * ja * hun +[lex=hu] er dum som faen jo +[pron=uklart] hun +[lex=hu] kan ikke forst- ...

Tur 616 : Erem + Zahid

- 1: ja ja hun +[lex=hu] er jo pen men d- hun +[lex=hu] kan ikke forskjell på fisk og # et eller annet annet
2:
- 1: hva var det tunfisk og # et eller annet annet det var morsomt liksom
2: * [pron=me-] ja de fleste

Tur 617 : Zahid + Erem

- 1: er dumme som et brød se på Beckham [-pron=me]
2: * [sibilant]
- 1: [pron=uklart-] du vet du vet [-pron=uklart] Beckham er dritblondie +[lang=x] # han er skikkelig blond
2: * [latter] +[pron=uklart]

Tur 618 : Erem

- seriøst?

Tur 619 : Zahid + Erem

- 1: ja han er skikkelig han er sånn liksom
2: * [pron=me-] han er rik

Tur 620 : Erem

- jævel iallfall [leende] [-pron=me]

Tur 621 : Zahid + Erem

- 1: ja han +[pron=uklart] han er sinnsykt rik
2: [latter] han er rich +[lang=English] altså +[pron=uklart]
- 1: men på en måte se da # hver gang han # han er utro så kjøper n en +[pron=uklart] eller annen g- ko- en eller annen ring til kona på to millioner og så er dem # glad igjen skjønner du?
2:
- 1: helt ærl- jeg tror Beckham ...
2: * [pron=me-] han har

Tur 622 : Erem + Zahid

- 1: åtte hundre millioner hvorfor skal ikke han gjøre det? [-pron=me]
2: * m +[pron=uklart]

Tur 623 : Zahid + Erem

- 1: nei men du vet Beckham og Victoria # du vet eneste grunn dem holder seg sammen nå
2: * [pron=me-] for

Tur 624 : Erem + Zahid

- 1: det er Beckham og Victoria liksom de kan ikke ... [-pron=me]
2: * ja for det er et par liksom skjønner du?

Tur 625 : Zahid + Erem

- 1: fordi jeg tror ikke dem elsker hverandre lenger eller noe sånn skjønner du? det er k- # det er kun for det er for barna og det er for pengene
2: * [labial vibrant] * de har tre barn liksom
- 1: fordi dem har en image skjønner du? # det er det som er det går ut på
2: * ja jeg vet det [pron=uklart-] de ka- [-pron=uklart] ...
- 1: så det er jo derfor sikkert dem sikkert dem gifta seg òg fordi hun var den sk- populære jenta han var den populære gutten liksom så
2:

Tur 626 : Erem + Zahid

- 1: de passa egentlig de passer bra sammen # skikkelig altså
2: * [pron=me-] dem +[pron=uklart] passer dritbra +[lang=x] sammen men det er ikke noe # det er

Tur 627 : Zahid + Erem

- 1: det er ikke noe kjærlighet i bildet det tror jeg ikke [-pron=me]
2: * [pron=me-] nei nei men det er ikke

Tur 628 : Erem + Zahid

- 1: trenger ikke noe kjærlighet men de passer bra sammen [pron=uklart-] syns jeg [-pron=uklart] [-pron=me]
2: * [pron=me-] dem passer faktisk

Tur 629 : Zahid

- dem gjør det [-pron=me]

Tur 630 : Erem

- kjærlighet jeg har ikke tro jeg tror ikke på sanne greier jeg

Tur 631 : Zahid

- tror du ikke det?

Tur 632 : Erem

- nei

Tur 633 : Zahid + Erem

- 1: jeg trodde ikke på det før jeg heller # før man når du opplever det så s- tror du på det
2: * jeg +[pron=uklart] ...

Tur 634 : Erem + Zahid

- 1: jeg har opplevd liksom # kjærlighet men jeg tror ikke på det liksom jeg har vært forelska men jeg tror ikke på # kj- kjærlighet
2: * {uforståelig} ... * men ... * [pron=me-] m- ja men har du opplevd

Tur 635 : Zahid

- sånn # stor kjærlighet? [-pron=me]

Tur 636 : Erem + Zahid

- 1: ja hvorfor +[pron=uklart] jeg skjønner ikke hva du mener jeg alle sier det sånn derre +[lang=x] # stor kjærlighet
2: * nei men ...
- 1: jeg har liksom vært forelska i ei jente men # det er ikke sånn det er ikke ...
2: * {uforståelig} ble det +[pron=uklart] s- ble dere sammen?

Tur 637 : Erem + Zahid

- 1: leve sam- jeg kunne godt leve sammen med henne men jeg hadde tatt andre damer for det jeg hadde ikke vært sånn ...
2: * [pron=uklart-] ja men d- d- [-pron=uklart] ... * [pron=me-] ble der-

Tur 638 : Zahid

- ble dere sammen? [-pron=me]

Tur 639 : Erem + Zahid

- 1: *[pron=uklart-]* om hva ble *[-pron=uklart]* om vi ble sammen? # jeg har vært sammen med mange ja
- 2: * ja

Tur 640 : Zahid

- nei men e eller henne du var f- ...

Tur 641 : Erem

- ja sikkert ja *+[pron=uklart]*

Tur 642 : Zahid + Erem

- 1: er det flere du har vært sammen med flere forelska i?
- 2: * ja

Tur 643 : Erem + Zahid

- 1: e ja # *[pron=uklart-]* de ja blir *[-pron=uklart]* jeg tror ikke det *+[pron=uklart]* blir det samme å fucke *+[lang=x]* *+[pron=uklart]* for moro skyld liksom
- 2: * ja ikke sant det *+[pron=uklart]* ... * nei nei nei nei

Tur 644 : Zahid + Erem

- 1: men på måte m jeg har aldri vært forelska i noen før da # sånn seriøst
- 2:
- 1: det altså men det er k- det er *[pron=uklart-]* noen få *[-pron=uklart]* ...
- 2: e * *[pron=me-]* jeg har k- *+[pron=uklart]*

Tur 645 : Erem + Zahid

- 1: jeg har vært forelska i henne liksom *[-pron=me]*
- 2:
- 1: ja # selvfølgelig jeg ble sammen med henne jeg var *+[pron=uklart]* forelska i henne
- 2:
- 1: men jeg tror ikke på kjærlighet liksom
- 2: m
- 1: jeg kan ikke jeg tror ikke på det derre *+[lang=x]* # "jeg elsker deg alltid din" liksom # "for alltid"
- 2: ja men ...
- 1: det er bullshit *+[lang=English]* mor *+[lang=x]* faen *+[pron=uklart]* det er bullshit *+[lang=English]* det *+[pron=uklart]* bare ...
- 2: * jo j- hør hør * *[pron=me-]* hør men

Tur 646 : Zahid + Erem

- 1: altså tro meg # jeg sverger jeg sa det samme jeg bare "det er bullshit *+[lang=English]* dere er inspirert av filmer" *[-pron=me]*
- 2: * hør nå *[pron=me-]* nei men

Tur 647 : Erem + Zahid

- 1: jeg # folk har sagt det ok greit # f- em folk jeg kjenner du er tjuefem tjuefire tjueen # tjueto *[-pron=me]*
- 2:
- 1: du # alle # alle sier # "når når du opplever det # så skj- d- da tenker du *[pron=uklart-]* ikke sånn *[-pron=uklart]* " men jeg har opplevd det det er e det er fortsatt ikke sant
- 2: * ja * da skjønner du det da skjønner du det

Tur 648 : Zahid + Erem

- 1: nei men hvis da da har du ikke opplevd *[pron=uklart-]* det du ka- *[-pron=uklart]* # men ...
- 2: * *[pron=me-]* jo det er det

Tur 649 : Erem + Zahid

- 1: jeg jeg bryr meg ikke om sånne greier *[-pron=me]*
- 2: * nei men hør
- 1: hjernen min er helt *[sibilant]*
- 2: * *[pron=me-]* hør

Tur 650 : Zahid

- hvis du har opple- altså ok har du opple- har du opplevd det? *[-pron=me]*
- du s- har du på måte opplevd at "ok det er den jenta jeg vil leve resten av livet mitt med"?

- har du opplevd det?

Tur 651 : Erem

- *[pron=uklart-]* hva me- *[-pron=uklart]* # ja jeg har liksom # jeg kunne ha levd med henne hele livet

Tur 652 : Zahid + Erem

- 1: ja ja men kunn- altså # nei det er forskjell mellom *+[pron=uklart]* nei nei hør hør det er forskjell mellom kunne # og v- # vil leve
2: * men nei * nei jeg gidder ikke uansett
- 1: skjønner du? # du skjønner hva jeg mener ikke sant?
2: * *[pron=me-]* nei men *+[pron=uklart]* jeg skjønn- jeg

Tur 653 : Erem + Zahid

- 1: skjønner at du mener at # hun *+[lex=hu]* jenta der du kunne bare levd med henne hele livet *[-pron=me]*
2:
• 1: men uansett jeg kan ikke
2: ja * *[pron=me-]* ja ja

Tur 654 : Zahid + Erem

- 1: selvfølgelig # alle gutter tenker sånn *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* samme

Tur 655 : Erem + Zahid

- 1: jente hver dag våkne til samme *[-pron=me]*
2:
• 1: du vet # og så du vet ikke hvordan de ser ut uten sminke heller du vet aldri d- stygg jævel
2:
• 1: du vet aldri om hun # plutselig du våkner med henne "damn" *+[lang=English]*
2: * *[latter]*
- 1: så er hun *+[pron=uklart]* så er hun *+[pron=uklart]* # k- kviser rundt over alt og du vet aldri mor *+[lang=x]* da *+[pron=uklart]*
2: *[latter]* * nei * *[pron=me-]* men men men

Tur 656 : Zahid + Erem

- 1: men greia er liksom du kan aldri begynne å elske en jente med en gang ikke sant # det du kjenner henne ... *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* nei det veit jeg

Tur 657 : Erem + Zahid

- 1: sånn kjærlighet under første blick og sånt sånn rått- *+[pron=uklart]* det er råtten *+[pron=uklart]* greie *[-pron=me]*
2: nei * men det det er det er bullshit *+[lang=English]* * *[pron=me-]* men

Tur 658 : Zahid + Erem

- 1: når det har gått en s- tid ikke sant *[-pron=me]*
2:
• 1: det egentlig det beste med et f- den *+[pron=uklart]* beste med et forhold # det syns jeg kommer an på vennskapet hvor gode venner dere blir
2:
• 1: klarer du klarer # du og henne å bli som bestevenner # og samtidig ha følelser i bildet
2:
• 1: da begynner du å elske jenta # det er ikke kødd en gang
2:
• 1: fordi jeg trodde aldri *+[pron=uklart]* jeg bare "ja elske og sånn det er bullshit *+[lang=English]* " det er derfor jeg aldri var *{uforståelig}* og
2:
• 1: plutselig så treffer jeg hun jenta jeg jeg er sammen med nå liksom *+[pron=uklart]*
2: * ja
• 1: og så tenkte jeg "faen skikkelig søt jente" og liksom # sånn men på måte jeg rusha meg ikke inn i noe
2:

- 1: jeg brukte fire # fem måned # på henne til å bli sammen og +[pron=uklart] det er det er det lengste jeg har gjort med en jente # skjønner du?
- 2: * ja da er da er det greit da skjø- ...

Tur 659 : Zahid

- og på måte det # tok ganske lang tid og så etter # halvt år så tenkte jeg "fy faen jeg elsker henne liksom"
- "det går så jævlig bra" og sånn skjønner du?

Tur 660 : Erem + Zahid

- 1: ja men # ja det er det jeg sier du kan # du kan liksom ...
- 2: * ja

Tur 661 : Zahid + Erem

- 1: og jeg har sett henne uten sminke og alt liksom så det er ikke noe prob- det er ikke noen overraskelse
- 2: {uforståelig} * [pron=me-] ja e da er da er jeg har også jeg har også

Tur 662 : Erem + Zahid

- 1: liksom sett henne uten sminke jeg har vært sammen med henne i seks måneder [-pron=me]
- 2:
- 1:
- 2: ja
- 1: men uansett jeg tenker ikke sånn "jeg elsker henne"
- 2:
- 1: det er d- # jeg har # du vet # jeg liker henne jeg er med henne hele tida # men jeg elsker henne ikke
- 2:

Tur 663 : Zahid

- er du sammen med henne nå?

Tur 664 : Erem + Zahid

- 1: nei # jeg elsker henne ikke {uforståelig} +[leende]
- 2: * ok ja +[pron=uklart] * [pron=me-] nei men

Tur 665 : Zahid + Erem

- 1: det er det er det du må finne ut vet du altså e det som er greia [-pron=me]
- 2:
- 1: når du finn- når du vet du elsker henne ikke sant da da bare vet du det liksom skjønner du?
- 2:
- 1: ingen trenger fortelle deg henne +[pron=uklart] "jeg elsker henne" liksom du vet det selv
- 2: * nei jeg veit det

Tur 666 : Erem + Zahid

- 1: men jeg har sett # bra sånn # forholdgreier
- 2:
- 1: foreldrene mine de har nesten aldri kranla
- 2:
- 1:
- 2: m
- 1: det er det jeg mener de har jeg har liksom bra eksempel jeg kan ha # for kjærighet liksom men
- 2: * ja
- 1: jeg tenker ikke på sånt
- 2:
- 1:
- 2: nei
- 1: jeg tenker at det ikke fins liksom for meg selv
- 2:

Tur 667 : Zahid + Erem

- 1: nei men det sånn gjorde jeg og jeg t- vet du hva jeg {uforståelig} ... ?
- 2: * [pron=me-] nei men jeg har ikke

Tur 668 : Erem + Zahid

- 1: lyst å leve med en dame eller i det hele tatt [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] nei men altså

Tur 669 : Zahid

- du skal gifte deg en gang du skal jo det [-pron=me]

Tur 670 : Erem + Zahid

- 1: nei det er det jeg har ikke lyst å gifte meg
2: * nei men da er ...
- 1: det er sånn # jeg føler meg jeg føler meg # jeg føler meg trapped +[lang=English]
2: da er det et annet probl- da er det da er det et stort problem
- 1: mor +[lang=x] jeg føler meg trapped +[lang=English] # du +[pron=uklart] jeg føler meg trapped +[lang=English] jeg sverger jeg klarer ikke
2: da er det da er det et stort problem * [pron=me-] ja men da har du da har du

Tur 671 : Zahid + Erem

- 1: et stort pro- +[pron=uklart] men det er hei hør helt ærlig det er helt naturlig [-pron=me]
2:
- 1: det er helt naturlig # det er helt naturlig
2: ja jeg føler meg trapped +[lang=English] [latter]

Tur 672 : Erem + Zahid

- 1: [pron=uklart-] er jeg ikke [-pron=uklart] gæren? +[leende] [pron=uklart-] jeg blir [-pron=uklart] gæren +[leende] av å tenke på det
2: nei men det er helt naturlig

Tur 673 : Zahid + Erem

- 1: ja men det er helt naturlig at man man blir sånn "faen skal jeg leve med en samme jente i et # resten av livet" liksom
2: [latter] ja ja * [sukking]
- 1:
2: gæren jo +[pron=uklart]
- 1: men tror meg den dagen du kommer til +[pron=uklart] å finne ...
2: uff +[pron=uklart] * ja jeg veit det

Tur 674 : Erem + Zahid

- 1: jeg kommer til å roe meg ned liksom men jeg s- # men har ikke # lyst til å gifte meg
2:
- 1: og # og hvis jeg skal gifte meg # jeg skal ha # penger nok til hus
2:
- 1: jeg skal ha penger nok til å forsørge barna mine hele livet hvis jeg skal gifte meg
2:
- 1: jeg skal ikke begynne sånn derre +[lang=x] m # sånn foreldre- {uforståelig}
2: * sosialen og +[leende]
- 1: leve på sosialen hele livet og # barna får ikke to spenn +[lang=x] en gang på å leve # fuck +[lang=English] altså +[leende]
2: * [latter] * [latter]

Tur 675 : Zahid + Erem

- 1: nei men da må du på måte frem- skape en fremtid li- liksom og så # for deg selv for deg selv
2: * for ... * for meg selv først

Tur 676 : Erem + Zahid

- 1: og så kan jeg gifte meg
2: * ja

Tur 677 : Zahid + Erem

- 1: og så det som er viktig når du velger [pron=uklart-] ditt livspartner og [-pron=uklart] altså e at ...
2: {uforståelig} ...

Tur 678 : Erem + Zahid

- 1: [pron=uklart-] du vet [-pron=uklart] nei men det er jo det jeg sier
2:

- 1: fordi # før i f- # når jeg velger # *[pron=uklart-]* du er jo s- *[-pron=uklart]* # ok jeg skal få meg bra jobb
2:
- 1:
2: mm
- 1: jeg skal tjene nok penger
2:
- 1: det er det tar det tar når jeg er tjuefem tjuefem tjueseks ikke sant
2: men du er enig i at ... * ja * *[pron=me-]* du er enig man

Tur 679 : Zahid + Erem

- 1: kan ikke forsørge familie alene både mann og kone ja + *[pron=uklart]* *[-pron=me]*
2: * *[pron=me-]* nei da g- det er

Tur 680 : Erem + Zahid

- 1: det er jeg enig i selvfølgelig *[-pron=me]*
2:
- 1: men og så blir jeg sammen med en i i + *[pron=uklart]* # hvis jeg blir sammen med en jente ok greit + *[pron=uklart]* jeg gifter meg med henne
2:
- 1: jeg vil ikke få barn når jeg er tretti heller
2:
- 1: fordi jeg vil ikke være som de norske mor de går ikke å e de kan ikke gå ut og leke med barna sine lenger de er for gamle
2: * gammel
- 1:
2: ja
- 1: de får barn når de er førtitre og ...
2:

Tur 681 : Zahid + Erem

- 1: du vil ha barn s- når cirka sånn tjuesju tjueåtte
2: * *[pron=me-]* e tjuesju tjuef-

Tur 682 : Erem + Zahid

- 1: ja tjuefem tjueseks tjuesju *[-pron=me]*
2:
- 1: hvis jeg skal få barn # ellers jeg legger opp jeg orker ikke *[latter]*
2: * hm
- 1: mor + *[lang=x]* # ta først # d- ok først når du først lager barnet
2:
- 1: tar ni måneder før det kommer ut greit at det gått et år vi sier ett år # da er du tjueseks
2:
- 1: og så m # til den er # vi sier den er ti # da er du trettiseks # og tre- ...
2: * *[pron=me-]* trettiseks

Tur 683 : Zahid

- er ikke så gammel da *[-pron=me]*

Tur 684 : Erem + Zahid

- 1: det er ikke så gammelt nei men og så leker du med barnet litt ikke sant # da går det
2:
- 1:
2: mm
- 1: men når du er først er førti # og det går ti år etter det da er du femti hva skal du gjøre da?
2: * m + *[pron=uklart]*
- 1: løpe med barna dine de sender deg i gamle hjem med en gang *[latter]* det er råttent + *[pron=uklart]*
2: * *[pron=me-]* ja men

Tur 685 : Zahid + Erem

- 1: det # ja men s- det det er samme som e du vet du sa du tror ikke på det liksom *[-pron=me]*
2:

- 1: jeg trodde ikke på vet du hva helt ærlig vet du hva j- vet du hva mitt sånn # angående gifting?
2:
- 1: jeg tenkte # jeg +[pron=uklart] chillern +[lang=x] her sammen med litt her og litt der og så ender jeg opp med sikkert med gifte med en eller annen pakistansk jente i Pakistan som foreldrene mine velger eller
2:
- 1: {uforståelig} # som jeg syns er søt eller sånn skjønner du?
2: det tenkte jeg også på først e +[pron=uklart] mor +[lang=x] jeg tenkte samme [latter]
- 1: men det g- det går ikke for du skal leve et helt liv du kan ikke bare leve et l- helt liv med en ukjent liksom skjønner du?
2: * ja +[pron=uklart] * ja det er sant
- 1: og kommer hun her så f- på måte hun kan ikke bidra sånn +[pron=uklart] støtte # økonomisk og sånn
2: * [pron=me-] ikke i det hele
- 1: hun +[lex=hu] sitter hjemme og på måte lager maten skjønner du?
2: tatt altså du sliter {uforståelig} [-pron=me]
- 1: det går til helvete
2:

Tur 686 : Erem

- du er aleine da altså

Tur 687 : Zahid

- du +[pron=uklart] her i Norge funker +[lang=x] i hvert fall ikke nå som nå som det er så dyrt og alt # skjønner du?

Tur 688 : Erem

- nei men uansett # norsk forhold funker +[lang=x] heller ikke # hør nå

Tur 689 : Zahid + Erem

- 1: for dem pleier å skille seg og sånn ikke sant
2: * [pron=me-] ja

Tur 690 : Erem + Zahid

- 1: du # ha- har du ikke sett på familiene +[pron=uklart] i Norge? [-pron=me]
2:
- 1: det er ve- +[pron=uklart] bra eksempel overalt alle b- kam- kompisen mine ka- venninnene mine alle d- foreldrene deres +[lex=dems] er skilt
2: [pron=uklart-] de f- de f- [-pron=uklart] ...
- 1: du +[pron=uklart] det verste er de s- bytte- # d- bytte partner
2:
- 1: her og +[pron=uklart] han d- skifter foreldrene sine med henne # går det eller?
2:
- 1: mor +[lang=x] plutselig de har stesøstre og stebrødre og alt sånn {uforståelig}
2: * [pron=me-] nei det syns jeg [pron=uklart-] er f- [-pron=uklart]

Tur 691 : Zahid + Erem

- 1: det er sånn at dem # dem er sånn # "å nå # jeg i dag så føler jeg ikke at jeg er forelska i deg mer" # og det blir for dumt vet du [-pron=me]
2: * jeg orker [pron=uklart-] ja ikke sant [-pron=uklart] {uforståelig}
- 1: men det er jeg vet om en del par ...
2: ja jeg vet det * [pron=me-] du må

Tur 692 : Erem + Zahid

- 1: tåle noen dager uten at +[pron=uklart] være liksom ... [-pron=me]
2: [hosting]

Tur 693 : Zahid + Erem

- 1: jeg vet om en del par som er e # har det ganske bra selv om og så # men på måte det er noen som har mer tålmodighet enn andre ikke sant
2:

- 1: du må være tålmodig du må # kan ikke bare ha det kult med og så når det ko- begynner å bli sånn dårlig tider "å faen det gidder jeg ikke" skjønner du?
2: ja * ja ikke sant
- 1: men # jeg er også enig i at hvis man hvis du plutselig finner ut [pron=uklart-] en gang [-pron=uklart] "fy faen vi har gjort en feil" liksom
2:
1: så er det ikke noe vits i å drive og # sitter du der for resten av livet og angrer "faen jeg har gjort en feil jeg har gjort noe feil" da kanskje jeg heller vil gjøre noe med det liksom ikke sant
2: * ja * nei * det er jo det er jo sant

Tur 694 : Erem + Zahid

- 1: men når du først får barn med s- en person da {uforståelig} # da e da d- får du lar du det gå utover +[pron=uklart] # [pron=uklart-] barnet ikke sant [-pron=uklart]
2: * ja da jeg syns da er veldig dumt å ... * du fucker +[lang=x] opp livet til [pron=uklart-] barnet ditt og ja [-pron=uklart]
- 1: da er s- skjer det akkurat sånn sånn som det skjer med alle de her +[pron=uklart] barna her +[pron=uklart] [latter]
2: * ja
- 1: foreldra deres +[lex=dems] er helt ...
2:

Tur 695 : Zahid + Erem

- 1: du vet det er veldig viktig med at begge foreldrene er til stede for å ha en god # ba- e oppvekst liksom
2: * ja det er sant
- 1: de fleste som blir fucka +[lang=x] opp i huet det er et eller annet fordi det er noe f- fon- +[pron=uklart] # problemer hjemme
2: * [pron=me-] [pron=uklart-] det er [-pron=uklart] foreldrene

Tur 696 : Erem + Zahid

- 1: eller problemer hjemme et eller annet sånn det er de som har mest # kaos i hjernen [latter] [-pron=me]
2: * mm * ja fy faen
- 1: {uforståelig} # [stønning] ## å ja +[lang=x] altså jeg er sliten altså matteprøve etterpå fuck +[lang=English] altså [latter]
2:

Tur 697 : Zahid

- den blir bort- # jeg er ferdig med +[pron=uklart] fem minutter jeg

Tur 698 : Erem + Zahid

- 1: [latter] # nei jeg skal gjøre det beste ut av det altså # shit
2: * [pron=me-] ja men jeg

Tur 699 : Zahid + Erem

- 1: kan ikke noe av det det er det hvorfor tror du jeg skal # hei # du kan tenke deg vi har støttetime fredag etter vi er ferdig på skolen [-pron=me]
2:
1: hvorfor tror du jeg skal begynne å gå på det? for å få skjønne litt matte for jeg skjønner ikke ...
2: ja * [pron=me-] nei men

Tur 700 : Erem + Zahid

- 1: s- selv om jeg går på det jeg tror ikke det lærer meg noe [-pron=me]
2:
1: for jeg har aldri øvd til noen prøver jeg p- +[pron=uklart] # øver aldri # det jeg får er her ferdig
2: ja men det +[pron=uklart] ... * ja men du +[pron=uklart] ... * [pron=me-] ma- matte

Tur 701 : Zahid + Erem

- 1: matte er ikke noe man skal øve til matte er noe man skal ka- kunne liksom [-pron=me]
2: * ja jeg vet det
- 1: sånn teoristoff skal man øve til men matte skal man kunne liksom
2:

- 1: enten så kan du det eller så kan du ikke
2:
- 1: men faktisk matte er dritkult $+ [lang=x]$ hvis du kan det da
2:
- 1: * men det er så kjipt hvis du ikke kan det altså # uff
2: ja jeg veit det fordi da er $+ [pron=uklart]$ du vet ... * $\{uforståelig\}$ ja jeg vet

Tur 702 : Erem + Zahid

- 1: det blir enten kult eller kje- det er ikke noe mellom
2:
- 1: fordi # norsk og sånn det kan være noe i mellom noe forstår du ikke noe kan du ikke sant
2: nei * ja
- 1: for eksempel du kan ikke skrive en eventyr men du kan skrive en fortelling eller hva faen $\{uforståelig\}$ ikke sant
2: * ja ikke sant
- 1: men e d- # det er matte enten kan du det eller ikke
2: * $[pron=me-]$ nei $+ [pron=uklart]$ åssen type

Tur 703 : Zahid

- prøve er det på onsdag da? $[-pron=me]$

Tur 704 : Erem

- nei jeg tror det er stil # det er norsk ikke sant?

Tur 705 : Zahid

- ja

Tur 706 : Erem

- vi har norsk to ganger $[pron=uklart-]$ ikke sant $[-pron=uklart]$ råtten altså

Tur 707 : Zahid + Erem

- 1: ja skal dere ha på nynorskprøve?
2: * $[pron=me-]$ ja vi skal ha

Tur 708 : Erem

- fredag og onsdag $[-pron=me]$

Tur 709 : Zahid + Erem

- 1: ja det skal vi øg men er er det ny- # har dere nynorsk dere?
2: * hva er vitsen med det for oss da?

Tur 710 : Erem + Zahid

- 1: nei # vi har Norsk to # vi har $+ [pron=uklart]$ ikke nynorsk
2:
- 1: jeg skjønner ikke hvorfor vi får det en gang
2: faen * $[pron=me-]$ e $+ [pron=uklart]$ for på Norsk

Tur 711 : Zahid + Erem

- 1: på Norsk en er det nynorsk men jeg må søke for jeg hadde ikke nynorsk på b- e barnes- ungdomsskolen $[-pron=me]$
2: * $[pron=me-]$ du trenger ikke

Tur 712 : Erem

- nynorsk heller da $[-pron=me]$

Tur 713 : Zahid + Erem

- 1: nei men hun $+ [lex=hu]$ har f- jeg har ikke ...
2: * $[pron=me-]$ du har jo

Tur 714 : Erem

- pakistansk som andrespråk nei førstespråk uansett $[-pron=me]$
- norsk er jo andrespråket ditt

Tur 715 : Zahid

- er det det? # er det ikke norsk som førstespråk da?
- vi er jo født og oppvokst her da?

Tur 716 : Erem

- er du pakistaner?

Tur 717 : Zahid

- j- e nei jeg er norsk statsborger

Tur 718 : Erem + Zahid

- 1: det er jeg òg er du norsk pak- er du pakistaner?
2:
• 1: er du fra Pakistan? er foreldrene dine fra Pakistan?
2: * *[pron=me-]* foreldrene

Tur 719 : Zahid

- mine er fra Pakistan *[-pron=me]*

Tur 720 : Erem

- da er du pakistaner

{sekvens med sensitive personopplysninger} [fra nå av:]

Tur 721 : Erem + Zahid

- 1: du er aldri norsk hvis du tror det # du er pakkis *+[lang=X]* for resten av livet ditt
2: nei * *[pron=me-]* nei men

Tur 722 : Zahid + Erem

- 1: hvis jeg er født og oppvokst her da er jeg ik- blir jeg ikke regna som norsk da? *[-pron=me]*
2: * *+[labial frikativ]* * *[pron=me-]* jeg er

Tur 723 : Erem + Zahid

- 1: født og oppvokst her jeg òg det *+[pron=uklart]* betyr ikke at jeg er norsk for det du må jo tenke litt # dumme jævel *[-pron=me]*
2:
• 1: han er *+[pron=uklart]* idiot han da mor *+[lang=X]* han er dum *[latter]* # han tror han er norsk # å ja *+[lang=X]* å ja *+[lang=X]* *[-pron=me]*
2: * nei men jeg * nei men b- bli- * nei jeg tror ikke * *[pron=me-]* jeg tror ikke

Tur 724 : Zahid + Erem

- 1: jeg er norsk men blir jeg ikke sett som noen *+[pron=uklart]* e etnisk nordmann hvis jeg er født og oppvokst her *[-pron=me]*
2: * *[latter]* * *[pron=me-]* etnisk

Tur 725 : Erem

- nordmann du er ikke norsk i noens øyne altså # pakkis *+[lang=X]* # så masse hår du har på kroppen da faen *+[leende]* *[latter]* *[-pron=me]*

Tur 726 : Zahid

- *+[trekker pusten]* jeg er faktisk ikke så hårete

Tur 727 : Erem + Zahid

- 1: *[latter]* # nei kodd du eller *+[pron=uklart]* *+[leende]* # {uforståelig} *[latter]*
2: * det er seriøst * *[pron=me-]* {uforståelig} jeg jeg

Tur 728 : Zahid + Erem

- 1: jeg har ikke barbert meg på to uker det er en annen sak *[-pron=me]*
2: *[latter]*

Tur 729 : Erem + Zahid

- 1: å ja *+[lang=X]* altså # han tror han er norsk stakkar # det er derfor han går på norsk 1 han tror han er norsk
2: * jammen *+[pron=uklart]* blir man ikke sett

Tur 730 : AMB + Erem

- 1: jeg veit faktisk ikke åssen det funker jeg
2: *[latter]*

Tur 731 : AMB + Zahid

- 1: [pron=me-] men jeg tror det {uforståelig}
- 2: * ja men det er noen som

Tur 732 : Erem + AMB

- 1: det funker sånn han er pakistaner han er pakistaner for resten av livet og ferdig med saken
- 2: sånn juridisk

Tur 733 : Erem + AMB

- 1: du kan aldri bli norsk
- 2: [pron=me-] ja men altså jeg jeg

Tur 734 : Zahid + Erem

- 1: hør hør # jeg vil være pakistaner # det er ikke det jeg sier # men [-pron=me]
- 2: * [pron=me-] du er ikke

Tur 735 : Erem + Zahid

- 1: du er ikke norsk ikke ikke prat om det en gang du er ikke norsk ferdig med saken [-pron=me]
- 2:
- 1: jeg er jeg er oppvokst på jeg er ikke født i Norge men jeg var to år # ett ett og et halvt år da jeg kom hit
- 2: * [pron=me-] du er ikke født og

Tur 736 : Zahid

- du er ikke født her ikke snakk om det [-pron=me]

Tur 737 : AMB

- det er egentlig ikke lov å snakke om det heller tror jeg # faktisk

Tur 738 : Zahid + AMB

- 1: vær så snill da
- 2: * [latter]

Tur 739 : Erem + Zahid

- 1: fuck +[lang=English] det da +[pron=uklart] han tror han er norsk # [pron=uklart-] det du er [-pron=uklart] irriterende han tror han er norsk
- 2: * [latter]

Tur 740 : Zahid + Erem

- 1: jeg tror ikke jeg er norsk +[pron=uklart]
- 2: * [pron=me-] se på han pakkisen +[lang=X]

Tur 741 : Erem

- han har hår overalt han tror han er norsk [latter] [-pron=me]

Tur 742 : Zahid + Erem

- 1: jeg tror ikke jeg er norsk din idiot
- 2: [latter]

Tur 743 : Erem

- går det ikke an å prate om det hvorfor ikke?

Tur 744 : AMB + Zahid

- 1: m nei jeg tror faktisk det er med i noe av det som Datatilsynet sier at man ikke skal e ta med
- 2: [pron=uklart-] ja men [-pron=uklart] da får du bare redigere det da

Tur 745 : AMB + Erem

- 1: ja hvis vi lager sånn pipe- pipelyder sånn
- 2: {uforståelig} * ja * +[lydmalende ord]

Tur 746 : AMB + Zahid

- 1: ja [latter]
- 2: {uforståelig}

Tur 747 : Erem

- tror du noen norske går fordi og +[pron=uklart] sier "hei nordmann" [leende-] til deg [-leende] [latter]

Tur 748 : Zahid + Erem

- 1: +[fremre klikkelyd] ikke sånn da men i pap- e liksom i pa- papiret da # skjønner du på papiret
2: [latter]

Tur 749 : Erem + AMB

- 1: ja +[pron=uklart] papiret er jeg også # papiret er jeg også norsk # [pron=uklart-] det står [-pron=uklart] norsk statsborger
2: * du er ja du er nok juridisk norsk

Tur 750 : Zahid + Erem

- 1: jeg går ikke og sier jeg er norsk liksom selvfølgelig jeg er pakistaner men je- # jeg
2: * [pron=me-] ja men det stå- det

Tur 751 : Erem + Zahid

- 1: står norsk statsborger på greia di +[pron=uklart] # men ikke tro noen gang at du kommer til å bli norsk [-pron=me]
2: * ja det er det det jeg * [pron=me-] nei

Tur 752 : Zahid + Erem

- 1: det er ikke det jeg tror [-pron=me]
2: * [pron=me-] men du sa

Tur 753 : Erem

- da sa du det feil i hvert fall at fordi [lang=English-] God dahm [-lang=English] du trodde du var norsk # [latter] # [leende-] jeg er norsk jeg [-leende] [-pron=me]

Tur 754 : Zahid + Erem

- 1: jeg jeg er fullstendig klar over at jeg er pakkis +[lang=X] sånn sett men jeg tenkte sånn på papiret
2: [latter] * å ja +[lang=X] altså +[pron=uklart]

Tur 755 : Erem

- [leende-] jeg er norsk [-leende] [latter]

Tur 756 : (no speaker)

- {avsluttende kommentarer}